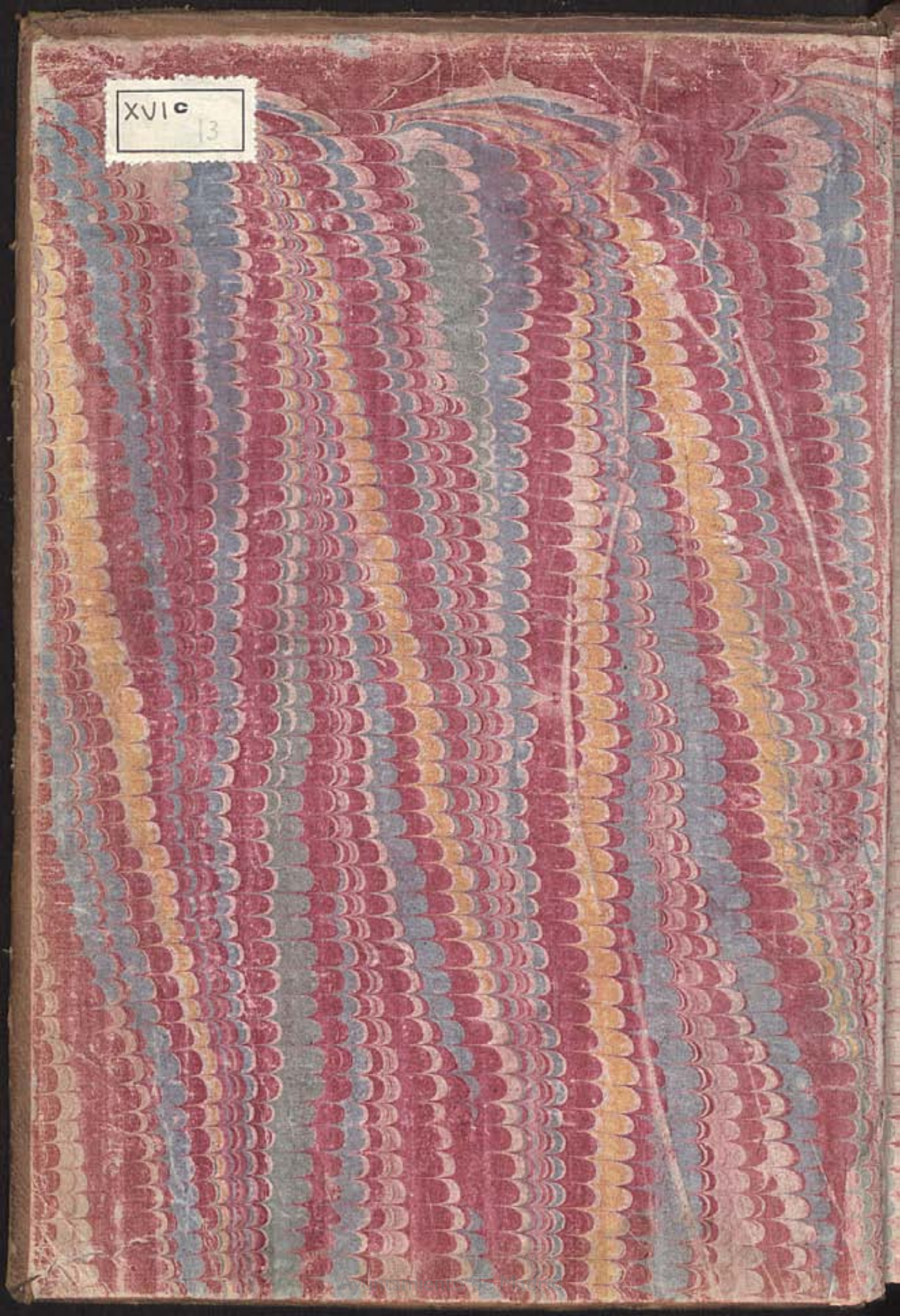
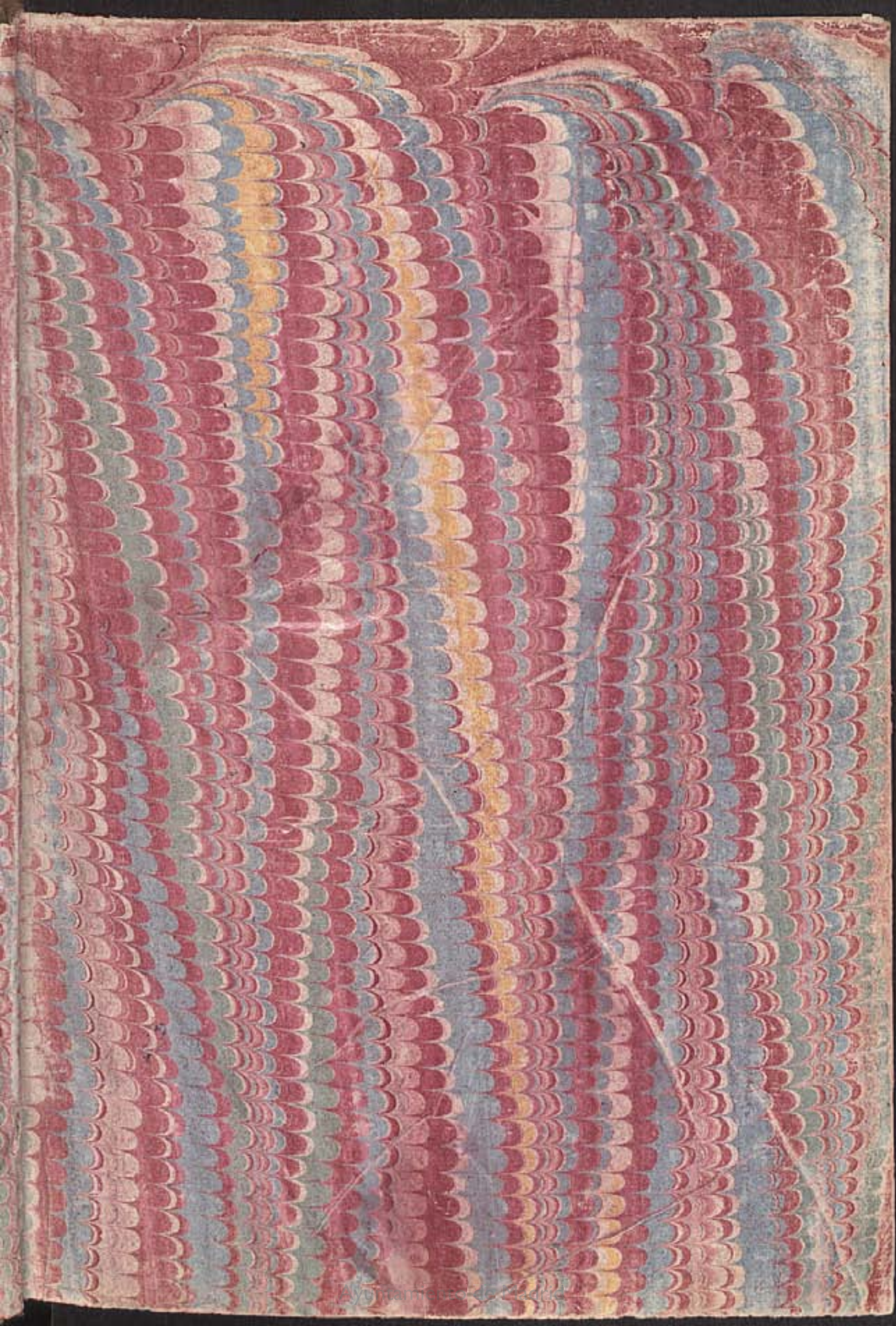

XVI^c

13

B. Y.

MARTINI

AB AZPILCVETA IV.
RISCONSULTI NAVARRI
ET CONIMBRICENSIS
IN DECRETIS PONTI-
FICVM GYMNASTAE
PRIMARI PRÆLECTIONES

in cap. Si quando. & cap. Cum contingat. de
re script. in causa propria cantoria Co-
nimbricensis axiomata quæ versa
pagella docet discutientes,
cum copioso indice.

8.219

CONIMBRICAE.

Ex officina Iohannis Aluarii.
& Iohannis Barrerii.

M. D. XLIII.

VTRIVSQUE DISPUTATIONIS

CAP. SI QUANDO.

EXCEPTIONES AVTORIS CONTRA COMPETITORIS ACCESSUM DISCVSSA IN SEQ. PRÆLECTIO. c. Si quando.

Prima q̄ indultū Reginae omnibus illi contrariis, & in his accessui cōpetitoris derogat. (bas.

II. q̄ accessus i p̄cā p̄sōis nō soluta q̄ semp soluta fuit cōpetitori cōcede

III. q̄ cōpetitor dixit Papa se habuisse a te p̄visionē q̄ nō mōstrat A p̄licā

III. q̄ renūciauit accessui per adeptionē archidiaconatus Sātarenfis iuxta Cle. Gratia de refer.

V. q̄ is accessus labe Simonia a p̄cipio fuit infect⁹ & p̄ fraudes occultas impetratus. VI. q̄ competitor infans & imprudens tpe accessus erat.

VII. q̄ nulla indolis egregia indicia exhibebat quo tempore is accessus in eis fundatus concedebatur.

VIII. q̄ scholarem se noīat in hoc accessu, qualis non erat.

IX. q̄ competitor quo tempore cantoria hęc vacavit, & illi Ius in ea querē dum erat, mente captus inuentus est.

X. q̄ competitor indignus est hac cantoria prudentia defectu, vbi multa sacerdotiorū distributorib⁹ accōmoda videas simul & susceptorib⁹.

XI. q̄ cōpetitor illiterat⁹ sciam nullā vel nō iustā hēt neq; vllā p̄ficiēdi sp̄e vbi ēt multa sacerdotiorū distributoribus & susceptoribus cōueniētia.

XII. q̄ cōpetitor quali quadragenarius curatorem bonorum habebat quo tempore illi Ius per accessum in cantoria querendū fuit.

XIII. q̄ accessus competitoris videri pōt reuocatus p̄ r̄lam Cācell. S. D. Pau. Pap. 3. gr̄arum reuocatoriam.

XIII. q̄ Clemētia Clemētis. 7. de filiis presbyterorū accessui cōpetitoris derogare videtur: Quod copiose ac lōge pulcherrime disputatur.

CAP. CVM CONTINGAT.

XVI. causa nullitatis censurarū pro competitore latarum, quarū nullam officere in eum latis in singulis monstratur in. c. Cū cōtingat disputatē.

I. q̄ gr̄a accessus ab initio fuit ip̄so Iure nulla vel post reuocata, & consequenter subexecutoris q̄ has censuras tulit deputatio.

II. q̄ dignitate ac canonia carens, qualis est qui has censuras tulit, nequit esse mixtus executor A post. nec censuras A post. ferre.

III. q̄ is subexecutor sine vlla causa cognitione ac citatione contra possessorem. 2 o. dierum & amplius cōtinuā processit.

III. q̄ tanq̄ merus executor procedens dilationē dedit. Quod non potuit ad incurrendā saltē excōicationem & p̄nam.

V. q̄ nimiū breuē terminum .i. 15. horarum ad de magna re deliberandū p̄fixit. VI. q̄ ilico. M. intra illas. 15. horas appellauit

VII. q̄ is subexecutor nulla rōe in. M. iurisdicōnem habuit. Quoniā neq; in literis subexecutoriis exprimebatur, neq; aliter q̄ Iure contradixit.

VIII. q̄ incēpit ab executione sine vlla clausula iustificatiua vel audietē permissiua.

PROPOSITIONES:

- IX. q̄ clanculum nulla vsquā sui copia exhibita p̄cessit velut apesaculeo infixo fugiens.
- X. q̄ post iustā recusationem processit.
- XI. q̄ sciēs se nullam in M. iurisdictionem habere illas tulit.
- XII. q̄ die maxime feriato nempe virgini matri diuorū principi sacro declarauit. M. incurrisse p̄enas censuræ.
- XIII. q̄ competitor a suo rescripto discessit prius excipiendo contra rescriptum. M. quā suū iudici p̄sentasset.
- XIIII. q̄ post multas appellationes eas tulit.
- XV. q̄ a declaratione p̄enæ cēsurae incurſæ. M. ilico appellauit. q̄d & si cēsuram p̄cedentē non potuit reddere nullā, certe quoad cuitationem reddidit inefficacem.
- XVI. q̄ is subexecutor induens delegationem Ap. quasi leonta hyper crotocum competitor ac fautoribus eius iniurius fuit Deo, S. A. ac regia dignitati.

Remedia contra censuras has & similes.

- I. vt vim qua post tot appellationes a Sed. Ap. factas M. censuris nullis cōtra Ius fasq; opprimūt, autoritas regia reprimat, iubēdo, appellationi deferri, aut per processum quare id fieri non debeat monstrari. Quod autor percipit in vsum in his regnis, vt in aliis assumi.
- II. vt iudex. M. postq̄ omnia quæ potest contra cōpetitorem & eius iudicē fecerit, brachium seculare contra illos imploret.
- III. vt nec M. neq; vllus alius in vllō foro huinsmodi censurarū vmbra tī meat neq; seruet, cum iam nullitatis causas a principio ipse satis publica rit. Cui post. 7. oppositiones solutas. 13. corollaria rem cottidianam luculentissime aperientia subscribuntur.
- IIII. vt Quagagesima hæc p̄nitētiæ omnīū erratorū, & in his eorū quæ in his censuris ferendis admiserūt, cōpetitorē & fautores eius admoneat.
- V. vt episcopus Conimbricēn. reuerendiss. & caplm eius per quā colendū non seruent eas. Quod iuste illos posse monstratur.
- VI. vt legatus a latere. S. A. Iure legationis sp̄ali sup appllōis causa adeat.
- VII. vt legat⁹ p̄clausulas sp̄ales vlt ali⁹ sp̄alis delegat⁹ de causa cognoscat

OPTIMÆ AC MAXIMÆ

CATHARINAE HVIVS NOMI-

nis primæ Portugalliæ ac Algarbiorum. &c.

Reginæ Clarissimæ. Martinus ab

Azpilcueta Nauarrus spiritû

in IESV CHRISTO

principalem.

MULTA EXCVSARE POSSEM
Regina CHRISTIANISSIMA, quæ purgarent, aut
certe attenuarent culpâ, quam multis contraxisse vide-
bor. Tum q̄ nimis propere, & non lente ad has præle-
ctiones ædendas festinarim. Tum, q̄ eas tuæ celsitudini
dedicem vestem leuidensem pro pellenæa offeres: dum
rem præcoccem, abortiuâ, tumultuariâ, & ab aliud agē-
te factam pro matura, tēpestiua, elaborata & attente absoluta tantæ dedico
Reginæ. Cui nil nisi omni ex parte magnû, politû, & ornatû dicari debuit.
Priorē certe culpâ extenuet, q̄ cum pro veritate, ni fallor, contra multorû
opinionē tuæ ac Regis nostri maiestati iussus responderim nullum esse cō-
petitori Ius in hâc cantoriâ Conimbricensem, si gratiâ aliâ, quâ mihi exhi-
bitâ, a Sed. A post. impetratâ non haberet. tanto mei nominis magis intere-
rat huius responû fundamenta quam ocy si ime cuiulgari, quanto ipse suspe-
ctior haberi poteram, & quanto clarius & certius Ius se habere competitor
iactabat. Et quâuis nominis mei parua esset habenda ratio, si nil nisi Mar-
tinus essem. Quoniam tamen & gentis & familiæ candidæ nomen apud ex-
teros gero, & doctore ago, qui Tholosæ ac Cathurei multos annos in Gal-
liis non omnino infelicitè docuit, & postea multo pluribus Salmanticæ, do-
nec ad illius primaria dona peruenit: quiq̄ Conimbricâ inde magno cum
nominis augmento accitus, iam quintû annû non sine fructu docet: ideo nō
tantum e re mea esse arbitror, quantû e publica, & aliorum, vt iuxta Sapiē-
tis consilium curâ habeâ de meo nomine. Cui nulla re presentius, q̄ hac præ-
propera adeo, adeoq̄ festina aditione consulere potui. Posteriorē vero cul-
pâ minuat in primis tua ista humilia respiciens profunda modestia cū ma-
gnanimitate sublimi coniuncta, qua mun⁹ quamlibet exiguû deuoto tibi
animo oblatum boni consulis. Deinde, q̄ hæc cantoria quâ disputauimus
fœtus est indulti Apostolici. T. M^{tie}. mihi imerēti, q̄ regia benignitas fuit,
vltro cōicati. Cuius ego beneficii gratiam nullo alio signo cōmodiori signi-
ficare potueram, q̄ labore ad idem tuendum assumpto, quo simul & quâ
alta mente id reposuerim mōstrarē: & quo merito videri possem non tam

mihī, q̄ tibi Regina maxima laborasse. Ad hæc mecum cogitabā, q̄ pridem
auia tua, illi (in q̄) maximæ Isabellæ literaria munera grata fuerūt. Contē-
plabar, q̄ ad viuū eā prudentia, magnanimitate, religioe, ac pietate referas.
Vt enī cætera omittā, quæ admodū illa corregnāte Ferdinādo Regi catho-
lico nō vno nomine magno suaq; sapiētia, variaq; animi virtute adiuuāte,
Castellæ regna restituta fuerunt, & pro barbarie germanā eruditionē, pro
simulato verū monachismū, pro Iudaismi pestilētibus reliquijs CHRīanif-
mū susceperūt purissimū: ita Diua hæc Catharina Regi & D. N. Iohāni
huius nois tertio, multis noib⁹ maximo, heroica modestia, pariq; prudētia
& magnanimitate gratissime assistente, Lusitania doctrina in oī facultate
defœcata claret, floret, & vberes fructus parit, monachism⁹ illi antiquo suo
nitore restitutus, vitā Apostolicā verbo & exemplo spirat. Catholica vero
fides veritatis splendore per cognitionē caufarū ipsius, aurorā veluti biingā
non sine labore a Sed. Ap. ostensam ortāq; nec citra puluerē subuectam,
hærese on tenebris, imo dementiis penitus disiectis, rutilat & splēdet. Quæ
admodū item illa Isabella se nēpe femina maior, & cordatior regi magno,
& cordato, ac toti regno a cōsiliis semper fuit, vt utilis ita accepta: sic Catha-
rina hæc serenissima, dum se in dies virtute ac sapientia superat, regi oīum,
qd̄ palā est prudentissimo, & cōsultissimo ac toti regno merito a cōsiliis est
non minus prouida, q̄ accepta: eo noie auia superās, q̄ eū autoritatis locum
apud exteros adeptā est, quæ apud suos illa. Postremo ad id audēdū mouit,
q̄ rē tantæ heroidis noie illustratā p̄pensius docti legēt atq; indocti, fietq;
ita, vt cōpēdiōsiore via omnib⁹ palā fiat & me pro veritate Regibus meis
respondisse, & illorū maiestātē mihi non pro affectu, quo supra merita sūt
in me propenso: sed pro iustitia, cuius semp illis cura prima est, fauisse ac fa-
uere. Et is quidē est Regina CHRīaniss. nr̄ in hac re scop⁹, hoc signū qd̄ cō-
tingere p̄cupimus. Si enim. T. C. psuasero illā indulti Ap. cōicationē, regia
& heroica benignitate mihi factā pro tenuitate mea me maximi facere, si
Regi nr̄o ac. T. M. fidem fecero me de Iure huius cantoriæ bona fide respō-
disse, si viris eruditis visus fuero in his prælectionibus inquirendæ veritati
sedulā operā dedisse, & q̄ maxime putauī vera elegisse, cantoriā cui cedere
iusseris, qd̄ sape ad te ex animo scripsi, nō sum sollicit⁹: quippe qui solos ma-
nuū mearū labores, quos regia munificentia magnificentissime pensat, mā-
ducare beatius cū Psalte duco: maloq; multo Lusitanos qui me hic & vbiq;
egregie redamarūt, cū tenuitate humili, imo & cū paupertate in b̄nuolētig
continere officio, q̄ diuitiis & honorib⁹, eorū in me inuidiā cōflare. Accipe
igitur maxima Regina mei in te animi pietatē nō parūā. Accipe humanif-
sima humile xenium. Accipe CHRIS Tlanissima multa in eo spirantia
CHRISTVM illū IESVM. Qui vt suæ passionis ignominiā hoc
tēpore vertit in gloriā, ita labores istos tuos magnos quos regiū diadema
parit, in requiē tandem cōmutet æternā, quæq; patimur opprobria in sui
sanctum timorē & amorē perseverantem conuertat. Amen.

I N D E X.

INDEX OMNIUM SUMMARVM AD MARGINEM collectarum ordine alphabetico digestus.

A

- BBR** Euiatio termini citatorii nō est iusta causa appellandi ei qui intra terminum coram iudice cōparere potest. facie. 121. litera. m.
- ABS** ENS ab episcopo excōmunicatus in præsentiā canonicorū vocād⁹ est ad electionē ab eis, vt sciāt an ille pretē surus sit se nulliter excōicatū. f. 170. d.
- ASS** OLV TIO ad cautelam nō datur ab excōi- catione ordinarii lata post appellationē, nisi aliqualiter prius exēptione probata: quamuis brachium contra eum denegetur. f. 158. r.
- A**bsolutio ad cautelam non impeditur propter exceptionem manifestæ offensæ, quando excōmunicatio allegatur nulla ob iurisdictionis defectū, siue manifestum, siue dubium. f. 182. t.
- A**C hæc vox diuersa copulat. f. 7. r.
- ACC**essor nō habet plus Iuris ante mortē eius cui est accessurus, quam hæres ante mortem testatoris. f. 76. c.
- ACC**ESSVS noua vox etiā Iuris peritis quid significet, & apud quos inueniatur. f. 4. h.
- A**ccessus ante cōditionē impletā solū Ius ad rem tribuit, nō in re. f. 4. i.
- A**ccessus renūciatio anteq̄ p̄ eū accedat facta nil Iuris vacare facit. fo. 4. l.
- A**ccessus, regressus, & coadiutorias cum futura successione Ius tantum ad rem tribuere. f. 5. m.
- A**ccessus, regressus, & pensio raro vel nunq̄ conceduntur, nisi renuncianti, vel contemplatione renunciationis. f. 8. x.
- A**ccessū, regressū, & p̄sionē Papa nō cōcedit, nisi ob renūciationē. f. 14. m.
- A**ccessus expectatiua quædā gratia. Quo nomine primum Paulus videt̄ in suis legibus vsus, nec nō & eius tempore Iuris periti. f. 59. c.
- A**ccessus quædam collatio conditionalis. f. 60. e.
- A**ccessus aliquñ excipitur, aliquñ nō in reuocatiōe expectatiuarū. f. 61. g.
- A**ccessum & regressum non esse in fauore pares f. 62. l.
- A**ccessus coadiutoria inferior est fauore. f. 62. k.
- A**ccessum a se concessum Papa non tam facile reuocat, ac a præssore cō- cessum, & ratio germana huius f. 64. r.
- A**ccessum habenti consilium vtile f. 65. s.
- A**ccessus per compositionē pecuniariam obtineri. f. 67. f.
- A**ccessui & regressui non præiudicat̄ per prouisionē cum clausula: si nondū est aliqd̄ Iuris quæsitū, sed aliis expectatiuis sic. f. 73. z.
- A**ccessum ad hanc cātorīā præambulū quoddā esse ad successiōē in illā, veluti Ius patronatus ad beneficium. f. 89. b.

C O N T E N T O R V M.

- Accessus modus quærendi ciuilis, non Ius quæsitū. f. 98.
- ACCES sorie non licet quod principaliter vetatur, quando eadē prohibē
bendi ratio in utroq; modo inuenitur. f. 105. l
- ACQ VIR ER E, gignere, agere difficilius, quā conseruare. f. 42. t
- ACTIO de dolo dat in eū qui pmisit incipere & nō p̄ficere op⁹ i re sua. f. 71. q
- ACTVM nullum non esse actum. f. 160. a
- Actus cōsumatio & illius in suū effectum perfectiū & reductio executio
quædam illius est. f. 93. q
- Actui q̄ non sunt necessaria inutiliter & inepte adhibita cum nō vitare: ve
luti si instrumentū aliis munitū sigillo deficiat. f. 110. c
- Adeundi potestati alia Ius per se sustinens, alia non. f. 76. b
- ALCIA TVS laudatus post relinquitur. f. 79. f
- ALOISIVS Ap. Sed. legatus vir multis noibus illustris & suspiciēdus
instar angeli pulchritudis ac lucis Conibricā suo nitore restituit. f. 162. h
- Alternatiuam ordinariorum coadiutoriam tollere. f. 61. b
- AMICITIA nonnulla iusta recusandi causa, illa nempe quam iudex talē
arbitrabitur. Nam & nonnulla repellit testē. f.
- ANTONII mēorabile de meris executorib⁹ dictū aduerbū relatū. f. 130. b
- APPELLARI potest ab actu nullo, quē tñ appellatio nō cōfirmat. f. 142. n
- Appellari potest in iudicis absentia, quando ille sui copiam non facit, neq;
oportet eū amplius quærere, etiam ad petendū apostolos. f. 141. l
- Appellari a pœna legis nō posse: a declaratione vero, q̄ pœna fuit incurſa,
sic. Et ideo appellationem a declaratione, q̄ excōmunicatio fuerit in
curſa validam esse ac suspensiuam. f. 143. q
- Appellati legitime vim facit iudex qui eū excōicatū denūciat. f. 147. f
- Appellandū corā iudice si eius copia potest haberi, aut certe intra debitum
tēpus intimādā esse iudici appellationē in absētia interpositā. f. 122. r
- APPELLATIO non suspendit actum futurū ab excōicatione præ
terita omnino pendentē, & illi annexū. f. 70. m.
- Appellatio competitoris risu dignā multis de causis. f. 121. o
- Appellatio prius scripta in libello appellatorio debet offerri, vt in scriptis
dicat facta: neq; sufficit, q̄ dū sit vel mox ac facta fuerit scribatur. f. 122. p
- Appellationis intimationē fieri posse per negociorū gestorē alium queli
bet non habentē mandatum & quius videtur. f. 123. s
- Appellatio in absentia iudicis facta & per quēcunq; illi intradecendium
intimata valet. f. 123. t
- Appellationem intimari per partem, vel procuratorem maius est, quā eā
notificari per alium. f. 123. u
- Appellōis in absentia factę intimatione sicut faciēda est intra tēpus appellādi,
vt appellatio valeat, ita est faciēda intra terminū in monitorio conten
tū, vt censuras reddat nullas. f. 124. x
- Appellatio ab excōicatione lata, si iusta est, deuoluit quidē iurisdictionē.

- non autem sententiam suspendit. f.124. Y
- A**ppellatio ab interlocutoria in scriptis, & causa speciatim inserta facienda est. Nec sufficit per relationem ad acta: quavis sic per relationem ad certam actorum partem, presertim ad aliam appellationem. f.140. I
- A**ppellatio ab excōicatione. non suspendit quidem illam, sed a sētētia declaratoria, quia ea est iurata illam suspendit siue ab hoīe, siue a lege iūrigat paulo post. f.143. p
- A**ppellatio ab excōicatione non suspendit denunciationem futuram, sed appellatio a declaratione in cursione sic. f.143. r
- A**ppellatio a declaratoria in cursione excōicationis maioris virtutis, quam appellatio excōicationem præcedens, quoad evitandam evitacionem aliorum. f.144. s
- A**ppellatio a declaratoria excōicationis in cursione non efficit ipsam nullam, sed denunciationem, aggravacionem simul, & interdictum sequentia sic. f.144. t
- A**ppellatio de interpolata ad Papam non cognoscit Rex ad finem pronuciandi, an iusta an iniusta sit appellatio, sed ad finem cognoscendi, an iudex vim inferat appellati, sic. f.150. p
- A**ppellationis causa non est eadem cum causa vis quæ contra illam inferitur sicut neque cum causa attentatorum pendente illa. f.154. c.
- A**ppellatio de interpolata ad. S. A. est principaliter cognoscit interdum ordinari. f.170. o
- A**ppellationem ab excōicatione lata suspendere hodie denunciationem & partem denunciandi in his, quæ non sunt notoria saltim, probabilissimum. f.185. b. & c.
- A**ppellatio per nullitatem sententiæ iustificat, quando est a diffinitiva, & etiam quando ab habente vim diffinitivam, & etiam quando ab interlocutoria, si ex causa illam annullante expressa fiat. f.185. f
- A**rbitrio iudicis relinquitur quanta prudentia sit beneficiario necessaria. f.36. I
- A**RCHidiaconi sententia male intellecte cum clausula Caterum. peius perperam causa errandi fuit circa executorum qualitates. f.112. I
- A**rchidiaconum opinionum contrariarum concordia. f.174. q
- A**R G V M E N Tū a sufficienti partium enumeratione validum. f.77. e
- A**rgumentum in arguente rege. f.92. m. & f.93. s. & t. & noua & pulchra consideratione. f.92. o. & iterum retortum. f.94. u. & f.95. y. & f.87. b
- A**Rticulus causæ non iurisdictionalis cuius delegabilis. f.112. k
- A**utor veniam petit, quia competitorum nolens, ut se defendat, offendit. f.
- A**utor veniam summatum & infirmatum profatur in principio. ex. 10. f.34. & in principio. ex. 11. f.39
- A**Vtoris iusta de quibusdam coquestio. f.121. p
- A**utor correctio. S. A. Legati eius & cuiusvis recti sētētis omnia subiicit. 124. g
- B**
- B**A R T O L V S defenditur contra Imol. & recentiores. f.84. I
- B**E N E F I C I I amici impetratio ad constituendam pensionem vel concedendum accessum, vel regressum facta, si uterque id facere cupit, dolosa presumenda est. f.13. I
- B**eneficium ecclesiasticum non est capax prudentia incapax natura Iure repugnante. f.18. y
- B**eneficia pueris conferre, existentibus adultis idoneis, inexcusabile. f.18. b
- B**eneficium conferri nequit, etiam a Papa infanti, furioso, & prodigo neque illi si conferat parendum est. f.19. c

- Bñficiū Papa, et sciēter ei cui ē bonis interdictū. Q̄ nō pōt dispēsar q̄. f. 28. h
 Beneficiorū siue sacerdotiorum distribuendorum incuriā & petitionis improbæ
 reprehensionis tacitæ venia petitur. f. 34. i
- Bñficio ecclīco habēdo nō sufficit oīs prudētia q̄ ad pctū; v̄l meritū ē satis. f. 35.
 Beneficio indignus, qui nescit legere & construere. f. 40. z
- Bñfiorū collatio facta ei q̄ nihil callet latine vt plurimū nulla ē ipso Iure. 43. n
 Beneficium ad acquisitū tenendū qui non est idoneus, a fortiori nō esse idoneū
 ad id qd̄ nondū est acquisitū, & contradicentiū monitio vehemēs. f. 43. s
- Beneficiū acquiri vetat furor p̄ueniēs, non tñ tollit subsequens. f. 42. x
 Beneficii collatio idoneā sciētiā non habenti facta nulla: & tam ei cui confert,
 quam conferenti peccatū est, & ad alium deuoluitur faciēda. f. 47. e
- Beneficii collator tenetur de omni damno, qd̄ indignus prastat. f. 46. f
 Beneficii collatio digniori fiat. f. 48. n
- Bñficii collatio facta illiterato & parū sciēti, nec sp̄ plus sciēdi p̄mittēti cōue
 uiūt in eo, q̄ vtraq̄ est nulla: sed differūt, q̄ illa nō prastat titulum coloratū
 hæc autē sic. f. 49. p
- Beneficii collatio quo casu facta ab ordinario est nulla, etiam facta per literas
 Papæ non valet. f. 49. q
- Beneficii collatio facta per executorem non valet, quando Papa si sciuisset ve
 ritatem, id fieri non iussisset. f. 49.
- Beneficiorum collatorum alios esse incorruptos, alios corruptos. f. 49. s
- Beneficiorum collatoribus horrenda sententia. f. 50. i
- Beneficii collatio facta excōicato minori excōicatione nulla: non autē vt plu
 rimū quæ sit capitalis criminis reo. f. 50.
- Beneficii collati collationem non per omnē defectum motū honestatis reddi
 nullam, sed per illam & illam. f. 50. a
- Bñficiū qui accipit sine scia idonea illi regēdo peccare dū accipit: imo & postea
 retinendo acceptū, si eā q̄ citissime cōmode potest non quarat. f. 55. r
- Beneficii collationem, quæ illiterato facta nulla est reuiuiscere literis quæsitis
 & collatore in eadem voluntate perseuerante probabile. f. 56. s
- Bñficiū qui sciens nō esse suū apprehendit inhabilis ad illud efficitur. f. 56. s
- Beneficii ecclesiastici non est capax qui maior. xxv. annis curatorē habet. Quo
 niā eiusmodi viro non sunt ecclesiæ gubernacula cōmittēda. f. 57. n
- Beneficia ecclīastica non q̄rit maior qui curatore iuuatur, alia vero sic. Quia ī
 illis non furioso, sed pupillo exaquat, & quæ ratio diuersitatis. f. 58. q.
- Beneficio in seruiendi potentiam propriam & per se quis debet habere, nec suf
 ficit per alium id facere posse. f. 58. a
- Beneficia siue vendi possunt, siue non a Papa, parū tamē decet id de ipso dicere
 cum quod ipse facit honestiore noīe appellari queat. f. 63. m
- Bñficiis in ecclīasticis qd̄ libet licet Papæ scdm̄ Cōem. Qd̄ nō videt verū, qd̄ ad
 oīa, quāuis quoad tollēdas literas de vacaturis regulariter sic. f. 64. s
- Beneficium ob causam iustā dimissū, causa nō consecuta reddendū. f. 70. n
- Bñficiū ad ecclīasticū Iusp̄ irregularitatē & inhabilitatē supuenientē pdi. f. 73. s
- Beneficium patris per statutum debitum ante hanc Cle. filio eius post illam ei
 conferri non posse. f. 76. a

- Beneficiū ab alio possessum conferri quidē sine causæ cognitiōe potest: non tñ
 possessio illa sine illa tradi. f.114. s
- Beneficiariis literis vel expresse inseritur, vel tacite inest clausula: si dignus est
 impetrans. Que instruit executores non suspendit gratiam. f.34. g
- BERNARDUS epus. S. Thomæ laudatur. f.172. f
- BONORVM omnium exteriorum maximū esse honorem & famā. f.148. h
- BRACHIVM seculare non est impartiendū contra eum qui appellavit, et
 ab interlocutoria, si ex pbabili causa id fecit, & non constat eā esse falsā. f.155. e
- Brachiū seculare inuocāt delegatus, subdelegat⁹ & subexecutor Papæ. f.156. f
- Brachii secularis inuocatio non competit inquisitori iure speciali, sed cōmuni
 aliorū delegatorum. f.156. b
- Brachium seculare delegatus Papæ inuocat, nullo super hoc ad ordinariū eccle
 siasticum recursu habito, si habere noluerit, quāuis possit si voluerit. f.157. i.
- Brachiū seculare quando contra appellantē non sit impartiendū. f.157. k
- Brachium seculare impartiturus de nullitate sententiæ cognoscit: sicut & execu
 tor mixtus. f.157. n.
- Brachium seculare non est impartiedū ecclesiastico iudici extraiudicialiter illd
 petenti ad id quod est iniustum. f.158. p
- Brachium seculare non est impartiendū regulariter contra appellantē in for
 ma & tempore debitīs. f.157. q
- Brachium seculare impartiturus tantū potest de sententia cognoscere, quantū
 executor mixtus. f.158. s
- Brachiū seculare cū ab vtraq; pte cōtra alterā petitur qd faciendū. f.158. i
- O
- CANONICVM literatum esse oportet. f.14. o
- Canonicus Conimbricensis qui scandalum posthac in cōicatione. M. acceperit
 non pietatis, sed mali animi signa dabit. f.171. d
- Canonicorum conimbricensium religio & puritas animi magna, quæ vt semp
 crescat ex animo desideratur. f.162. f
- Canonici Conibricenses qui. M. nulliter excōicatū vitarunt in diuinis a princi
 pio vix a peccato & restitutiōe diuini obsequij excusari post, hæc aut scripta
 insinuata & causam a legato receptā minime. f.170.
- Canonici Conimbricenses si contēnerent seruare Canones Aplicos vitatiōe
 excōicati verantes deponi posse ab ordine & beneficio: non tamen hæreseos
 suspectos habendos. Qm corū in. S. A. obseruantia notissima est. f.171. c
- Canonicos Conibricenses olim nō fuisse minoris eruditiōis, q̄ nūc. f.174. q
- Canonici Conimbricenses a rumore in eos parū iusto excusantur. f.176. b
- Canonicum literatū esse oportet. f.14. o
- CANTORIAE Conimbricensi quæ, quanta, & qualia incūbunt. f.36. k
- CAPACITAS beneficii tempore acquisitionis & collationis inesse debet etiam
 quando tempore quoq; impetrationis adesse oportet. f.30. q
- Capacitatē oportere adesse tempore collationis non dubitant disputantes, an
 oporteat adesse tempore impetrationis. f.31. i
- CAUSA nō presumit in p̄cipe, q̄n facit qd sine illa nō pōt cōtra Ci. & Pā. f.63. p
- Causam immediatam, non mediatā considerandā, & ideo ius cōpetens alicui
 ex periurio tolli posse per pœnitentiariū. f.78. c

- CENSURAS falsas pro veris colere non esse viri pii, nec docti. f. 162. q
 Censuræ tolli vel non tolli p̄ parū refert ptis, p̄ qua sūt lata, si appllo p̄det. 184. a
 Censuras in præiudiciū alterius seruare, quando seruandæ non sunt, non est reli-
 gio sed superstitio. f. 171. b
 CHRISTIANOS parum CHRISTIANOS. f. 181. i
 Citat⁹ cui decliatoria exceptio fori cōpetit eā allegat debet nisi sit notoria. 122. n
 Citationē iure naturæ faciendā esse, & ideo neq; a principe tolli. f. 129. s
 CLAUSULA non obstantibus &c. etiā si essent talia. &c. quorū tenores. &c.
 tollit necessitatem inferendi tenorē contrariorum. f. 5. o
 Clausula p̄dicta qd̄ dictum est operatur, etiā si caueat in cōtrariis ne id op̄t. f. 6. p
 Clausula p̄dicta id operatur, etiā secundū contrariā opinionē, quando in
 lege poneretur, vel stilus Curie id haberet. Quod constat habere. f. 6. q
 Clausula quæ inseritur alicui capitulo accessorie non refertur ad alia. f. 7. q
 Clausula: quouis alio mō vacante oēm modū vacandi ex p̄sona expressa cōtingen-
 tē cōprehēdit: et p̄ obitū, cuius verisimilit̄ noticiā nodū ip̄ctas habebat. f. 7. t
 Clausula: sicut asseritur, & sicut asseris, differunt. f. 8. n
 Clausula gratiæ, etiā impulsuē, si falsa est etiā viciat pro Cōmuni & Decio
 contra eundē & noua concordia. f. 2. y
 Clausulæ procemialis, vitæ ac morum honestas, intellectus. f. 24. y
 Clausula, sup̄plens defectus, non extenditur ad naturales. f. 38. k
 Clausula Cæterum processibus fulminatis inseri consueta, vt variæ conditionis
 subexecutores continet, ita variè circa illos operatur. f. 108. r
 Clausula Cæterum etiā laicos aliquot facit subdelegatos. f. 108. n
 Clausula, vocatis vocandis, subintelligitur in orationibus cōmissionibus quas cū
 cognitione causæ oportet expedire. f. 109. y
 Clausula, contradictores &c. quos comprehendat. f. 125. b
 Clausula: inuocato si opus fuerit brachio seculari. tacite intelligitur in literis
 Papæ, & expressio fieri solet ad abundantem & non necessariā cautelā. f. 167. g
 CLEM. Gratia de rescriptis maxime habet locum in gr̄a speciali. f. 17. c
 Clemētine constitutionis de filiis presbyterorum parentibus mediate, neq; im-
 mediate in sacerdotia substituendistenor. f. 65. t
 Clement. de filiis presbyterorum filiis eorum ante illam natis nocet, & facultas
 succedendi eis competens cum accessu confertur. f. 76. b
 CLERICIS nonnunquā dici a laicis: vbi est Deus Clericorum? f. 130. y
 COLLATIO facta indigno nulla est, & deuoluitur ad aliū faciendā. f. 53. m
 COLLOQUIA omnia tutius nostra ætate fugere. f. 166. p
 COMPō cū Papa facta sup̄ accessib⁹ cōcedēdis nō trāsit ad successorē r̄arit. 91
 CONCILLIUM contra generale neq; episcopus dispensat, neq; legatus. f. 51. f
 CONDITIONALE debitū perire propter impedimentū & incapacitatē. f. 72. r
 CONFESSARIOS parum doctos & liberos litiū occasiones esse. f. 181.
 CONIMBRICA in Lusitania vrbs præminens. f. 53. m
 Conimbricam interdicto ecclesiastico multis nominibus nullo propter se fec-
 datā fuisse. M. non abs re dolet. f. 162. g
 Conimbrica egregiis cōcionatoribus & doctissimis in quavis facultate viris,
 ac selectissimis nobilibus & cognitorū causarū fidei p̄ntia nobilis. f. 171. c
 b ii

- CONSCIENTIAM** octo de causis fieri erronã. f.166. n
 Conscientiæ puritati discretioni iudicium deesse non debere. f.168. t
CONSVETA tacite iutelligi, & ideo expectatiuæ reuocã de facultatem tacite
 successori referuari. f.63. o
CONSuetudo neq; induci cõtra legẽ clausulã decreti irritãtis cõtinẽtẽ. f.109. e
CONTRA ctus vim non habet compositio in accessu interueniens. f.90. g
 Contractus vim nõ habet grã precio concessa, q̃ Ius reuocabile tãtũ q̃rit. f.91. i
 Contractus ex iusta causa tollitur a principe. f.91. k
CONTRA dictor q̃ad clausulã: cõtradictores. & c. nõ dicit q̃ Iure cõtradicit:
 & ideo nõ qui possessionẽ suã sine cognitiõẽ ac discussiõẽ causæ nõ vult reli
CRimina quæ irregularitatẽ gignũt remissiuẽ. f.51. (quere. f.125. e)

CVRIA Romana causarũ ad se voluendarũ cupida. f.131 e

D

- DATAM** accessus ad diem conditionis impletã trahi: quod omni expecta
 tiuæ est cõmune. Cuius ratio triplex tangitur. f.7. g
DELEGatus cum clausula appellatione remota non potest subdelegare
 cũ illa. & ratio germana quare i clausula Ceterũ, p̃cessus fulminati & subexe
 cutorii nõ repetit clausula cõtradictores. & c. q̃ ponitur in executoriis. f.121. l
Delegatus iudex in neminẽ habet iurisdictionẽ, nisi in speciatim vel gnãtim
 in rescripto nominatos. f.124. z
DILAtio nimĩũ breuis grauat. q̃ aut sit eiusmodi arbitrio iudicis reliquit. 171.
 Dilatio citatoria & deliberatoria non requirunt causæ cognitionẽ. Quæ tamen
 ad producendos testes vel alio modo instruendã causam sic. f.116. z
DISPENSARE videtur Papa hoc ipso, q̃ scienter efficit aliquid cõtra
 Iura, non aut ordinarius qui sine causæ cognitione id fecit. f.291.
 Dispensationẽ siue indulgentiã Pãpæ qua monachũ de alio in alium ordinem
 transfert, eo q̃ a suo apostataret, nullam esse, si nõ detexit Pãpæ se ideo apo
 statare vt eam indulgentiam facilius impetraret. f.14. n
 Dispensationẽ siue indulgentiã matrimonii scienter male cõtracti & cõsumati,
 eo fine, vt facilius impetrarẽtur, inutilem esse. nisi hoc detegatur. f.14. o
 Dispensatio quoad aetate infantilem & puerilẽ circa prudentiã facta non cõpre
 hendit virilem ac perfectam. f.37. p
DOCTOR quidam Academiæ doctus & amicus excusatur. f.176. u
DOCTORIS dictum secundũ ea quæ allegat intelligendum. f.54. n
 Doctoris vnus eruditõẽ ac anipietate celebris autoritas excusat et a violatiõẽ

E

- (cõsularũ. 173. l.)
ECCLESIAM viris literatis non a simis ferratis indigere. f.46. h
ELECTUS & cõfirmat⁹ repellit ab epãtu si ante cõsecrationẽ fiat inhabilis. f.37. c
EMPHYTEUSIS a patre pro se ac liberis suscepta cadit sub lege noua, quando ta
 lis est in qua pater filio præiudicare posset. f.97. b
EPISCOPOS nimĩũ ad ordinandos illiteratos faciles. f.42. m
AETATE qui maior est nõnunq̃ iudicio est minor imo puer & infans. f.34. q
AETATE qui maior est iudicio tñ puer dignus est qui restituatur, indignustñ q̃
 dignitate inuestiatur ecclesiastica. f.38. r
AETATIS nræ corrupti mores mundiciei magnæ impatientes. f.52. n

- ETIAM hæc vox implicat & ampliatur. f.7. s
- EXCEPTIO de regula debet esse. f.59. d
- Exceptio peremptoria quæ non solum gratiam contestatam opponi potest. f.102. e
- Exceptio quæ in vim dilatoriam semel opposita postea in vim peremptoriam opponi potest, non est admittenda in vim dilatoriam, nisi opponens se offerat probaturum in continenti, intra videlicet tempus arbitrarium. f.104. h
- Excôicare parochum non posse iure cõi. Quia nullam eiusmodi iurisd. hêt. f.113. n
- Excôicare qui non potest principaliter, minus participantem cum eo potest. f.174. n
- Excôicare non potest delegatus participantem cum excôicatis a se, nisi quando per illam participationem sua iurisdicção turbaretur. f.104. p
- Excôicans appellante legitime nullam aut parvam vim infert. At denuncians excômunicatum gratiam. f.150. g
- EXCOMMUNICATUS acceptat beneficium: non tamen fit ei collatio. f.44. m
- Excôicatus celebrans irregularis est, & dignus qui priuetur beneficiis: etiam episcopatu si sit episcopus regulariter, sed fallit quando post applicationem fuit excôicatus. f.161. a
- Excôicatus post appellationem quam putat legitimam celebrans non est irregularis etiam si postea declaretur esse illegitima. f.161. b
- Excôicatum post appellationem etiam denunciatum non vitans in diuinis quibus omnes interesse debent, sanius facit, quam qui vitat. f.162. c
- Excômunicati excôicatione nulla electio valida, neque infringitur licet deserat appellationem: præterquam quando illa tenuit. f.163. i
- Excôicatus post applicationem ut vitet præcipiendi prælati non esse a subditis prædandum. f.163. i
- Excôicatum post appellationem vitandum esse, si constat clare eam non esse legitimam: non autem si constat eam esse iustam vel dubiam. f.166. q
- Excômunicatus post appellationem a iudice procedente appellatione remota quando vitandus, & quando non. f.166. r
- Excôicatus qui nouit excôicationem in se latam esse nullam, & ideo non parcat præcepto sub illius pena facto, peccat a diuinis, etiam ad quæ consilio tantum tenetur abstinendo, si modo iuris peritus. f.168. p
- Excôicatus si doctus est, & vir exemplaris qui nouit excôicationem in se latam nullam esse, & ob id illi non paruere, peccat prædando ei, si nunc quicquid in eadem est opinio. f.168. u
- Excômunicatus ut vitari non debeat, non oportet excôicationem notorie nullam esse, sed sufficit probabiliter id credi. f.168. u
- Excôicatus nulliter non seruet excôicationem postquam nullitatis causam publicari. f.160
- Excômunicato nulliter collatio facta valet. f.163. l
- Excôicatum nulliter quod vitat in actibus in quibus illi præiudicialis est vitatio peccat. f.170.
- Excôicatio post applicationem cõicantis non turbat indebite iurisdiccionem excôicatis. f.170.
- Excôicatus magis peccat non vitando alios, quam alii non vitando ipsum. f.169. a
- Excôicatus nulliter non est vitandus, et antequam de nullitate in iudicio tractetur quacumque de causa nullitate prætendat præsertim si pro nullitatis causa sit ius cõe. f.169. b
- Excôicatum denunciante ordinario licet credatur, tamen qui scit eum ante excôicationem appellasse secure comunicat etiam in diuinis. f.163. m
- Excôicatio nulliter non subtrahi cõicionem diuinorum neque beneficium. f.161. n. neque villos fructus, iniuste autem excôicatio subtractos restitui apta iniusticia. o

- Excōicatus non est persona honesta. f.170. d
- Excōicato cōicās in crimine ob qđ est excōicatus in eādē. icidit excōicationē. 181
- EXCOMM** Vnicatio ad iurisdicōne p̄tinet. Est enī vel meri vel mixti ip̄ij. 112
- Excōicationem canonica p̄cedat monitio. Non est autē canonica q̄ saltē duorum dierum interuallum non cōtineat, nisi necessitas aliud suadeat. f.117. d
- Excōicatio q̄ pro futura culpa fertur non requirit monitionē canonicā: q̄ vero pro p̄terita sic: et si ea fuerit notoria. f.118. e. & q̄ pro futura culpa ferri dicit. f.
- Excōicatio lata in possessorē ab executore gratiā, illa ratione, qđ nolit possessio nem sine causā cognitione relinquere, nulla. f.115. n
- Excōicatio sine monitiōe lata iniusta qđ est sed valida: & si a delegato ferat. 119
- Excōmunicatio delegati sine monitione lata nulla est, quando potestas excōicā di cum ea restrictiōe delegata fuit. f.119. b
- Excōicatio post appellatiōne iustā lata ipso Iure nulla. f.120. i
- Excōicatio in contradictorem Iuris ab executore lata virtute clausulæ, contra dictores. &c. nulla ipso Iure qđ paulo post iterū & iterum probatur. f.126. e
- Excōmunicatio sine monitione lata monitorio executorio sine causā cognitiōe & clausula iustificatiua lato est nulla. f.129. f
- Excōmunicatio monitorii executorii sine clausula iustificatiua: si te sc̄seris. &c. facti nulla. f.128. q
- Excōicationis a sententia pure lata quæ appellatio interponitur non suspendit illam: quando autem in diē vel sub conditione fert sic. f.142. u
- Excōmunicatio nulla non est excōmunicatio nec timenda. f.160. c
- Excōicatio post appllonem lata per eius desertiōne non sumit vires: nisi quoad hoc vt denunciari & curari posset excōicatus donec nullitatē p̄bet. f.163. k
- Excōicationē nullā nunq̄ timēdā esse ob p̄cā: ob culpā aut scandali, donec cā nul litatis publicet, custodiēdā in publico. Qđ paulo iferi⁹ magis explicat. 163
- Excōicatio etiam iniusta timenda quidē est: non tamen nulla. f.164. h
- Excōicationis huius nullitatis causas satis supq; publicatas fuisse. f.165. k
- Excōicatio cuius fundamentū est alia, ea non existente cadit. f.175. r
- Excōicationes in participantes ab executoribus latis nullas esse: nisi nominatī moneantur. f.174. o. & raro valere. f.175. t.
- Excōicationē & interdictū noue vltra cōes differentias differre. f.169. c
- Excōmunicationem aliquando reddit fortiorem denunciatio. Quo casu appella tio ab excōicatione lata denunciatiōnem suspendit. f.84. h
- Excōicatio vt nulla & iniusta simpliciter declaretur peti posse: f.185. i
- EXECUTORVM** deputatio nulla & inutilis est ipso Iure, quando nulla quoq; & inutilis est gratia in quā exequenda illi deputantur. Quoniam hæc deputatio gratiæ accedit. f.101. b
- Statutu. m̄p̄n de p̄* Executor mixtus Papæ vel legati non potest esse qui canonica vel ecclesiastica dignitate caret. Quia verus iudex est. f.100. k
- Executor nudi ministerii, etiam Papæ potest esse qui non est canonicus, neq; dignitate p̄ditus. f.106. m
- Executorū gratiarum Sed. A. ob insolentiā male audit ipsa. f.106.
- Executor gr̄e a S. A. nō deputat, nisi cui congruat. c. Statutu. de refer. li. 6. f.106
- Executore qui partes iudicis assumere tenet qualificatū esse oportere omniū

- fere vna est sctētia; siue ad id ex formā exp̄ssa mādati siue aliūde teneat. 107.
- Executor faciens iudicialiter actū quē extraiudicialiter agere potuit aliquanto
fortiorem reddit. f. 111. d
- Executor qui non habet qualitates cap. Statū de reser. li. 6. nō posse iurisdctōe
vti, etiam quando illa in actu non est necessaria. f. 110. b
- Executores gratiarum de stilo Curia cursoli qualificati constituuntur, cū sub-
executores & sententiariū & gratiarū etiā alii substituant rō germana. f. 111. e
- Executorem qui non est qualificatus nō posse nominatim præsertim excōicare
Quam rem omnibus altius Collectarius perscrutatus est. f. 112. f
- Executor nullus apud Frācos excōicat. Nam ad eos solum pertinet insinuare
ac notificare. f. 112. h
- Executores gratiarum licet regulariter non teneantur ad assumendum iudicis
partes, quandoq; tamen contra. f. 114. r
- Executor possessionem beneficii ab alio possessi non potest sine causæ cogni-
tione tradere, imo neq; possessionis statum mutare, etiā post latā sententiā:
etiā si sine violentia eam tradere posset, & possessor abesset. f. 114. t
- Executor nimiū festinans grauatur: etiā si sit merus. f. 117. c
- Executor merus terminum præfigere non potest, ad effectum saltem excōican-
di noua excōmunicacione eum qui non paruerit. f. 116. y
- Executor gratiarum Apostolicarum, quāuis in contradictores appellatione re-
mota procedat, non tamen eius subexecutor. f. 121. k
- Executor nullam iurisdictionē habet cum qui iure contradicit per illam clau-
sulam, contradictores. &c. Et ideo processus contra illum factus est nullus.
f. 125. b. Executor is veluti apes in fixo aculeo fugiebat. f. 130. x.
- Executor merus multa debet audire & qd de auditis facere debeat paulo po-
Executorem qui modum excedit recusari posse. f. 133. a. (stea. f. 130. a
- Executor merus qui recusari potest, & qui non. f. 133. n.
- Executor is non solum recusari, sed castigari potuit. Cui contrito & famā resti-
tuenti venia desideratur. f. 134. o
- Executoris huius in Diuos irreuerentia & in homines inciuitas. f. 137. y
- Executore a mero non appellari regulariter: sed fallit qñ modus excedit. f. 141.
- Executor is Deo Sed. A post. Regi, Iohanni Gomez, & M. iniurius cum om-
nibus qui ei fauerunt. f. 144. ti
- Executor per meram executionem contra protectionem regiam procedens,
ante habitam de causa cognitionem grauatur: licet ob hoc solum quas ferret
censuras non essent nullæ. f. 145. a
- Executorum longe a Curia Romana exequentium a fulminibus nemo secu-
ruserit, si regia autoritas vim eorum non arceat. f. 162. t
- Executoris huius sctētia nō fuit pastoris ecclia, sed poti⁹ gregū & armētorū. 164
- Executoris huius sctētia valuis affixas a quis ipone refigi potuisse ac lacerari. 169
- EXECUTORIVM** mandatū in vim citationis resolui tunc quando in eo
permittitur parti allegatio & defensio. f. 120. c
- Executorio a mandato iustificato per clausulam, si te senseris. &c. potest inci-
pere iudex. f. 130. ti
- EX** Executionem per abruptam sine causæ cognitione contra possessore factam
b iiii

- perdi ius eius in cuius factorem illa facta fuit. f. 116. x
- EXPETANS** cui superuenit irregularitas meminerit renouare expectatiuam, quando abolitionem irregularitatis petierit. f. 34. f
- EXPECTATIVA** omnis est gratia conditionalis. f. 3. f
- Expectatiua per matrimonium contractum perit neq; per dissolutionē eius reuiuiscit nō tamen idē est de sponsalibus. f. 33. h
- Expectatiua expirat p irregularitatē supueniētē, nec illa sublata reuiuiscit. 33.
- Expectatiuarū reuocatoriā regulā omne ius ad rē per eas quæstū tollere, etiā si ad acceptationē & collationē nondū acceptatā fuerit peruentum. f. 60. f
- EX**pectatiua generalis ante Cle. de filiis presbyterorum impetrata ad nulla beneficia paterna prodest. f. 74. u
- Expectatiuarū ius ad rem confert alia maius alia minus Sed accessus magis, quam aliq; vt plurimum. f. 24. v
- Expec. omnis conditionalis semel, multæ vero bis. f. 74. y
- F**
- FELINVS** laudatur, & lector illius submonetur, f. 42 b
- Felinus** laudat⁹ laude maiore dignus fuisse, si pauciora coaceruans illa magis expendisset: tamen si longe præmineat inter alios accumulatores. f. 95. z
- Felinum** in intelligēdo Ludo. Ro. cōtra suū morē parū diligentē. f. 103 g
- FERDINANDVS** a Vascōcelos cū primis verax, simplex, rect⁹ merito archipræsulatu illustratus. f. 72. q
- FERIA** to die in honorem Dei factus processus nullus est etiā partibus contentiētibus, etiā in causis beneficiariis & spiritualib⁹ regulariter. f. 137. a
- Furiosus** & maior qui curatore iuuatur exarquatur. f. 58. p
- G**
- GABRIELIS** docti & diligentissimi pulchrum dictū. f. 169. z
- GARSIAS** ab Almeyda multis nominibus suspiciēdus. f. 172. h
- GASPAR** Velascus laudatur. f. 113 m
- GEORGIVS** ab Almeyda episcopus Conimbriēsis laudatur. f. 145 z
- GRATIAM** expectatiuam libere a successore concedētis reuocari. f. 91. i
- GVILHELMVS** Callador epus Algarēsis eruditione illustris. f. 2.
- H**
- HABERE** et habere debere paria, habere item & habere posse. f. 136. t
- HENRICVS** infans summus & sanctissimus carum fidei cognitor esse
- HONORIS** q̄ cura vana, q̄ cura solida. f. 148. l. (dignatus f. 172. q)
- H** Viusmodi hæc dictio dispoem ad omnia præcedētia refert. f. 134 z
- I**
- ILLITERATVS** est qui nō callet alias quā vulgares literas. f. 39. x
- ILL**iterato beneficium conferri non posse, imo minus habilem quam hominē cidam. Quod noue sed vere declaratur. f. 39 u
- ILL**iteratos laicos, literatos vero clericos vulg⁹ Gallicū Theutonicū appellat Hispanū nō appellat literatū eum q̄ Latine saltē aut Græce nō nouit. f. 41. a
- INFANS** stipulari nequit, potius quia iudicio caret quā loquela. f. 19. c
- Infanti** concedi expectatiuā nō est contra ius naturale: est tamen cōtra ius coē, maxime si nondū est clericus. f. 21. K neq; ordinari potest. l.

Infanti cui sublatus est per indulgentiam defectus ætatis & clericatus, quoad expectat iuã non continuo censetur defectus iudicii sublatus.	f. 22.	n
Infans præsumitur imprudens & doli minime capax.	f. 19.	d
Infans legitimari p̄t, licet non cõsenti at legitimatiõni secundũ multos.	f. 19.	g
Inscius literarum & imperitus idem.	f. 40.	y
Iniuriarũ & aliis modis multis teneri excõicantẽ iniuste: præserti dolose.	f. 170.	d
INTELLECTUS cõis. c. Non autẽ. 7. q. 1. parum probandus	f. 5.	n
Intellectus Cle. Gratia de refer. tangitur.	f. 17. x. & Cle. 1. de præb.	23. n.
Intellectus. §. Pro defectu. c. Nisi. de renunc.	f. 30.	u
Intellectus. c. si. de ætate & qua. f. 50. x. Intellectus. §. si. c. Cũ in cõctis. de elect. f. 53		
Intellectus cõmunis. c. 2. de concess. præbend. li. 6.	f. 71.	r
Intellectus Cle. vt ii qui de ætate & qua. & gl. illius. §.	f. 80. i. & f. 81. a	
Intellectus reg. Sine culpa. lib. 6.	f. 98.	e
Intellectus clausulæ Cæterum quæ executoriis literis, tam sententiã, quã processuum super gratia fulminatorum inseritur.	f. 103.	q
Intellectus cuiusdam statuti allegati a Canonicis Conimbricensibus.	f. 144.	p
Intellectus. c. 2. de concess. præb. expenditur.	f. 92.	n
Intellectus gl. summe. 15. q. 4.	f. 138.	b
Intellectus Pastoralis. §. Quia vero. de off. deleg.	f. 157.	m
Intellectus huius cap. Cum contingat. singulariter ampliatus.	f. 160.	u
Intellectus. c. Solet. §. sin. de sentẽ excõi. lib. 6.	f. 161.	m
Intellectus. c. 1. 11. q. 3. f. 164. f. Intellectus cuiusdam dicti Angeli.	f. 168.	t
Intellectus cuiusdam dicti Cald. in materia interdictorũ cotidiani.	f. 176.	z
Intellectus varius & quis germanus illius Gregorii Bonarũ metiũ. &c. f. 165.		m
INTERDICTUM pro cessatione omnimoda per errorẽ obseruatum.	f. 176.	y
Interdictum quo ecclesiæ alicuius ciuitatis vel prouinciæ interdicuntur speciale in dubio iudicandũ: non autẽ si expresse feratur generale.	f. 176.	a
Interdictum qd matrix ecclesia seruandũ esse ab omnibus religiosi etiam si nullũ sit tamen a secularibus	f. 169.	d
Interdicti huius tollendi remediũ pœnitudo.	f. 170.	e
Interdictum speciale tollitur ad cautelam.	f. 171.	u
Interdictum generale non relaxatur ad cautelam sed simpliciter sic data cautio ne de p̄endo Iuri: etiam antequã de causa nullitatis constet.	f. 171.	x
IOHANNES Emanuel Zamorensis episcopus laudatur.	f. 56.	
Iohannes Monachus laudatur.	f. 72.	q
Iohannes Gomez a Sylua laudatus. f. 101. a. & imparẽ suis meritis dignitatem habet. f. 114. eiusegregia ciuilitas quæ. M. grata fuit. f. 137. Regiã celsitudini deuotus. f. 146. & is vir Dei timens has censurastimere non debet.	f. 160.	z
Iohannes Lupus a Palatijs rubeis laudatus.	f. 126.	r
Iohannes Menesius generoso animo verba digna loquitur.	f. 172.	k
IRREGVLARIS ob criminis notorii infamiã celebrans non incurrit nouam irregularitatem contra Cõem.	f. 52.	h
IRREGVLARITATEM non contrahi sine contemptu vero vel interpretatiuo, neq; sine dolo.	f. 161.	
IRREGVLARITAS non omnis inducit renunciatiõnẽ beneficii.	f. 77.	e

- I**VDEX qui extra iudicialiter procedit quādo iudicialiter procedere debet
 factō videtur partem molestare, & cōtra eum de spolio agi potest. f. 127. i
 Iudici non procedēti rite resisti potest perinde, ac parti. f. 127. k
 Iudex incōpetēs spoliare videt, et si iuris ordine fuato possessionē tollat. f. 127.
 Iudicis ob processum indebitū ad instātiā partis factū pars ipsa tenet. f. 128. m
 Iudicis incōpetentis auctoritas partem non excusat. f. 128. n
 Iudice ad instātiā partis indebite molestāte pars ipsa molestare videt. f. 128. o
 Iudicis icipiētis ab executione sine clausula iustificatiua pcess⁹ null⁹ est. f. 128. p
 Iudex qui plus ab vna parte quā ab altera p impēsis accipit recusari pōt. f. 133.
 Iudex laicus de spiritali cognoscit incidēter, quādo summarie siue sine discuf
 sione id ei liquere potest. f. 148. k
 Iudex laicus cognoscit de articulo spūali incidēter, quādo res notoria est. f. 149. m
 & tunc non debet directo super eo pronūciare sed per modū causā. f. 149. n
 Iudex quis quē sermo Hispanus appellat, de manga. f. 144. u
 Iudex laicus qui de possessorio beneficii iudicaturus est cognoscere debet de
 colore tituli. Imo bis ad diuersos effect⁹ cognoscit semper Frācus, quādo. f.
 dat recedentiā, & quādo adiudicat possessionē, f. 149. o
 Iudici exequenti iniuste priuatū resistere posse, praesertim cum iudicis compe
 tentis copia deest. f. 153. z
 Iudex ecclesiasticus aliter iuuat secularē, quā secularis ecclesiasticū. f. 157. j
 Iudicis mandatū nullū neq; accusat neq; excusat. f. 169. b
IVS ad rem facilius quam in re perdit. f. 15. q. & f. 34. e
 Ius ad beneficiū perdit p cuiuscūq; icōpatibilis adeptionē, Ius autē i beneficio
 Ius semel extinctū nō reuiuiscit extincta extinguēdi causa. f. 16. t (nō sic. 16. s
IVR. A natura habēt, nequis artē quā non nouit exerceat. f. 18. a
 Iuris naturā nulla dispēsatio siue indulgētia humana. f. 29. l
 Ius ad rem perditur per amentiam, & alias inhabilitates sine culpa superue
 nientes: non tamē Ius in re. f. 32. y
 Ius expectatiuā eo exosius, quo specialius. f. 34. e
 Ius ad rem per electionem quāsitū nobilius esse Iure ad rē per expectatiuā,
 vt plurimum quāsitū. f. 37. n
 Ius ad rem per accessum, & regressum quāsitum praestantius esse Iure ad rem
 per alias expectatiuas habito. f. 37. o
 Iuris ignorantiam nonnunq; a vitio intrusionis excusare. f. 56. t
 Ius ad rem tollitur per incapacitatē, nō cōtra incapacitas per Ius ad rē impedit.
 Quod ita esse in hārede, legatario, & aliquādo cōtrahēte probatur. f. 73. t
 Ius succedendi filio competens aliud a Iure filiationis esse Imo & spem consi
 derabilem esse secundum aliquos viuēte parte. f. 87. u
 Ius in re quarendum non esse accessorium omnino Iuri ad rem, quod ad illud
 habetur, quodq; multis modis perdi potest anteq; ad Ius in re perueniat. f. 89. c
 Ius quarendi modum ciuilem facile a principe tolli. f. 98. f
 Ius priuilegii facile a principe tolli. f. 99. t
 Ius suum indiscussum nullus possessor relinquere tenetur. f. 127. g
 Iure suo vtens nemini iniurius, f. 127. h
 Iurisdictionē qui nō habent nō possunt poenam statutis suis adiicere. f. 113. p

- Legatus de latere de appellatione ad papam interposita duplici respectu iure cognoscit: quauis iure speciali amplior in hoc ei potestas concedi soleat. f. 181.
- Legati potestas ordinaria partim, & partim extraordinaria. f. 182.
- Lex futura tantum, & non praterita respicit, etiam si ratio legis aequae praterita ut futura respiciat, si modo ratio non concludat necessario. Imo etiam si ratio necessario concludat, dum modo lex ad sola se futura contrahat. f. 66. x
- Lex etiam antiqui iuris declaratoria solum futura comprehendit quando se ad illa tantum contrahit. f. 67. x
- Lex non respicit futura, quando id faciendo inuolueret etiam praterita. f. 68. g
- Lex noua simpliciter loquens non extenditur ad praterita ratione formae perfectae, etiam si quoad effectum fuit imperfecta. f. 81. b
- Lex noua non includit praterita, et quoad futuros effectus si de re vel actu ipso det licet sic si de usu, effectu aut executione loquat, & ea longe diuersa esse. f. 81. d
- Lex de usu exercitio & executione loquens includit usum & executionem rei vel actus etiam prateriti. f. 82. e
- Lex noua de usu vel executione actus vel facti alicuius loquens includit usum vel executionem rei praterita. f. 87. x
- Legem nouam quae statuit de actu vel facto aliquo, non extendi ad praterita, et quoad futuros effectus, & legem nouam quae de aliquo statuit, comprehendere futura, et si ea sint quidam usus executio prateritorum non sunt aduersa, sed diuersa. 28. a
- Lex noua modum & ordinem causarum inducens secundum omnes includit causas super prateritis futuras. Imo & pendentes secundum Commune qua parte sunt future. 28. b
- Lex puniens extendit repraesaliam vel pignorationes concludit extendit praterita. 33. f
- Lex ut bannitus centum soluat, quo a banno eximatur, non includit antea bannitum licet antea potuisset eximi soluendo. 50. f. 33. h
- Lex formam procedendi & ferendi sententiam inducens includit lites prateritas qua parte non sunt finitae. f. 33. i
- Lex ut maritus lucretur medietatem dotis, comprehendit dotes prateritas uxorum post illam mortuam. f. 34. k
- Lex noua non tangens usum rei vel actus non extenditur ad usum rei praterita, quando alia ratio, quam quia praterita est id impedit. f. 34. m
- Lex ne qua femina vestes sericas vestiat, vel ne succedat dotata, praterita includit, etiam eam quibus delata fuit hereditas, sed non adita. f. 34. n
- Lex illa tantum dator capienti vel presentanti bannitum. includit eum qui ante legem captum post eam presentat. f. 34. o
- Lex, ne querela bannitorum audiantur, comprehendit eum qui accusationem prosequens bannitur. f. 36. p
- Lex ne quis triticum exportet eum, qui exportare cepit comprehendit. f. 36. q
- Lex ne quis administret, ut economus includit economos antea constitutos. f. 36. r
- Lex ne femina extante masculo succedat comprehendit iam natas. f. 36. s
- Lex noua de aliquo agens an comprehendat praterita, quoad futuros effectus. f. 39
- Lex noua de usu & executione agens duobus solis casibus usum & executionem rei prateritae non comprehendit. Quorum tamen neutri est locus in casu & specie proposita. f. 39. a

Lex noua nō cōprehendit executionē rei prateritæ, quando illa omnino est ac-
cessoria, & quando fons & ratio ei non congruunt. f. 89. d

Lex noua includit iura noua in re cōferēda quā præabula & ad re iura præcesserūt. 90

Lex noua cōprehendit re futurā quā perfectio est rei prateritæ ab ea pendētis &
per eā pficiendæ, & per consecutionē eēt re prateritam perficiendā. f. 90. f

Legē nouam non comprehendere futura quoquomodo illa comprehendē-
do inuolueret praterita simpliciter, falsum est contra Cōem. Cuius in hoc se-
ntentiæ remissive referuntur & soluuntur. f. 92.

Lex correctoria quæ principaliter salutē respicit animarū & ecclesiæ utilitatē
fauore digna. f. 94. & extēdēda, quatenus rō illius expressa tēditur. f. 94. z

Lex noua nescit in emphyteusim succedito cōprehēdit filias iā natas pa-
tris qui eā pro se ac filiis suis accepit quando eam pro illis tanquā pro haredi-
bus accepit, quando item tanquā pro filiis sed reuocabiliter, non autē quando
irreuocabiliter. Et ita conciliantur opiniones aduersæ. f. 97. e

Legis per dispositionē damnū datum non resarcitur. f. 98. f

LEGITIMA filio in bonis patris eo uiuente quasi debita. f. 87. e

LEGITIMARI quis nō debet extantibus legitimis, ac si legitimec succedit cū eis. 95

LEGITIMATIO primogeniti non tollit ius secundo genito quæsitū. f. 69. i

LEGITIMATIONI rescitæ non contradicens conlentit. f. 19. s

Legitimatio primogeniti præiudicat scdō genito legitio tribus cōcurrētibus. f. 94. u

Legitimatio extantibus legitimis perosa, & ideo nō faciendā, & legitimatus nō
plus, quam legitimus habeo. f. 94. z

LIBELLO in eodem nullitatem & iniquitatem sententiæ accumulari. f. 126. d

LITERATUS aliud in alia materia significat, in materia tamen ordinādo-
rum & pmeuendorū scientiam & intelligentiam, literas sacras in diomate,
quo utitur ecclesia in officiis ecclesiasticis denotat. f. 42. e

LOQUITUR qui sine iudicio non loquitur ut infans. f. 19. f

LVDOVICVS Gomezus Sarnensis epus laudatur. f. 4

LVSITANIA tota in prōpagāda multo sanguine fide catholica. f. 147. d

Lusitanæ peculiare ut in ea omnes clerici etiā episcopi quibus nō est in regno
superior coram iudice seculari respondeāt. f. 102. y

Lusitanus & Gailus in ampliore possessione sunt cognoscendū de uolentia sup-
spiritualibus contra clericos, quā Castellanus & Nauarrus. f. 150. q

M

MANDATVM de prouidendo triplex. f. 3. d

Mandatū de prouidendo petitur propter irregularitatē superuenientē. f. 32. z

MENTE captus primo quæ fama publica talē facit. f. 27. a. Secūdo qui apud
cognatos pro tali habetur. f. 28. b. Tertio qui mente concepta nescit efferre. c.

Quarto qui memoria notabiliter est confusa, vel mentis hebetudine notabili
valde. d. Quinto qui ratiōes & uerba inepte cōcinnat. e. Sexto quæ abscondit
& ueluti in carcere tenēt, qui eius curant gerunt. Septimo cui ob mentis in-
opiā datur curator, vel bonis interdicitur. g

Mente captus genus, furiosus & demens quietus eius species. f. 30. o

Mentis bonæ in quæ bonæ nō est credere uel dicere peccatū esse quod nō est tale, sed
cognoscere se in genere peccatōre uel trepidare, ne peccet uirtutis amore sic. f. 165. l

Monitorium pœnale non grauat si cū audientia detur donec exceptiones oppō
sitæ reiciantur, & ideo misere peccare qui a monitoriis pœnalibus Salmati
censis Academiae conseruatoris ilico appellant. f. 121. n

N

NIHIL & inutile æquari, quando saltem eadem ratio id suadet. f. 140. h

NOTORIUM esse qđ ex actis colligitur, siue illud sit nullitas siue aliud. f. 149

Notorium & manifestum differre apud Iuris Pontificii peritos. f. 161. y

Notorie idoneus non est examinandus. f. 109. z

NULLŪ qđ a principio, vel postea penitus extinguitur, nōnunq̄ viuificat aut
suscitat legis autoritate in aliquē euctū. f. 139. f. Nullaten⁹ verbū ipso Iure dispo
nere sicut & penit⁹. 139. e

O

ORDINARIVS in casu huius. c. Cū contingat. terminum præfigit ad sibi
parendū; non autem ad puniendum non parentem. f. 117. a

Ordinari⁹ resistit delegato cōtra dispōem. c. Statutū procedēti. Imo & quolibet
p actū nullū grauant: data ei de facti notorietate informatione. f. 170. m

Ordinarius multa pōt circa applōem ad. S. A. interpositam. f. 170. o

Ordinarius non tenetur censuras seruare nullas. f. 181. l

Ordinarius præcipit delegatis cōtraria sibi præcipientibus non solū vt rescripta
Papæ, sed et pcess⁹ factos sibi exhibeat: qñ illi sūt ad sui iformationē nēarii. 151.

P

PAPA solus sub cōditiōe ad t̄pus & in diē cōfert. Qđ Frāci parū admittit. f. 3. e

Papæ narranti creditur ab aliis quam Francis, cū gratiā super narratis su ndat, &
ea facta fuerunt, vel a se, vel corā se, non alias. etiāsi motu scriberet pprio. 23.

Papa sine vlla causa transgrediendo suas leges peccat: non tantū, quia illas trās
greditur, quā quia non seruat illud: patere legē, quā tuleris. f. 25. c

Papa raro aut nunq̄ super scientia, prudentia, & morū honestate necessaria in
dulget alicui, neq̄ dispensat directe: quāuis nonnunq̄ inderecete id faciat dis
pensando super ætate. f. 57. o. Pars suo vniuerso congruat. f. 150. d

PECCAT quicunq; accipit officiū cui exercendo sciētia sua nō sufficit. f. 46. g

PECCATVM mortale omnem iniustitiæ actum. f. 170. f

Peccato mortali non omnē morū honestatē repugnare, sed illā & illā. f. 15. b

Peccata multa in conferendis & retinendis beneficiis fieri & quare. f. 55. p

Pœnitudo r̄mediū suapte natura efficax ad tollēdas lites, hoj; vitio iefficax. 189

POENÆ pecuniariæ impositionē Iurisdictionis esse. f. 113. o

PENITVS hoc verbū priuationē ipso Iure inducere ac disponere sicut & nul
latenus. f. 139. d. nisi aliud per alia Iura appareat. g

Pœnam pecuniariam imponere aliquando meri, aliquando mixti est imperiū
aliqñ autem iurisdictionis est simplicis. f. 113. x

POLLICITATIO CHR. Istianissima competitori ab. M. facta. f. 127. a

Possessorē vocandū anteq̄ a sua pellat possessione etiāsi nō possideat colorate
paulo inferius. f. 114. g

Possessor non tenetur relinquere possessionē ante suū Ius discussum. f. 126. f

PRAE Iudiciū primariū nō scđariū attēdēdū. Qđ paulo inferi⁹ resoluit. f. 77. d

Præiudicium tertii præcogitatū a principe non impedit. f. 79.

Præiudiciū secundariū, qñ actus immediate in illud suapte natura tēdit attēditur

- licet attēta intentionē animi agētis in aliud principaliter destinetur f. 20. h
 Præiudiciū secundariū præcogitatū tacite vel expresse per viā legis, præsertim
 & in materia in qua nulla requiritur causa fieri videri a principe. f. 29. m
 PRinceps si q̄ legē p̄ infecta habeat nō præiudicat Iuri atēa quæsito alteri. 70
 Principem præiudicare nolle quando verum, & quando non. f. 99. l
 PRiuilegiū precio concessum sine causa irreuocabile, quando saltē Ius per
 fecte fuit quæsitum. f. 63. n
 Priuilegium concessum precio pro sua persona suscepto a principe per succes
 sorem reuocari posse. f. 64. q
 Priuilegiū ep̄o & alii sacrificio simplici datū aliud operat̄ ī ep̄o q̄ sacrificio. 102. r
 Probādi narrata in rescripto onus īpetrāti incubere nisi Iure præsumatur. f. 23. r
 PROCessus etiam cōtumaciæ punitiuus iudicis scientis vel debētis scire se
 nō habere iurisdicōnem vel merito, an habeat dubitatis null⁹: q̄uis nō sit idē
 de p̄cessu iudicis sciētis suā iurisdicōnē elidibilē vel recusabilē esse. f. 135. q
 PROCem̄ia cām finalē denotāt, mētē disponētis idicāt, & volūtātē ostēdūt. 22.
 Procem̄ia bularū Papæ nō probāt quæ cōtinent. f. 27.
 Procem̄ia bularum & cōditiones illæ, si est idoneus: & similes, quæ verbis tem
 poris præsentis cōcipiuntur, nō cōditionē, sed instructionē inducūt. f. 24. z
 Procem̄ia bularum ad ornatum tantum poni falsum. f. 24. b
 Procem̄iorum veritas Papam a peccato excusat. f. 25. d
 PRVDENTIAM anticipatam in infante virtutis indicia esse. f. 131
 Prudentia omnino necessaria ad bene viuendum. f. 23. q

R

- RATIO alia de præterito legem efficit declorariā, alia nō item: sicut & alia
 concludit necessario, alia non. f. 67. u
 Ratio noua & singularis defendēdi. §. 1. tit. 1. lib. 2. ordinationum. f. 153. u
 Ratio germ̄ an a q̄re reges hodie fere oēs de violētis cōtra clericos ciuilit̄er iu
 REcurari posse in vna causa q̄ grauauit in alia. f. 133. l. (dicāt. f. 153. x
 Recusandi cā immediata vna tātū, nēpe suspicio: licet vario de fōte nascat̄. 122.
 Recusandi iusta est causa patria cōmunis, & habitatio lōginqua. f. 132. g
 Recusandi iusta est cā alienigenæ, q̄n̄ delegat⁹ & altera pars iunt indigenæ. 132.
 Recusatio ī scrip. & cau. exp̄ssa nō qualiq̄li, sed iusta ē faciēda Iure P̄ouificio. 131
 Recusationē post p̄positā fact⁹ p̄cessus null⁹ est sed; cōem, si modo recusatio
 nō ē friuola manifeste nec maliciose posita neq; recusās āpli⁹ corā iudice cōpa
 Regressus ad Ius pristinū omisū dari, cū id æq̄tas suadet. f. 99. (reat. f. 134. p
 Regule Cācellariæ reuocatiuæ gr̄arū tenor, & q̄sci⁹ prim⁹ autor f. 59. b
 Regula. Factū legitime. li. 6. de actu perfectō & cōsummato itelligēda. f. 73. s
 Regulā sine probatione necessaria non esse limitandā. f. 81. c
 RELIGIONIS ingressus mariti nō præiudicat vxori, quo minus replicare
 possit de mariti adulterio antea perpetrato. f. 69. l
 Religionis ingressus non præiudicat Iuri quæsito alteri regulariter. f. 96. a
 RENVN Ciari nō potest. cap. Statutū de rescript. lib. 6. quoad qualitates
 personarum delegandarum. f. 110. a
 RESCRIPTVM ad lites subreptiūm, regulariter ipso Iure validū,
 ad beneficia vero nō nec executorum ipsius deputatio. f. 2. a

- Rescriptū ad lites sine speciali mādato nō impetratur sed ad benēficia sic. f. 2. b
- Rescriptū executorū dici, ēt si nemo aliua papa sit collator, vel cōpulsor. f. 2. c
- Rescriptū ad lites regulariter quidē ipso Iure valere, at frequēter nullū omnino & inutile esse. f. 102. d
- Rescriptū ipso Iure a principio esse nullū, & postea ipso Iure perire vel reuocari paria esse, quoad faciēda post reuocationem, & gratia extincta ipso Iure extinguī potestatem executorum. f. 104. i
- Rescriptum secundū præfertur priori, si prius præsentetur, & prius pariat citationē, & prius citatus excipiat contra illud, quā suum rescriptum iudici præsentet, etiam si secundū sit generale. f. 138. c
- Rescriptū ēt ipso Iure reuocatū nonnunq̄ reuiscere legis autoritate. f. 138
- Rescriptum subreptitium esse ipso Iure nullū qui tenet, tam facile respondeat Cōmuni contrariæ: sicut qui tenet generale aliquādo speciali præferri cum Cōmuni respondere potest contrariis argumentis. f. 139. e
- R E X** IOHANNES tertius nemi pietate secūdus iusta benignitate M. fauit. f. 144. & eius animi religio, pietas clemētia, & magnitudo heroica. f. 160. n
- Reges Hispaniæ obuiāt iudicibus ecclesiasticis, ne post & contra appellationes ad S. A. post. interpositas vim vllā faciāt appellātibus. Imo cogunt eos reponere omnia in eum statū quem tempore appellationis res habebat. f. 146. b
- Regem Portugalliæ posse idem quod alii reges Hispaniæ in tollendis oppressionibus appellantium ad Sed. A. post. Iure fundatur. f. 146.
- Reges an de vi & possessione, benēficioꝝ, præsertim & alioꝝ spiritualiū cōtra clericū cognoscere possint rem cōtrouersam esse Iure cōmuni: in Lusitania tamen pro cōperto haberi, siue id Iure cōmuni, siue speciali nitat. f. 150. c
- Rex de abusu notorio ecclesiasticæ potestatis, cui nemo obuiat cognoscit q̄ vī peā illatā reprimat, in eoq; Papa soli cōsensisse, neq; postea dissensisse. f. 152. s
- Reges supplere possunt iudicis ecclesiastici defectū ēt cōtra clericos, in materia vis & abusus ptātis ecclesiasticæ notorie, interposita præserti appllōe. f. 153. t
- Reges non ideo de vi & possessione cōtra clericos cognoscere, q̄ possessoria sūt tēporalia, quod aliquot eruditi, at crasse senserūt, sed noua & pulchra ratione. f. 154. b. Rex orat vt quodā remedio aduersus executores vtať. f. 155. e

S

- S C A N D A L V M** nemini dandum. f. 120. z
- Scandalū pusillorum vitandū, Phariseoꝝ autē contēnēdū. f. 165. x
- Scandalum ob pusillorum nō esse præmittenda præcepta: ob scandalū autē de malitia nascens non etiam opera consilii. f. 167. s
- S C I R E**, & scire debere paria, scire itē & scire posse f. 136. s
- S C I E N T I A** siue prudētia rerum agendarum non sufficit episcopo, neq; aliis dignitatibus ad regendū alios institutis f. 36. m
- Scientia sufficiens beneficio attenda illius dignitate, loco & ordine censenda est f. 43. o. & quæ talis iudicis arbitrio reliquitur. p.
- Scientia nō eminens, sed sufficiens requiritur in promouendo. Quam tamen tempore electionis adesse oportet. f. 36. d
- Scientiæ defectū nec venia nec excusatione in clerico dignū, neq; solū scientiā neq; solam prudentiā clericis regentibus sufficere. f. 47. i

- Scientiæ defectū non magis, quam morum collationi beneficiorum obesse, & vtriusq; defectum illam nullam reddere. f. 50. z.
- Sciæ discēda nulla aetas sera neq; vlli verecūdū ea q̄ necessaria sūt discere. 50. n.
- SENTENTIA** delegati non ideo nulla, quia iniusta. f. 119. g.
- Sententia q̄ in scriptis dicitur ferri. f. 122. q.
- Sētentiam nullam non esse sententiam. f. 160. b.
- SIGILLUM** plūbeum gratiæ more Romano e chordulis sericis pendet, sigillū vero iustitię canabeis. f. 102. e
- SIMILES** vbiq; habēt sua labra lactucas. f. 176. x
- SIMONIA** est ea te cōuentione renūciare beneficio tuo in alterius fauorē, vt alter suo renunciet in tuum. f. 110. c
- Simonia nulla neq; mētalis neq; cōuentionalis, modo non sit realis, titulū beneficiale ipso Iure perimit, neq; excōicationē inducit. f. 11. e
- Simonia omnis in ordine præsertim & beneficio mōstrū horrēdū. f. 11. e
- Simonia cōuentionalis etiam si traditio rei spūalis tantū eam consequatur, nō videtur prædicta mala ipso Iure inducere. f. 12. h
- Simoniaca est omnis renunciatio beneficii cū cōditiōe, modo, vel pacto: quāuis nō ea quæ fit eo animo, vt illi vel illi detur. f. 10. b
- Simoniacorum Deum timentium consolatio nō parua. f. 11. d
- Simoniacus realis circa beneficia & ordines excōicatus est, & si celebrat irregularis, nec quarit titulum beneficii, sed neq; possessionē, nec fructū, nec spoliatus restituitur, nec regula de triēnali possessore gaudet. f. 11. f. mentalis vero tantum, vel mentalis & cōuentionalis tantum prædicta mala non patitur. Imo & d. regula gaudet. f. 9.
- STATVTVM** in vno æquiparatorum locū habet in altero, quādo regulariter sunt æquata, non aliter. f. 62. I
- SUCCESSIO** in præbendā non est annexa omnino, neq; accessoria canonicæ neq; successio accessiui. f. 97. r
- T**
- TER** tio nō videt præceps per vllā dispōem, etiā p legē cōem præiudicare. 70. o
- TER** Minus intimationis alicuius scripturæ non currit, donec copia illius authentica tradatur si fuerit petita. f. 141. k
- T** Estamentū ante nouā legē perfectū valet, etiam si secundum formā eius nō renouetur, etiam data opportunitate renouandi. f. 69. m
- Titulus canonicus & colorat⁹ multum differunt, & sæpe quis tenetur probare coloratum, & non canonicum. f. 9. z
- T** Vtius non tenemur eligere, sed satis est eligere tutum. f. 166. o
- V**
- VERBA** eadē ad diuersa relata diuerso mō secundum diuersam eorum cōditionem intelligenda esse. f. 108. s
- Verba, nullo modo, & nullo tempore, prægnantia sunt, & ideo modum etiam extraordinariū includunt. f. 88. z
- Vim quā appellatio vel lis grauat maiorē esse alia, cæteris parib⁹. f. 153. a
- VIR** tus puerilis indigna est dignitate virili. f. 79
- V**no de qui dicit de alio negare si est dissimile. f. 184. 184

IN CAP. SI QUANDO.

PRÆFATIO IN PRÆLECTIONEM
HABITAM
SUPER QVAESTIONE

facti propria in cap. Si quando:
de rescriptis.

UNITO IGITUR ORDINARIO
commento huius cap. celeberrimi Si quando. præste-
mus iam in calce illius quod cum priuatim, tum publice
solliciti sumus, vobis generosissimi doctissimiq; au-
ditores, dicere nēpe causam coram vobis de Iure quo cantoriā Conim-
bricensem vēdicare a me cōtendit cōpetitor noster in CHRISTO
reuerēdus, vt palam fiat omnibus vter nostrum alteri cedere sine vlla
lite CHRISTIane debeat. Quod eo libentius aggredimur, quo
id negociū huius tituli materiæ, immo & huius capituli magis cōgruit
& multa parum vulgata in eo sumus palā facturi. At quia pluris mul-
to facimus quacuncq; occasione vestram & rei pub. vtilitatem promo-
uere, quam hęc cantoriam, qua saltem parte, mea priuata prouehitur
vtilitas habere, non minore cum diligentia quę cōtra nos faciunt, quā
quę pro nobis in medium proponemus.

Et competitoris quidem intentio tota literis quibusdā Apostoli-
cis nititur, quibus illi pridem ad hanc cantoriam Leo papa decimus
quendā concessit accessum. Mea vero defensio multis exceptionibus.
Quas eo diligentius & maturius expēdere oportebit, quo & eruditio
vestra ad dignoscendum cautior est, quid solidum crepet, & pictæ te-
retoria linguæ, & Regis nostri omniū quos terra colit æquissimi ac sa-
pientissimi librandā est iudicio, quam hic affirmauerimus, sententia
Ob idq; mihi maiori periculo fuerit perperam pro me quam pro cō-
petitore sentire. Quandoquidem per illud fama & fides quibus tota
hęc mea tenuitas nititur corrui: per hoc vero census minuitur ad sola
opera pia per mūnificentiam Regiam opportunus. Quare primū sū-
mā illam lucem, quę illuminat omnē hominē venientē in hunc mū-
dum, ex animo compello, vt nostrum de suo vultu prodeat iudiciū.

PRÆLVDIA.

A.

Qua materia cap. Mandatū. & aliorū multorū huius titu. congruē

Ro dicendorum fundamento & illustratione inquiramus primū sub quo genere rescriptorū hae literae nostri cōpetitoris cōstituēdas sūt. Et certū est primo inter rescripta ad beneficia cōstituēdas esse, qua parte facultatē ad hanc cantoriā accedendi cū vacaret cōtinent. Quoniā nō fuerunt datae principaliter ad lites dirimēdas, sed ad assequendū bñficiū, vt palā est.

Ex quo infertur primo eas ipso Iure nullas esse si sunt subrepticia. ^a

^a Rescriptū ad lites subreptitiū regula. ipso Iure validū: ad beneficia vero non nec executoriū ipsius deputatio.

Quoniā licet rescriptū ad lites subreptitiū nō sit regulariter ob id ipso Iure nullū secundum gl. c. Ad audientiā. 2. de rescript. quā cōmunis ibi & vbiq; sequit. tamē rescriptū ad obtinenda beneficia regulariter ipso Iure nullū est si subreptitiū fuerit secundū eandē gl. ab omnibus receptā. A deo vt datio quoq; executorū & iudicum illi accessoria licet sit quoddā rescriptū ad lites sit ipso Iure inutilis. c. Cōstitut. infra eodem Vbi Pan. & Dec. in vltimo notab. hoc annotarūt. & in. c. Ceterū. col. 2. supra eod. & latius Feli. in d. c. Ad audientiā. 2. col. 12. vers. Fallit secūdo. & col. 1 c. & 16. & alius nos scripsimus in. c. Cum contingat. infra eod. in 1. nullitat is causa posthāc praelectionē. Secundo infertur nō posse cōtra literas has opponi esse impetratas sine speciali mādato cōpetitoris nostri, licet vere ita videatur impetratae. Quoniā tēpore impetratiōis nondū erat competitor septennis. ^b Quia licet rescriptū ad lites sine mādato speciali impetratū regulariter ipso Iure nullum sit. c. Nōnulli. §. Sūt & alii. infra eo. Vbi dicemus an stilus in hoc Curiae a Iure scripto differat. Non autem rescriptū ad beneficia secundū gl. quā Card. ibi. putabit sing. in. c. Ad aures. infra eod. Quae tamen similitē habet in. d. c. Nōnulli. §. Sūt & alii. Quas Corsetus in verb mādātū. & Feli. in illo. §. Sūt. & alii col. 2. & Pan. cū Rauēnate. & And. Sicul. in illo. c. Ad aures ad sidera extulerunt.

^b Rescriptū ad lites sine speciali mādato nō impetratur: sed ad beneficia sic.

Secundo dico literas has non mihi videri constituendas inter rescripta monitoria neq; praepetoria neq; executoria. Si enī hoc de quo nos agimus rescriptū sub harum aliqua specie cōtineri posset maxime contineretur sub executorio. Quod tamen dici nequit. quia in eo non dantur executores ad prouidendum neq; cōpellendū. a quorū deputatiōe rescriptū appellat executoriū secundū omnes. Nisi diceret ^c ipsū met Rom. Pontificē, qui cōfert hūc accessum & vult has literas haberi pro titulo & collatiōe, earū executorē esse. Quod in simili casu de ipsomet Leone cōmendante quaedā beneficia sub certa conditione dici posse ait Guillelmus Castellor episcopus Algarensis nō minus eruditione quā dignitate illustris in decisio. 3. de praebēdis. n. 24. Quod tñ vereor ne aliis videatur nimiū subtile.

^c Rescriptū executoriū dici et si nemo aliud a pp sit collator vel compulso.

Quibus non obstat dicere^d rescriptum ad beneficia per quod Ius tantum ad rem queritur in illa tantum predicta tria membra diuidi iuxta doctrinam egregiam Pan. in c. Mandatum. & c. Capitulum. infra cod. vbi & in c. Constitutus. late tradit Cöpostellanus. Pro qua diuisione textus est mihi Iuris optimus in cap. Ex insinuatione. infra eodē: tametsi probe illa cöprobet. c. Dilectus. 3. de præbend. Nō inquam hoc obstat. Quoniam respōderi potest illā diuisionē trimēbrē non cōprehēdere omnia rescripta, quæ ad beneficia dātur. Sed solū ea quæ sūt mādāta de puidendo. Quorū de numero non sunt regressus neq; accessus neq; illæ quæ cū futura successione cōcedūtur coadiutoria. Hæc enim nō sunt mādāta de puidendo sed prouisiones quædā conditionales, quas oīs & solus Papa facit iuxta gl. 3. c. Si gratiosæ. hoc tit. lib. 6. Quæ multis p̄bata & putata sūt. Feli. in c. fin. col. 3. de iudic. habet eū solū posse conferre beneficia sub cōditione, ad tēpus & in diē, quāuis id in suo regno Frāci parū admittunt testante id gl. 2. concordā. tit. de reseruatō.

Tercio dico has literas cōstituendas esse sub rescripto cōditionali. Non enim dici possunt mādātū de prouidendo, vt dictū est. Ergo prouisionē cōtinēt. Et non puram. Quoniam beneficiū viuentis nemini Papa pure confert. c. 1. de concess. præbend. & regul. Cancel. 20. quā pulchre declarat Decius cōsil. 398. In causa. Ergo conditionalē prouisionē cōtinēt, quod est propositū. Facit q̄ omnis gratia expectatiua beneficii dicitur cōditionalis secundū dominos Rotæ. decisio. 857. Urbanus col. 2. in antiquis per. l. 3. ff. qui & a quib; & de opti. leg. l. Cum ita. & de lega. 2. l. Vnum ex familia. in principio. Per quæ Iura idem tenet etiā Oldradus cōsil. 58. n. 5. & domi. Cassador in prædicta decisio. 3. n. 6. Quāuis ad. d. l. 3. & ei similia respōderi posset quod Bartol. respōdet in l. Meuius. §. Duobus. ff. de leg. 2. in quarta opposit. tertiæ partis. n. 10. Quod etiam ex contextu literarū ipsarum patet. Sic enim habent: si Ludouicus illa & illa non fecerit ac etiā eo decedente, vel cedente, vel quouismodo vacante. Pondera ablatiuos illos absolutos quos constat inducere cōditionem. l. A testatore. ff. de condit. & demōst. & ibi Bart. & in l. Ab emptione. vbi etiā Bartol. ff. de pactis cum similibus.

Ex quo infertur^e diem datæ huius prouisionis ad diem cōditionis adimpletæ trahi: non contra diem conditionis adimpletæ ad diē datæ. Quoniam id omnibus expectatiuis est cōmune. Quod a notauit gl. memorabilis. c. Si soli. in gl. magna circa mediū de cōcess. præbend. lib. 6. & in c. Si pro te. hoc tit. lib. 6. & in Cle. 1. verb. executorem. de concess. præbend. arg. c. Præter ea. 2. de appel. & c. Licet. de voto. & c. Super eo. de cōdit. apposit. & Instit. de verb. oblig. §. Ex conditionalis. & l. Potior. ff. qui pot. in pignor. habēd. & late probat do. Cassador in illa decisio. 3.

A ii

^d
Mandatum de
prouidendo tri
pic.

^e
Papa solus sub
cōditione ad tē
pus & in diem
confert. Quod
franci parum
admittit.

^f
Expectatiua dō
nio est gratia cō
ditionalis.

^g
Datam accessus
ad diem condi
tionis impletæ
trahi. Quod oī
expectatiue est
cōmune. Cuius
ratio triplex, tā
sunt.

n.6. Siue quia substantiã suam plus capit ex cõditionis existentia, quã ex alio iuxta doctrinã Card. in Cle. Pastoralis. in princip. q. 1. de re iud. & Imol. ibi col. 4. vers. quærit Guillelmus. Siue quia extremũ ad quod retrahenda erat conditio non erat habile attento tẽpore datæ. Quoniam tunc beneficium sub conditione collatum alterius uiuentis erat argumento eorum quæ in simili affirmat Decius in illo. c. Præterea.

b
Accessus noua
vox etiam Ju
ris peritis quid
significet et apd
nos inueniat.

Quarto dico ^bhas literas nouo nomine Curia Romanæ appella
ri literas accessus & gratiam in eis contentã simpliciter accessum. Inter
enim nouem modos, quibus ius ad beneficia, non tamen in eis: siue ius
ad rem & non ius in re quæritur: quos non minore cum utilitate quã di
ligentia scripsit Ludouicus Gomeſius Sarnensis Episcopus & prætor
rii Rotæ auditor vir utiq; doctissimus, vt eius opera testant, in regul.
de non tollendo iure quæſito. vnus est ille quẽ vocant accessum, quãdo
scilicet Papa cõcedit alicui literas tales per quas ex tempore datæ facit
collationẽ alicui certi beneficii conditionalem, si talis aut talis casus cõ
tigerit pmittẽdo vt earũ autoritate liceat ei sine alia collatione noua ca
pere possessionẽ illius cõditione adimpleta. Quod nomẽ accessus in hac
significatione tamen nō memini legere. in aliquo cap. totius corporis
Iuris: inuenio tamen in quadã regul. Cæcell. sanctissimi. D. nri diuina
prouidẽtia Pauli huius nominis Papæ tertii publicata. 30. die Octobris
anni. 1534. in alia itẽ eiusdẽ publicata in Cæcellaria. 22. Augusti. 1536.
Quãuis item ordinarie scribentiũ meminerim neminẽ ea voce in hac
significatione vsũ fuisse, sicut tamẽ vtitur ea Gomeſius cum in aliis lo
cis, cum in illa. q. 1. n. 40. & in. q. 4. Regulæ de non iudi. iuxta. Cassador
item decisio. 1. de pactis col. fi. Pro qua signifiatiõẽ omniũ quæ memi
nerim proxime facit cap. Nō autẽ. 7. q. 1. in illis verbis: vt non succede
ret in cathedra episcopo, sed accederet. super quo mox aliquid dicam.

i
Accessus ante
cõditionem in
pletam solũ ius
ad rem tribuit
non in re.

h
Beneficio in co
dem ius in re.
vobis simul cõ
petere nõ posse

Quinto dicendũ arbitror ^hhas literas annumerãdas esse rescriptis
ad beneficia, per quas ius ad rem quæritur & nõ in re. Pro quo facit pri
mo, q^h duo simul in vno bñficio ius in re habere nequeũt. c. Maiorib⁹
c. Tuæ. de præbend. In cuius glossa nos superiore anno rationẽ redde
bamus memorabilẽ. Cũ ergo præcessor meus ius in re haberet in hac
cantoria & canonicatu, consequens est cõpetitori non fuisse ius in re illo
viuente, sed tantum ad rem. Secundo facit q^h cui debetur aliquid sub
conditione non dicitur ei debitum ante conditionẽ purificatã, sed solũ
spes debitũ iri. §. Ex cõditionali. Insti. de verbor. obligat. l. Cedere diẽ.
ff. de verb. signif. c. Si pro te. de rescr. li. 6. & Cle. 1. in princip. de cõcess.
præb. At supra est cõclusũ hunc accessum siue literas eã continẽtes gra
tiã, prouisionẽ continere conditionalẽ. Ergo ppositũ. Tertio facit, q^h
si cõpetitor meus huic accessui ante Ludouici mortẽ renunciaſset, vel

i
Accessus remm
tatio ante quã
per eum acces
datur facta nil
iuris vacare fa
cit.

ante illi⁹ mortē (quod tamen Deus auertit) obiisset nil Iuris ex psona ipsius quoad hāc cantoriā & canonicatū vacasset, vt palā est. Ergo nil Iuris in eis per hūc accessum ante Ludouici mortē fuit illi quāsitum. Facit q̄ etiā per regressū & per coadiutorias cū futura successione etiā de cōsensu concessas solū ius ad rē quærit & nō in re secundū prædictū Gomeſiū & Guillelmū in locis prædictis, & clare sentit Cardin. in cōsil. 70. Dico q̄ neq; est vllus qui contrariū affirmat. Nam neq; sustentari posset, nisi concederemus fieri hodie cum quolibet triuiali homine qđ cum solo Augustino memoratur esse factū in illo cap. singulari. Non autem. 7. q. 1. quod videtur habere Augustinū per indulgentiā Apostolicam fuisse factum episcopum eiusdem episcopatus cuius erat Valerius, viuēte illo & cōsentiēte secundū cōmunem intellectū. Pan. in. c. Quoniā. de off. ordi. putātis illud in hoc singul. & secundū Car. in illo cōsil. 70. Qui tñ intelligēdi modus nō satis mihi arrisit ab eo tēpore, quo legi apud Possidontū in vita Diui Augustini col. 5. id sine Papæ dispensatione factū fuisse & posteaquā legi verbo & scripto docuisse illum magnū Augustinū, id fieri nō debuisse.

Ex hoc dicto infertur quam sine mēte sonum dent qui clamant cōpetitori meo a me tolli beneficium, quod diu fuit ipsius. Cum tamen neq; eius fuerit neq; meū ante Ludouici mortē. Per quam id adeo nō esse eius factum contēdo, vt arbitrer nullū esse Iuris peritum adeo per fricta frōte vt corā eruditis affirmare audeat hāc cantoriā ipsius fuisse futurā. Etiā si ego non obstitissē, sū modo literas alias Apostolicas nō habet, quā eas de quibus disputam⁹ vt mox apparebit. Hactenus de præludiis. nunc exceptiones discutiamus.

PRIMA EXCEPTIO.

PRima exceptio quæ materiæ. c. Nonnulli. infra eodē conuenit, cui me aliqui niti arbitrant⁹ est, q̄ idultū CHRIS-
TIANISSIMÆ peride ac serenissimæ Reginae & dnæ nræ
cui ego innitor derogare videtur oibus rescriptis sibi cō-
trariis propter multas & fortissimas clausulas quibus illud est munitū
argu. c. fin. de sent. exc. lib. 6. & Cle. Dudū. versus finē de sepult. & eorū
quæ tradit Bart. in. l. Si quis in princip. ff. de legat. 3. & Antonius in. c. 1.
supra eo. & Pan. in. c. Cū instātia. de cēsibus. Neq; obstat huic exceptiōi
quod aliquos audio respondere. s. nostri cōpetitoris accessui non posse
derogari nisi totus illius tenor de verbo ad verbū expresse rescripto de
rogatorio insereretur. Quia id in eis expresse cauetur. Quod tñ in-
dulto Reginae non inseritur. Non inquā hoc obstat. Quoniam inter
alias clausulas quibus indultum prædictum munitur est, etiam illā nō
obstantibus contrariis quibuscūq; etiā si essent talia de quibus faciēda

A iii

^m
Accessus Re-
gress⁹ & coadiu-
torias cū futura
successione ius
tantum ad rem
tribuere.

ⁿ
Intellectus cō-
munis. c. Non
autem. vii. q. l.
parū probad⁹.

^o
Clausula nō ob-
stans & c. etiā
si esset talis. c.
quorū tenore.
c. tollit neces-
sitate inserēdi
tenorem contra-
riorum.

esset mentio de verbo ad verbū. Quorū tenores habere volumus pro expressis. Per quā clausulam tollitur necessitas illa tenorē contrariorū inferendi per textum quem in hoc singularem putarunt, ibi Bald. & Angel. pōderādo verbū speciatim ac nominatī in l. Oēs. C. de præscr. 30. vel. 40. anno. Quē etiam eisdē verbis cōmendat Iason in consil. 111. 3. volu. col. 3. et in cōlī. 121. 4. vol. col. 1. Ap^t in hoc text^o i c. 1. de trāfactio & in c. Quia saepe. de electio. lib. 6. & in Cle. 1. & 2. de sepul. Et mea sentētia omniū aptissimus. textus in extrauag. Rem nō nouā. de dol. & cōtuma. Quā opinionē tenet Frederic. cōsūl. 47. Habita super casu. Quē sequitur. lo. ab Anan. consil. 56. His qui in facto proponuntur. dicens hanc esse cōmunē opinionē. Sequuntur etiā hi quos retulit Feli. in c. Accedentes. col. 3. de præscript. & in c. Nonnulli. col. 9. infra eod. & latius Iason in consil. 121. præcitato. Eandē etiam sequitur Probus in c. Collatio. col. 3. de offi. lega. lib. 6. Quæ procedit etiam^o quando dispositio prior cui derogandū est prohiberet, ne illi derogari posset: etiam per clausulā hanc per quā non expressa pro expressis habētur. Quod Collectarius solus expressit in c. Cum dilecta. n. 3. de rescript. quāuis etiā Baldus Collectariū referens & probans ibidem satis hoc senserit, non tamen ita vt ille aperit. Vterq; tamen cōcludit, volente Papa vt tenor obstantiū habeatur pro scripto de verbo ad verbū, nulla obstātia rescripto nocere. Quia contra libertatē plenitudinis potestatis Papæ nihil statui potest nec in eo habet locū dispositio. l. Sed & si quis. §. Quæsitū. ff. Si quis cau. Et secundū hoc iudicatū vidisse ait Albe. a Rosa. in l. 1. C. quando impera. inter pupil. & viduam. Vbi licet in hoc Cynū reprobet, non tamen ait eum mentiri, saltem in meo libro, licet Feli. id imponat ei. Et quāuis multi & in his. Cald. contrariam partē teneat consil. 11. de priuileg. & Cardi. consil. 53. Dominus Gregorius. & multi alii quos refert Iason in illo consil. 121. vol. 4. & Feli. in c. Accedentes. de præscript. col. 3. & quāuis vterq; illorum hāc partē teneat in locis supra citatis. & Curtius iunior dubitet in consil. 110. n. 32. part. 2. Felinus tamē vir cautus ait eam non procedere^o quando derogatio fieret per viam legis, & quando stilus Curie contrariū haberet. Quod verbū nō satis perpendit Iason in illo consil. 121. licet Felinum allegando multa ex eo mutuatus fuerit. Sed neq; Iohā. a Selua, licet latissime hanc conclusionem cum omnium dictis tractarit in lib. de benefic. parte. 3. q. 14. At contrariū habere stilum Curie testantur Collectarius & Probus in locis supra citatis. Et Gomeſius in proemio regularum Cancellar. quæst. 6. dixit in prætorio Rotæ. semper teneri consilium secundum Antonii a Butrio qui iuxta conclusionem hanc consuluit.

Alia tñ ratione exceptio hæc tollit. Quia Regine indultū excipit

P
 Clausula prædicta quod dicitur tū est operatur etiam si causal in contrariis ne id operetur.

Q
 Clausula prædicta hoc operatur etiam secundum contrariam opinionem: quando in lege ponere est stilus curie id haberet: quod constat habere.

regressus, accessus & de consensu coadiutorias. Et literæ cōpetitoris, vt in præludiis est dictum, accessum quendā concedere videntur. Qui si est validus per hoc indultū non tollitur. Quia expresse in eo excipit. Vnde si qui hanc exceptionē opposuerunt, non minus bene calluissent Iusquē per huiusmodi literas prætēdi pōt, accessum nouo noīe Curia Romanæ vocari, nō credidissent nos huic q̄ friuola est nisi exceptiōe.

S E C V N D A E X C E P T I O.

Secunda exceptio quæ tangit materiam. c. 2. supra eo est quod accessus is concessus fuit competitori in pœnā nō solutæ pēnsionis, & nō simpliciter. Quia sic habet littera: Si vero per sex menses dictos triginta dies immediate sequentes sententiam ipsam animo, quod absit, sustinuerit indurato ex tunc mensibus effluxis eisdem canonicatu & præbenda ac cantoria ecclesiæ Colimbrien. huiusmodi perpetuo Ludouicus priuatus existat, illaq; vacare censeantur eo ipso, liceatq; tibi tunc, ac etiam dicto Ludouico cedente vel decedente seu cantoria ac canonicatu & præbenda ecclesiæ Colimbrien. huiusmodi quouismodo vacantibus, etiam apud sedem eandem & reliqua. Pro hac exceptione facit quod omnia rescripta ad beneficia restringenda sunt & non amplianda. cap. Quamuis. de præb. li. 6. cum similibus & q̄ clausula quæ alioqui deberet ad multa referri, quando tamen inferitur alicui capitulo tanquā illius accessorium non debet ad alia referri. c. Cum dilecti. de dona. secundū vnū intellectū & Pan. declarat in .c. Secūdo requiris. de app. tradit Barto. in l. fin. ff. de reb. dub. quē sequitur Alex. in l. Si idem cū eodē. §. si. ff. de iuris omni iudi. & est recepta conclusio. Sed hæc quoq; exceptio nō obest illi. Quia primo illa^r coniunctio ac copulatiua diuersitatem denotat eorū casuum quos coniungit iuxta glo. in rubrica .ff. de iuris & facti ignor. Nisi quādo ratio aliqua earum de quibus in .c. 2. supra eod. diximus aliud suadet: qualis tamen hic nulla cōcurrit. Secundo q̄^o dictio etiam implicatiua est & ampliatiua. l. Etiam. ff. de minor. Clemē. Religiosus. & ibi Card. n. 1. de procurato. & Cle. 1. de testa. vbi Card. n. 1. & Clem. 1. §. In quib⁹. de supplē. neglig. præla. vbi etiam Card. tradit. & Marianus præter alios de visita. fol. 2. col. 3. Quæ dictio etiam in his literis ponitur post illā ac, vt vides, & ita denotat alium esse ac magis dubium eum qui sequitur casus: & per consecutio nem non esse illum qui supra est relatus, s. vacationis ob pensionē non solutam. Tertio facit illa vniuersalis, quouismodo vacante, per quā omnis modus vacationis intelligitur secundū glo. memorabilem in .c. Susceptū. de rescript. lib. 6. in verbo expresse, modo vacatio ex psona contigerit expressa secundū Lap. Domi. & Perusi. ibidē & Rot. c. eccl.

^q
Clausula q̄ inferitur alicui capitulo accessorie nō referitur ad alia.

^r
Et hæc vox ob uersa copular.

^o
Et hæc vox implicat & ampliat.

^t
Clausula quæ alio modo vacante omni modū vacat ex persona expressa contingentem contingerit: etiam per obitū cuius uersimilem notitiam nondum impetrans habebat.

28. in nouis 32, 48. in antiq. A deo ut defectus verisimilis notitiae mortis renunciantis non obest impetrationi per renunciationem facta quando additur illa vniuersalis: vel alio quouis modo vacet. secundum glossa prag. sanctio. Gallic. tit. de colla. in verbo faciendas in fine & Selua de benefic. 3. parte. q. 96. Quauis contra frequenter pronunciatum esse testetur Gomesius in. q. 3. super illa regula de quo in praesentia tanquam re mihi extraria non pronuncio. Per haec apparet modus facile dissoluendi ea quibus haec exceptio nititur.

TERCIA EXCEPTIO.

Tertia exceptio quae tangit materiam. c. Postulasti. infra co. est. quod competitor noster affirmavit Leoni Papae se habere apostolicam prouisionem huius cantoriae quando has litteras sibi concessit. Sic enim habet ipsa littera post principium: Tu cui alias ut asseris de canonicatu & praebenda ac cantoria ecclesiae Conimbricen. tunc certo modo vacat. A postolica autoritate prouideri concessum fuerat, concessioni gratiae huiusmodi, litteris apostolicis de super non confectis, per certum procuratorem tuum ad id a te specialiter constitutum in manibus nostris sponte & libere cesseris & reliqua. Is autem competitor non ostendit eiusmodi prouisionem ullam. Quod tamen est necessarium quia primo non attestatur Papa eam prouisionem ei fuisse factam, sed eum asserere sibi alias fuisse prouisum siue prouideri concessum. Et pondera quod non ait sicut asseritur, sed sicut asseris. & ita ei probandi onus incumbit secundum Rot. in decis. 74. Nota quod ubi. & decis. 727. Nota quod si. Facit lex ei qui dicit. ff. de prob. & c. In praesentia. co. tit. Secundo quia stilus Curiae habet raro vel nunquam ullam alicui concedere pensionem, regressum vel accessum, nisi renuncianti alicui titulo canonico, vel colorato, vel ei quem ad hoc renuncias nominat. Quod palam est omnibus qui aliqua ex parte Romanae negotia huius generis callent. Tertio facit quod omne id quod expressum mouere potuit principem ad facilius concedendum gratiam, eam efficit subrepticam, si non est verum quod exprimitur. & etiam non contineat causam finale sed tantum impulsiuam per textum omnium Iuris optimum in c. Postulasti. infra eod. ibi: non tam de leui concessissem. ut ibidem annotauit Pan. communiter receptus, & Decius in. c. Cum cessante. de appellat. n. 2.

Nec obstat quod Decius sibi contrarius contrarium affirmat in illo c. Postulasti. col. 2. in eo quod de impulsua causa diximus, motus ad id per. c. Dudum. de praebend. lib. 6. Quoniam primo haec, de qua loquimur prouisio, & eius renunciatio causa finalis huius accessus fuerunt intelligendo saltem per causam finalem id quod Decius in illo. c. Postulasti, intelligit, illud. scilicet quod est in causa, ut Papa soleat concedere vel

negat

u
Clausula sicut asseritur & sicut asserio differit.

c
Accessus regressus & penitiora vel nunquam concedantur nisi renuncianti vel contemplatione renunciantis.

e
Causa gratiae etiam impulsua si falsa est eam vitiat proceduntur: & Decio contra eundem & non tu concordia.

negare quod alias non concessisset, vel negasset. Secundo quod opinio communis praestantior videtur, & irrefragabiliter probatur per illud cap. in illis verbis: non tam de leui concessissemus. Quibus solutio Decii non satisfacit. Neque illius opinionem probat illud c. Dudum. in illis verbis: nihilominus concessissemus. per eum ponderatis. quae satis expresse pro communi opinione faciunt. Quonia qui maiori cum difficultate ac morositate concedit non nihilominus, imo aliqua parte minus concedit. iuxta illud gl. c. j. de donat. Qui cito dat bis dat. & c. i. de plus petitio. & illud Senecae. Nil carius emitur quam quod precibus impetrat. Facit c. Et si quaestiones: de Simo. coniuncta glo. verbo non petenti. cum citaris ab ea. Et in casu illius c. Dudum. tam facile concessisset Papa secundam gratiam facta mentione de potestate legato data, sicuti non facta. Unde illud cap. solum probat ad summum, quod taciturnitas causae illius impulsivae quae expressa neque principem retraxisset a concedendo, neque difficiliorem notabiliter reddidisset, non officit gratiae. Quod Communis fatetur. Sicut expressio illius causae impulsivae, quae neque principem movet ad concedendum neque ad notabiliter facilius id efficiendum, officit gratiae. Per quam considerationem utraque opinio conciliatur, ut scilicet communis intelligatur de impulsiva notabiliter mouente. Decii vero consideratio de ea quae non movet notabiliter, quod arbitrio iudicis relinquitur iuxta l. i. ff. de iur. delib. & cap. De causis. de offi. deleg. At expressio huius provisionis & renunciationis illius, siue causam finale huius accessus fuisse dicas, siue impulsivam, penitus movet principem ad concedendum. Quod stilus Curiae probat. Vel certe ad facilius multo & notabiliter concedendum, quod nemo negare potest. Cui consequens est gratiam hanc subrepticam fuisse: & per consecutionem ipso iure nullam iuxta ea quae in principio praecedentium diximus.

Non obstat etiam si quis dicat eam renunciationem factam fuisse literis non expeditis. Quia id solum probat non teneri competitorem ad probandum illum titulum per literas tunc expeditas. Quod etiam nos fatemur.

Non obstat item, quod Papa competitori concedit accessum ad cantoniam & canoniam praedictas cum clausula: etiam si ad illas nullum unquam Ius competierit. Quoniam id solum probat competitorem non teneri ad probandum se habuisse Ius verum & canonicum ante has literas a sede Apostolica impetratum. Quod & nos fatemur. At ex hoc non inferitur non teneri cum ad probandum sibi fuisse titulum coloratum a Sede Apostolica impetratum. Sicut & petens restitutionem beneficii tenetur probare titulum aliquem coloratum secundum glossam singularem frequentius in scholis & ab omnibus usu receptam in Cle. i. de caus. possess. & propriet.

B

3
Titulus canonicus & coloratus nullum visum fuerunt: & saepe quis tenetur probare coloratum & non canonicum

Non tamen tenetur probare verum & canonicum, imo sufficit ostendere aliquem coloratum licet ipso iure sit nullus secundum Petrum in cap. 1. de regul. iur. lib. 6. & Communem.

Q V A R T A E X C E P T I O.

Quarta exceptio quæ materiæ. c. Sedes. & cap. Ad audiē-
tiam. 2. infra eo. congruit est, q̄ prouisio si quam habet
ante hunc accessum competitor impetratam, illa cū labe
Simoniæ videri potest impetrata. Verisimile nāq; videt̄
ipsius patrem & Ludouicum (qui vtinam in palatio illo cælesti se mu-
tuo iam amplexati sint semel, vt olim in Romano sæpe fuerant) vo-
luisse quidem sed nō potuisse impetrare accessum aut regressum pro
competitore ad hanc cantoriam & canonicam, quæ patris competitoris
quondā fuerant: sicut impetrarunt regressum pro Ludouico ad Vlyf-
bonensem canonicam, in cuius tunc fauorem renūciauit competitoris
pater. Vel quia cōpetitor nondum erat proximus septennio. Vel quia
Papa noluit alii quam renunciāti concedere illum. Quāobré inter
eos conuentū fuisse (quod sæpe fit) credere par est, vt pater quidē cōpe-
titoris cōsentiret regressū fieri Ludouico. Ludouicus autē idē faceret
competitori, cum id faciēdi opportunitas occurreret. Qua conuen-
tione facta patrem competitoris virum vt fama fert dexterum & Ro-
manarum rerum peritissimū impetrasse illi prædictā cātoriam & ca-
nonicatum, quasi certo modo vacantes, in hoc solum vt dum illi quali
quali titulo competitor in fauorem Ludouici renunciaret consentiēte
Ludouico Papa illi concederet regressum, vel saltem accessum. Hūc
ego processum negocii minime noui, sed per argumentum a cōmuni-
ter accidentibus in negociis similibus non solum ipse suspicor, sed etiā
arbitror facile suspicaturos Curia Romanæ artiū satis peritos. Quin
& audio bonam partem omnium prædictorū probari posse per illos
qui mediatores inter eos fuerūt. Quæ si vt præmittuntur facta fuerūt.
primo constat Simoniæ labē in hoc negotio intercessisse. * Simonia
cū enim est renūciare te beneficio tuo in alicuius fauorem vt is suo re-
nunciet in alterius fauorem argum. c. Quam pio. 1. q. 2. & c. fin. de pa-
ctis. & text. in specie in c. Dilecto. de præb. iūcta gl. 1. & c. Dudū. eo. tit.
lib. 6. coniūcta gl. verbo liberaliter. Ex quibus colligitur b̄ omnē sacer-
dotii siue beneficii ecclesiastici renunciatiōē cum conditione, modo,
vel pacto factā illicitā esse ac Simoniacā. Qd̄ tamen in renunciatiōe
sola intentione animi facta, vt illi vel illi detur, locum nō habere lati⁹
& clarius, quam hæctenus alius, explicauimus anno superiore in illo
c. Dilecto. At cōstat collatiōē p̄ Simoniā factā esse inutilē ipso iure
per extrauag. Pauli q̄ secunda est de Simonia. Ergo verū est p̄positū.

Simonia est ea
ta conuentione
renūciare bene-
ficio tuo in alte-
rius fauorē vt
alter suo renūci-
et in tuum.

Simoniaca est
omnis renūcia-
tio beneficii cū
conditiōe mo-
do vel pacto:
quoniam nō ea
q̄ sit eo animo:
vt illi vel illi de-
tur.

Ut tamen fideliter pro vtraque parte quem admodum sum pollicitus dicam, arbitror huiusmodi Simoniam, etiam si vere intercessisset non adeo inficere competitoris accessum ut ipso iure inutilis sit. Quoniam quod maxime commendo quodque singularissimum est, nulla Simonia neque mentalis neque conventionalis, si modo alioquin non fuit realis inducit tituli priuationem ipsos facti, neque sententiam excommunicationis infligit, neque a predicta extrauag. Pauli comprehenditur secundum interpretationem Curie Romanæ. Quam pretorium Rotæ iam pridem sequi testatur Guillelmus Cassador in decisio. s. de constitu. ponderando illam extrauag. in versu. Statuentes. in. verb. dando vel recipiendo. Vbi respondit multis quæ citantur pro aduersa parte, cui fere omnes scriptores adherent. Ipse tamen eo libentius ab eis dilcedo & Guillelmo accedo, quo contra me facit decisio eius dicentis hæc interpretationem a tempore conditoris videri natam propter periculum animarum, quod contraria inducit. Quæ dura nimis est & ita animabus periculosa valde. Per quæ pro dolor in numeri excommunicati iudicandi erant & titulis suorum beneficiorum vacui. Quæ decisionem ut doleo tardius quæ vellem vulgatam fuisse a Cassadore Romanarum rerum peritissimo, ita gaudeo eam affirmari etiam a Gromesio, viro varia eruditione illustri, in illa questione utilissima, quæ duodecimo loco disputauit super regula de triennali possessore. Nec parum lætor, quod ipse quoque causa ero piæ consolationis multorum Deum ex animo timendum. Quos partim scio partim audio grauissimis scrupulis angitur, tum ob titulorum suorum nullitatem, tum ob excommunicationem, tum ob irregularitatem per celebrationem diuinorum contractam, tum ob fructuum perceptorum restitutionem. Quæ tamen omnia cessant secundum hæc auream decisionem, a piis omnibus mea sententia laudanda ob ea fundamenta & contrariorum solutiones quæ predictus Cassador in illa decisio diligenter ac docte scripsit. Quare omnes CHRISTI fideles dehortor primum a Simonia omni circa ordines, & beneficia præsertim committenda tanquam ab horrendo quodam monstro: siue illa sit mentalis tantum, siue mentalis & conventionalis, siue etiam realis, propter ea quæ leguntur & notantur in c. Tanta. de Simonia & c. si. i. q. 7. eos autem quibus vel per ignorantiam non probabile siue vincibile, ut Theologi loquuntur, cupiditatem, ambitionem vel aliam humanam fragilitatem vel etiam malitiam ea pollui contigit circa ordines vel beneficia, hortor ut circumspectant, num ad dationem vel receptionem rerum promissarum fuerit processum. Quo casu sciant sententiam excommunicationis incurrisse se, & si ante absolutionem celebrarint irregularitatem contraxisse a solo Papa abolibilem, & nil Iuris in beneficiis quæ per eam adepti sunt quaesuisse, & ad fructus restituendos obligatos esse per extrauag. illam secundam Pauli tituli. de Simonia. Quæ communis omnium est interpretatio, Immo neque possessionem illorum unquam habuisse

e
Simoniam nulla
neque mentalis
neque conventionalis
siue realis: tunc tamen
beneficiorum ipsorum
iure peritiam ne
que excommunicationem inducit

d
Simoniacorum
Deum timendum
consilium non
parum.

e
Simoniam omni
in ordine præsertim
& beneficiis
ad quælibet
referendum.

f
Simoniam tenere
alioquin beneficiis
in ordine præsertim
& beneficiis
consecratis est
Et si celebrat
irregularis: nec
quærit titulum
beneficiorum sed ne
que possessionem
nec fructus: nec
spoliatus resti
tuitur: nec regu
la de triennali po
ssessore gaudet.

Simoniac^o mē
talis tūm vel
mental^{is} & con
ventionalis. rā
tū p̄dicta ma
la non patitur.
Imo et regula
de trienniali pos
sessorie gaudet.

adeo; vt etiam spoliati restitui non deberent, neq; regula de trienniali possessore quæ. 33. est in regulis Innocentii. 4. gaudere. Quæ tria postrema nos pridem Salmantica consuluim⁹. Et ideo postea exhilarati cōfirmatiq; fuimus legentes apud eundem Cassadorem in .2. decis. de Simonia ea probari summo illi Rotæ prætorio. Quod etiā Gomesius vbi supra testatur. § Si autem ad promissorum dationem & receptionē non est processū, sed sola mente conceptū est propositū de cōmittenda Simonia vel etiā ad verba, pacta & conuentionē deuentum, pœniteat quidem eos ex animo, q̄ Deum capitaliter offenderint: at non angant scrupulis excōicationis, non item irregularitatis, non tituli nullitatis, non restituendorum fructuū necessitatis. Quibus consequēs videtur eos regula de trienniali possessore gaudere debere. Quod in calce illi⁹ quæstionis. 12. dubitans sentire videtur Gomesius: quāuis latē cōtrariū teneat in quæstionis corpore. Cuius tamen rationes per ea quæ in calce sentit facile mea sententia dissolui possunt, perpenſa diligenter ratioe illius regulæ, qua parte de Simonia loquitur. Quæ in huiusmodi Simoniaco non videtur locum sibi vendicare.

Neq; miremini viri prudentissimi, q̄ conclusionē quæ cōpetitorē adeo iuuat sic amplificauim. Nā pluris multo facio hāc conclusionē esse verā, & eam quæ paucis hætenus nota est palā fieri omnibus, præsertim cōfessariis, q̄ nostrā super cuius Iure scribo cātoriā mihi pacificā fieri.

Dicat tamen hic pro me aliquis eruditior per hanc conclusionē cōpetitorē iuari non posse, si vera sunt quæ pro verisimilibus supra narabantur. Quoniā inter patrem eius & Ludouicum prædictū nō solū mentalis & conuentionalis Simonia intercessisse videtur, sed etiā realis. Nam deuentū fuisse videtur ad dationē promissorū. Quia vterq; renūciauit beneficiis in quibus regressus constituendus erat, & vterq; regressui vel accessui cōsensit, & sup his oībus literæ fuerunt expeditæ. Hunc scrupulū nescio quare neq; Cassador neq; Gomesius viri circūpecti tetigerunt. Et quidē vt eorū in hac re sententiā maximī fecissem ita eorū & aliorum censuræ meā subiiciens^b arbitror conclusionē eorū intelligēdam esse de datione vel receptione pecuniæ siue rei tēporalis, ita vt donec ad illam perueniatur, non censeatur incussa excōmunicatio neq; pœna priuationis tituli Iure ipso: licet peruentū fuerit ad rei spiritualis traditionē. Moueor ad id q̄ secundum prædictā illorū sententiā titulus beneficii habiti per Simoniā conuentionalē non est ipso Iure nullus propter hanc conclusionē. Ergo illa non solū de Simonia conuentionali tantum, sed etiā de illa per quam ad rei spiritualis traditionē deuentū est intelligitur. Quæ extensio si vera est, quā sane verisimā esse cupio & credo, partes cōpetitoris in hoc articulo optime defendit, & principes tum sacros, tū profanos & eorū consiliarios egregiē

Simoniac^o cōue
ntionalis: etiam si
traditio rei spi
ritualis tantum
eant consequat^{ur}
non videt p̄dic
ta mala ipso Iu
re inducere.

consolatur. Aliud tamē obstaculum ex superiori narratione oritur cōtra competitorē, nēpe q̄ in impetratione huius accessus tacuit veritatem quandam, quam si expressisset, nequaquā illum ei Papa concessisset. s. q̄ fraudulenter ipse vel alius pro eo a Papa impetrauit hanc cantoriā sciens se nil iuris impetrare, sed solū parare sibi mediū quōsdam, per quod Papa deceptus pensionē & accessum prādictos concederet. Si enim hanc veritatē Papæ expressisset, nō obtinuisset ab illo prādicta, vel non tam facile. Quoniam primo nemo debet ex sua iniquitate cōmodū reportare. l. Ita q; fullo. ff. de furt. c. 1. de postul. pralat. ^k At iniquū est beneficia quæ scis esse viuentiū impetrare. c. 1. de cōcess. prebend. cum regul. Cancell. 20. & aliis quæ multa citat Decius consil. 398. In causa. Sed competitor aut pater ipsius cātoriam hanc, cū sciret ad alium spectare impetrauit. Ergo propter illum titulū nō cōcessisset ei Papa quod absq; illo non donasset. Verum absq; illo nō dedisset ei pensionem & accessum, vel certe non tam facile per ea quæ dicta sūt in tertia exceptionē. Ergo propositum est verum.

Secundo facit q̄ pater competitoris vir dexterrimus & prudentissimus non impetrasset in capite filii minoris septenni & nondū clerici talem dignitatem a viro Romano possessam, si per illā impetrationē putasset vllum ius quærendū fuisse impetrātī. Quoniā cū difficile sit talia bñficia e manibus possessorū Romanorū auferre, difficilius multo est quādo impetrator tot defect⁹ parit⁹, quot tūc patiebat cōpetitor. Ergo euidenter apparet hāc huius accessus impetrationē subreptitiā esse.

Tertio facit q̄ pater cōpetitoris & Ludouic⁹ erant amici maximi. Qd̄ cōstat ex renūciationibus quas vterq; in alteri⁹ fauorē fecit etiā cōsentiēdo regressus. Quod signū est amicitiae & fiducia. At nō est amici impetrare te tibi beneficiū qd̄ ali⁹ possidet vt suū argumēto multorū paragraphorū. c. 1. 13. q. 2. Imo vt audio in hoc Lusitanæ regno inimic⁹ habetur qui bñficiū alterius viuētis impetrat, quasi certo modo vacās. Ergo nō est verisimile patrē cōpetitoris impetrasse cātoriam hanc cū canoniatu, quæ Ludouicus possidebat & q̄ obtinuerat per renūciationē eiusdē patris, quod ex bulis Ludouici apte cōstat, sine consensu ipsius Ludouici. Ludouicū hūc cōstat impetrationi tali nō fuisse cōsensurū, nisi ad eū finē fieret vt cōpetitori impetrationi illi renūciantī cōsentiaret accessū pro regressu quē patri eius renūciātī cōcessur⁹ fuerat. Et ita dolose videt facta huiusmodi impetratio. dol⁹ aut & fraus nemini patrocinari debēt. c. Sedes A plica. de rescr. c. Ex tenore. de foro cōp. Ergo, licet cōpetitor ostēdat eiusmodi pensionē, quia tñ nunq̄ ostēdet eiusmodi fraudē Papæ fuisse aptā, semp̄ ipsius literę subreptitię erūt & nullę.

Quarto facit q̄ Papa hūc accessū cū pensionē ei nō cōcessisset aut certe non tā facile si huius veritatis conscius fuisset. Ergo concessio inutilis

B iii

ⁱ
Gratia: cuius causa fuit impetratio nulla beneficii eo dolo et animo facta: vt ea gratia cōcederetur subreptitiā est si postea nō exprimat̄

^k
Beneficiū viuētis impetrare peccatum est et alicubi cōmunitum in iurisdictione capitulo.

^l
Beneficiū a mīo impetrat. quā constitueridam pensionem vel concedendum accessum vel regressum facta si vterq; i. facere cupit dolosa p̄sumenda est.

fuit. c. Postulasti. infra eo. cōfirmant hęc ex eo, q̄ Papa simplicitatis est amicus. c. Veritatis. de iureiur. c. 1. de postul. prælator. & nouit illd̄ Euāgelicū. Estote simplices sicut colūbæ. c. Ex merito. 6. q. 1. Ergo apud eū non plus, sed minus poterit dolus quā simplicitas. Quod satis ipsemet testatur in illo. c. 1. de postulat. prælator. ^m At si pater competitoris & Ludouicus simplicissimis animis & candidis petiissent a Leone decimo vt competitori concederet pensionem cum accessu ad hanc cantoriam de Ludouici eius possessoris consensu nullatenus sine renunciatione anniisset. Quod ex Curia patet stilo & supra est dictum. Ergo si sciuisset eos per dolos. s. impetrationem beneficii viuētis, per allegationem eius quod nouerant nihil esse querere pensionem illā cum accessu minime illa ei concessisset. Quinto facit quod alias consuluimusⁿ dispensationem Papæ, per quam ille religiosum ordinis medicantium vel alterius trāffert in canonicorū regulariū, eo q̄ habitu sui ordinis omisso apostata factus incedebat, subreptitiam & inutilem penitus esse: si habitum ille suum in hunc finem tantum omisit vt per hoc Papæ moueret clementiam, & hanc fraudem minime detexit argum. c. Postulasti. & eorum quæ ibi traduntur infra eo. & quæ supra in tertia exceptione adduximus. Per quod & alia multa nō possum sine stomacho scribere in quosdā qui sibi Romanas res scire videntur, eo q̄ quæ Romæ fiunt sciant: cum tamen causas quare fiant minime norint. Quorum alii cōsulsi a religiosis de modo impetrandi facili quo liceat eis mutare ordinem & habitum, respondent oportere illos prius habitum temere relinquere, apostatas fieri & excōmunicationes incurrere grauissimas. ^o Alii vero consulti, quomodo impetrabunt dispensationem cōtrahēdi matrimonium in secundo gradu æqualis lineæ vel tertio, respondēt si prius matrimoniū factō contraxerint & cōsumauerint. Alia item id genus similia multa respondent parum considerantes, q̄ his casibus nō solū oportebit mentionē facere omisiōis habitus & cōtracti male matrimonii scienter: sed etiam fraudis, qua grauius peccando sunt vsi, vt benignior in eos esset Roman. Pontifex. Alio qui enī eiusmodi indulgentiæ & dispensationes ipso Iure inutiles erunt, apud Deū quidē qui omnia nouit & in foro conscientiæ simpliciter. Apud homines vero si & quatenus ea fraus probari potest. In iudicio enim humano de nō existentibus & de non apparentibus idem iudicamus. l. Duo sunt Titii. ff. de testamen. tutel. c. Si sacerdos. de off. ordinar.

Sexto facit, q̄ nisi teneamus hanc de qua loquor expressionē esse necessariā, parat via vt quicūq; voluerit facillime cuiūq; volet regressum cōcedat & pensionē. Dicā enim ei cui voluero cōstituere pēsiōnē impetra meū beneficiū a Sede Ap̄lica tanq̄ certo aliquo modo vacās, & postea renūcia illud mihi, reseruata pēsiōne aliqua cū accessu cui ego

^m
Accessu reg
sum & pēsiōn
papa non cōc
dit nisi ob renū
ciationem.

ⁿ
Dispensationē
sive indulgen
tiam papæ q̄
monachum de
alio in aliū or
dine trāffert eo
quod a suo apo
staret nullum
esse sicut rere
xit papæ se i
deo apostata esse
vt eam indulgē
tiam facillime im
petaret

^o
Dispensationē
sive indulgētiā
matrimonii sciē
ter male cōtrac
ti & consummati
eo sine vt facili
us sperarentur
inutilem esse ni
si hoc derogat.

consentiam. Canamus igitur receptui & dicamus quartam exceptionē contra competitorē esse, q̄ licet ille demonstrēt aliam prouisionem ante hunc accessum impetratam nunquam tamen monstrabit rēctā fuisse Pape illius nullitatē, & eo tantum fine impetratā vt propter illi⁹ renunciationem Papa concederet hunc cum p̄sione accessum. Quod si competitor contendat ea quæ supra pro verisimilibus narrata fuerūt non posse probari, meminerit ipse aut certe fautores eius omnia esse nuda & aperta Deo, qui digna factis repondet. Meminerimus omnes illud Matth. 16. c. Relatū in. c. Mattheus. de Simonia: Quid prodest homini totum mundum lucrari, si animæ suæ detrimentum patiatur.

Q V I N T A E X C E P T I O.

Vinta exceptio quæ seruit cap. In nostra. & cap. Ad audientiam infra eodem, est q̄ competitor postquam habuit hūc accessum & antequam locus esset illi obtinuit & nūc possidet archidiaconatum ecclesiæ Vlyssipponēsis. quē constat esse dignitatem in ecclesiā metropolitana. Cōstat item cantoriam de qua contenditur Conimbricensem esse dignitatē: & non qualem qualem, sed secundam post pontificalem. Quod palam est in hac ciuitate & ecclesiā, quodq̄ in literis prædictum accessum cōtinentibus asseritur in illis verbis: ad cantoriam quæ inibi dignitas nō tamen maior post pontificalem existit. Constat autem duas dignitates esse incompatibiles adeo, vt per adeptionem secundæ prior perdatur ipso Iure. c. De multa. de præbend. & extrauag. Execrabilis Io. 22. Cōstat item eum qui habet gratiam ad beneficium vacaturum si acciperet aliud, quod cum eo Iure obtineri nequit gratiæ illi renūciare videri Calusest singularis in Cle. Gratia. de rescript. Cuius verba sunt quæ sequuntur: Gratia vt de dignitate vel beneficio curato tibi prouideat renūciare videris si ante adeptionem eiusdem aliud beneficium pacifice assequaris, quod simul de Iure cum dignitate vel beneficio, virtute dictæ gratiæ tibi debito retinere non posses. Cuius sententia secundum Io. And. & Cōmunem est. Expectans beneficium perdit gratiam si consequitur aliud quod cum illo quod expectat de Iure tenere nō potest. Quod procedit etiam si secundum beneficium per ordinarii collationē fuerit assecutus secundum gl. 1. illius Cle. receptā. Procedit etiā si beneficium esset manuale ac ad nutum amittibile secundum Cardin. ibi. q. 4. etiam si talis expectans vicariam perpetuam esset adeptus secundum Ludouic. Romanum in consil. 350. col. 3. per text. in Cle. 1. de offic. vicar. Imo etiam si tale beneficium incompatible per permutationem obtinuisset secundū eundem Roman. ibidem col. 4. Similis fere textus est in. c. Si pauper. de præbend. lib. 6. Facit q̄ facilius per-

p
Expectans p
ditur per adept
onem beneficii
repugnans be
neficio expecta
toris nō manu
le fuerit ab or
dinario collati
via permutatio
nis.

q
Ius ad rem fa
cilis quā re
perdi.

Non obstat si quis dixerit Clement. illam agere de gratia per quam mandatur prouideri. Per hunc autem accessum non mandari prouideri, imo prouisionem fieri ipso iure per literas ipsas pro tempore mortis Ludouici. Non inquam hoc obstat. Quia primo constat nullum illius Clement. verbum agere de mandato, sed de gratia, ut de dignitate vel de beneficio curato sibi prouideatur. Et talis est gratia accessus & etiam regressus. Quonia ut in prelu diis dictum est collationes quedam conditionales sunt, que ad tempus conditionis impleta trahuntur. Quanquam fateor appellatione gratia ibi contineri etiam mandatum de prouidendo etiam ante executionem. Quod ibi annotauit Imol. & dilatauit And. Sicul. primo notab. Sed verba nostro casui aptiora sunt ut palam est per illorum scripta. Secundo respondeo quod si hunc accessum ad gratiam iam factam reducas oportebit te fateri non solum illi renunciaisse competitorum, sed etiam iam perdidisse archidiaconatum Santarensem, & inhabile factum ad illum, & ad hanc cantoriam, & omne aliud beneficium per extrauag. Execrabilis. Io. 22. Quod nobis magis faueret, sed falsum est.

Non obstat etiam si dicas illam Clem. procedere in gratia per quam in genere de aliquo beneficio prouideri mandatur, non autem de gratia per quam hoc vel illud in specie confertur vel conferri iubetur. Non inquam hoc obstat. Quoniam res omnino contrario modo se habet secundum pericissimum illum Canonum Cosma in Pragmat. titul. de collat. §. Quod si quis. in verb. tempore, sub finem. Quem etiam Matheus Pacus doctor Tholosanus eruditissimus sequitur in lib. de mandatis Apostolicis in octaua parte vers. Quinta conclusio. Qui ambo dicunt Clement. illi maxime locum esse in gratia speciali ad certam dignitatem vel beneficium curatum obtenta: non sic in mandato generali ad quaecumque beneficia. Quia quando mandatum est generale ad quaecumque beneficia, poterit vacare aliquod beneficium simplex, quod simul cum alio de iure poterit retineri. Et ideo per assecutionem beneficii etiam curati talis mandatarius suae gratiae renunciare non videtur. Denique pro nostra conclusione facit, quod Calderi. in repetit. c. Mandatum. col. 4. vers. Circa materiam. infra eo. & Cardinal. ibi. q. 1. communiter recepti tenent unum modum quo expirat litera beneficiales esse ademptionem beneficii repugnantis & incompatibilis beneficio expectato. Quod ipsum etiam tenet Petrus ab Anch. consil. 8. Circumspectis. col. 2. & Cosmas in Pragmat. sancti. Galli. titul. de collat. §. Quod si quis. verb. tempore. Petrus item Rebuffus in concordat. tit. de mandat. Apostol. in verb. persequentes. Qui etiam in tractatu nominationum. q. fin. versic. Nonno. ait ita finiri literas beneficiarias renunciatione tacita sicut expressa arg. l. Cum quid. ff. si cert. petat. cum tibi late annotatis

Intellectus Cle.
gracie de referri
pno tangitur,

Cle. gratiae de
receptio maxi
me habet locum
in gratia specia
li.

per laso. Per quam tacitam etiam comprehendit adeptionē incōpati-
bilis. Idem tradit etiam Matthæus Pacus de mandatis Apostolicis in
quinta conclusione præcitata.

S E X T A E X C E P T I O.

¹ Beneficium eccle-
siasticum non est
capax prudentie
incapax notare
serepugnate.

³ Beneficium oēs
legati sunt et in
tercessores inter
Deum et homines.
et hoc est officium
ob quod datur
beneficium.

^a Jura nature ha-
bent nequis ar-
tem quam mini-
me nouit exer-
ceat.

Extra exceptio q̄ huius cap. Si quando. materiā tāgit est
q̄ beneficium conferri non potest ei qui prudentiā ac
doli capax non est. Talis enim iure naturali & diuino a
beneficio repellitur. Quoniam omnis cui beneficiū ec-
clesiasticum donatur, constituitur legatus & intercessor inter homines
mortales & Deum immortalē ad impetrandā culparum quas passim
admittimus veniam, & ad gratias beneficiorū quæ nunquam non acci-
pimus agēdas, iuxta. c. Ip̄. i. q. i. in illis verbis, sacerdotes: hoc est, sacer-
dota siue beneficia habentes pro populo interpellant, & peccata popu-
li comedunt. & iuxta principium. 49. distincti. ibi. Qui ordinantur in-
tercessores pro populo ad Deum parātur. Et hoc est officium propter
quod dari beneficiū dicitur in. c. fin. hoc titul. lib. 6. At omnis qui pru-
dentiā ac doli non est capax iure ipso nature ineptus omnino est offi-
cio eius modi. Ergo iure quoq; nature ineptus est beneficio. Facit illd
illius ethnici, quod vtinam mente alta versaremus, omnes CHRIS-
Tiani saltem Deo dicati.

Publica lex hominum naturaq; continet hoc fas.

Vt teneat vetitos inscitia debilis actus.

Facit quod contra iura nature fuerit ignarū penitus herbarum fieri
pharmacopolam. iuxta illud eiusdem poetæ.

Diluis helleborum certo compefcere puncto

Nescius examen:

Contra item eadem iura fuerit agricolam qui neq; polum arcticum
neq; antarticum nouit, neq; regiones terræ ac tractus maris vidit, na-
uis gubernacula suscipere iuxta illud eiusdem.

Nauem si poscat peronatus arator

Luciferi rudis exclamat Melicerta perisse

Frontem de rebus.

^b Beneficia pue-
ris conferre ecl-
siasticis adu-
lterio idoneo in-
excusabile.

At maiore ratione cōtra ius nature fuerit discretionē carenti & pru-
dētia tātum imponere officium. Facit illud Tho. a Vio. in Sūma verb.
beneficium pagina fin. quod etiam anno superiore in. c. Super inordi-
nata. de præbend. citabam & paulum temperabam, intolerabile videli-
cet esse ac inexcusabile, quod existētibus adultis idoneis, beneficia pue-
ris conferrētur propter hoc officium intercedendū ad Deum eis ane-
xū Quod vtinam tāto affectu a prælatis ætatis nostræ in vsu acciperetur
quāto cum animi iudicio vero ille hoc dixit. Deniq; facit quod Bald.

In c. Cum adeo. n. 10. & Feli. cum sequutus hic. n. 4. & Steph. ad capell. Tholo. q. 488. affirmarunt ^c non obtemperandum Papæ conferenti etiam sciēter beneficium ecclesiasticum infanti, furioso v^t ei cui bonis interdictū est. Cuius decisionis ratio nulla reddi potest efficax: nisi illa q^d. s. hi Iure diuino naturali, super quo Papa nō dispensat, sunt ad illud habendū inepti propter discretionis & prudentiæ defectum. Ex quibus omnibus habemus Iure naturæ ineptum esse beneficium: qui prudentia caret. At competitor nō erat prudens & doli capax, quo tempore is accessus fuit ei concessus. Nam vt in literis illum continentibus asseritur nondum erat septēnis, sed solum in septimo anno vel circa ætatis suæ constitutus. Et constat ^b infantem Iure præsumi non esse prudentem neq; doli capax. §. Pupillus. Institut. de inutili. stipul. ibi: Nam infans, & qui infanti proximus est nō multum a furioso distat. Quia huiusmodi ætatis pupilli nullum intellectum habent. Et quāuis per verba quæ postea subsequūtur significetur proximū infantia posse sibi stipulari, tamen de infante contradicit. Quod gl. ibi recepta tenet & declarat Angel. ibi. n. 3. & affirmat cōmunis opinio, attestantibus id Socino & Iaso. in princip. l. 1. ff. de verborū. & probatur per l. 1. & l. Mulier. ff. de cod. ^c Cuius potior ratio est, quod caret consensu & iudicio quā loquela, cum passim videas infātes fantes & loquētes: nisi dicas cum nō loqui qui sine discretiōe ac iudicio loquitur iuxta. L. Sancimus. C. ad Trebell. Quæ habet voce carere furiosū. Qd̄ ibi Baldus. n. 1. añotauit Quodq; videtur in causa esse cur non legis apud Iuriscōsultos infans si fari potest, sicut pupillus si fari pōt. l. Pupill⁹. ff. de acquirēd. heredit. Facit ^d p. licet secundū receptā sententiā infās legitimari possit tñ legitimationi cōsentire nequit. secundū Azone in sūma de emācipat. liber. Quod alii aiunt non requiri vt Bartol. in l. Iubemus. eiusdē titul. Alii vero requiri, sed sufficere ratificationē authentico Quibus mod. natural. effi. sui §. Et generaliter. Et tradit Salicet in illa. l. Iubem⁹ & Deci⁹ allegans alios consil. §. col. 4. ^e additq; illam ratificationē colligi, cum primū infans grandior effectus eā rescierit neq; contradixerit per gl. singul. in l. In adoptionibus verb. contradicēdo. ff. de adoption. Quasi diceret intra infantia tempora id efficere non posse.

Ex quibus iterum habes præsumi Iure infantem prudentia carere. Quod si coniungas cum eo quod superius est probatum. s. prudentia carentē Iure naturali diuino beneficii incapax esse, facile colligas competitorē tempore quo is accessus fuit ei concessus Iure naturæ ad cantoriam hanc inhabilē fuisse, quandoquidē infans erat.

Huic tamen exceptioni duo videntur maxime responderi posse. Alterum est dicere per prædicta probari quidē nō posse infanti neq;

^c
Beneficium conferri nequit et a Papa infanti in rito et probigo neq; illi si conferat parandum est.

^b
Infans presumitur prudens et doli minime capax.

^c
Infans stipulari nequit: potius quia iudicio caret quam loquela.

^d
Loquitur qui sine iudicio non loquitur: vt fertur suo. vt infans.

^e
Infans legitimari potest: licet non cōsentire legitimatori scdum multos.

^f
Legitimationi scite non cōtra dicto cōsentit.

alii prudentia omnino carenti cōferri beneficiū pure, ita vt Ius in illo queratur perfectum: Sed non probari q̄ nō possit sub conditione con ferri, ita vt Ius tantum quoddam ad rem & quaedam spes illud tēpore quo fuerit habilis habēdi ei acquiratur, & q̄ per hunc accessum nō Ius in re sed ad rem huiusmodi fuit competitori quaesitum.

Alterum est q̄ Papa sciebat cōpetitorem fuisse infantē quo tempore is accessus ei concessus fuit, & ita visus est dispētare. l. Quidā cōsulebat ff. de re iudi. & l. Idem Vlpianus. §. 1. de excula. tut. cum aliis que cōge runt Feli. & Decius in. c. Ad hęc. infra eo. & in. c. Cum inter. de except. Et pro vtraq; ratione facit, q̄ sufficit impetrantē habilem esse tēpore quo impletur conditio & beneficiū acquiritur, licet tēpore impetratę prouisionis conditionalis vel mandati de prouidēdo sit inhabilis. c. Ei cui. secundū cōmunē intellectum de pręb. lib. 6. & decisio. Rotę. 857. in antiq. & Oldradū cōsūl. 2. & Cassadorē in decisio. 3. de pręb.

Contra tamen responsionē priorē facit regula vulgaris. ¹ Fine pro hibito omnia media per quę ad illū peruenitur censentur prohibita. c. Tur. de procurator. c. Nā. de cōstit. & l. Oratio. ff. de sponsal. Vbi apt⁹ ad propolitū casus. l. q̄ sponsalia non possunt inter illas personas con trahi inter quas matrimoniū est prohibitū. Ergo neq; poterit expecta tiua, quę sponsalibus est similis, ei qui non est bñficii capax & cū quo cō iugiū spirituale non contrahitur concedi. Et licet respōderi possit illā regu lā tunc demū procedere cū in re prohibita & mediis ad eā perue niēdi eadē ratio prohibēdi militat, non autē quando diuersa secun dū Cynum quē sequit̄ Salt. in. l. 1. c. Si rector prouinc. & Alexā. cōsūl. 194. Cōsideratis verbis. col. pen. & fin. lib. 2. Quod est in causa q̄ mul tis Iuribus sit locus in matrimoniis, quibus tamen non est locus in spō salibus. l. c. 1. §. 1. de despō. impub. lib. 6. l. Solet. in fin. ff. de his qui not. infam. l. Si quis officiū. ff. de ritu nuptiar. Facit gl. sing. Cle. 1. de cōsāg. & affinitat. in verb. contrahere. Et tradit Baldus in. l. pen. §. Docere. in fi ne. ff. ne quis eum & in. l. 1. col. fin. ver. Et per hoc determinatur. C. si re ctor prouinc. Et quāuis inquā hoc responderi possit: replicari tñ etiā poterit, q̄ in proposito nostro eadē ratio videtur militare in expecta tiua & in prouisione pura. Defectus enim prudentiæ ac iudicii nō solū impedire videtur Ius in re, sed etiam Ius ad rem in spiritualibus bene ficiis. Cuius rei argumentū videtur esse, q̄ nunq; furioso concedit ex pectatiuā Romanus Pontifex. Sed neq; infanti anniculo vt arbitror vnquā concessit. Pro qua replica facit, q̄ licet multa Iura loquentia de matrimonio nō cōprehendant sponsalia, tñ. c. Dilectus. de sponsal. qđ iūcta gl. habet amētē nō posse cōtrahere matrimoniū spōsalia cōtinet secundū gl. verb. cōsensus. c. 1. de spōs. li. 6. & satis scēt gl. in. d. c. Dilect⁹ neq; quisq; cōtradicit.

Sine prohibito
media censentur
prohibita si eadē
prohibēdi ratio
in eis quoq; mi
litat: alioqui cō
tra.

Quāvis autē sic replicari possit, nihilomin⁹ tñ vt potius quod sen-
 tio, q̄ id qd̄ causā meā iuuat dicam,⁹ verius videtur infantem prudētiā
 carentē & nondū clericatu insignitum non esse naturali Iure incapacē
 expectatiuā ad beneficiū ecclesiasticū habendū tēpore quo ad id satis
 prudēs erit. Et ideo posse illi concedi per indulgentiā & dispensationē
 a Pōtifice de potestatis plenitudine arg. c. Proposuit. de cōcess. præbē.
 & l. Princeps. ff. de leg. Videtur tñ secūdo nunq̄ id Romanū Pōtificē
 concessisse alicui, nisi forte aliqua de maxima causa & alicui⁹ maximi
 viri filio. Quoniā primo licet id non sit contra rationē naturalem om-
 nino necessario inferentē illud esse malum ex legis naturā principiis,
 est tamen contra rationē naturalem fere id concludentē. Secundo quia
 id cōtra legem humanā eandēq; sanctam est. Quoniam¹ secundū Iura
 cōmunia expectatiua ad beneficiū ecclesiasticū non concedit nisi de
 rico. c. Cum adeo. de rescr. quod de expectatiua loquitur. Facit. c. 2. de
 institut. & c. Ex literis. de transactio. At infans Iure cōmuni ab ōni or-
 dine etiā primæ tōsuræ arcetur. c. fin. de tempori. ord. lib. 6. Facit regula
 Cancell. 17. cum gl. sub finē. quæ habent eandē ætatem esse necessariā
 ad impetrandā expectatiuam pro canonica ecclesiæ cathedralis, quæ re-
 quiritur ad habendum illam. Facit^m q̄ secundum communem senten-
 tiam quando subreptio committitur in impetratione, non solum tem-
 pus collationis sed etiā datæ expectatiuæ consideramus quoad capa-
 citatem. c. Si eo tēpore. de rescript. lib. 6. secundum communem intelli-
 gendi modū quē pbat Panor. in. c. Dilectus. 2. de præbend. & alii quos
 refert & sequitur Feli. in. c. Eam te. infra eo. col. pen. & Leobinus copio-
 sius in illa eleganti dissertatione de mandatis Apostolicis folio. 22. & se-
 quentibus, dum tertiam, quartā & quintam solutionē explicat, & Mar-
 thaus in. 4. parte. de Manda. A post. n. 48. At infans ad quæcunque be-
 neficia est inhabilis, & ideo etiā si i genere impetret literas ad beneficiū
 vacaturū subreptionem cōmittit. Ergo in expectatiua ei cōcessa data
 consideranda est quoad capacitātē. Quanto magis cū in specie aliquā
 dignitatē impetrat, sicut cōpetitor qui accessum expectatiuū impetra-
 uit ad hanc cātoriam, cui magnū regendi spūalia onus incumbit. Quo
 casu secundum omnes attēditur etiā tēpus datæ quoad capacitatem.
 Ex quibus liquido colligit̄ contra Ius humanū saltē esse expectatiuā
 concedere infanti. Tertio videt̄ Leo Pontifex Max. cū cōpetitori hūc
 accessū cōcessit quia sciebat eū esse infantē, & nōdū clericatu insignitū,
 visus fuisse dispēsare cū eo sup ætate ac clericatu. Quia secundū ea q̄ di-
 xi defect⁹ hic nō est Iuris naturalis ac diuini, sed humani. Et qñ princeps
 suprem⁹ efficit aliquē actū sciēter cōtra Ius suū humanū, videtur in eo
 dispensare p̄ ea q̄ supra in scda cōtra exceptionē hāc respōsione citabā,

Infans cōcessit
 expectatiuā nō
 est cōtra Ius na-
 turale. Est tamen
 contra Ius com-
 mune magis
 si nōdū est cle-
 ricus.

Infans neq̄
 ordinari neq̄
 donari pōt ex-
 pectatiua scdū
 Iura cōmunia.

Expectatiua eo
 pacto etiā tem-
 pore datæ expē-
 ctatiue aliq̄
 desic debet.

Infans neq̄
 ordinari neq̄
 donari pōt ex-
 pectatiua scdū
 Iura cōmunia.

Infanti cui su
blatus est per
indulgentiā de
secus etatis et
clericatū quoad
expectantiā: nō
continuo est f
defectus iustici
sublati.

Infanti cui su
blatus est per
indulgentiā de
secus etatis et
clericatū quoad
expectantiā: nō
continuo est f
defectus iustici
sublati.

Quinto, vero videtur^o praesidium hoc prodesse quidem posse compe-
titori quoad defectum aetatis & clericatus, non autem quoad defectū
iudicii & prudentiae, de quo non meminit Papa. Imo ut in sequenti ex-
ceptione dicam contrariū praesupponit. Et de multis impedimentis,
alio sublato alia manēt. l. Si domus. ff. de seruit. & c. Ex tuarū. de aut.
& usu. Ex quibus infertur hanc exceptionem concludere aduersus cō-
petitorem, nisi probet se cum infans esset praeter cōmunē infantū legē
& consuetudinē fantem fuisse, hoc est, discrete loquētem. Quod adeo
fertur eum non probaturum, ut affirmetur minus tunc, quam alii infā-
tes sibi aequales sapuisse.

S E P T I M A E X C E P T I O .

Septima exceptio quae materiam huius cap. & cap. Postu-
lasti, infra eod. rangit contra competitoris literas illa est,
quod in earum principio dicitur eum quādo is accessus
fuit ei cōcessus laudabilia puerilis aetatis indicia habuif-
se in haec verba: laudabilia tuae puerilis aetatis indicia, ex
quibus prout fide dignorum testimoniis accepimus verisimiliter colli-
gitur, q̄ succedentibus annis in virū te debeas producere virtuosum.
Et paulo inferius: praedictorum indiciorum tuorum intuitu. Attamē
ut quidam aiunt, falsum est comperitorē eo tempore talia de se indicia
demonstrasse. Ergo quiddā falsum fuit in his literis Papae expressum
quod eum mouit ad concedendum. Ergo concessio ipso iure inutilis
erit argum. cap. dict. Postulasti. & eorum quae supra in tertia exce-
ptione scripimus. Praesertim quod hoc falsum non solum causa impul-
sua notabiliter mouēs fuit, sed etiam finalis.^o Nam proemia causam
finale[m] continent per textū Iuris optimū in l. fin. ff. de heredi iustici.
Quem ibi. n. 3. ad hoc anotauit Bartolus dicens illam legē melius hoc
probare, quā quēvis alia. Quod ipsum aiūt ibi Bald^o, Angel. & Imol.
n. 4. & Baldus in primo notab. l. Ut liberis. per illum text. C. de collatio
Nam ex verbis proemii colligitur mens disponentis secundū Pan.
in c. Aduersus. n. 2. de imunit. ecclesi. & Imol. in d. l. fin. Sicut & ex pra-
fationibus probatur intentio contrahentium. l. Titia. §. Idem respōdi.
ff. de verborū. & l. Item quia. §. fin. ff. de pactis. Et ex praefationib⁹ sta-
tutorum probatur mens statuentium secundum Bartolum in l. Am-
bitiosa. in pen. col. de decretis ab ordine faciēdis. Ad proemiū enim
semper recurrimus, quo disponentis voluntatem coniciamus. l. i. in
princip. & ibi Bart. ff. ad Macedonia. & in l. Cum hi. in principio. ff.
de trāfactio. Sed quid superflue in re clara proemiū pondero? Cum
ipsemet Leo affirmet in literis se praemissorum indiciorum intuitu
gratiam illam a iure tam exorbitantem facere. Cum igitur pra-

Proemia causam
finale[m] continent
per textū Iuris
optimū in l. fin.
ff. de heredi iustici.
Quem ibi. n. 3.
ad hoc anotauit
Bartolus dicens
illam legē melius
hoc probare, quā
quēvis alia.

dicta verba proœmialia & alia clare demonstrent contēta in eis fuisse potissimā causam concedend: ei hunc accessum, consequēs videtur si ea falsum continebant, gratiam quoq; corruiere.

Necessitas autem probandi ea cōpetitori incūbit. Quoniā p̄ primo iudicia virtutis in infante prudētia est praueniens a tatē & anticipata. Illa est enim mater & fons omnium virtutum teste Urbano. in. c. Præsentiū. i. q. 5. & Clemēte. 5. in Cle. Pastoralis. vers. Verum. de re iudicat. & c. primo coniuncta gl. de off. custod. Et Thomas receptus in prima Secundæ. q. 82. artic. 5. ait^r prudentiam omnino esse necessariā ad bene viuendum. At prudentia nō inest nobis a natura secūadū eundē Thomā receptū in secun. Secundæ. q. 47. articulo. 1. c. Imo iure præsumi eā homini abesse in infantia probatū est supra in exceptione sexta. Ergo illi qui allegat illam incūbit onus probandi. Præterea regul. est Iohan. Andr. c. 1. de litis contest. lib. 6. recepta per omnes ibi & Pan. & melius Card. & Feli. in. c. fin. de præsup. q̄ onus probādi narrata in rescripto incumbit impetrāti, exceptis his que iure cōmuni præsumūtur. Quæ exceptio est Panor. & vt ipse ait sua & noua in illo. c. fin. n. 5.

Non obstat primo, si dicas verbis Papæ narratiuis quādo super illis fūdat gratia, credendū esse per Cle. 1. de probat. Quā & si Franci post conciliū Basiliēse a se repulerunt, Hispania tamē tota eā digno veneratur honore, & Papam in his literis narrare iudicia illa, superq; eis suā gratiam fundare. Non, in quā, hoc obstat. Quoniam primo respōderi potest illā Clem. 1. de probatio. procedere^r quando Papa factū a se vel coram se narrat, secus quando alia: saltem si non scribit proprio motu secundum Cardin. & Cōmunem contra gl. in illa Cle. & Aret. in. c. Cū a nobis. col. 3. de testibus. Imo & Bonifacius qui maturius ōnibus aliis agit in d. Clem. col. 3. tanquā Prætorii Rotæ auditor testatur in vsu ibi haberi vt de factis a se vel corā se tantū credat Papæ nō autē aliis: etiā si motu proprio scribat. Quæ opinio verior videtur propter subtilem rationem Aretini in illo c. Cū a nobis. quā moderatio Felini discipuli eius. Cū ergo in nostro p̄posito Papa de facto alieno corā se nō gesto testetur, neq; scribat motu proprio, consequens videt nō efficere fidē. Secundo responderi potest^r tunc demū locum esse illi Clementine, quando Papa ea que narrat asserit: secus quādo ait sibi esse assertum, vt pulchre declarat & probat Bonifacius in illa Clemētina col. 3. versic. Quarto requirit^r. In his autē literis non affirmat Papa sed ait sibi affirmatum esse. Ait enim fide dignorū^r testimonio id accepisse. Et in specie q̄ verba huiusmodi proœmialia Papæ impetrantē laudantis non probent tenuit ante nos Frāsciscus Nazarius a Ripa vir utiq; doctissimus in libro secund. Interpretationum. 35. responso. col. 2.

P prudentiā anticipatā in infante virtutis iudicā esse.

Q prudentiā omnino necessariā ad bene viuendū

P probādi narrata in rescripto onus impetratū incumbit nisi iure præsumūtur

P papæ narratū creditur ob alio quā frāci. cum gratiam super narratio fundat & ea facta fuerūt vcl a se vel corā se non alio: etiā si motu scriberet proprio.

In effectū Cle. hoc probat.

Proœmia huiusmodi non probant que cōtinent.

¶
 Clausula proce-
 mior: vite ac
 morū honestas
 intellectus.

¶
 Proemia bu-
 larū & conditio
 nec illac: si est
 idoneus & simi-
 les q̄ verbi gratia
 poris presentis
 concipiatur nō
 conditionē sed
 instructionem
 inducant.

¶
 Executor licet
 non teneatur ve-
 rificare aliqua
 neq; contraria
 probatione ad-
 mittere: non tñ
 ideo illa nō de-
 bent esse vera.

¶
 Proemia bu-
 larum adorna-
 tu n tantū poni
 fallum.

Nō obstat secūdo si dicas Probū in rubrica de vita & honestate cler. n. 22. tractasse illā clausulā q̄ cotidie in literis ponit Apostolicis. s. vite ac morū honestas, aliaq; laudabilia pbitatis & virtutū merita sup quibus apud nos fide digno cōmēdatis testimonio nos inducūt, vt tibi red damur ad gratia liberales. Et deinde numero. 27. dixisse nō teneri executorē ad verificanda illa in illo proemia contēta. Imo neq; volentes probare cōtrarium audire debere. Quod ante ipsum Albericus affirmavit in dictione Vita & Cōpostellanus. i. n. c. Cum inter canonicos, sub finem de elec. Quod etiam Petrus Rebuffus vir ad amūssim doct? asseruit in concordatis Gallicanis in forma mandati Apostolici in verbo, morum honestas.

Non inquā hoc obstat quoniā fateor per eiusmodi proemia neq; per illam clausulam: si est idoneus, vel si est virtutis studiosus. quod est fortius non dari formā vllam procedendi executori, neq; practici ei necessitatem vllam inquirendi, vel verificandi contenta in proemiis vel sub talibus conditionibus per verba de presenti conceptis, per doctrinam illam Innoc. cōmuniter receptā in. c. fin. de presumptio. in p̄cip. & gl. magnam in Cle. 1. de offi. delegat. Quamuis secus res habeat quando per verba temporis futuri huiusmodi: si repereris idoneum, si virtutis studiosum inueneris, & id genus alia per Clemēt. 1. de cōcessio p̄ben. in princip. Quorum ratio illa est, q̄ priore casu instructionē continent non conditionem, posteriore vero gratiam efficiunt conditionalē. Quod palā Albe. in illo verbo. Vita, docet, & Pan. cōmuniter receptus in. c. fin. col. pen. de presumpt. n. 16. & alii quos retulit probās Feli. ibi. col. 2. n. 29. vers. Tertia cōclusio. Sed aliud est dicere nō teneri executorē ad purificanda prius quā conferat in proemiis & huiusmodi conditionibus de presenti contenta neq; teneri ad admittendā probationem contrariā, aliud est dicere illa non debere esse vera. Prius fatemur cū his qui allegantur in argumento. Posterius autem negamus per superius adducta.

Neq; placet quod Petrus Rebuffus ait in praecitato loco solum ad ornatum ea verba in proemiis poni. Quia primo nullo autore id protulit: Secundo quia tacite innuit mentiri Papas. Quoniam illi aiūt se moueri ad faciendas gratias per cōtēta in illis proemiis. Quod tamē falsum esset, si ad solum ponerentur ornatū. Tertio q̄ omnia praalle- gata de proemiis destruunt ipsius dictum. Quibus addi possent ea q̄ Romanus scribit in cōsilio. 180. Si admittimus. col. 5. & Alexand. cōsil. 42. col. 5. lib. 1. & consil. 55. in princip. eod. lib. cum eo quod etiam tradit Ias. in. l. Si pacto quō p̄enam. sub finem. C. de pactis, & Gomeſius in q. 1. de annali possessore. Quae tamē veluti parum necessaria omitto.

Quarto

Quarto cōtra illum facit, q̄ Papa transgrediendo suas leges sine vlla causa peccat per. c. Iustum est principem suis obtemperare legibus. 9. dist. Quod non solum ad honestatem, sed etiam ad iustitiam referendum esse Dominicus ibi iuste dixit. Nam quod habet in. l. Princeps ff. de legib. principem solutum esse suis legibus, verum est quoad vim coactiuam, non autem quoad vim directiuā. Verum item est quoad potestatem tollendi eam totam vel partem, vel eam quoad aliquam relaxandi cū oportuerit, non autē alias licet relaxatio teneat facta peccaret tamen eam faciendo secundū Thomā prima Secūda q. 96. art. 6. Ad tertium. Non tantum quia suam legem transgreditur, quantum quia contrait illi legi naturali: Patere legem quam tuleris. Quam rem subtiliter & erudite de more iunior Thomās ibidē tractat. Quam etiā nos late olim Salmantice ibidem dum Decreti interpretandi munere fungeremur, confirmauimus. Quanquā Alexand. sibi quodāmodo contrarius aliud dicere videri potest ibidem. Cum ergo in dubio princeps non sit presumendus peccare, sicut neque quiuis alius. l. Merito. ff. pro socio. Regula Estote. de regul. iur. & data veritate eorū quae in proœmiis literarū Aplicarū sedes Aplica ponit, peccatū eorū excusetur: tā qua parte suas leges trāsgrediunt, quā qua parte ipsi a mēdacio excusant. Consequēs est, proœmia oportere vera esse, vt gratia valeat. Quinto facit q̄ sic seruetur honor Sedis Apostolicæ quæ male fere vbiq; a multis audit, q̄ gratias bonas malis hominibus concedit. Eius enim honorem zelantes, quorum de numero ipse quoq; sum & si minimus respondere solem⁹ non sedē Apostolicā, non Roma. Pontific. Sed quæ apud illam nutriūtur, harpias, precatores mendaces & improbos efficere, vt indignis multa concedant Roman. Pontifices, quæ dignis negāt, argumentoq; esse proœmia suarum literarū. Neq; obstat tertio q̄ Innoc. in. c. Proposuit. de concess. præb. n. 3. & 4. dixit peccatum impetrantis non efficere gratiam subreptitiā. Neq; quod Pan. dixit in cap. fin. de præsumptio. collationem beneficii a Papa sciēter indigno factam valere, quamuis collatio ab ordinario facta eo casu inutilis esset, Non inquam hæc obstant. Nam fateor cum Innocent. non omne peccatum impetrātis gratiam reddere subreptitiā. Sed ex eo non sequit̄ proœmia, quibus Papa nititur non debere esse vera. Fieri enim potest ut vnum vel alterum vel plura cōmississe peccata, & nihilominus memorum honestate & virtutū meritis ornatum esse. Siue quia virtutes non sunt connexæ, siue quia non ad illum sensum, vt quis non possit multarum virtutum opera efficere aliorum vitiorū opera exercendo iuxta ea quæ late declaramus in cap. Fratres. n. 9. 2. de penit. dist. 5. Quod autem Panor. in illo cap. fin. dixit correxisse videtur in

Papa sine vlla causa trāsgredie do suas leges peccat: non tārū quia illas trāsgreditur quantum quia non seruat illud patere legē quā tuleris

Proœmiorū veritas p̄ papam a peccato excusat

Beneficii collatio ab ordinario peccato facta et plurimū valida: facta vero diffamato virtute expectatiue inutilis & nulla

D

cap. 1. sub finem de re iudic. Quod etiā Feli. in illo. c. fin. ānotauit duobus validis argumentis ipsius dictum merito destruendo, col. 9. & 10: Pro quorum omnium confirmatione facit consiliū. 20. Cald. titul. de prae bend. Quod fere ad verbum repetitur in cōsilio. 4. de accusat. Vbi determinat impetrationē mandati de prouidendo ab eo qui criminis infamia laborat esse nullam, & per consecutionem prouisionem illius virtute obtentam.

Deniq; pro hac exceptione facit, q̄ etiam ipse Petrus Rebuffus, qui maxime sed breuissime contra nostram exceptionem allegari a cōpetitore potest, subdit proœmia vera esse debere: saltem quoad hoc vt eorum fallitas non reddat impetratē inhabilem ad gratiā quæ fit ei. At proœmiū harum literarum & illa verba: pramissorum indiciorum intuitu tale quid continent, vt eo existente falso inhabilis fuisset ad hāc gratiam competitor, per ea quæ multa in sexta exceptione adduximus.

EPILOGVS.

Habemus ergo primum, causam huius accessus concedendi finalem vel certe talem quæ magnopere Leonem ad eum concedendum mouit, fuisse indicia virtutis, quæ in comperitore infante adhuc respēduerunt. Habemus item illa indicia nil aliud esse potuisse quam prudentiam quandam, quæ Dei munificētia praeuenit ætatem. Habemus eiusmodi indicia & prudentiam præsumi abesse homini in illa ætate. Quibus consequens est eum teneri ad ea probāda Ergo nulla est competitori ab hac exceptione euasio, nisi eorum clara probatio. Quæ tamen adeo quibusdā videtur difficilis, vt contrarium indiciorum ostensio videatur facilis.

OCTAVA EXCEPTIO.

Expectatus cu
sus impetrator
vocat scholar
si us subrepti
tis nisi probet
sed esse verum.

OCTAVA exceptio quæ materiā. c. Postulasti. infra eod. tāgit est, quod competitor in prædictis literis vocatur scholaris. & ita oportet eum datæ literarum tēpore talē fuisse. determinatio est Speculatoris in tit. de rescri. præsentatio. §. Ratione autē impetrātis. versicul. Sed vbi scribit. Quæ probat ibi Ioh. And. in additio. & Pan. in cap. fin. col. 1. de præsumptio. Quod ratio manifesta probat. Quoniam vt in illo cap. fin. ait Panor. facilius obtinetur gratia qualitate illa expressa, per ea quæ notat Innocent. in. c. Cum in cunctis. de election. Et omne expressum quo tacito gratia non fuisset obtēta, saltem ita faciliter, reddit has literas vitiosas. c. Postulasti. cum ibi annotatis per Hostiensē Panor. & Cōmunē

infra eodem. & per allegata in tertia exceptione. Facit quod Felinus ibi affirmat contra Do. Antonium in c. Litera. de dilationi. col. 2. scilicet gratiam ad aliquod beneficium habendum impetratam subreptitiam esse si falso dixit impetrator illud beneficium a se fuisse dotatum. Quod verum quidem est, non tamen id ibi dixit Do. Antonius, sed longe aliud. scilicet gratiam impetrantis secundum beneficium non esse subreptitiam ex eo, quod falso dixerit primum quod habebat a se fuisse fundatum. Quoniam hoc superflue additum fuit. Nec quidquam videtur mouisse principem ad facilius concedendum. Cuius etiam decisionis ratio pro nobis facit si satis expendatur. Quandoquidem expressio illa, quod scholas iam frequentabat, non ex superfluo facta fuit. Imo illud multum mouit principem ad hanc gratiam concedendam. Ab hac item exceptione non potest competitor liberari nisi se probet discere iam in scholis cepisse tempore data huius accessus.

NONA EXCEPTIO,

Nona exceptio que huius capit. materiam tangit illius generis est, ut malim abscondere quam proferre. Eam tamen cum quam minimo potero competitoris dedecore tractabo, prefatus veniam, si quid cum nolens offendero, quo ius meum defendam, alioqui nullatenus offensurus. Quanquam me non quidem ipse competitor, de cuius animi candore non male sentio, sed aliquot illius fautores ad oppositum faciendum lacessuerint verbis parum se dignis, meo vero in Lusitanos omnes animo indignissimis. Sed absit ut malum pro malo rependamus. Praefor item me nil de iis que competitori nunc opponam praeter auditum habere, illum tamen a fide dignis. Non enim mihi licuit competitorem videre, vel alloqui quo eum viderem, ut ille aiebat.

Nona igitur exceptio est quod competitor tempore quo hae cantoria vacauit, & ita tempore quo suus accessus sortiturus erat effectum. (absit verbo iniuria. Dolens enim effero.) mente captus & demens erat. Quod ipse quidem ut dixi nescio, sed ex his que de illo affirmantur facile posse probari video. Primo enim publica id habet fama, quod sufficit ad probandum quem esse furiosum vel mente captum secundum Alexandrum in consil. 3. lib. 7. & consil. 4. lib. 1. n. 7. post Baldum quem refert & sequitur in 5. Item furiosus.

D ii

Institut. quibus non est permiff. fac testa. Cuius lectio in illo. §. deest meo libro. Alexandrum sequitur Decius etiam in consil. 86. n. 7.

b Secundo, quod competitor apud cognatos suos habetur mente captus. Quod sufficit ad probandum ipsum esse talem argumento. l. Octavi. C. vnde cognati. & tradit Alexand. & Decius in praedictis consiliis. **c** Tertio quia dicitur nescire exprimere quid velit dicere. Quod sufficit cap. 1. §. Si vero. de clerit. agrotant. lib. 6: Vbi hoc annotant Dominicus & Perusinus. & Alexander in dicto consilio. 3. & 7. **d** Quarto quia dicitur non habere memoria ordinata sed confusam. Quod sufficit. c. Filii. de haeretic. lib. 6. ibi: qui non sunt sane mentis & memoriam habeat ordinatam. Quod ibi Dominicus & Perusinus annotarunt, & tradit Decius consil. 448. Vis tota. n. 2. Quanquam arbitror non quancunq; malam memoriae ordinationem ad hoc sufficere sed notabiliter confusam. Per quod tolli posse videtur scrupulus Alexandri in dicto consilio tertio & septimo, sicut neq; omnis ingenii hebetudo & tarditas mente captum arguit. Quod Decius affirmavit in illo consilio. 122. col. 1. At competitoris memoria notabiliter multum dicitur esse confusa & inordinata. Par quoq; mentis hebetudo fertur ei esse. Igitur propositum. Quinto quod competitor minus apte rationes & verba sui sermonis concinnare dicitur. Quod arguit quem esse fatuum & mente captum cap. Legimus in Isaia fatuus fatua loquitur. 93. dictio. Quod gloss. 1. ibi annotavit expressa & recepta. **f** Sexto quod qui eius curam gerunt absconditum eum tenent & nullum fere ad colloquium ipsius admittunt. Quod est veluti continere illum carcere. Quod Alexand. in l. Si cum dotē. §. Si maritus. ff. solut. matrimo. aiebat sufficere ad probandam dementiam. Imo & quotquot admittuntur, ut audio etiam amicissimi de illius mentis inopia testantur. Facit quod tempore multo hac de causa non permittebatur competitor adesse Vlyssipponensis ecclesiae capitulo cuius erat canonicus. **g** Septimo quod datus est ei bonorum curator. Quod sufficit ad probandum ipsum esse mente captum: Quod in specie tradit Philippus Corneus consil. 21. Visa repudiatione. lib. 2. n. 1. & consil. 216. In causa vertente. n. 1. & Decius consil. 86. n. 7. Facit, quod ait Salicetus in l. Cum te. C. de probatio. col. final. & Imolens. consil. 23. **h** Quod arbitror in causa fuisse quare Baldus in illo cap. Cum adeo. n. 10. de rescriptis mirabiliter sentit Romanum Pontificem cum eo cui bonis interdictum est dispensare non posse, ut habeat

b
Mente captus
secundo q apud
cognatos p ra
li habetur.

c
Mente captus
tertio qui nre
concepta nescit
effere.

d
Mente captus
qro cui memo
ria notabiliter
est confusa: vel
mētē hebetudo
valde notabilis

ii z

e
Mente captus
quinto q rades
et verba inepte
concinnat.

f
Mente captus
sexto que absco
dunt & veluti in
carcere tenent q
eius cura gerit

g
Mente captus
septimo cum ob
misia inopia da
tur curator vel
bonis interdicit.

h
Beneficiū papa
etiam sciēt nō
cōfert ei cui est
bonis interdicitū
Quia nō potest
dispensare. Quia

beneficium. At enim Papæ conferenti scienter prodigo & ei cui bonis interdictum est non esse obediendum. At communis & recepta est sententia Papam dispensare videri, quatenus potest, quoties promouet aliquem scienter contra Iura secundum Innocentium in c. Diuersis fallaciis. de cleric. coniuat. & Bartolum in l. Barbarius. ff. de offic. prator. n. 12. per l. Quidam consulebat. ff. de re. iudicat. & alia multa quæ congerunt Felinus & Decius. in cap. Cum inter. de exceptio. & in c. Ad hæc. infra eod. licet in inferiori contra sit dicendum, nisi cum causæ cognitione procedat vel verbis utatur dispensatoris, per id quod annotauit ipsemet Innocen. in c. Veniens. de filiis presbyter. Quod ita declarat Hostiensis. Quem ibi sequitur Pan. in illo cap. Diuersis. & Panor. in c. Cum in cunctis. §. Inferiora. col. penul. de electio. & idem Bartol. vbi supra, quodq; cõmuniter receptum est. Cum ergo Baldus dicat non esse obediendum Papæ scienter conferenti prodigo & bonis interdicto beneficium, consequens est eum sentire non posse in hoc Papam dispensare. Et ratio videtur esse. Quia is cui bonis interdictum est pro furioso habetur ad beneficia ecclesiastica gubernanda. Pro Baldo facit quod ipsemet Baldus ait in l. Bonorum. 2. n. 4. C. qui admitt. s. contra defectus Iuris naturalis non cadere dispensationem. Allegat Innocent. qui hoc sentit in cap. Sciscitatus. de rescript. Quem sequitur Felin. ibi. n. 4. Facit & dictum Hostiens. communiter ibi recepti in cap. 1. de transactionib. & in c. Cenomannensem. §. 6. dist. & alibi sæpe, clausulam: suppletes omnem defectum. non purgare tales defectus. Et glo. memorab. in princip. distinct. s. dixit in Ius naturæ nullam cadere dispensationem humanam. Quam ibi olim late probabamus intelligendo de vera dispensatione iuxta Thom. prima. Secunda. q. 100. artic. 3. & Parisien. in Tertio. distinct. 37. q. 10. At contra Ius naturæ est quod beneficiũ conferatur furioso, extante saltem natura quæ nunc est beneficiorũ ecclesiasticorum, per ea quæ in exceptione sexta citauimus. Ultra quæ facit. c. Indecorum. de ætat. & qualit. ibi discretione præminente. ^m Et quod quamuis electo in Papam a duabus Cardinalium partibus nulla exceptio possit opponi per cap. Licet. de electio. Exceptio tamen furoris opponi potest secundum Antonium ibidem. n. 28. a Panor. & aliis posterioribus receptum Nam quoad propositũ & alia proposito similia, de illo quæ sunt mentis compos non est perinde iudicamus, ac de quadrupede. l. Sed & si quencunq; §. Igitur. ff. ad leg. Aquil. Ideo Bonifac. in Cle:

Id facit esset contra Ius naturæ non mutata natura que nunc est beneficiorũ ecclesiasticorum.

ⁱ
Dispensare videtur papa hoc ipso quod scilicet efficit aliquid contra Ius: non autem ordinarius qui sine causæ cognitione id facit.

Quia si quis non habet Ius naturæ non potest dispensare contra Ius naturæ.

^k
Classula: si non plene defectus non extenditur ad naturalem.

ⁱ
Furiosus nature nulla dispensatio sine indulgentia humana.

^m
Furiosus ex ipso non electo in papam obicitur.

^m
Furiosus ex ipso non electo in papam obicitur.

^m
Furiosus ex ipso non electo in papam obicitur.

D. iii

1. de homicid. n. 5. doctè dixit collationem beneficii furioso factam pro infecta haberi.

n
furiosus tunc
si captus pareo.

Et sic dicat aliud in furioso aliud in mente capto, considera^r q^{uod} mente captus & furiosus exaequantur. l. 2. & ibi Bal. C. de curator. furio. text. coniuncta gl. in verb. extra mentē. cap. Sicut. de regular. textus iuncta glo. in §. Præterea. Instituit. quibus non est permis- sum facere testa. & §. Furiosi. Instituit. de curato. & §. Et hæc diximus Authēt. vt hi qui oblig. se colla. 6. quem in hoc dixit sing. Bald. in l. Sed & milites. §. Qui autem. ff. de excusa. tuto. Tradit Alexander consil. 3. Ad quæstum. n. 2. lib. 7. Quod ad verbum repetitur in con- sil. 54. lib. 1. & Decius consil. 112. In præfenti. & in consil. 397. Viso puncto n. 1. & Imol. in l. Ex facto. ff. de vulgar. n. 17. & 18. & Philip- pus Corneus in consil. 22. Vilis. n. 7. parte. 4.º Nam mente captus est genus ad eum qui patitur suam & veluti rabiā dementiam, & ad eum qui quietam patitur mentis alienationem, vt declarat Bal- dus in l. Humanitatis. n. 15. C. de impuber. & sentit in l. Si furio- so. C. de nupt. & eleganter tradit Philippus Corneus consil. 116. n. primo vol. 3.

quod tunc ut
in l. ubi p. of
n. 10. h. i. de la
m. 10. d. 1. 1. 1.
in l. 1. d. 1. 1. 1.
quod tunc ut
in l. ubi p. of
n. 10. h. i. de la
m. 10. d. 1. 1. 1.

o
Mente captus
genus furiosus
& mente quietus
est species.

o
furiosus vel an-
te impetit esse
est expectatio
si quo tpe illa
est crequenda in
cidat.

o
Capitulum benefi-
cii tempore ac-
quisitionis tunc
la sonis adesse
debet: etiam qsi
tempore quoqz
impetratio
ad esse oportet.

o
Aditionis im-
plere tempore
habilitatis acqui-
sitionis requiritur.

Habemus ergo hæctenus primo competitorem videri, quod do- lens refero, mente captū fuisse tempore quo cantoria hæc vacauit. Habemus secundo paria esse quem mente captum esse vel furere. Habemus & tertio furiosum incapacem omnino esse beneficio- rum. Restat ostendere quarto sufficere ad excludendum acces- sum competitoris, quod ille huiusmodi dementiam patiebatur tempore vacationis prædictæ cantoriæ: etiam si antea nō laborasset illa. Quod facile fiet per sequentia. Primo quia quoad capacita- tem impetrantis & habilitatem tempus acquisitionis beneficii atten- ditur. cap. Ei cui. de præbend. lib. 6. Facit Clement. Si de beneficio. de præbend. & cap. Cum de beneficio. & cap. Is cui. eodem titulo. lib. 6. Facit quod communis opinio, quæ habet, quando in impe- tratione committitur subreptio, tempus datæ attendendum esse per cap. Si eo tempore. de rescript. lib. 6. non intelligit tempus col- lationis non esse attendendū, sed quod tunc non sufficit habilita- tem cum collatione concurrere, nisi etiam cum impetratione con- currisset, licet alias satis esset tempore collationis habilitatem ad- esse. Quod clare sentit Panormica. in capit. Dudum. l. n. 8. de ele- ction. in illis verbis: Satis est. & in capit. Dilectus. l. n. 8. in iis- dem verbis: satis est. Facit quod in conditionali dispositione tem-

pore conditionis adimplereabilitas requiritur. l. Eum qui post. ff. de conditio. & demonstrat. l. Interuenit. ff. de leg. præstand. l. Si de portati. in principio. ff. de leg. 3. l. Non oportet. ff. de legat. 2. **Selectus in hoc text. l. Si alienum. §. 1. ff. de hære. insti. & §. In extraneis. Insti. de hære. quali. l. Si cognatis. ff. de reb. dub. At gratia omnis expectatoria beneficii conditionalis est vt supra in præludiis dictum fuit cum Rota in decisione. 857. Urbanus. in antiquis, & cum Cassad. decis. 3. de præb. Facit quod Oldr. consil. 8. Quidam, & Iohan. Andr. affirmant valorem beneficii, qui tempore collationis erat, attendendum, & non qui tempore data: cum queritur an beneficium sub expectatiua comprehendatur. Faciunt multa quæ attingit Cassador in decisio. 3. de præb. Facit quod vt electus confirmari possit vel præsentatus institui non solum oportet ipsum tempore electionis vel præsentationis habilem fuisse. c. Dudum. 1. de electio. Sed etiam tempore confirmationis vel institutionis argumēto eorum quæ habentur in. c. Super his. de accusatio. & est textus in hoc memorabilis i. c. Vt circa. de electio. lib. 6. §. Alioqui. in illis verbis. Nisi aliquid postea emerferit. Quibus. gl. addit: vt si de nouo homicidium comiserit. A ptus in idem textus in. c. fin. de iureiur. lib. 6. Quod habet repellendum esse electū, qui positiones cōtrarias super electionis negocio post iuramentū præstitū est confessus. Ecce q̄ repellitur a confirmatione electus propter periuriū post electionem & ante confirmationem admissum. Adde aptissimum in hoc textum in. c. Nulli. de electio. lib. 6. Quod in illis verbis: Nisi ex superuenientibus. probat facilius opponi posse contra electum crimina & defectus quæ post electionem superuenerunt, quam quæ illam præuenerunt. Facit, q̄ qui disputat an quis tempore electionis vel præsentationis debeat esse idoneus, nullatenus dubitant neq̄ disputant, an tempore confirmationis vel institutionis habilis esse debeat, habentes illud pro indubitato, eo q̄ tunc lus in re quaritur, vt patet ex his quæ scribuntur in. c. Dudum. de electio. & in. c. Super his. de accusat. & aliis. cap. proxime allegatis. Facit, quod communis habet opinio excommunicatum posse acceptare beneficium sub suam expectatiuam cadens, vt habetur in decisio. vltima Rotæ in antiquioribus, & in decis. 126. in antiquis. Nota q̄ excommunicatus. Attamen illud acceptatū non potest ei conferri ante solutionem. c. Postulastis. de cleric. excommunic. minist. tradit Rota in decisio. 33. Nota q̄ excommunicato. in eisdem antiquis. A deo quidem vt Petrus vir ad amussim doctus determinauerit in titul. de pacif. possess. n. 205. cum non gaudere priuilegio de triennial. possess. qui titulo excommunicationis tempore quæsito beneficium triennio possedit. Quæ tamen determinatio nobis**

2nd. del arroyo.

col. 3. Nifi. 3º

Electum nõ solum electi: nō tēpore sed etiā confirmationis oportet esse habilem.

Capacitate potest adieci tēpore collationis nõ dubitant disputantes an oporteat a eie tempore institutionis.

Excommunicato non potest conferri beneficium licet acceptare possit

Excommunicato non querit coloratum titulum quoad alios effectus: s; quoad regulam de rē nati possess. sic

non videtur vera per ea quæ doctissime ac peritissime tradit Gome-
sius super illa regul. q. 27. & q. 28. Quoniam licet huiusmodi excomu-
nicatus careat titulo colorato ad alios Iuris communis effectus, non ta-
men caret quoad effectum illius regulæ. Et ita licet quoad propositum
eius determinatio Petri non sit vera, plane tamen seruit nostro.

Non obstant. c. Scripsit. c. Cum percussio. cum duobus capit. se-
quenti. 7. q. 1. & cap. fin. de cleric. ægrot. quæ habent propter ægritudi-
nem vel irregularitatem sine culpa superuenientem beneficiario non
perdere illum suum beneficium, neq; debere illo priuari. Quin & de
amentia superuenienti casus est in cap. 1. de clerico ægrot. lib. 6. Non in-
quæ hæc obstant. Quoniam solum procedant in eo cui Ius in re quæsi-
tum erat in beneficio, non autem in eo cui tantum Ius ad rem ac spes que-
dam, qualis per huc accessum, si alioqui validus fuerat, fuit cõpetitori
quæsitum. Ut in præludiis est dictum. Sicut in simili ægritudo vel furor
superueniens matrimonio contracto & perfecto non dissoluit illud. c.
Quoniam. de coniugio leproso. lege Patre furioso. ff. de his qui sunt sui
vel alie Iur. sponsalia vero, quibus Ius ad rem assimilatur, per superue-
nientiam lepræ, furoris & id genus aliorum dissoluitur. c. Quæadmodum
de iureiur. Et ultra ea quæ supra citauimus ad probandum, q; Ius ad
rem expirat per inhabilitatē, est decisio expressa Petr. Rebuff. viri uti
que doctissimi in cõcordat. de mandat. A postol. verb. psequētes, qua
tenus ibi ait eisdem modis finiri madata, quibus nominationes. Et po-
stea in tractat. denominat. q. fin. in versic. 4. sic ait. Quarto finitur no-
minatio, quando nominatus vel graduatus efficitur inhabilis vel irre-
gularis. Quia etiã sic perditur mandatum. Quod ipsū tradidit antea
Petrus ab Aneha. consilio. 88. Circumscriptis. vbi ait tertium modum fi-
niendi mandatū esse si persona inhabilis fiat aut indigna. Quod ante
illū sensit Ioh. And. in c. Inter dilectos. col. 4. de excessib. prælat. & ante
illum Inno. ibidem. n. 5. Quamuis ille de illo mandatario agat qui tem-
pore impetrationis irregulariserat. Sed Ioh. And. id nō aperit. Et me-
rito meo iudicio, Quia si impetrans irregulariserat tempore impetra-
tionis mandati, gratia fuisset subreptitia & nulla a principio argumen-
to. c. Si eo tempore. hoc tit. lib. 6. Ex quibus videtur haberi pro com-
perito per inhabilitatē superuenientem, si perpetua est & indelebilis, ex-
pirare expectatiuam gratiam: per eam vero quæ tēporalis est saltē
sopiri & inefficacem reddi pro eo tempore quo inhabilitas illa durat.
Quæ nostro proposito sufficiunt. Quoniam inhabilitas quam compe-
titori ex aliorum testimonio obicitur perpetua est, vel si non est per-
petua, quæ ne sit ex animo Deum Opti. Max. oramus, incrat tamen
ei, quo tempore is accessum suum erat fortiturus effectum.

Quo ad rem per
dicitur per amen-
tiam et aliam in-
habilitatē sine
culpa superue-
nientem: non in
Ius in re.

Mandatum de
prohibendo per
diur propter ir-
regularitatē su-
peruenientē.

Inter dilectos. col. 4.
de excessib. prælat.
& ante illum Inno.
ibidem. n. 5.

Expectatiua et
pirat q; inhabi-
litaron superue-
nientē si perpe-
tua est: sopitur
autem si tempo-
ralis.

Vtile tamen ac quotidianum dubium esse arbitror, an illa inhabilitate temporalis de medio sublata, reuiuiscat expectatiua. Et puto primo non reuiuiscere, quando per illam inhabilitatem renunciatio tacita expectatiua resultat per illam Cle. Gratia. de rescript. Vbi habes pulchrum exemplum.^b Quale potest dari etiam in matrimonio per verba de presenti contracto secundum gl. mihi singul. in. c. 1. verb. clericalis, de cleri. coniugat. lib. 6. Quam ibi Io. And. Dominic. & Peras. cum Comuni sequuntur, quamuis non sit idem de sponsalibus sedm Rot. decis. 36. Si impetretur. in nouis. Potest etiam poni exemplum in quolibet alio actu clericatus omnino contrario. Quod Calder. col. 4. & Cardin. q. 1. cum And. Sicul. in. c. Mandatum. infra eodem affirmare videntur. Secundo vero puto per inhabilitatem temporalem superuenientem, si est debilis facile, qualis est excommunicatio vel suspensio, non penitus perimi expectatiuam gratiam sed tantum sopiri & dormire illa durante quoad collationem quamuis non quoad acceptationem, argumento eorum quae clare colliguntur ex illis decisionibus praallegatis. s. vltima in antiquioribus & 126. & 363. in antiquis. Tertio puto maius dubium esse de irregularitate alia, per quam non inducitur regulariter tacita beneficii renunciatio, neque eius perditio ipso iure secundum Inno. ab omnibus receptum in. c. Cum nostris. de concess. praebend. Pro quo est casus in. c. Clericis. ne cleri. vel monachi. & c. vltimo de cler. agrot. cum ei annotatis.^d Et in presentia puto perditio. Primo propter praedictorum autoritatem. Secundo propter decisionem gl. memorabilis Cle. Gratia. de rescript. supra in exceptio. 4. relatam. s. Ius ad beneficium per beneficii cuiusque illi repugnantis adeptioem perditio. Cum tamen Ius in beneficio non perdat per quacunque talem, ut ibi latius diximus, & latius tradidimus in. c. Referente. de praebend. anno superiore. Tertio propter illa consilia Calder. supra in septima exceptio. ne relata. Quarto quod Ioh. And. Anto. Card. & Imol. in. c. Ex parte. de cleric. agrot. diffinierunt eum qui adhuc sperat & petit aliquid Iuris spiritalis, si antequam illud perfecte assequatur inhabilis fiat, etiam ob morbum corporalem, repellendum esse. Qua ratione affirmant illud mirabile. s. electum & confirmatum in episcopum & nondum consecratum repelli posse ab episcopatu. si ante consecrationem fiat inhabilis. Et quamuis Panor. solus non audeat penitus hoc affirmare de illo confirmato, qui sine culpa incurrit inhabilitatem, affirmat tamen de illo, qui sua culpa in eam incidit. Si ergo tanta grauitate ac eruditione patres ausi sunt dicere hoc de confirmato cui iam est Ius in re questum. c. Transmissam. cum ibi annotatis. de electio. c. Super his. de accusat. ea ratione, quod adhuc restat ei aliquid querendum, dic mihi, te rogo, qua fronte ipse audebo dicere non esse repellendum eum, quod solum Ius ad rem habet per expectatiuam.

^b Expectatiua p
matrimonii co
tractu perit: ne
q3 p dissolutio
nem ei reuiuiscit
et no th id est
de sponsalib.

^c Irregularitas
omnia no induc
it renunciatiomē
beneficij.

^d Expectatiua ex
pirat per irregu
laritatem super
uenientē necula
sublata reuiuiscit.

^e Electus & confir
matus repellit
ab episcopatu si ante
consecrationem
fiat inhabilis.

e
 Ino ad rem fact
 sion q3 ius iure
 perdi & ius ex
 peccariue c. co
 oñi quo specia
 lino.

f
 Expectatio cul
 superuenit in re
 gularitate re ni
 nouu renouare
 expectatio qñ
 in uolitione irre
 gularitate pe
 sicit.

quæsitum? Cum primo ius ad rem lenius quã ius in re tollatur ut supra est dictum, & tradit Io. Mo. & post eum Probus qui alios citat in. c. Si pauper, de prab. li. 6. Et. 2. Ius per expectatiuam quæsitum nõ sit tam fauorabile ac ius per electionem habitum. Imo. tãto magis odiosum & extraordinarium quanto specialior est illa & magis ad ius in re accedens. c. 2. iuncto. c. Constitutus. de concess. præbend. Quare omnibus habentibus expectatiuas qui in aliquam irregularitatem vel inhabilitatem obtinendi beneficia inciderunt etiam atq; etiam consulo, ut quãdo impetrauerit dispensatione super irregularitate, meminerint quoq; suarum expectatiuarum. & quatenus opus est, earum petant reuadatione. Quod uideo mihi uidisse pridem factum in quadam dispensatione super irregularitate homicidii e Curia delata. Quod si nõ fecerint, quamuis alia via beneficia illis sperare ac habere liceat eis, difficile tamẽ fuerit eos per illas expectatiuas aliqua consequi per prædicta. Quæ nullibi sic uideas discussa. Ex his facile quis inferat quam neruosa sit hæc exceptio noua & quam inuitabilis competitori si uera sunt quæ palam de ipso narrantur.

DECIMA EXCEPTIO.

Decima exceptione opposituri præfamur ueniam summam nostrorum, tum sacrorum, tum profanorum liqua & illa & in ea quæ sequetur undecima protulerim, quæ horum minus circumspiciam in ordinandis clericis & distribuendis sacerdotis curam, ne dicam locordiam, arguerint. Præfamur item ueniam mediocrem & infimatam, si qua retexerimus ob quæ merito uerecundia sua fundantur multi qui literas parui æstimantes, alii nobilitate, alii diuitiis, alii potentia & fauore, nonnulli etiam arte Pelasga & fraude nituntur ad cumulanda sibi, cum parua, tum uero magna & summa sacerdotia. Deum enim Opti. Maxim. I E S V M cuius illa sunt patrimonium testamur nulla nos inuidia maiorum, nullo æqualium odio, nullo minorum contemptu ad id moueri, sed uolentes nolentes causæ nostræ defendendæ necessitate ad id trahi, operæ præciũ arbitratres si obiter occasionem dederimus, quo summates bonorum communis omnium domini C H R I S T I distributores mali boni, segnes gnaui, boni se meliores fiant, mediocres uero & infimates superbi fiamus modesti & imprudentia nostra cum improbitate generosæ uerecundiæ cedat. Decima igitur exceptio quæ tangit materiam. c. Cum adeo. infra eo. quæ per quintuplici agmine gratiam competitoris inuadit illa est quæ in omnibus literis ad beneficia datis uel expresse ponit uel subintelligitur conditio illa: si dignus est is cui dantur. d. c. Cum adeo. coniuncta gl. fin. Quæ ait ita clausulam hanc etiam si nõ exprimatur subintelligi:

Beneficiorum
 sine sacerdotio
 rum distribuend
 doru in curie et
 petitiõ impio
 be re ore uenio
 nio tacite ueniam
 petitur.

Beneficiorum
 uel e c. res
 se inferitur: uel
 enate inest clau
 sula: si est o. q. n.
 impetransque
 in fruit ecclesie
 pen non suspã
 dit gratiam.

sicut illa: si preces veritate nitatur. c. 2. supra eod. Et ideo clausula hæc expressa non efficit gratiã conditionalẽ, neq; suspendit. Quia potius est quædam instructio quã cõditio secundum Innoc. receptum in. c. fin. de præsumptio. & gloss. omnibus receptã in Cle. 1. de off. delegat. Ergo in his literis competitoris quibus illi fit facultas, vt cedere vel decedente Ludouico, libere hanc cantoriam accipiat, subintelligenda est clausula illa: si dignus illa fuerit. At is inuenitur ea indignus propter quinq; v; amentiam, imprudentiã omnimodã, prudentiã iuste defectũ, omnimodã literarũ ignorantia, & scientiã illarũ minus sufficientẽ. Quorũ primũ in exceptione præcedenti est tractatũ & duo postrema in sequenti tractabũtur. Est ergo indignus primo ppter amentia vt in exceptione præcedenti nona est dictum. Secundo propter omnimodum prudentiã defectũ. Quoniam ille fugat omnimodam grauitatẽ morũ. Quæ necessaria est per. c. Cum in cuctis. de electio. Nam grauitas morũ ex animi virtute nascitur. c. fin. 41. dist. Et nulla virtus animi sine prudentia esse potest, vt probat Thomas receptus in prima Secundæ quæst. 8. articul. 7. Et prudentia nõ potest esse in amente. l. Sed & si. §. Igitur. ff. ad l. Aquil. & l. Humanitatis. C. de impuberum & aliis subtit. Ergo si cõpetitor amens est, nulla ei morum grauitas esse potest. Et si contendere non posse dari omnimodã imprudentiam sine amentia, & ideo has duas causas in vnã coalescere, tecũ ego nõ cõtendã. Satis enim mihi est diuersos esse respectus ob quos amens quis dicitur & omnino imprudens ad hoc vt duæ dicantur causæ, l; forte subiecta diuersa non sint. c. A collatiõe. de appell. li. 6. c. Cum in ecclesiis. de præben. cod. li. l. Patris & filii. ff. de vulgar. Tertio indignus est hac cãtoria cõpetitor propter prudentiã sufficientis defectum. Quoniã non omnis prudentia quæ sufficit ad peccãdũ vel bene de Deo in aliquo casu demerendũ est idonea beneficio ecclesiastico, habenti præsertim annexũ regimẽ aliquod spirituale ac temporale, quale cantoria hæc habet, casus est in. c. Ex ratione de atat. & qualitate. Quod habet pueros etiã illos quibus per indulgentiam licet habere ecclesias, nõ posse tamen habere illarũ administrationẽ. Casus est itẽ aptior in. c. Indecorũ eo. titulo. Primo in quãtũ habet indecorum esse vt hi regant ecclesias qui se regere non nouerunt. Et quãuis aliquis habeat prudentiã peccãdi, vel bene coram Deo agẽdi, nõ continuo sequit habere illũ prudentiã se ac ecclesiã regendi. Secũdo probat illud. c. hoc quatenus ait eos esse ad regimẽ ecclesiarũ eligẽdos qui discretione præminent. Nõ ergo qualis quilibet discretio de qua in. c. Omnis vtriusq; sexus. de poenitent. sufficit ad hoc, sed quædam maior. Tertio probat hoc illud. cap. quatenus ait propter discretiois defectum nõ esse pueris cõmittẽdos psonatus. At pueri discretionem

E ii

Beneficio inha
bile est quia
pcc. hominum
gen. .i. aucto
omnino in
prudẽtes. min
iusto pudẽt a.
penitus literis
ignorante am
nõ iuste illas cal
lente.

Beneficio eccle
siastico habẽdo
non sufficit ois
prudẽtia quæ
ad peccãdũ vel
meritũ est iat. s.

habent ut plurimum sufficientem ad offendendum etiam capitaliter Deum ut habetur in c. 1. & 2. de delict. puero. & in praedicto. c. Omnis. ibi: ad annos discretionis peruenierit. adiuncta omnium doctorum interpretatione. Sed quid omitto verba illa Gratiani aurea quae sunt in titulo dist. 36 videlicet: oportet ordinandum esse prudentem. Quod contra eos notandum est qui sub nomine simplicitatis excusant stultitiam sacerdotum. Ergo licet competitor non esset omnino amens, sed haberet qualemqualem prudentiam. Et ita quavis non esset omnino virtutis & bonorum morum expertus, sed haberet aliquantulas virtutes pueriles valde & infirmas indignus haberi deberet hac cantoria. Quam qui recte rector est virtutem non qualemqualem, sed masculam profecto & constantem habere oportet. Et non qualemqualem prudentiam, sed egregiam. Quonia regimine omnium officiorum diuinorum, tam intra quam extra chorum incubit ei. Quoad quae omnia etiam decano ipsi ecclesiae praest. Ille namque regit chorum, ille silentium indicit, ille cantum componit, ille risus cohibet & colloquia, ille curat ne quis in psallendo nimium festinet, vel tardet, ne versus alter ante alterius finem incipiatur, ipse cappas & scepra partitur. & alia id genus multa facit. Imo & decano absente ille praest capitulo, & negociis in e tractandis, quae sunt adeo multa & magna, ut eis proponendis & aliorum sententiis ut par est colligendis & resoluendis vix ambidexter sufficiat. Quin & quando decanus adest ille post eum primus in omnibus negociis fert sententiam. Quae omnia nisi vir prudens & grauis facere profecto nequeat sine aliorum scandalo, vel diuina offensa. Quanta vero prudentia in hoc sit opus iudicis arbitrio est relinquendum, ut eleganter determinabat And. Sicut. in consil. 34. Praclare. n. 39. vol. 2. Quemadmodum & quanta scientia sit in quouis beneficiario necessaria secundum eundem ibidem & Bonifac. in Cle. 1. de arat. & qualis, ut in quinto sequentis exceptionis articulo dicemus. At ne mo, etiam amicissimus competitori, est qui quavis neget eum esse penitus amentem, arbitretur idoneam eum habere prudentiam ad ea quae praedicta sunt sub eundem, disponendum & ordinandum. Ergo ex capite defectus sufficientis prudentiae est etiam hac cantoria indignus, praesertim quia nulla spes est iam maioris prudentiae quaerendae propter aetate senectuti propiore quam adulescentiae, ut palam est intuenti rem satis & contemplanti.

Postremo non omittamus hic duo huius rei accommodatissima. Alterum est illud singulare exordium Gratiani. 39. dist. quod habet primis sacerdotibus regimen temporalium habentibus non solum literarum scientiam, sed etiam negotiorum secularium peritiam esse necessariam. Secundo habet quendam in episcopum electum a Beato Gregorio propter ipsius simplicitatem fuisse repulsum. Quod mox probat

k
Cantorie Con-
bucit si que: qua
ta equalia incu-
bit.

i
arbitrio iudicio
relinquitur qua
ta prudentia sit
beneficiario ne-
cessaria.

m
Scientia sine
prudencia reru
agenarum no
sufficit epo ne-
q3 alio dignita-
tibus ad regen-
dam alios insti-
tutio.

subiectis verbis Gregorii in.c. De Petro. Pōderem? viri ornatissimi ibi esse casum nostro proposito accommodatissimum, si quā aliqui amici cōpetitoris aiunt, nō est ille omnino amens sed simplicissimus. A udis enim illū ep̄m a Gregorio non pro amentia, nō pro ignorātia, nō pro malicia, sed pro simplicitate nimia fuisse repulsum. Et pōderemus fuisse repulsum ab electione iam de illo facta, & ita post Ius ad rem in dignitate quæsitū. Quid potest accommodatius nostro proposito citari? Cum præsertim Ius ad rem per electionē quæsitū firmiter sit longe ac nobiliter Iure ad rem per expectatiuam gratiā quæsitū, ut colligere est ex decis. Rot. 244. Licet. cōiunctis quæ dixit Do. in.c. Quā sit. de elect. lib. 6. & Io. An. in.c. Si post quā. de preb. & Feli. in.c. In nostra. col. 28. de refer. Quāuis fateor Ius ad rem per accessum, regressum & coadiutorias cum futura successione quæsitum fortius esse multo quā Ius ad rem per alios modos expectandi habitū per ea quæ tradit Gomeſius in.q. 1 sup regula de nō tollen. iur. quæsi. Et ne dicas illum textū de episcopo agere, allego.c. Episcoporum. 74. dist. Quod in illis verbis: propter simpliciorem naturam. secundum gl. & Cōmunem probat etiam ab archidiaconatu repellendum quem propter simplicitatem. Et ne rursus dicas illos textus agere de illo qui eam simplicitatem habebat, quando fuit electus, & ita quando Ius ei ad rem quærendum erat: considera primo quod cōpetitor maiorem simplicitatem habebat, quando is accessus fuit ei concessus. Secundo considera quod ille textus nō aperit, an simplicitas præuenisset an consecuta esset electionem. Tertio considera quod licet ei qui prudentissimus tempore electionis erat, superuenisset eiusmodi simplicitas ob aliquam forte ægritudinem vel percussionem, quod frequens est, fuisset, a confirmatione repulsum ac si electionem præuenisset secundum ea quæ supra in nona exceptione citauimus.

Et ne forte istes Leonem super illa simplicitate dispensasse, considera primo forte illum hoc facere non potuisse. Quia contra Ius esset natura per ea quæ in nona exceptione & sexta diximus. Secundo considera eum quoad summū dispensasse quidem quoad expectatiuam quærendam in infanti ætate, dispensasse item quoad tenendam hanc dignitatē in puerili ætate. Ut si eo existente in ea dies accessus cessisset & conditio adimpleta fuisset, suffecisset illi adesse prudentiā puerilē aliā cōmunem. Quoniam expresse disponit, ut eo casu hanc cantoriā cōpetitor in ea ætate acquireret. Quæ dispensatio licere potuit propter spem futuræ prudentiæ, quæ se habere Leo cū hanc gratiā faceret fatebat iuxta dictū singulare Inno. in.c. Cū in cūctis. de elect. verb. scientia. Quoad virilem autē ætatem nullatenus dispensauit. Imo contrarium

E iii

ⁿ
Ius ad rem p
elect. c. nē quæsi
rū nobilitate esse
sire ad rem per
expectatiuā ut
plurimū quæsitū

^o
Ius ad rem p
accessū et re. rei
sum quæsitū p. c
stātu esse iure
ad rem per alios
expectatiuos
habito.

solus p. d. d. d.
s. d. d. d. d. d.
s. d. d. d. d. d.
s. d. d. d. d. d.
s. d. d. d. d. d.
s. d. d. d. d. d.

^p
Dispensatio quo
ad e. ac infanti
lem & puerilem
circa prudentiā
facta non cōpre
hendit virilem
ac perfectam.

clare in suis literis significat, cum dicit se gratiam illam ideo facere competitori etiam in infanti. Quia relatione fide dignorum accepit talia indicia futurae virtutis in eius infatili aetate apparere, ut merito speraret eum in virum egregium euasurum. Cum igitur ipse tempore acquirendae huius dignitatis, & quando dies accessus cessit & conditio impleta fuit, aut amens fuerit inuentus, aut certe simplicissimus & sine prudentia dignitati necessaria, & sine spe eam iam posthac consequendi, consequens est cum eo adeo non esse super hac inhabilitate dispensatum ut clare constet habilitate contrariam in hoc tempus requisitam fuisse ac speratam a Leone accessus huius autore. Et facit quod permissum ad tempus post illud videtur prohibere. l. Maceptorum. ff. de op. leg. c. 2. de concess. prob.

Etate q̄ maior
est nonnunquam
iudicio est minor
Imo puer et in
fano.

Alterum vero quod supra dicebam nostro negotio maxime accommodari est, quod quamuis iuris praesumptione nulla sit infanti prudentia, puero vero tantum puerilis. §. Pupillus. Institut. de inutil. stipulat. & l. 1. C. de fals. monet. & c. Indecorum. de aetate & qualitat. c. Si annum de iudic. lib. 6. Minori. 2 c. anuis maior, sed fragilis. l. 1. ff. de minori. in p. c. & c. Ex ratione. de aetate & qualitat. maiori vero perfecta. c. Cum in cunctis. §. Inferiora. de electio. & l. 1. §. 1. ff. de minor. ibi: post hoc tempus compleri virilem vigorem constat. Quandoque tamen res contrario se modo habet. Sunt enim aliqui maiores quidem 2 c. annis si numeres annos, iudicio tamen pueri ac infantiae proximi, etiam si non sint omnino amētes, ut experientia nos passim docet, & Ludouicus Ro. cum Alex. monet in l. 1. in principio. ff. de verbor. dum aiunt eum mutum qui nil intelligit infanti aequiparari, cum vero qui aliquid, pupillo, eum autem qui perfecte, maiori. Quibus ibi Bartholomeus Socinus vir ingenio acrimoniae. addit eum qui per apoplexiam intellectu adeo laeso esset, ut merito iudicium eius tam fragile ac minoris iudicari deberet, perinde restitutum si decipiatur, ac si minor esset.

Etate q̄ maior
est iudicio tamē
puer digno est
qui restituatur.
indigno tamē
qui dignitate
inuestitur eccle
siastica.

Ex quibus facile colligatur eum maiorem qui non magis valet intellectu quam pueri valere solent impubes, non esse idoneum ad dignitates quibus pueri ob iudicii paruitatem sunt indigni. Duo enim sunt in pueris defectus ob quos dignitatibus sunt indigni, aetatis. scilicet aetatis. c. Cum in cunctis. §. Inferiora. coniu. c. Indecorum. de aetate & qualitat. Et ideo si crescat quidem puer annis non autem prudentia, & ita corpore fiat magno, manente animo paruo, exiit quidem alterum defectum. scilicet aetatis, alterum tamen. scilicet iudicii secum defert. Et ideo semper manet indignus. Quoniae quando alicuius effectus duplex est causa principalis, una cessante non cessat alia. §. Affinitatis. Institut. de nupt. c. Ex tuarum. de autor. & usu pall. Sup quo latius olim scripsimus post Decium in c. Cum cessante. de appel. Facit quod defectus iudicii maior est quam aetatis iuxta illud Sapientiae. 4. Cani sunt sensus

Causarum duarum
principalium
altera cessante non
cessat effectus.

hominū. c. Porro. 24. dist. Facit, q̄ sicut sine v̄llo iudicio & prudentia nulla omnino virtus haberi potest iuxta Thomā superius in litera relatu: ita sine iudicio & prudentia mediocri saltem nulla virtus virilis acquiri argu. l. Quā de tota. ff. de rei vendic. & cap. Pastoralis. §. 1. de off. delegat. & ita neq; attingi morum illa grauitas quam requirit prædictum cap. Cum in cunctis. Virtus enim si qua queratur cum tali iudicii paruitate pueriliserit, quā nō est idonea dignitatibus ecclesiasticis, vt pulchre ait Thomas a Vio in verb. Beneficium, pagina finali. Cum ergo competitor & si corpore ac atate, quod illi gratulamur creuerit, non tamen quod dolemus, iudicio creuit & sapientia. Imo, vel semper remansit infans vel certe puer. Ergo indignus est cantoria tāta ecclesiā, tot & tātorum munerum ob defectum prudentiā mediocris.

EXCEPTIO VNDECIMA.

Hanc exceptionem vndecimā tractaturus primū, quā in exordio præcedētis præfatus sum veniā repeto. Deinde quarto videtur cōpetitor indignus hac cantoria propter defectū sciētiā omnimodū. Nam primo vt quidā aiunt nescit legere: siue q̄ discere non potuerit, siue q̄ oblitus postea fuerit ob aegritudines animi & corporis. Quibus humana fragilitas nōnunq̄ etiam sine peccato frangitur. Quod si verum est in illiteratorum numero cōputari debet. Quibus non posse beneficia neq; ordines conferri satis probat. c. Illiteratos. 36. dist. & c. fin. de tempori. ordinād. lib. 6. Est enim irregularis secundum Aluar. lib. 1. de planct. eccles. art. 48. & affirmat Innoc. receptus ab omnibus in. c. Cum nostris. de concess. præb. vbi col. 1. laudatus omnibus ait illiteratum minus habilem esse beneficio & dignitati quā homicidam. Quoniā in homicidā cadit ius beneficii, saltem ante homicidium quæsitū, in illiteratū autem nullum. Quod noue sed vere intelligo de illo qui nūquā didicit literas. De illo enim qui eas didicisset & post quæsitum beneficium omnino oblitus esset aliud dicendum arbitror. Quoniā is non est deterior furioso, quē supra in nona exceptione probauimus non perdere beneficium ante furorē quæsitū. c. Scripsit. 7. q. 1. & c. Indicas. 3. q. 9. & c. 1. de cler. æg. li. 6. Secundo cōpetitor quāuis forte sciat vulgari sermone scripta vt cūq; legere, non callet tamen Latine, & sic includi videt in illo. c. Illiteratos. Nā Hugutio quē scriptū manu habeo illi verbo, illiteratos, addit penitus vel parum scientes. Et vt consequentia eius verba significant, per parum scientes intelligit eos qui licet aliquantulū Latine calleant, non tamen competenter. Post illa enim verba, penitus vel parum scientes, subiicit immediate hæc alia: Sed alia literatura exigitur ad promotionem episcopi, alia ad promotionem presbyteri, alia ad promo-

Virtus puerilis
indigna est dig
nitate virili.

Illiterato bene
ficiū conferri nō
posse Imo mi
nus habile quā
homicidā etc.
Quod noue sed
vere declaratur

Illiterato est
quod callet alio
quā vulgare li
terato.

tionem aliorum. Per quæ verba non obscure significat per verbū, parū scientes, non intellexisse illos solos qui legere vulgariter norunt, sed etiā qui Latine callent, sed non competēter. Archidiaconus. etiā tamen non ita ter se ac Hugutio loquat, tamē idem quod ille sentire videtur. Dominicus etiā ait per verbū illud, illiteratos, intelligi eos qui penitus sunt illiterati vel mediocribus carent literis. At cōstat eum qui Latine aliquantulum non callēt mediocribus carere literis. Imo & gl. illi⁹ cap. hoc ipsum sentit, dum illi verbo, illiteratos, addit penitus. Et mox subiicit: sufficit tamen mediocris scientia. Idem sentit etiā Cardinalis Alexandrinus ibi, dum gl. adprobat quatenus ex ea colligitur solutio ad contrarium quod ex. c. Cum nobis. de electio. formari posset. Concordat etiā Card. S. Xysti cum sentit illiteratū omnino dici qui nō nouit aliquid literarum sacrarū. Facit q̄ Cardinalis Alexandrinus in c. Sedulo. 38. dist. col. 2. ait eum nō esse penitus illiteratum qui Grāmaticam quidem non didicit, sed ex vsu loquitur perfectē literaliter. Per quæ verba videtur sentire vir doctus eum illiteratū dici qui neq. vsu neq. arte callēt Grāmaticā. Facit illud. c. celeberrimū Cum in cunctis. quod habet in cunctis ecclesiarum ministeriis literarum scientiam esse necessariam. Et non est credendum conciliū vniuersale ibi de sciētia literarū vulgariū agere. Sed de pericia vel intelligētia literarū sacrarū quibus in ministeriis ecclesiasticis vtimur. Facit q̄ Bartolus in Auth. Sed nouo Iure. C. si certum petatur dixit eū qui legere vulgariter nouit sed non callēt Latine, literarum imperitū, quanquam Felin. in c. Sciscitatus. de rescript. n. 10. aliud ei imponat. Quod etiā ibi Decius ante nos animaduertat. Facit q̄ verba secundum cōmunem cōsuetudinē sunt intelligēda. c. Ex literis. de sponsal. l. Labeo. ff. de suppellect. legat. At cōmunis vsus habet eū clericum appellari idiotam & illiteratū qui nunq̄ Latine didicit. Facit illud cap. Illiteratos. dum ait illiteratos corpore vitiatis ea ratione æquari. Quia literis carens sacris non potest esse aptus officiis. Ergo illiteratus est qui caret literis sacris. At qui nulla ex parte literas sacras intelligit in eo idiomate scriptas in quo ecclesia vtitur, quāuis ea legere literaliter nouerit, literis sacris carere dicitur. Facit & c. Pœnitentes. 50. dist. 2. quod pro illiterato ponit in seipso literarum, qui videtur idem esse qui imperitus literarum. Qualis dicitur esse qui Latine nō nouit secūdu Bart. in dicta Auth. Sed nouo. C. Si certū petat. Facit q̄ nemo qui nescit legere, cōstruere ac cantare habet sufficientē scientiam ad beneficium obtinendum per textum cōiuncta gl. 1. Cle. 1. de concess. præb. Quam Card. in p̄cip. Pan. & Imol. sequuntur. Et licet mitius loquat Dominicus in c. Si pauper. de præb. lib. 6. Duo tamē dixit ex illis esse necessaria. Et addit in partibus quidē Galli

Beneficio literarum imperitus idem.

Beneficio indiget qui nescit legere & cōstruere.

Gallicanis pluris fieri cantum, in aliis autem constructionem Latinam Sed Do. nō probat villo textu vlnaturali ratione cātum cū lectione sufficere: quāuis lectionem & constructionē sufficere arbitrer nequis illiteratus dicatur per prædicta & post dicenda. Tandem allego. c. fin. de æt. & qual. Quod habet quēdam ab episcopatu iam quæsitō tanq̄ illiteratum repulsū fuisse, q̄ nō didicit Grāmaticā. Et par est credere, qui electus fuit in episcopū, sciuisse saltē legere ac scribere vulgariter. Cōfirmantur per id quod ibi ait Ioh. And. quem eleganter exponit Card. di. in. d. c. fin. de ætat. & qualit. Qui ambo cū Anto. a Butrio sequuntur Ioh. de Deo determinātem episcopum qui Grāmaticam ignorat, vsu tamē perfecte loquitur non esse deponendam. Quia non est omnino illiteratus. Per quod clare sentiunt illum illiteratum omnino esse, qui neq; vsu neq; arte Grāmaticā nouit. Et ne dicas eos per vsu perfecte loquentem intelligere illū qui legit & profert verba Latina licet ea nō intelligat, audi Cardinalem in illo. c. fin. in hæc verba loquentē: Dic q̄ præmissa procedunt intelligēdo q̄ literaliter loquitur cum intellectu, ita q̄ potest intelligere scripturas: secus si ex consuetudine loqueretur, non tamen sciret intelligere vt de quibusdam dicitur compertum. Talis enim non potest dici literatus. Hæc ille. Petrus etiam Rebuffus in lib. de pacif. possess. n. 213. ait episcopū de quo agit. c. fin. de ætat. & qual. penitus illiteratū fuisse, eo q̄ non callebat Latine. Et n. 214. diffinit illiteratum esse, quando nullas scit literas aut modicas, vtpote quia scit, legere & scribere sermōe vulgari. allegat. Bart. in Authen. Sed no uo Iure. C. si cert. pet. Postremo facit q̄ vulgus Gallicum literatos omnes appellat clericos & illiteratos laicos. Et neminē appellat clericum nisi eum qui Latine callet vel discit. Et hunc loquendi vulgarem modum etiam Petrus de Sansone quem manu scriptum habeo in sua summa cap. de prudentia. sequi videtur, & etiam gl. in illo. c. Illiteratos. si bene perpēdatur in ea parte, qua quærit: Quid si penitus laicus ordinaretur. (Nam primo in idiomate Theutonico Glossatoris ea phrasī satis in vsu est vt audio multis.) Secundo quæstio illa nō esset ad propositum, nisi per laicum intelligeret illiteratū. Cuius consuetudinis introducēda ratio illa videtur fuisse q̄ omnes Latine callētes sunt fere clerici, & omnes clerici debent Latine callere. Adde q̄ & Hispanum vulgare nō appellat literatum eum qui literas Latinas vln Græcas non didicit.

Contra tamen hæc facit q̄ Feli. ait in. d. c. Sciscitatus, illiteratūm dici qui legere nescit, peritum autem literatum qui solum scit legere & scribere. Secūdo contra hoc facit, q̄ cottidie videas ab episcopis ordinari pueros qui legere vt cūq; sciant, licet nullatenus Latīna calleant.

F

Illiteratos laicos clericos vero clericos vulgus Gallicū et Theutonici appellant Hispanū autē non appellat literatū eum qui latine saltē aut grece nō no vit.

credere illi ad sacros ordines ascensurū. Nā quæ te rogo, impudentia est ordinis tanto sacramento adeo abuti, vt sine vllō delectu prece, vel precio nitentes omnes insigniantur. Quorū plurimi in nullū diuinum cultū eo sūt vsuri, præterq̄ in peccādi priuilegiū & pœnæ vitæ de asylū.

Ad tertium respondeo concedendo collationes beneficiorū factas eis qui nil penitus Latine callent esse ipso Iure inutiles & nullas, cum declaratione ac temperamento in fine articuli sequentis addendo.

Quinto loco indignus est hac cātoria cōpetitor. Quoniā licet neq; amens esset, neq; omnino imprudens, neq; deesset ei sufficiens prudētia, neq; quarto in illiteratorū numero cōputari deberet, est tamē indignus eo q̄ neq; sufficientē habet literarū scientiā neq; sp̄c vllā illius cōsequendæ. Is enim dicit idoneā beneficio scientiā habere quæ sufficiens est^o attenda illius dignitate, loco & ordine secundū Inn. in c. Cum in cūctis. de elect. Quē ibi oēs ad Deciū vsq; inclusiue in hoc sequuntur, & Fel. in c. Per tuas. 1. de Simo. & And. Sicul. in cōsil. 34. Præclare. n. 39. & Card. Imolē. & Bonif. in Cle. 1. de atat. & qualit. Hugurio Archi. cū Do. & vtroq; Card. in c. 1. 36. dist. quod etiā oēs rhapsodi et sūmistæ p̄bant. Sed & Tho. 1. 2°. q. 76. art. 2. ab oibus receptus sic ait: Oēs tenent scire cōiter ea quæ sunt fidei & vniuersalia Iuris præcepta. Singuli autē ea q̄ ad eorū statū vel officiū spectāt. Cū quo satis concordat post Inn. Pan. in rub. de sū. Trini. n. 6. Quæ autē sit scientia sufficiens arbitrio iudicis relinquē arg. l. 1. ff. de Iur. delib. & c. De causis. de off. deleg. & in specie tradūt And. Sicul. & Bonif. vbi supra. At qui cōpetitorē satis nouit nemo arbitratur eum scientiā habere sufficientē huic cantoriæ regendæ, attentis præsertim quæ Inno. ait esse attendēda, nēpe q̄ primo illa est dignitas secunda post Pontificālē, Secūdo q̄ ad eā p̄inet chori & omniū diuinorum officiorū regimen, vt in artic. præcedēte dixim⁹. Tertio q̄ sita est non in qualiquali oppido, sed in vrbe Conimbrica. Quæ adeo in Lusitania præminet, vt illa eius Reges corona insigniat & Academia cōtineat Florentissimā doctissimis in omnigena sciētia viris resplendentē. Et adeo quidē aiunt etiā amici eius & fautores nō esse illi scientiā idoneā huic cantoriæ gubernandæ, vt palā fateantur eū hac de causa simul ac eam obtinuerit in alterius fauorē illi esse cessurū. Quo in loco, Deum immortalē, quis animo temperet ab illo? Ocurat in terras animæ & cœlestiū inanes. Quis calamū nō stringat in eiusmodi fautores & consultores adeo affectui humano, adeo carni seruiētes, vt eū æstimēt idoneū ad quærendū sacerdotiū quē omnino cēsēt inhabilē ad id post acquisitionē retinendū? Dicite mihi cēsores circūspecti & qui veluti ex orchestra de quibusuis iudicatis. Nōne turpius eicit quam nō admittitur hospes. c. Quēadmodū. de itreitur. Nōne^o facili⁹ res producta conseruatur, q̄ fiat. l. Si vnus. §. Pactus ne peteret. ff. de

ⁿ
Beneficiorū col
latio facta ei qui
nil callit iurino
vt plurimū nul
la est ipso iure.

^o
Scientia suffi
cens beneficio
attendit illius di
gnitate. l. co. et
ordine cēsēda
est.

^p
Scientia q̄ suf
ficiens iudicis
arbitrio relinq
tur.

^r
Conimbrica in
Lusitania vrbe
præminet.

^o
Beneficium ad
adquisitū tenen
dum qui nō est
idone⁹ a forno
ri non esse ido
neū ad id quod
nondum est ad
quisitū: cōtra
dictū monitio
vehēntē.

1
 In iurare gigne
 re agere officiali?
 qua conferuare
 ac excipere.

u
 Eccōicatio ac
 ceptat beneficiū
 non tamen sic
 collatio.

c
 Beneficiū adiri
 potest sirore pie
 licentia non est
 tollit subseqno

paetis, cum multis allatis ibi per recentiores. Nōne plurima fieri phi
 bent qua facta tenēt? c. Ad Apostolicā. de regul. l. Patre furioso. ff. de
 his qui sunt. sui, vel alie. Iur. Vbi viginti similia copiosus aggregabat
 Iason. Nōne cuidamus actionē, a fortiori datur exceptio? l. Inuitus.
 §. Cui damus. ff. de reg. cū late a notatis ibi per Dec. Sed quid extraria
 citam? Nōne excōicatio impedit acquisitionē bñficii? c. Postulastis.
 de cleri. excōi. ministr. qua tamen non tollit acquisitū: licet fructuū per
 ceptionē impediatur. c. Pastoralis. §. Verum. de appell. Homicidiū ante
 beneficium acquisitum eius acquisitionē ipso Iure vitiat, non tñ ipso
 Iure ab acquisito deicit secundū Pan. & Cōmunem in. c. Cum nostris
 de concess. prab. & Feli. qui alios citat in. c. Inquisitionis. de accusati.
 Furor itē & amentia impedit acquisitionē sacerdotii vt in. 9. exceptioe
 late probabamus, non tamen deicit a quæsito. c. 1. de cleric. agrot. lib. 6.
 c. Indicas. j. q. 9. vnde merito gl. 7. q. 1. in Sūma reprobatur per Domi. &
 Alexā. d. ibi, eo qd dixisset eum qui iam promotus est repelli propter le
 pra superueniētē, & abbatē etiam si fiat inutilis. Quā etiam Cōmunis
 reprehendit in. c. Tua. & c. fin. de cleric. agrot. Si ergo viri alicui per
 spicacissimi eū indignū censetis qui hanc cantoriā posteaquā quæsierit
 retineat, qui tam prepostere iudicatis eum dignū quo ei quærat?

Ne tamen quidquā eorum quæ pro cōpetitore facere videmusta
 ceamus, dicat hic aliquis defectum prudentiæ ac sciētie efficere quidē
 vt beneficium non debeat cōferri ei qui patitur illū, at collationē factā
 nō reddere ipso Iure nullā. Quoniā vt ipse paulo ante allegabā, multa
 fieri nō debent, quæ tñ facta tenēt. c. Ad Apostolicā. de regular. Et hūc
 cōpetitoris accessum collationē continere a Papa sub illa conditione
 factā, si Ludouicus nō soluerit & c. vel si cesserit vel decesserit & c.
 Et ideo impleta conditione per ipsius mortē collationem fuisse purifi
 catā, & ita cōsumatā & perfectā, eanq; licet fieri non debuisset factā
 tamen valiturā. Pro quo facit 2° qd Inno. in illo. c. Cū in cūctis. de elect.
 dixit beneficiū conferri posse illi cui non est sciētia sufficiens: si tñ est
 docilis & speratur illā consecuturus. Tertio qd speciale videt in illitera
 to, qd collatio illi facta nō valeat secundū Inno. in. c. Cū nostris. de cōcess.
 prab. Quarto qd collatio bñficii ab executore gratiæ facta indigno te
 net, etiā quando ab ordinario facta nō teneret secundū Inno. in. c. fi. de
 presūpt. Quinto qd passim videas collationes bñficiorū viris & pueris
 non tantū sciētia sufficiente carentibus sed etiā omnino ignaris litera
 rū, saltem Latinarū & Græcarū fieri & pro validis haberi. Sexto facit. c.
 Nisi. de renūciat. §. Pro defectu. Qui habet episcopū posse cedere epi
 scopatui ob sciētiæ defectū. Ergo episcopatus potest pertinere ad ali
 quē non satis sciētē. Cui consequēs est prouisionē episcopatus tali fieri
 non debere quidem, sed factum tenere. Septimo facit. c. fin. de atat. &

per cōpetitore me

qualit. Quod habet repellendū esse ab episcopatu eū q̄ nō didicit Grā
maticā. & ita p̄supponit fuisse adeptū. Quoniā priuatio p̄supponit
habitum. l. Decem. ff. de verbor. c. Ad dissoluendum. de despō. impub;

Octauo facit q̄ sicut scientia literarū ita etiā morū honestas requiri
tur in p̄mouēdo ad beneficiū. c. illo. Cum in cūctis. de electio. Imo tā
to magis q̄to vita bona doct̄inā bonā pr̄stat. Quod ipsūmet. c. Cum
in cūctis. in princip. significat, dum prius de morū honestate quam de
literarum scientia meminit. At defectus morum honestatis nō vitiat
ipso Iure collationē, licet talis sit qui efficiat quem beneficio indignū.
Omnis enim cōstitutus in crimine mortali vt inimicus est **CHRIS**
T I. c. Tolle. & c. Si enim. de p̄nitent. dist. 2. ita indignus est stipēdiis
de illius patrimonio sumendis, vt erudite de more Thomas, cui nemo
contradixit, sentiebat in secund. Secundæ. q. 63. art. 2. Quod diligen
ter annotauit ibi Cardinal. S. Xysti. Et ita indign⁹ est beneficio, quod
est pars patrimonii **CHRIST I. c. Cum ex eo. de electio. lib. 6. & c.**
Cum secundum Apostolum. eo titul. Non tamen regulariter est nulla
collatio existenti in peccato mortali facta. Quod satis probat. c. Sicut
2. de iureiur. Quod ibi gl. memorabilis annotauit. & late tradit Feli. in
c. 2. supra eod. col. 2. & latius in c. Dilect̄. col. 3. & 4. de exceptio.

Nono facit q̄ Felinus sequutus Io. And. in c. Auditis. de electio. &
Domi. in c. In scripturis. 3. q. 1. dixit. c. Cū in cūctis. p̄dicto nō p̄ba
ri electionē de criminoso factā nō valere, sed eligētes priuari potestate
eligendi. Quæ originaria consideratio fuit Compostellani in c. Consi
derauimus. de electio col. 4. vers. Item q̄ sit nulla, licet Feli. id non dicat.
Alia tamen tria argumenta. s. decimū, vndecimū, & duodecimū infra
post solutionem noni cum suis solucionib. inferuntur.

Ad horum primū respondeo scientiæ necessariæ defectum non so
lum efficere vt conferens beneficium illū patienti peccet cum ipso reci
piente, sed etiā beneficii collatiōem reddere ipso Iure nullam. Quam
conclusionē quia nimīū est cotidiana multis comprobabo. Primo per
textum irrefragabilē in c. Cum in cūctis. §. fin. de electio. q̄ habet eum
qui confert beneficiū, vel ad illud eligit sciēter indignū ob ætatis morū
scientiæ vel nataliū defectum priuari pro ea vice conferēdi vel eligen
di potestate & collationē vel electionē ad aliū deuolui. In quibus ver
bis pondera disiunctiuā vel. Quæ clare demonstrat vnum illorum qua
tuor defectuū sufficere quo illi dispositioni sit locus argu. c. Inter cete
ras. & eorum quæ late ibi diximus supra eo. Pondera secundo collatio
nem & electionem patienti aliquem ex illis quatuor defectibus fa
ctam ad alium deuolui. At quomodo collatio vel electio ad alium de
uolueretur facienda si facta teneret, licet fieri non debuisset. Quare
non immerito ibi hoc tenet Pan. col. pen. & sentiūt Ioh. And. & Card.

e
Beneficium colla
tio idonea scien
tiam non habē
ti facta nulla.
Et tū cū con
feratur quā confe
renti peccatum
est. Et ad alium
deuoluitur faciē
da.

ibidē. dum aiunt illi. §. fin. non esse locum in aliis defectibus, sed solū in illis quatuor praedictis. Facit secūdo. c. Cū nobis. de elect. Quod habet eum qui fuit ibi electus non esse repellendū ob defectum scientiæ. Quia licet non haberet eminentem, habebat tamen competentem Per quæ verba non obscure significat electionē non fuisse valiturā si non habuisset scientiā cōpetentē. Tertio fatit. c. Dudū. de electio. Qd̄ habet electionē eius qui tempore quo eligebat defectū aetatis vel scientiæ patiebatur, inutilem esse ipso iure. Per quē ibi Pan. n. 11. argumēto a fortiori cōcludit collationē nescienti necessaria factā esse ipso iure nullā. Quoniā plus peccat collator: quippe qui ius in re & ita pl⁹ iuris trāsfert, q̄ elector qui ius ad rem & ideo minus dat secūdū Rotē decis. pen. in nouis & ea q̄ latius citat Feli. c. Cū Bertold⁹. de re iudic. col. 1. & 2. Quarto est text⁹ in c. Si forte. de elect. li. 6. adiūcta gl. qd̄ habet nō solū euidētē, sed etiā non euidētē scientiæ defectū reddere inutile electionē. Quinto est casus in Cle. 1. de aet. & qual. Quæ renouans iura antea super hoc cōstituta grauitē iubet, ne cui minus idoneo scientiā, morib⁹ vel aetate conferantur sacerdotia. Vbi gl. 1. quatit: quid de parū scientē? Et se remittit ad ea quæ post Inn. Host. & Cōpost. scripsit in. d. c. Cum in cunctis. Glossę tamen addidit. Petr. ab Anch. parum scienti qui speratur profecturus cōferri posse, alioqui nullo modo. Imo & in vltimo notabili subdidit verbū prelatiſ onibus memorandū & terribile: nepe non solū peccare prelatos qui beneficia indignis conferunt, sed etiā teneri de dāno, perinde ac magistrat⁹ qui tutores minus idoneos dāt pupillis. Quod etiā Cosmas nō relato eo affirmat in pœm. Prag. Gall. verb. indignorū. Quia mali ministri electio culpa est. l. Si seruus. §. Proculus. ff. ad. l. Aquil. cū aliis allegatis ibi per gl. in verbo, habuisset Vbi etiā post gl. 1. tenet⁹ peccare illū qui suscipit officiū aliquod ad qd̄ sua scientiā non sufficit. Quod ante illū Inno. cū vniuersa turba cōmētantiū affirmat in. c. Cū in cunctis. de elect. & gl. putatā singul. 3. Cle. 2. de magist. verb. honorē. Pro quibus text. est omniū forte iuris optim⁹ in cap. Non est putanda. 1. q. 1. vbi gl. citat illa Oratii carmina pulchra omniq; CHRISTIANO semper memoranda.

Sumite materiā vestris qui scribitis æquam
Viribus, & versate diu quid ferre recusent.
Quid valeant humeri.

AE que huc facit sed generalius. §. 1. l. Idē iuris. ff. ad. l. Aquil. Quin & Fel. in presenti. c. n. 7. ausus est sequi glossā. l. Quicū vno. ff. de re militar. Quæ sibi visa est dicere capite puniendū esse qui indignus in episcopū promouet. quod tñ mihi nō satis illa gl. aperit. Facit. c. Cū ex eo. de elect. li. 6. qd̄ cōiūcta gl. Ioh. Monachi, habet ecclesiā indigere viris literatis nō aut a linis ferratis. Et Pius secūdus referente Platina in

^d
Scientia nō emi
nens sed suffi
ciens requiritur
in promouēdo
Quia si tamen illi
pote electionis
adesse oportet.

^e
Conferens indi
gno pl⁹ peccat
quod eum eligeo

^f
Beneficij collator
teneur de omni
dāno quo l. indi
gno peccat.

^g
Peccat quicū
q̄ accipit offi
cium cuius cōpetē
do scientiā sua
nō sufficit.

^b
Ecclesiā viris
literatis nō aut
miserratis indi
gere.

vita ipsius pag. pen. dicebat episcopū indoctū a fino esse comparandū
 Quæ omnia in hoc allego, vt persuadēā verum esse illud Leois Papa
 scientiæ defectum in clericis neq; dignū excusatione neq; venia. c. Si
 in laicis. 3. dist. Quæ tota probat hanc conclusionē. sicut & distinctio
 sequens. 3. 9. probat non sufficere clerico regimen aliquod saltē habenti
 scientiā, nisi etiam habeat rerū agendarū prudentiā officio suo necessa
 riam. De quo intertio præced. exceptionis articulo supra egim⁹. Facit
 & illud Olex. 4. Quia tu scientiam repulisti, repellam te ne sacerdotio
 fungaris mihi. Quod non solū de literarū omnimoda ignorantia, sed
 etiam de minus sufficienti scientia intelligendū esse oēs sentire videntē

Et adeo quidē collatio non habenti sufficientē scientiā est nulla, vt
 neq; coloratum titulū possidēdi præstet. Quod clare sentit Petrus Re
 butus in illo libello de pacif. possess. n. 2. 13. coniungendo ea quæ antea
 dixit. n. 17. 2. versic. Quarto non procedit. Imo quod amplius est^h, entit
 huiusmodi clericum qui triennio possedit beneficiū non gaudere re
 gula de trienniali possessore. Quorum duorum prius verum arbi
 tror esse in illiterato & nullatenus Latine apud Latinos callente, vel
 Græce apud Græcos per ea quæ ait Innoc. receptus in. c. Cum nostris.
 de concess. præbend. & multa quæ supra in dicto art. 3. prædixim⁹. Nō
 autem arbitror procedere in eo, qui qualemqualē scientiam habet licet
 non sufficientē. Collatio enim huiusmodi licet non teneat, coloratū ta
 men titulū præstare videtur per ea quæ de colorato titulo tradunt Pa
 nor. & alii in. c. Cum nostris. & Cosmas in Pragmat. titul. de pacif. poss.
 verb. coloratum. Quoniam is aliquo modo capax est adiuncta. s. spe li
 terarii profectus vt mox dicam: illiteratus autem minime per ea quæ
 supra in. 3. art. dixim⁹. Posterius vero. s. eiusmodi possessorem si posse
 derit triennio non gaudere regula de trienniali possessore, arbitror esse
 falsū, etiam in illiterato clericatu tamen insignito, ea consideratione
 singulari quā supra fecimus de excōmunicato post Gomezium in re
 gula illa de trienniali possessore. q. 27. & 28. nepe multos gaudere regula
 de trienniali possessore, qui tamē possederūt sine titulo colorato: adeo
 vt si intra triennium spoliati fuissent non debuissent restitui.

Ad secundū respondeo primo illud Innocē. dictū^l. s. parū scienti sed
 spē maioris profectus literarii præse ferenti ac mōstranti posse confer
 ri beneficiū, intelligendū esse per indulgentiā & dispensationem, nō
 autem per Ius cōmune secundum Hostiens. in illo cap. Cū in cunctis.
 de electio. Quem Ioh. And. & Pan. Cum cōmuni sequuntur ibi. Quē
 etiam Imol. cum Bonifac. probat in illa Clem. 1. & Domi. cum Alexā.
 in illo cap. 1. Quod vt frequentius receptum est, ita videtur mihi non
 probari fundamento aliquo solido. Imo videtur q; aut episcopus sine

I
 Scientie defectū
 nec venia neq;
 excusatione in
 clerico dignum
 sic. 3. solā scien
 tiam: neq; solā
 prudentiā: cleri
 cio regentibus
 sufficere.

h
 Beneficii collatio
 facta ei qui scien
 tia non est ido
 neus nō præstat
 coloratum titu
 lum. Et od repe
 ratu procedere
 in illiterato pes
 nitus vel in eo
 qui parum scit
 sine vlla spe.
 amplioris p'fe
 ctus. & empera
 tur tam nō pro
 cedet quoad re
 gulā de trienna
 li possessore.

h
 illos indubio
 in illis non est

I
 Beneficii colla
 tio facta parū
 scienti spē m
 amplioris pro
 fectus de se præ
 benti valet: et a
 non p'cola dis
 pensatione: quā
 vis graueo au
 tores repugnēs.

m
Concilium contra
generale neque
episcopus neque
legatus dispensat.

dispensatione id facere potest aut non etiam cum illa. Quoniam episcopus dispensare contra illud concilium nequit. iuxta gl. memora. quae singul. est Rauennati ibidem quaeque tertia est in. c. Cum dilectus. de electio. Imo neque legatus contra concilium dispensat secundum illam gl. multis putatam sing. quae pen. est. c. Dilectus. i. de praebend. Facit gl. c. pen. de fili. presbyter. Quae conclusio communiter recepta est per ea quae Feli. tradit in. c. Nonnulli. infra eo. col. 3. & 4. & Franciscusa Ripa in inscriptione. c. i. de iud. cum aliis quae latius adduxim⁹ anno superiore in d. c. Dilectus. vbi est aptissimus in hoc textus. Quare verum arbitror parum scienti & spem discendi promittenti posse conferri beneficium sine dispensatione, quoad hoc saltem vt collatio facta ei teneat. Mouet ad hoc primo, quod Innocent. nihil de dispensatione meminit in illo. c. Cu in cunctis. neque Hugut. & Archidia. in illo. c. i. 36. dist. neque Petrus in illa Cle. i. de praebend. Secundo moueor, quod vt arbitror visum est Innocentio dici posse scientiam qualem qualem cum spe verisimili perueniendi ad iustam posse dici sufficientem argum. eorum quae probat frequenter quod prope est adesse videri. l. Lecta. ff. si cerpet. l. Praes. ff. de procurat. l. pen. ff. de militar. testa. l. Siquiscu. ff. pro empt. l. Item legato. ff. de leg. 3. Faciunt & illa multa quae congerit Feli. in. c. Cu adeo. infra eod. dum conatur probare ea quae ad aliquod officium sunt destinata in eo esse videri. Tertio moueor, quod licet hoc fundamentum non sit penitus conclusiuum, tamen attento quod interpretatio illa Innocentiana visa recepta est vbiq; terrarum sine vlla dispensatione, iam a tempore immemoriali, vt video & audio, accipienda videtur & sequenda. c. Cum dilectus de consuetu. l. Minime. ff. de legi. quoad effectum saltem iudicandi collationem validam. ⁿ quanquam peccat qui posposito eo qui actu haberet scientiam idoneam conferret ei qui habet illam partim actu & partim spe, caeteris paribus, eo quod digniori esset conferendum beneficium secundum illa quae latius scripsi i. c. Graue. de praebend. anno superiore post Thomam a Vio, qui omnium diligentissime scripsit in ientaculo. 12. arti. 4. Facit quod Collectarius etiam in illo. c. Graue. verb. suspēdatur, de praebend. ait episcopum posse promouere ad ordines minores ei⁹ modi parum scientes & spem praedictam monstrantes, nulla de dispensatione facta mentione. Respondet igitur secundo ad argumentum secundum concedendo illud Innocentii dictum esse verum. Ex eo tamen nil contra nostram conclusionem colligi, praeter vnā limitationem quam inter confirmandum illam ex sententia Petri. in Cle. i. de aetate & qualitate. tetigimus. s. quod licet regulariter collatio beneficii minus idoneam scientiam habenti facta sit ipso Iure nulla secundam praedictam conclusionem nostram, fallere tamen hoc quando illa fit scientiam aliquantulam habenti & spem

n
Beneficii collatio dignior sit.

f
illo in...

& spem maioris de se promittenti. At competitor neq; habet idoneam scientiam, neq; principia illius, neq; spem ullam maioris profectus literarii præbet. & ideo illo Innocentii dicto iuvari nequit.

Ad tertium respondeo ^P negando primo speciale casum esse in penitus illiterato, in eo q; collatio illi facta non teneat; sed in eo q; ipse non est capax tituli beneficiarii magis quam infans, vt Innoc. supra relatus dixit in c. Cum nostris. de concess. præbend. in princip. Et ideo vt dixit Petrus Rebuffus in illo tractatu de pacific. posse. n. 213. & sequē. nullū ei penitus colorē Canonici tituli quæri, quo saltem restitutionē petere posset: cum tñ alias, licet collatio nulla sit, regulariter colorē possidēdi præstare possit iuxta doctrinā Petri i regu. i. de regul. iur. li. 6. per ea q; supra dixim⁹, rēperādo bonā partē rigida opinionōis prædicti Rebuffi.

Ad quartū respōdeo ^Q negando Innocētiū dixisse valere collationē beneficii ab executore indigno factā, casu quo ab ordinario facta non valeret, quāuis ei Pan. id in illo. c. col. pen. imponat. Quia vt videre est in principio illius cap. vbi solū hoc t̄git, tantū dixit prouisionē ab executore minus digno factā valere anteq̄ verificet illā conditionē, si est dign⁹, rescripto insertā. Quia inquit iurisdictionē habet atē illā cōditio nē purificatā. In nulla tñ re cōfert neq; cōparat delegatū cū ordinario. Imo si recte ratio eius ppendat, idem videtur sentire de ordinario qui etiā habet iurisdictionē. Valebit ergo collatio bñficii ab executore facta min⁹ idoneo, quando etiā facta ab ordinario eidē valeret, vt quia erat constitutus in aliquo peccato mortali. Quod tñ non impediebat beneficii receptionē. De q; in responsione vltimi argumenti dicemus.

Secundo respōdeo q; Pan. qui putauit hoc, sed certe incaute, dixisse Inno. in illo. c. si. & approbavit, postea cōtrariū tenuit in c. 1. de re iudic. suo finē corrigendo ea, q; ibi dixerat. Felinus itē contra illū tenet in illo c. si. duobus validis argumentis eū cōfutās, vt etiā supra in exceptiōe. 9. retulimus ad aliud propositū. Imo singulariter pie ac erudite Pa. ipse dixit in illo. c. 1. collationē bñficii p literas applicas factā ipso iure nullā esse, quoniam Papa non scripsisset, si sciisset veritatē. Dicite igitur mihi vos quæso viri prudentissimi, si Papa sciisset competitorē prudentia & literaturā omnino carere vel certe puerilem valde habere & nulla tenus idoneā cantoriæ Conimbricensi regēdæ, nullā item spem maioris prudentiæ vel literaturæ præ se ferre, nunquid Papa contulisset illā eis?

Ad quintū respōdeo primo nō id quod fit, sed potius quod fieri debet attendendū & faciendū esse. c. Cū causā. de electio. l. Sed licet. ff. de off. præl. l. Nemo. C. de sentē. & inter lo. omni iud. c. Gloria ep̄i. 12. q. 2. Secūdo respōdeo aliquos prælatos cōferre quidē bñficia pueris & illiteratis & parū sciētibus, nūc prece, nūc precio, nūc carne, nūc ignotātia

^P
Bñficii collatio facta illi: raro e parū sciēt: nec sp̄ plus sciētē promittenti conueniunt in eo q; vtrūq; est nulla sed differunt: q; illa non præstat tituli coloratū bec autem sic.

^Q
Bñficii collatio quo casu facta ab ordinario est nulla etiā facta per literas pape non valet.

Bñficii collatio facta per eū qui eo em nō valet quando papa si scripsisset veritatē id fieri nō iussisset.

Beneficiis collatis aliis et c. incorruptis aliis corruptis.

nunc diabolo suadente sed male facere. Alios eruditos Dei timentes magis que CHRISTI sunt, quam sua querentes ab eiusmodi collationibus perinde abhorrere, ac a facie colubri: quippe qui nouerunt. c. Miramur. 61. dist. & illud Prag. Sanct. in tit. de electio. §. Et quoniam. s. eos qui dolose vel negligenter, ac timore Domini postposito in re tam graui se gesserint, sicut autores sunt in causa malorum pastorum, ita participes fient poenarum, quas ipsi mali pastores in districto Dei iudicio patient. Hec ibi. Quibus glossematarius eruditissimus ibidem addebat: Horrenda & timenda sententia est haec, ad quam vigilanter attendat electores & collatores beneficiorum.

Beneficiorum collationibus, hinc inde sententia.

Intellectus. §. Pro defectu c. Nisi. de renu.

Ad sextum respondeo. §. illum Pro defectu. c. Nisi. de renu. intelligi posse de cessione facti, non iuris. Pro quo intellectu facit quod Cardi. ibi ait in casu illius. §. & ob scientiae defectum, de quo ille loquitur, potuisse deiici episcopum, etiam inuitum, sicut in. c. fin. de etat. & qualit. Et ita non oportet dicere illum. §. agere de illo cui valida fuit de episcopatu facta prouisio. Secundo responderi potest illud. §. intelligi posse de illo qui parum sciebat: sed spe sufficienter sciendi praebat tempore quo prouisio episcopatus vel electio & confirmatio de illo sibi fuit facta. Tertio potest intelligi de illo qui satis quidem sciebat cum fieret episcopus, sed postea vel morbo, vel alio casu ignorantiam incurrit eorum quae suo erant officio necessaria. Et ita nil contra nostram conclusionem probat.

Intellectus. c. si. de etat. & qualit.

Ad septimum. s. c. fin. de etat. & qualit. respondeo intelligendum esse illud eisdem duobus modis prioribus, quibus paulo ante dicebam intelligendum esse. §. Pro defectu. c. Nisi. de renu. Non autem tertio modo quod eo casu inuitus deiici nequisset arg. c. si. de cler. & c. ludicas. 3. q. 9.

Beneficij collatio facta ecclesiae minoris ecclesiae inuitus autem or plaribus que sit capitulis criminibus reo.

Defectus defectus non magis quam morum collationis beneficiorum obesse. Et vtriusque defectum illi a nulla reddere.

Beneficij collationem non per omne defectum morum honestatis reddi nullam sed per illam et illam.

Ad octauum respondeo primum concedendo morum honestatem necessariam esse in promouendo sicut & literarum scientiam, & negando collationem factam existentibus in peccato mortali validam esse cum Pan. in. c. Si celebrat. de cler. excōic. ministr. per illam textum. Qui probat collationem factam excōmunicato minori excōicatione non valere. Hanc tamen Pan. opinionem nos alias ibi late reprobauimus p. c. illud Sicut. 2. de iureiur. & alia multa quae docte ac diligenter de more in hoc instruxit Felinus in. c. Dilectae. col. 3. & 4. de exceptio. Contra quam etiam tenuit Maior in Secundo Sēt. dist. 44. q. fin. col. 4. & in Quarto dist. 18. q. 4. col. 1. Secundo igitur respondeo concedendo defectum honestatis morum officere tantum collationi, quantum scientiae defectum. Concedo item collationem & electionem non reddi nullas propter unum vel alterum vel etiam multa peccata mortalia, etiam grauius regulariter. Quod Cōpostellanus omnium clarissime in illo. c. Considerauimus. col. 4. de electio. dixit. Sed ex hoc non inferitur defectum honestatis morum non reddere collationem nullam.

Fieri enim potest vt quis vno vel altero, imo & multis peccatis capitibus maculatus sit, & nihilominus pro moribus honestis prædico habeatur. ^bPrimo quando ipsius opera mala occulta sunt, bona vero publica, & est paries veluti quidam dealbatus, vt verbis Pauli Actorū 23. c. relatis in c. Paratus. 23. q. 1. vtar. Secundo quādo peccata mortalia nō sunt graua licet sint publica argum. a cōtrario sensu. c. fin. de tēporib. ordi. Tertio quando peccata illa transferunt & facta iam pœnitentia in eis non perseuerat, habita indulgentia & dispensatione, qua parte op⁹ erat. Quemadmodum igitur supradiximus ^cconcilium noluisse per c. Cum in cunctis. de electio. inducere necessitatem scientiæ eminentis in promouendo, ad hoc vt promotio ipso Iure teneat, sed satis esse nō omnino carere literatura & spem maioris profectus præ se ferre: ita noluit inducere necessitatem honestatis morum heroicorum & eminentium vt promotio teneat, sed sufficientem, hoc est, ne omnino morum honestas desit, & spem mediocrium attingendorum præstet. Facit, q^d etiam etatis maturitatem concilium illud exigit, nō tamen eminentē & perfectissimā, sed quæ mediocris sit vel ad mediocrem tendat, at etā beneficiorum qualitate puta. 30. annorum perfectorū in episcopo. 25. inceptorum in dignitatibus & curā animarum annexam habentibus in aliis autem minorē. Facit ^dq^d licet amicitia diuina & morū honestas Deo grata quæ sola charitate infusa constat quocunq; peccato capitali quālibet momentaneo & paruo pereat omnino, quæ nostra miseria est, fides tamen & spes & aliæ virtutes acquiratæ non pereunt, etiā propter multa peccata capitalia vt eleganter affirmat & probat Thom. ab aliis receptus, in secunda Secundæ. q. 23. art. 2. Facit, q^d non omnis qui habet gratiā Deo morum honestatē habet beneficiario necessariā. Multi enī sunt irregulares ob peccata & excoīcati, qui tamen per contritiōē sunt grati Deo. c. Dixi. de pœnit. d. 1. carent tamen vt mox dicā morū honestate ad hoc necessaria per iam dicta.

Et si vrgeas me, vt dicam quæ appellabo morū honestate ad hoc omnino destitutū. ^eRespōdeo primo illum qui peccauit aliquod peccatū a deo graue ob quod ecclesia censuit eū ipso Iure irregularē ex natura criminis secundū Compōstellanū in illo. c. Considerauimus. ab oibus receptū. ^fQuale est homicidium. c. 1. de homicid. c. Miror. so. dist. 5. 1. de consecr. dist. 1. Vbi late de hoc scripsimus. Et alia multa sunt talia crimina, quæ videas in c. Nisi cum pridē. §. 1. de renunciat. per gl. in verb. duntaxat, & omnes scribentes ibi, & per eruditū Aluarū in lib. de planctu eccles. li. 1. art. 48. & per rhapsodos & sūmistas in suis locis, & per Nicolaum Plouiuū, sed frigide in li. de irregularitate reg. 50. Quod prius & grauius tractauit Gūdisaluus a Villadiego vir vtiq; doctus & grauis

G ii

^b Peccato mortali nō omne morum honestatē repugnare sed illam & illā.

^c Beneficiario scientia non est necessaria scientia eminentis necq; etas grauisima ita neq; morū honestas peccata.

^d Beneficio adq; ten. o non oio morū honestas Deo grata est si scilicet neq; contra omnia quæ beneficio adq; iūdo sufficit est Deo grata.

^e Beneficiario ille morum honestate beneficiario necessaria caret qui est irregularis: siue illa irregularitate: quæ natura criminis gignit: siue illa quam criminis notioi egrauis infamia parit.

^f Crimina que se regularitatē gignūt remittunt.

in libro suo de irregularitate. Secundo ille dicit omnino morū honestate carere de quo est notoriū iuris vel facti crimina graua digna de positione comississe. c. fin. de tēporib. ordinand. Si enim etiā aēta poenitētia non possunt celebrare ante dispensationē, neq; promoueri. Quia licet nō sint irregulares irregularitate quā crimē inducit, sunt tamē eaquam infamia criminis gignit vt Cōmunis affirmat in illo. c. fin. & praedictus Gundisaluis in d. lib. de irregularit. col. 9. & 10. & praestātius doctissimus & diligentissimus Cosmas in Prag. Sanctio. Gallic. titul. de concubina verb. inhabiles. Et vt omnes hi sunt irregulares, ita neq; celebrare possunt neq; promoueri ante dispensationē Papae, vt ait Gundisaluis, vel episcopi in adulterio, & minoribus criminib; vt Cosmas. Imo si celebrant nouam incurrunt irregularitatem secundum eosdem & Pan. ac Cōmunem in. c. Si celebrat. de cleric. ministrant. Quāuis alii qui reclamant, & in his Imol. in. c. 1. col. 4. de iudi. cui libenter subscribo. Nam & Cōmunis cogitur ponere differētiā inter suā posteriōrē & priorē q̄ omniū est irregularitatē, vt Cosmas vbi supra tradit. Et ratio Imolēsis q̄ sequitur Inno neruolissima est & Petrus Rauēnas in dicto. extrauag. quod ponitur in Alphab. aureo. fol. 186. Tu scis ait Cōmunem tenere eum qui propter defectum esset irregularis non incurrere nouam irregularitatem celebrādo ante dispensationē, q̄ ex stilo Curia deprehendi ait. Quae cum dispensat super defectu, nō solet dispensare super tali noua irregularitate. Tertio teneri posset eos etiā morū honestate omnino necessaria, vt collatio valeat carere, qui sunt infames infamia facti, hoc est, qui de praedictis criminibus. siue suapte natura, siue ob infamiam irregularitatem producentibus sunt apud bonos & graues viros infamati. per. c. Omnipotēs. de accusat. c. Inter dilectos de excessib. praelat. l. 2. c. de dignitat. lib. 12. c. Infamibus portae dignitatum non patebunt. de regul. Iur. lib. 6. Et quanquam facile vt dixi teneri hoc posset, & libētē illam affirmarem, si atatis nostrae mores corruptissimi tantam munditiem haterentur, tamen contrariae in hac opinioni accedo, limitando illam cum Calder. in consil. 20. de praebend. & aliis modis. vt. f. collatio facta infami infamia facti tantum & non Iuris valeat quidem regulariter ipso Iure, nisi in quatuor casibus. Primus quando. illa infamia ex notorio peccato graui nasceretur iuxta secundū quod praecedit dictum. Secundus q̄do de perseuerātia quoque in tali crimine est infamat; & pbatur vere crimē admissū fuisse. Hāc enim duplicem infamiam cum criminis veritate concurrentē arbitror inducere sufficiētē morū defectum, quo nulla reddatur collatio beneficii facta eiusmodi infamato. arg. eorū q̄ ait Inno. in. c. Inter. de excess. plar. n. 4. & Pan. in. c. si. de re iudi. Quo calu procedant q̄ rigidiora dixit

B
Irregularis ob
criminationis
infamiam cele
briam, nō incur
rit nouā irregu
laritatem cōtra
Cōmuniem.

I
Beneficio adq̄
rendo inhabilit
esse infamē infam
iam facti facile
sustentato: sed
contra consilium
domini in qua
toto; castibus

H
Ratio nre cor
rupti mores mū
dicet magne im
patientes.

Iohanna selua. 3. par. q. 3. n. 10. & 11. Tertius quando talis infamatus esset iam accusatus & lis super crimine penderet. c. Ommipotens. de accusa. Quartus quando collatio fieret virtute mandati Apostolici secundum Calder. in. d. cōsil. xx. de præben. & consil. 4. de accusat. Qui casus extendi posset ad collationem factam per Ro. Pontificem & legatum eius, nulla de hac infamia mentiōe facta. Quia primo illi semper super morum ac vitæ honestate se fundat ad conferenda sacerdotia, ut eorū præmia demonstrant. Secundo quia hoc est quid tale quod expressum merito retraheret concedentē a concedenda gratia beneficiaria. Ergo quia tacetur gratiam reddit subreptitiam. Quia & arbitror legati mentiōem non sufficere, quippe qui ius cōmune tollere nequit scdm glo. c. fin. de hæreti. li. 6. receptam.

^I
Intellectus. S.
fin. c. Cum in cō
ctio. de electio.

Ad nonum respondeo! Cōpostellanū, Io. And. Domi. & Feli. in argumēto citatos, quod maxime demiror, negligenter perpēdisse illud c. Cū in cunctis. in. §. fin. dum aiunt ibi nō dici electionem vel collationem indigno factam esse ipso iure nullam, sed solum potestate eligendi priuari eos qui scienter id fecerint. Nam ibi clare dicitur potestatem illam eligendi vel conferendi ad aliū pro illa vice deuolui, si ponderas dictionem, tūc, ibi positam, q̄ glo. pōderauit & pro sua expositione citauit. c. Cum Vintoniēsis. de electio optime probans illam. Quomodo ergo deuoluetur, si collatio vel electio, ut supra inducebam, valuisset?

^{III}
Collatio facta
indigno nulla
est & deuoluitur
ad aliū faciēda.

Et ne dicas eos intelligere potestatem illam deuolui ad alium posteaquā illa collatio per sententiam fuerit quassata, cōsidera primo q̄ raro aut nunquā illa prouisio haberet effectū, si hoc modo intelligeretur. Quoniam antequā prouisus tribus sententiis condēnaretur, renūciaret iuri suo in manus Romani Pōtificis in fauorem alicuius. Quod facile admitteret ille, cum id in nulli⁹, quam collatoris cederet præiudiciū. Qd̄ ille paruifacere solet ut palā est. Secundo cōsidera q̄ textus ait, p̄ illa vice, iuxta pōderationē paulo ante factam & cōmunem intelligendi modū. Cū tamē si collatio tenuisset & oporteret priuationē fieri, iā nō esset illa vacatio, sed alia noua, imo & alterius generis. scilicet per priuationem si alia per obitū cōtigisset. Innocē. item receptus ab oibus in hoc ibi collationē i casu illi⁹. §. fin. esse nullam tenet exp̄sse i. c. Inter dilectos. de excess. prælato. n. 4. Cōsidera. 3. q̄ pœna pdendi potestatem eligēdi & cōferēdi p̄ illa vice nō nascitur ex eo, q̄ collatio fit indigno, sed quia scienter fit illi. qd̄ clare pbatur in. c. Innotuit. & in. c. Cum Vintoniēsis. de electio. & in. c. Perpetuo. eod. tit. li. 6. Ita ut nullitas collationis ex indignitate collatarii, & pœna ex delicto collatoris nascitur.

Ultra prædictas nouem difficultates occurrit, & decima. scilicet q̄ Rota in decisi. 312. Nota q̄ clericus. in antiquis ait ad beneficium cui non im

minet cura promoueri posse penitus illiteratum. Quod forte vetunus esse dixit Gomeſius in lib. expectatiuarum. n. 89. Undecima item. ſ. q̄ ſi hæc cōcluſio vera eſt multa beneficia vacarent, multi ad reſtitutionem fructuum tenerentur, multæ lites iuſtæ moueri poſſent, peccarēt item epiſcopi permittentes beneficia poſſideri per illiteratos. Quæ nimium videntur aſpera & ſcandalum præ ſe ferre contra. c. Nihil cum ſcandalo. de præſcript. & c. 2. de oper. noui nunciat. & c. 18. Matthæi.

Duodecima item. ſ. q̄ concluſionem noſtrā conſequeretur in peccato mortali manere canonicos & alios beneficiarios, qui nil ſaltem Latine callent. alios item quorum munus literaturam exigit altiore illa quam habēt, neq̄ ſaluari poſſe niſi ſuis canoniis & beneficiis renūciēt. Qui ſermo durus videtur.

Ad decimā difficultatem reſpondeo primo deciſionem illā Rotæ. 312. in antiquis. pro me facere quatenus ait hæc verba: illiterato non poſt beneficium conferri. Quia cum tali nō poſt epiſcop⁹ diſpēſare, vt notat Innocent. in c. Dilectus. de temporib. ordin. & Archid. in c. Nullus. eod. titu. Et hoc verū in beneficio cū cura vel in beneficio ſine cura in quo requiritur induſtria & conſilium adhibendum, vt in canonicatu eccleſiæ cathedralis. Hęc ibi. At hæc de qua loquimur cantoria beneficiū eſt in quo multa amplior induſtria requiritur, quā in canonicatu. Secundo reſpondeo quoad beneficia ſimplicia Gomeſium id nō affirmari poſſe penitus, ſed cum nota dubitationis. ſ. forte locutum eſſe & minus quā Rota dicere voluiſſe. Sed neq̄ Rota id omnino ait. Hęc enim ſunt verba eius: Secus autem poſt eſſe in aliquo ſimplici beneficio. De quo dic vt nota. per Hoſtiē. in allegato. c. 2. de inſtitut. A udiſ Rotam ſe ad Hoſtienſis dicta in cap. 2. de inſtit. remittere? Ergo idē, quod Hoſtienſ. ibi, ſentire videtur. Quoniam doctoris dictum ſecū dum ea quæ allegat eſt intelligendū iuxta illud celebre Bartoli dictū in l. Nō ſolum. §. Si liberationis. ff. de liberat. legat. Quod prius dixit omniſcius ille noſter Ioh. And. in c. Cum nuncius. de teſtibus. At grauiſſimus ille vir Hoſtiēſ. Cardinalis nulla ibi dixit quæ cum noſtra cōcluſione pugnant, multa vero quæ eam magnopere cōfirmant. A itenī primo hæc verba: quamuis laicus poſſit recipi in ſpiritualem fratrem tanquā conuerſus, non tamen in canonicum niſi eſſet literatus & vere clericus efficeretur. Et eſt ratio quia hoc Ius. ſ. canonicæ requirit perſonā literatā propter maturitatem conſilii ſibi annexam, vt not. de præbēd. ſuper inordinata. Vnde debet vocari in capitulo & epiſcopo conſulere de his quæ ſiunt a prælat. ſine cōſens. nouit. & c. Quāto. Et paulo poſt: Canonici enim debent ſcire literas & ſeruire Deo in ordinib⁹ ſuis & in officiis. 81. diſt. Eos. & c. Si quis ſacerdotum. ibi præced. & 96. diſt. &

n
Doctoris dicti
ſecundū ea q̄
allegat intellige
dum.

Canoniam li
teratū epiſcopo
ſer.

9.2. dist. per totum Cum igitur Hostiensis approbet Rotā, & Rotā sequatur Gomeſius, & Hostienſis pro noſtra ſit conſuſione totus: conſequens eſt nec Rotam neq; Gomeſium contra nos eſſe. Et quādo contra nos ſentiret Gomeſius, id obiter & veluti aliud agens ſentit, & alii multi ſupra relati nobiſcum ex profeſſo ſentiunt. In quibus eſt grauis ſcriptor Aluarus de plan. eccle. li. 1. arti. 48. dicēs irregularē eſſe penit⁹ illiteratum, Et cum eo diſpenſare nō poſſe epiſcopum, dixit Inno. in. c. Dilectus. de tempo. ordi.

Ad vndecimam reſpondeo concedendo P illa omnia eſſe vera quæ argumētum inferit, quæ quāuis dura videantur indoctis, blanda tamē & pia eruditis ſūt viſa. Propter quæ ac ſimilia veriffimū ſit illud Innocent. 3. in. c. Cum iādudū. de præben. multa per patiētiam tolerari, quæ ſi in iudicium deducerentur iuſticia id exigente quaſſarentur. Ad do q; multa maiora inferre poſſes, ſi ad vnguē expenderes abulum qui CHR I S T I anā eccleſiam circa ſacerdotia turbat, poſteaquam illa cæperunt eſtimari oliueta veluti quæpiam & vineæ, poſteaquam per earum collationem potius prouideretur perſonis quam eccleſiis, poſteaquam improbe petentium importunitas & nimia indulgentium liberalitas, ne dicam prodigalitas, ætatis ad ordines & beneficia terminos confudit, & pro ſcientia preces & precium, & pro morum honeſtate nobilitatem, fauorem, potentiam & diuitias ſubſtituit.

Ad duodecimam difficultatem ægre reſpondeo. Dum enim omnibus per omnia placere cū A poſtolo vellem, vereor ne multis in hoc diſpiſceam. S; quia ipſemet A poſtolo ait ſi hominib; placerem CHR I S T I ſeruus nō eſſem. ideo in quibus Deo & hominib; ſimul nequeo, incorruptam creatoris voluntatem præferens creaturæ appetitæ corruptæ q; iuxta illud: oportet magis obedire Deo q̄ hominibus. Concedo primum omnes beneficiarios qui petierūt beneficia: imo & qui collata ſibi abſq; petitione ſua acceptarunt, non habētes ſcientiam & mores ad ea tenenda idoneos peccaſſe per. c. Non eſt purāda. ſub ſinem. 1. q. 1. Cuius verba ſunt. Quiſquis ergo ſacerdotum non ad elationis pompam, ſed ad vtilitatem adipiſci deſiderat, prius vires ſuas cum eo quod eſt ſubiturus onere metiatur, vt ſi eſt impar abſtineat, & ad id cum metu etiam cui ſe ſufficere exiſtimat accedat. Facit. l. Idem Iuris. §. 1. ff. ad legem Aquil. Quæ omnium vna eſt conſuſio. Quæ latius comprobari poſſet ex his quæ in principio exceptionis ſextæ ſupra eo, & in. c. 1. §. Caueat. de pœni. diſt. 6. ſcriplimus. Secundō dico eum beneficiarium qui literaturam ſuo beneficio ſufficientem non habet, teneri ad eam ſibi querendā quam ocuſſime commode poteſt. Quod ſi nō fecerit peccare determinatio eſt ſingul. Panor. in. c. Venerabilis. ſub ſine de præb.

P
De capitulo
in conferendo
& retinendo be
neficium ſicut. c.
quare.

Si quis ad
beneficium
non habet
literaturam
sufficientem
ad id tenenda
idoneos peccasse
per. c. Non est
puranda. sub
finem. 1. q. 1.

Si quis ad
beneficium
non habet
literaturam
sufficientem
ad id tenenda
idoneos peccasse
per. c. Non est
puranda. sub
finem. 1. q. 1.
Retorū. c. v. q.
Si dominus, c.
Julianus. xi. q.
iii.

R
Beneficium qui
accipit sine ſciē
tia idonea ſibi re
gendo peccare
dū accipit: imo
& poſtea retinen
do acceptum: ſi
eam quæ ciuiſſ
mēdū adepde
non querat.

Beneficii colla-
tionē: que illite
rato facta: nulla
est: reuolucere
litteris que initio
colatoze i eadē
voluntate perfe-
uerante proba-
bile.

Beneficium qui-
scia nō esse su-
um a dēbendit
in abilitate ad il-
lud efficitur.

In la ignoran-
tia nonnōq; a
vi lo intrusio
excusare.

Scientie discē-
de nulla e' a se
ra: neq; vili ve-
reandū ra que
oportet discere

Jobinea: Ema-
nuel laudator

communiter recepta. Quā nos cum aliis tractauimus in illo §. Cateat cum de sciētia cōfessario necessaria egimus. Tertio dico. si teneri posse collationē illiterato factam, que nulla est a principio si literas ille ad discat, & qui contulit ei beneficium in sua volūtate perseueret reuiuifcere, tacita quadam collatione veluti repetita, argumento eorum que Pan. scribit in. c. Cum ex officii. de præscri. de collatione facta ab episco po ante deuolutionē potestatis, ea post ad ipsum deuoluta. Et eorum, que latius ibi scribit Feli. n. 36. Quod tamē limito, quādo ab initio bona fide beneficiarius illud acceptasset, & possessionē eius adeptus fuisset. Nam si sciens & prudens collationem sibi factam nō valere concessisset ei, virtuteq; illius possidere cœpisset, vitium intrusionis contraxisse videri potest secundum ea que Panormi. dixit in. c. Qualiter. & in. c. Quisquis. de electio. c. 1. de concess. præben. c. Præterea. de Iure patro. & ea que Felin. tradit in. c. In nostra. coroll. 2. infra eod. de intrusioe. Quæ nos profundius & resolutius tradidisse arbitramur. in. c. Cū ian- dudum. de præbend. Et quanq̄ ignorantia Iuris vt plurimum nō excuset regul. Ignorantia. lib. 6. §. Notandum. 1. q. 4. cum multis vtrobiq; ci tatis. Quando tamen paruulus esset huiusmodi illiteratus vel maior rusticus, aut cum virorum grauium & doctorum autoritate id accepisset, satis eum arbitror excusari a pœna intrusionis posse, licet collatio nulla maneret arg. eorum que in dictis Iuribus annotantur & in. l. Athleta. §. De rusti. ff. de excus. tut. Quarto dico ex his inferri remedium salutis animarū huiusmodi canonicorum & beneficiariorū, vt. si addiscant ea que suis beneficiis bene regendis sunt necessaria. Neq; verecundentur id facere, considerātes illud magni & grauissimi nostri patris Augustini in. c. Si habes. 24. q. 3. Senex enim a iuvene, & episcopus tot annorū a collega nec dum anniculo paratus sum doceri. & illud Seneca. Nulla ætas sera est ad discendum, etiam vsq; ad 88. annos vt ait gl. in illo. c. Si habes. per text. illum singul. in. l. Apud Iulianum. ff. de fideicō. libert. Quæ habet Pomponium octogesimo annu agētem cupidūq; discēdi suspexisse illud Iuliani: Etsi alterum pedem in sepulchro haberem adhuc discere vellem. Quod sūma cum laude multos fecisse legimus & facere vidimus, suaforesq; vt facerēt nōnullis fuimus. Quin & scimus clarissimū virum eundemq; prouidentissimū ep̄m Zamorensem Do. Iohannem Emanuelem Zamora & Tauri & aliis sui episcopatus oppidis ad id oportunis ante paucos annos coegisse parochos capite iam cano & qui sexagesimum agebant annum, ad discēdas literas Latinas. Quas vel nunq̄ didicerūt vel parū in eis pmouerūt.

EPILOGVS. huius & præcedentis exceptionis.

SI ergo gratia Papæ beneficiaria saltem tacite continet illam clausulam, si est dignus ea is cui fit, si dignitas illa maxime debet adesse tempore quo gratia sortitura est effectum, si competitor tempore illo cantoria in sua gratia contenta non erat dignus: tum propter amentiam, tum propter omnimodæ prudentiæ vel certe necessariæ defectum, tum propter omnimodæ scientiæ vel certe necessariæ defectum, consequens profecto est nihil ei per has literas quaesitum esse. Cōsequens item eū, vel, quia res quam non satis capit parum eum mouet, procuratores & fautores ipsius qui rem probe percipiūt, dum per eas aliquid ipsi quaesitum esse cōtendunt Deum Opti. Maxi. grauiter offendere, mēte p̄ alta reuoluere debere illud Poetæ.

Si genus humanum & mortalia temnitis arma.

At sperate Deos, memores sancti atq; nefandi.

DVODECIMA EXCEPTIO.

DVODECIMA exceptio quæ tam capit. nostrum quam cap. Cum a deo. infra eodem tangit illa est, q̄ competitor maior est. 30. annis, & tempore quo suus accessus sortiturus erat effectum, curatorem habebat bonorū suorū pridem a iudice illi datum. At maior. 2 c. annis bonorum suorum curatorem habens indignus est omni beneficio ecclesiastico: presertim eo cui regimen aliquod inest, etiam si longe minus quam huic cantoriæ infuerit. Primo per. l. In questione. §. Minores. C. de sententiam pass. Qui habet patri dementi, furenti vel prodigo non esse cōmittendam filii gubernationem. per quā Bal. in. c. Cum a deo. ait prodigo & bonis interdicto non esse cōmittenda ecclesiæ gubernacula. Secundo facit. c. Indecorum est q̄ hi debeant ecclesias regere, qui non nouerunt gubernare se ipsos. de arat. & qualic.

Et ne dicas contrarium probare cap. præcedens quod incipitur. Ex ratione. habetq; pueros, qui se regere nesciūt, posse saltem per dispensationem ecclesias regere, Considera primo nullam esse cōpetitori dispensationē eiusmodi quoad ætatē virilē: licet quo ad puerilē fuisset, qua parte Papa voluit locū fore accessui, etiam in puerili ætate, si cōditio sub qua dabatur impleta fuisset. Considera secūdo raro aut nunq̄ Roman. Pontificem super habilitate morum & scientiæ ac prudentiæ principaliter dispensare: quāuis super gradu nonnunquā dispense, & super ætate sæpe, ac per quandam consequentiam cum ætate super scientiā presente, propter sp̄e futuræ. Et quidquid cum aliis faciat, cum cōpetitore saltem id non fecit. Tertio facit. l. Fulcinius. §. Plane. ff. ex qui b̄ caus. imposs. ca. q̄ post quardā de furioso statuta hæc verba subiicit:

H

P
Benedicti effectus
satis est ca
per qui in loc
30. annis cura
torum habet
Quod si cuiusmo
di viro non sunt
ecclesie gubern
mulus conuere
da.

Papa r. r. r. r.
nunquā super scilicet
super idem et
modum bene hæc
nec super idem
et aliquid neq̄
dispensat quæstio
et dicit non
quasi indirecte
sed facit dispensa
tione super et
et.

Furiosus & ma-
ior qui curatore
inuat exequi-
tur.

P. Idemq; in prodigo dicendum, ceterisque qui curatorum ope iuuantur. Quarto facit q; huiusmodi maior curatorem habens cui bonis interdictum est equiparatur furioso. l. Furiosi. ff. de regul. Iur. Cuius verba sunt: Furiosi vel eius cui bonis interdictum est, nulla voluntas est. Similiter text. in §. predicto Plane. & l. Is cui. ff. de verborum & l. Si praedia. ff. de rebus eorum. & l. 1. C. de curator. furios. & in §. Et haec diximus. Authet. Ut hi qui oblig. se hab. per res mi. Quinto facit q; Baldus in cap. Cum adeo. n. 10. ab aliis receptus sensit non posse Papam indulgere ac dispensare, vt beneficium ecclesiasticum conferatur ei cui bonis interdictum est, vt supra in exceptione nona monstratum fuit. Quia id contra Ius naturale videtur esse, per ea quae in principio exceptionis sextae adduximus. Idem quod Baldus tenet etiam expresse Felin. in hoc nostro cap. n. 7. & Petrus Rebuff. in lib. de pacif. possess. inter triginta genera personarum ad beneficia ecclesiastica inhabilium secundum locum dedit ei, qui cum maior sit; curatoris ope iuuatur. Idem etiam tenet Stepha. Aufser. in additio. ad Capell. Tholos. decisio. 433. An sit petendum.

Beneficia eccle-
siastica non sunt
maior: qui cu-
ratore iuuatur,
alia vero sic. Quia
in illis non furio-
so sed pupillo
exequatur. Et que
ratio diuersitas
est.

Contra exceptionem tamen hanc facit. q; licet maior curatorem habens & is cui bonis interdictum est regulariter exequatur furioso per praedicta, non tamen quoad acquisitionem. Quia non prohibetur sibi acquirere. l. Is cui. in princip. de verbor. obligat. l. Certi conditio. §. Quoniam. ver. Item quari potest supra si cert petat. & notat Bart. in d. l. Furiosi. Nam quia respectu acquisitionis prodigus pupillo equiparatur, non potest quidem obligari sine tutoris autoritate, & tamen sibi acquirat. §. 1. Institu. de autor. tutor. l. Pupillus. de acquir. rer. do. ff. & notat Alexand. in d. l. Is cui. in princip. de verb. obligat.

Ad hoc respondeo primo quoad propositum nostrum sufficere q; maior curatorem habens equiparetur pupillo. Quandoquidem haec de qua loquimur cantoria pupillo conferri nequit sine dispensatione. Ergo neq; tali maiori, nec per consequitione competitori, qui nullam talem dispensationem, vt supra in sexta & nona exceptione tactum est habet. Secundo respondeo praedicta procedere quidem in contractibus, non autem in beneficiis ecclesiasticis. Ratio diuersitatis illa sit, q; quae sita per contractus curator administrat, quae sita vero beneficia regere, ac illis inservire non est curatoris sed personae ipsius acquirentis onus & munus. Vt enim quis idoneus dicatur beneficio inservienti, non sufficit potentia id faciendi per alium, sed necessaria est potentia propria. c. Super inordinata. & c. Extirpanda. §. Qui vero & quod ibi annotauit. Panor. de praeb. Vbi nos id anno superiore dilatabamus.

Beneficio in ser-
uienti potest
pupillam & per se
quis debet ha-
bere nec sufficit
per alium id facere
potest.

EXCEPTIO DECIMATER TIA

Xceptio decimatertia qua[m] materiam. c. i. & c. Mandatum
 huius tituli tangit illa est, q[uod] is competitoris accessus ex-
 presse videtur esse reuocatus per regulam Cancellarie vnde
 c. i. m. a. qua[m] forte per errorem pro decima fuit excussa sanctis-
 simi domini nostri. D. Pauli ecclesie CHR ISTIANE nunc felici-
 ter presidentis. Cuius simile omnium Ro. Pontificum primus olim fe-
 cit Bonifacius octauus, licet non adeo fortem vt Paulus. de qua tractat
 c. fin. de concess. preb. li. 6. Cui etiam similis sed non aequae fortis est illa
 Inno. octauus in regula Cancell. 10. Regulae Pauli verba hec sunt: Item re-
 uocauit quascunq[ue] expectatiuas & collationes, mutationes ac reuolida-
 tiones & extensiones eas quomodolibet concernentes, etiam si qui per eas
 in canonicos sub expectatione prebenda[m] vel portionu[m] creati aut recep-
 ti fuissent, nec non alias quam super quibus per Cancellariam A posto-
 licam litera in forma solita expediri consueuerunt, reservationes etia[m]
 mentales ac si non emanassent de quibusuis, etiam Patriarchalibus, me-
 tropolitanis & aliis cathedralibus ecclesiis ac monasteriis & beneficiis va-
 caturis cu[m] prouisionibus & comendis aliisque dispositionibus, seu de pro-
 mouendo & comendando aliasq[ue] disponendo mandatis & extensionibus
 inde secutis. Nec non absq[ue] consensu coadiutorias seu coadiutoriu[m] depu-
 tationes, etiam cu[m] successione per dictu[m] Clemene[m] & alios Roma. Pontif.
 suos predecessores in fauore[m] quoruncunq[ue] & quibuscunq[ue] etia[m] S. R. E.
 Cardinalibus & sub quibusuis verboru[m] formis, etia[m] Motu proprio, &
 de A posto. potestate plenitudine seu consistorialiter concessas, factas, ac
 facultates nominandi, reseruandi, conferendi, comendandi & alias disponendi,
 q[ue] ab eisdem predecessoribus emanarunt, illaru[m]q[ue] vigore factas nominationes
 & reservationes. Quo ad ea in quibus non tunc uero, non tunc per decretu[m]
 in illis appositu[m] sunt sortite effectum. Nec alicui quateunq[ue] declarationes
 aut preteruatiuas, vel ex tunc prout ex die reuocatiouis huiusmodi resti-
 tutiuas & reuolidatiuas clausulas, vel adiectiones, etia[m] si in illis decretis
 esset, illas ex tunc effectum sortitas esse, & ius in re questu[m] fore aduersus
 reuocatiouem huiusmodi in aliquo suffragari actenores & formas omniu[m]
 predecessoru[m] p[er] expressis habere uoluit. Hacten[us] regula. In qua p[ro]de-
 ro primu[m] uerbu[m] expectatiuas quaru[m] de numero hanc gratia[m] esse constat
 ex precludis. Et ultra ibi allegata, probatur in regula eiusdem Pauli. i. reuo-
 catoria q[ue] publicata fuit. 11. Decembris. 1376. q[ue] d[icitur] d[omi]ni gratias expectatiuas re-
 uocat, excipit accessum. At exceptio de regula esse debet p[er] ea multa
 q[ue] citat Decius in regul. 1. ff. de regul. iur. & Fe. in e. Qm. vt hic non cōtēst.
 Et si dicas ibi non solu[m] poni uerbu[m] expectatiuas, sed etia[m] addi alias
 gratias, considera q[uod] in nostra quoq[ue] reuocatoria additur cu[m] aliis dispo-
 sitionibus. Quod generalius est q[uam] uerbu[m] gratia. Preterea constat accessu[m]

b
 Regule Cancell
 hinc reuocari e
 gratiaru[m] nos.
 Et quo t[er]tio pat
 mu. auro.

Nonnulli uolunt
 tunc obliuio
 uolunt

c
 Accet no[te] repe
 ratur quodam
 grana quo uole
 p[ro]p[ri]u[m] p[ro]p[ri]u[m]
 uolunt in iura
 legibus p[ro]p[ri]u[m]
 Nec non p[ro]p[ri]u[m]
 r[ati]o. h[ab]et q[ue] i[ur]e
 p[ro]p[ri]u[m] in i[ur]e
 Et cetero p[ro]p[ri]u[m]
 uolunt p[ro]p[ri]u[m]

esse gratiā, & non talē per quā statim datur Ius & accipit, sed in futurū speratur accipi. Ergo merito dicitur expectatiua arg. c. fin. de cōcess. prab. li. 6. Nisi dicas ex usu cōi Curiaē verbū restringi ad eas grās q̄ nō habēt speciale ac elegans nomē, quale habēt accessus, regressus & coadiutoria. Sed obstat huic considerationi, q̄ hoc nomē accessus nouū est vt i praeludiis dictū fuit, & ideo difficile fuerit hoc colligere ex tali usu cōi. Præterea vt mox dicā in aliis regulis videtur illa excipi ab appellatione generali: saltē gratiarū in aliis (inquā) regulis Pauli. Qui primū omniū videtur hoc nomine vsus in eis, sicut & suo tempore primū ea voce vti cœperunt, ni fallor Iurisperiti scriptores. Ideo cōmuni vsus nō videtur hic allegari posse.

e
Accessus quedā
collatio cōditio
nalis.

Secundo pondera dictionē illā, quascunq; quæ ampliā verbū cui adiicitur ad illa q̄ simpliciter prolatū non cōprehenderet secundū gl. in verb. quāuis Cle. 1. de re iudic. Facit gl. Cle. 2. verb. quouis, de electio. & gl. Cle. si. verb. quouis, de sentē excōi. Tercio pōdera verbū collatiōis Quarum de numero est accessus, quippe qui est quædā conditionalis collatio, vt in praeludiis est pbatū. Pondera quarto exceptionē illā, nec non alias, quā super quibus. &c. Quod excipiēdo illas videt̄ includere oēs alias. Quia exceptio firmat regulā in calib⁹ nō exceptis. l. Quæsitū §. Deniq; ff. de fund. instruct. c. Quoniā. de cōiug. leprof. c. Dñs. 32. q. 7. Quarto pondera verbū, aliis dispositionib⁹. Quod adiectū verbo, expectatiuas, cōprehēdere accessū in indiuiduo sentit Cassador in decis. vnica de pactis. Quāuis dici posset verbū, cū pvisionibus, in illā regula positū adiectionē esse illi⁹ verbi, reseruationes, superius positi tantū, & non aliorū. Sexto pondera verbū, nec non absq; consensu coadiutorias. &c. Per quod reuocat etiā coadiutorias q̄ sine consensu, etiā cū futura successione concessæ fuerunt. Septimo pondera, q̄ excipit coadiutorias de consensu concessas, nō tamen excipit accessus. Octauo pōdero illa verba: sub quibusuis verborū formis. &c. vsq; in finē. Per quæ omnes clausulas gratiarū expectatiuarū, & conseruatiuas, & præsertiuas tollit copiose. Quia tenores omnium & formas pro expressis habere voluit. Quod sufficit per ea q̄ late in prima exceptione diximus.

Expectatiua
reuoctiois re
gula omne ius
ad rem per cas
questū tollere
et ad accepta
tionē ex collato
ne non vā accē
ptata n̄ locit p
parum.

Secundo principaliter p hac exceptione facit. c. si. de concess. prab. Qd de similis reuocatoriæ regulæ, imo multo minus efficacis effectu agit, & declarat reuocari per eā^l omne Ius ad rē in beneficio per literas Aplicas quæsitū quantūcunq; Iuri ad rē fuerit ppinquū: modo ad illd non sit penitus peruentū. At per accessum prædictū ante illā reuocatoriā non fuit Ius in re quæsitū, vt palā est, & in praeludiis fuit probatum. Tercio facit q̄ per hāc reuocatoriā censet̄ reuocata omnis dispositio collationē beneficii vacantis non attingēs, etiā si sit collatio bñficii vaca

turi, propter verbū, collationes, ibi positū. Per quā id tenent oēs in illo. c. fin. Et etiā si beneficiū vacasset iā & acceptatū fuisset secundū oēs ibidē Imo & si iā iudicatū fuisset illud bñficiū acceptāri deberi secundū Petrū & Perusū. ibi. Imo & si collatio beneficii iam vacantis fuisset facta, sed nondū per collatariū acceptata secundū Io. An. Lap. Do. & Perusū. ibidē sub finē illius cap. At per hunc accessum antē Pauli reuocatoriā quæ multis annis præcessit Ludouici mortē non fuit peruentū, nisi ad collationē beneficii vacaturi. Ergo reuocatus videtur per illam.

Quarto principaliter pro hac exceptione facit, q̄ quādo Rom. Pōtif. non vult in huius modi reuocatoriis accessum cōprehendi solet illū nominationē excipere. Quod patet in regulis eiusdē Dñi Pauli. Nā in ea quæ publicata fuit. 1. die Decēbris. 1536. Per q̄ gratias oēs expectatiuas a se concessas reuocās excipit accessum & regressum & de cōsensu coadiutorias. In ea item reuocatoriā quæ publicata fuit. 22. Augusti. 1536. idem facit. Cum igitur in hac reuocatoriā solum exceperit vnū ex illis tribus, nempe coadiutorias de consensu beneficiarii concessas: consequēs videtur eū noluisse accessum excipere. Quia vnus inclusio alteri⁹ videtur exclusio. l. Cum prætor. ff. de iudic. c. Nōne. de præsup.

Quinto principaliter pro cōclusionē hac facit decisio illa singul. doctissimi Castadoris in tit. de pactis. l. b. per alternatiuā concessā ordinario quoad sex mēses tolli coadiutorias, quæ cum futura successione dātur: quamuis nulla de illis mentio fiat.

Cōtra tñ hanc exceptionē facit primo q̄ eā consequeretur idē esse dicendū de ōni regressu ante illā reuocatoriā a prædecessorib⁹. D. Pauli cōcesso. Quia par videt ratio in illo, ac accessu. Ergo eodē Iure sunt cēsenda. l. Illud. ff. ad. l. A q̄. c. Inter ceteras. de rescr. Qd̄ tñ subdurū videt.

Secūdo facit, q̄ casus except⁹ a regula p̄ ratiōis paritatē ad aliū extēdit. l. His solis. C. de reuocad. donat. c. Cū dilecta. cū multis q̄ ibi citat Dec. de cōfirmat. vtil. At in reuocatoriā prædicta. D. Pauli excipit coadiutoria de cōsensu cōcessa. Ergo pari vel maiori ratiōe accessus & regressus videbunt excepti. Tertio facit q̄ statutū in vno coquatōrū extēdit ad aliud. c. Trāslato de cōstit. l. Si q̄ suo. C. de furtis, adiūcta gl. c. Miramur. de seruis nō ordinād. gl. memorabilis in. c. Si postq̄. de electio. li. 6. At regressus, accessus & de cōsensu coadiutoria in hac materia vident exæquata Quod satis videt colligi ex duabus regulis. D. Pauli, quas in quinto argumēto p̄ exceptiōe formato supra citauim⁹.

Quarto facit q̄ in his accessibus vt fertur cōpositio interuenit. Et si gratis quandoq; conceduntur, id fit respectu laborū & meritorū antecedentiū. Ergo quandā contractus vim habere vident vt Bald. ait in. l. Qui se p̄ is. col. pen. vers. Hoc scias. C. vnde liber. id qd̄ princeps cōcedit percepto precio dicitur contractus vēditionis & non priuilegiū, etiā si

Accessus al' qd̄
excipitur & alio
quando non in
reuocatione esse
peccat. q̄runt.

Alteri⁹ tñ op
dinariū coad
iutoriū tollere.

Illud tñ
ad. l. A q̄. c. Inter
ceteras. de rescr.

Qui se p̄ is. col. pen.
vers. Hoc scias. C.
vnde liber. id qd̄
princeps cōcedit
percepto precio
dicitur contractus
vēditionis & non
priuilegiū, etiā si

utatur verb. indulgemus. Et idē dicit Bald. de illo pro quo princeps habuisset aliquā dationē vel factū quod habeat cōmensurationē cum re concessa. Contractū autē princeps nō potest reuocare. c. 1. de probat. cū aliis multis quae ibi ab hinc bienniū scripsimus post Aret. Feli. & Dec.

Quinto facit, q̄ priuilegiū etiā subdito concessū precio vel re quae precio aequipollear recepta, imo & id qd̄ ob renūciationē cōcedit reuocari nō pōt secūdū ea q̄ post Aret. Feli. allegat in. c. Nouit. de iudic. n. 8.

Ad horum primū respondeo negando ex nostra cōclusionē inferri q̄ per regulā praedictam regressus ante illam concessū cēseantur reuocari. Alia est enim & longe maior ratio quare regressus nō reuocetur. Quia primo regressus est redit⁹ quidam in Ius pristinū, cui maxime fauemus. c. Ab exordio. 3. c. dist. 1. Si vnus. §. Pactus ne peteret. ff. de pactis cum multis aliis q̄ in hoc congerit Feli. in. c. Cum oēs. n. 2. de cōstit. & in. c. Cū accessissent. n. 1. c. tit. & Cassador in specie loquēs de regressu tradit in decisio. 1. de pactis. Secūdo q̄ regressus causam habet de praeterito, accessus autem minime. Tertio q̄ per regressum nō sic praedicitur praedecessor Papa successori suo. Quoniā solum concedit Ius quod olim habebat is qui ei renunciauit, quod etiam tempore successoris habuisset: etiam si nil praecessor disposuisset.

Ad secūdū respondeo primo concedendo vnū casum exceptū a lege ad aliū similit̄ extendi, negando tamen illā reuocatoriā esse legē. Sed quia. c. fin. de cōcessi. praeb. reuocatoriā appellat constitutionē, & omnis constitutio lex quaedam est. Lex. 1. dist. 1. deo & regula Cancellaria dicuntur leges saltem tēporariae, vt gl. & Come. tradunt in eazū proem. Securi⁹ est respondere secūdo negādo rationē eandē militare in accessu ad illū conseruandū q̄ militat in coadiutoria. Quoniā per coadiutoriam cultus augetur diuinae & illius suppletur defectus. c. Quoniā in plerisq̄. 12. offic. ordi. c. si. de elec. 2. q. 1. c. Indicas. 3. q. 9. c. Scriptis. cū trib⁹ sequentibus. 7. q. 1. c. 1. de deri. 2. q. 1. a. E grauo prauidiciū fieret ecclesiae illarū sublatio est. Quoniā licet aliquot noie tārū sint coadiutoriae, multae tamen sunt re ad nō in vtilis & necessarīe: cū tamen accessus cōtrario sint fere omnes alterius generis, vt palā est.

Ad tertiū respondeo negando illa tria in Iure aequalparari. Quoniā in nullo cap. totius corporis Iuris ea tria inuenias. Et quis in aliquot regulis motis ex aequo de illis disponatur, nō tñ ex hoc sequitur illa esse vt plurimū aequata. Et ad hoc vt statuta in vno aequalparatorū habeat locū in altero, nō sufficit ea in aliquo aequalparari, sed oportet regulariter ex aequo esse secūdū Angel. in. §. Ius civile. n. 20. vers. Tertio fallit. de Iure nat. gent. & civili. & Deci. in. c. Trāstato. de cōstit. Quāquā non oportet ea ita exequari vt nulla inter illa differentia inueniat. secūdo Fran. Aret. in l. Extracto. no. 6. ff. de vulg. Addo q̄ Cassador hoc in his

Accessus & regressus non esse in fauore parca

etiam si non sit in fauore parca

etiam si non sit in fauore parca

accessus coaequalis est inferiori

Statuta in vno aequalparatorū non habet in altero: quando regulariter sunt aequata non aliter.

términis videtur sentire in decisio. i. de pactis.

Ad quartum & quintum simul respondeo primo concedendo regulariter non posse principem sine causa reuocare suum contractum, neque priuilegium ob precium vel remunerationem concessum. At nego primo tale precium interuenire in his, vel sic benemerita considerari, ut gratiam faciant transire in vim contractus. Quoniam hoc consequeretur Papam vendere beneficia. Quae dato quod sine vitio posset. Quod tamen multi & in his Caietanus negant, de quo nunc nil pronuncio, tamen sedem Apostolicam parum decet id audire. Quare malim dicere perpetua illas non in precium gratiae, sed in quandam Sedis Apostolicae dignitatis honestam sustentationem de more pio accipi. Secundo dico regulam illam limitandam esse in priuilegio per quod ius perfectum & irreuocabile acquisitum est, secus si ius reuocabile secundum Areti. in. c. Nouit. de iudic. quae sequitur Feli. ibi. n. 8. Et uterque ponit exemplum in materia nostra. scilicet in cap. i. cum ibi notatis de concessio. praebend. lib. 6. Facit id quod ait Bartol. in l. Qui Romae. §. Flauius. ff. de verbor. communiter receptus. scilicet cum qui donauit alicui cum pacto, quod post certum tempus res sit ecclesiae, posse remittere illud pactum in prauiudicium ecclesiae, saltem si nil in hoc illa egit. Quoniam ut ibi ait Imolen. Id quod nostrum. de regul. iur. ff. de illo quod nostrum est irreuocabiliter intelligitur, non autem de illo quod reuocabiliter. Tertio respondeo eum qui accessum & alias gratias expectatiuas a Romano Pontifice siue gratis siue precio impetrat, ea conditione saltem tacite impetrare, ut si in vita concedentis non habuerit effectum postea per successorem possint reuocari. Quoniam omnes Pontifices post Bonifacium octauum eiusmodi reuocationes facere consueuerunt statim post suam promotionem. Et quae consueuerunt fieri tacite intelliguntur. c. Cum M. de consti. l. fin. C. de fideiusor. l. Quid si nolit. §. Qui astidua. ff. de edil. edicto. Et ideo si quidquam damni huic proueniat imputet sibi qui debuit id prauidisse. Quarto respondeo principem Roma. ex iusta causa posse reuocare contractum & priuilegium precio concessum arg. l. Lucius. ff. de euitio. §. l. Item si verberatum. ff. de rei vendi. & eorum quae late traduntur in. c. Quae in. de consti. & in. c. i. de pbat. per Feli. & Dec. & alios per eos citatos alibi. Et secundum communem opinionem praesumitur princeps in dubio facere cum causa, quando facit aliquid quod sine illa non potest, ut tradit Ci. in l. fin. C. si cont. & Pan. coiter receptus in d. c. Quae in. & in cap. Ad haec. infra eo. Haec tamen solutio non videtur firma. Nam ut in illo. c. Ad haec. dicemus illa opinio communis non videtur vera, per ea quae Feli. & Dec. tradunt contra Panor. in illo. c. Quae in. & Decius contra eundem in d. c. Ad haec. & in. c. Cum inter. de exceptio. l. i. de excep.

Beneficia siue vendi possunt siue non a papa parum tamen de cetero ipso dicere. Et unum quod ipse facit bonifacis iose appellari queat.

Prinilegiu siu precio concessum sine causa irreuocabile quando saltem in tuo per secessit quatuor.

Consuetudo tacite intelligitur, et ideo expectatiue reuocande facultatem tacite concedit siue tacite.

Causa non praesumit in principe quando siue irquae siue illa non potest contra l. i. de excep.

q
 In allegi con
 cessam p. e. o. p.
 sua persona sul
 ce. pro ap. n. p. e.
 per. i. c. e. s. o. r. e.
 reuocari posse.

r
 Accessum a se
 edessu. a. papa
 no. i. r. f. a. i. l. e. r. e.
 uocat. e. a. p. r. e.
 cess. i. e. concess. a.
 r. a. n. d. g. e. r. m. a. n. a.
 l. u. i. a. n. o.

11
 non. s. i. l. i. t. i. c. e.
 i. n. s. u. a. r. e. s. o. r. e.
 s. u. p. r. e. s. u. a. r. e.
 l. i. b. e. r. a. t. i. o. n. e.
 s. e. c. u. n. d. u. m. s. u. a.
 s. u. p. r. e. s. u. a. r. e.
 s. u. p. r. e. s. u. a. r. e.

o
 Beneficio in ec
 clesiasticis qd
 libet licet pape
 secundum Co. u.
 re. n. quod non
 videtur verum
 quod omnia
 quae tolluntur
 de v. r. e. t. o. r. i. e.
 g. u. a. r. i. c. i. t. i. c.

q
 d. i. s. t. i. c. t. i. o. n. e.
 q. u. a. n. d. a. m. i. t. t. i.
 U. p. n. s. t. o. b. a. n. t.
 q. u. a. n. d. a. m. i. t. t. i.
 s. e. c. u. n. d. u. m. s. u. a.
 s. u. p. r. e. s. u. a. r. e.

Quinto respondeo pecuniam quam Roma Pontifex propter huiusmodi accessus accipit ad suam personam sustentandam, accipere veluti reditus quosdam suo tempore prouenientes. Et quis per eam obligetur ipse ad seruandam illos dum viuit: non tamen ideo successor ad id tenet. arg. eorum, qui in c. 1. de solutio. notantur & in c. fin. ne prelat. vices suas. & in l. Defuncta. ff. de usufr. & quemadmo. Et haec videtur ratio germana quare in hac reuocatoria Paulus non excipit accessus, & in reuocatoriis aliis posterioribus excipit. Quoniam in hac reuocat praedecessorum gratias, in aliis vero suas. Et magis tenetur ad conseruandas suas, quam alienas propter compositionem secum factam. Et quia per huiusmodi accessus & compositiones praedecessorum quoddam praedudicium fit successoribus, dum collationes eorum tempore vacaturas & pecunias eorum tempore recipiendas illi praesumpserunt & praecuparunt. Quare merito eos successores reuocare possunt.

Sexto ac postremo quod attente perpendendum est in eo argumentum hoc nil aduersum me concludit, vel euincit non potuisse Papam per illam reuocatoriam accessibus derogare. Quod tamen nullus Iuris peritus mea sententia dicere audeat. Nam si expresse accessus sustulisset sicut & coadiutorias sine consensu concessas, nemo diceret eos non fuisse sublatos propter rationes praeractas. Et quia materia est beneficia, in qua Pape secundum Communitatem quod libet licet, & quem voluerit sine vlla causa suo beneficio priuare, per multa quae tradebat. Felin. in c. Quae in. de constit. n. 19. Quauis nos in contraria soleamus esse opinione secuti Cardin. in consil. 141. Sanctissimus dominus noster. In qua etiam nunc perstamus, quoad beneficia iam quaesita: quamuis quoad expectatiuas & alias gratias beneficiorum quaerendorum, omnino nonue (quod addo propter regressus, per quos solum restituitur Ius anticuum) quae ut semper fuerunt Iuri exoticae, ita nonnunquam Deo displicent, nunquam a Communi discessimus neque nunc discedimus. Imo arbitramur erudito cui libet visum iri iustus posse Romae Pontificem tollere accessus a suis praedecessoribus concessos, quam alias generaliores expectatiuas. Quoniam primo ratio pecuniae a praedecessore acceptae sibi non obstat per quintam solutionem. Et secundo illi minus mortis alienae captandae votum inducunt argu. e. 2. iuncto. c. Accedens. & c. Constitutus. de concess. praebend. Vnde ecclesia Gallicana etiam regressus nullatenus admittit, quasi peccatorum quaedam fomenta & animarum scandala. Quod & nos seruari olim vidimus, dum in Academia Tholosana multis nominibus nobis suspicienda praeegebamus, & Petrus Rebuff. in gl. 2. titul. de reseruat. in Concordat. restatur. Vt ergo semel finiam & quod sentio libere dicam Iuri consonantius videtur per eam reuocatoriā regressus

regressus quidem non reuocari. Quia Iure antiquo & in id reditu fauorabili nituntur. Non item coadiutoria de consensu concessa. Quia illa præseruatur expresse. Accessus autem reuocari, nisi stilius Curia aliud habeat, Quod certe mihi necunde constat. Neq; arbitror consti-
 tisse rerum Romanarū peritissimo Cassadori. Quare etiā atq; etiā habentibus accessus consulo, vt si quando antequā illi sortiantur effectiū Rom. Pontifex qui eos concessit moriatur, conseruationē illorū a successore requirant: nisi eorum quos intra annum morti suæ proximi cōcessisset. Quoniam illi per regulā quæ decima est Pauli, & duo decimā Innoc. conseruantur.

Accessum habe
 et consiliū vult.

EXCEPTIO DECIMA QVARTA ET VLTIMA.

Exceptio decima quarta quæ materiam. c. i. supra eod. & uiuscapit. tangit illa est, q̄ competitor est filius illegitimus cuiusdā viri magno in precio cū apud suos tū apud Romanos habiti, qui ante Ludouicum nostrū præcessorē hanc de qua cōcedim⁹ cātorā obtinuit, & in fauorē eius resignauit. Et constitutio Clemētis septimi extat, quæ filios illegitimos excludit a successiōe in bñficiis parētū siue mediata, siue imediata in hæc verba.

CLEMENS. 7. &c. Sane postquā fe. r. ^o Alexan. Papa. 3. prædecessor noster filios præsertim sacerdotū in ecclesiis paternis succedere prohibuerat, easq; nihilominus media intercedēte persona filios ipsos habere disposuerat, cum passim sacerdotes vt ecclesiis suis filii eorum potirentur satagentes, in Alexandri prædecessoris huiusmodi dispositione consili, ecclesias suas quas ad eorū peruenire filios constituēbāt, in fauorē personarū, quæ ecclesias ipsas etiā illarum possessione nō habita in ipsorū resignantiū filios ex fornicatione genitos ilico mox resignare, ipsiq; filii ecclesiās ipsas dispēsatione super natalium defectu, quæ ex dictis sacerdotibus resignātib; geniti patiebantur (etiā patris nomine expresse) obtēta, consequi hæcenus cōsueuerint: pfecto pñciosum semp & abominabile ac in grauem diuinę maiestatis offensā tēdere, videlicet, q̄ ipsi presbyteri eorū crimē, quod erat occultū, nō sine turpitudine ob inordinatū spuriorū filiorū amorē detegere nō erubescerēt, iudicauimus. Proptereaq; vbi tēpus (qd̄ oia palā facit) & præsentīū ratio quid in futurū sit cauendū admonet, merito admonemur, vt ad tollendū huiusmodi abusū necessariū arbitrati sumus eiusdē Alexāndri prædecessoris canonē corrigere potiusq; talia cū tanto hominū scādalo tolerare. Habita igitur sup his cū venerabilibus fratrib; nris sanctę Romanę ecclie Cardinalibus matura deliberatiōe, de eorū cōsiliō & vnanimi consensu, auctoritate Aplica tenore presentīū statuimus &

Et tunc in cons
 titutione de fi
 lio presbitero
 rum parentib;
 mediare neq; su
 mediare, i sacer
 dotijs sub finē
 distinet.

In ead extirpā
 das. de filijs
 presbitero.

In ead extirpā
 das. de filijs
 presbitero.

ordinamus q̄ de cætero filij presbyterorū ex fornicatiōe nati ecclesias
 cathedrales, etiam metropolitanas ac monasteria, quibuseorū patres
 præfuerunt, ac seu illa & illas dignitates: etiā maiores & principales, p̄so
 natus, ad ministraciones & officia, etiam curata & electiua, & alia quæ
 cunq; beneficia ecclesiastica cū cura & sine cura, secularia & quorumuis
 ordinū regularia q̄ presbyteri & clerici & religiosi eorū patres in titulū,
 vel cōmendam, aut administratiōē, seu vt aliis perpetuo vnita aliqñ
 obtinuerunt, nullo vnq̄ tempore quo quomodo obtinere possint, nec
 cum eis super hoc dispensare intendimus. Et si quas dispensatiōes p̄
 nos cōcedi contigerit, tanq̄ per præ occupationē & contra mentē nostrā
 concessas eis nullatenus suffragari, talesq; dispensatiōes nostris volu
 mus exulare temporibus. Et quod nobis licere nō patimur nostris suc
 cessoribus indicamus, non obstante præfati Alexātri prædecessoris &
 aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis cæterisq; cōtrariis
 quibuscūq;. Hæc Cle/ De qua cōstitutiōe aliqua non ōnino cōtenēda
 superiore anno in. c. 1. de præb. quoad alia p̄posita disseruimus. Quoad
 præfens vero præsuppono Clementinam hæc post huiusqualisqualis
 accessus concessiōem fuisse editā. Quoniam accessus a Leone. 10.
 fuit concessus, Clementina vero hæc a Clemente. 7. Est ergo nūc dubiū
 plusquā mediocre, in quo libentius audirē alios differētes & pronun
 ciantes, quam differere ac sententiā ferre, nisi me necessitas cogeret. f.
 anne Clementina hæc obstet competitori quo minus per hūc accessū
 succedere in hac cātoria posset, si is alioqui valuisset neq; reuocatus fo
 ret. Et pro parte quidem negatiua multa faciūt. Quorum primū est,
 q̄ lex non extenditur ad præterita. c. fin. de cōstitut. l. Leges. 2. C. de legi
 & l. de vsur. C. de vsuris. c. Ante trienniū. 3. 1. dist. c. Proposui. 8. 2. dist.
 Quod procedit etiam quando ratio legis antecessisset legē. Quia per
 hoc prohibitio legis non trahitur retro ad tēpus antecedens, sed solum
 ad futurū secūdū Bald. not. 6. & Salicet. col. 1. in. l. Testiū. C. de testib. p̄
 illum textū, quos sequit̄ Felin. in. c. fi. de cōstit. Quæ ampliatio maxime
 inferuit nostro p̄posito. Quoniā ratio prædictę Cle. illius phibitiōē
 præcessit, vt ex ipsius præmio satis colligitur. Neq; illi obstat gl. me
 morab. Cle. 1. de concess. præbend. verb. censemus cōmuniter recepta
 Quæ habet illi Clementinæ locum esse in præteritis. Quoniam ratio
 illius æque præterita respicit ac futura. Quam etiam Felin. ipse col. 7.
 illius. cap. vltimi commendat. Pro qua etiam facit quod Bart. in. l. Om
 nes populi. n. 44. ait legem annullatiuā extēdi ad præterita, quando cau
 sa annullatiua suberat de præterito. Non inquam hoc obstat. Quoniā
 primo vt Felin. ait in principio illius cap. aliud est declarare & interpre
 tari Ius antiquum iam cōditum, & aliud moueri ex ratione per quam

e
 Lec futura tñ
 non præterita
 respicit etia
 ratio legis eque
 præterita c. u.
 tura respicit i
 modo ratio
 congruē necesse
 ratio: mo etiam
 si ratio necessa
 rio cōsuetudine
 modo leg. ad f.
 la se futura con
 trabat.

lex non declaratur, sed assumitur pro fundamento legis noue cōdendæ. Hęc tamen solutio non videtur satisfacere. Quoniam solum procedit quando certum est legem quæ conditur esse nouā. At gloss. præd. cum Comuni probat legem præsumendam esse declaratoriā, quādo ratione antiqua, quæ ita concernit præterita sicut futura nititur. Quare secundo respondeo ampliationē hanc procedere in ea ratione, quæ sola sine nouo statuto non concludit necessario seruandum esse, quod lege noua statuitur. Illa vero glo. in ea ratione quæ necessario cōcludit, & sola sine lege noua conuincit id quod per eam statuitur esse seruandum: etiā si noue non statueretur. De qua duplici ratione profundius, vt arbitramur, aliis anno superiore in c. Ratio nulla. de præbend. egimus. Sed hæc huius ampliationis resolutio applicata huic Cle. videtur cōcludere illam ad præterita extendendā esse. Quoniam ratio qua ea nititur concludit quod in illa statutū est seruandum fuisse, etiā si ea nūquā prodidisset. Quoniam testatur procerium eius: perniciosum semper & abominabile ac in grauē diuinæ maiestatis offensam tetēdisse contrarium eius quod hic statuitur, & ita fuisse peccatum, & per consecutionem non faciendum. Quare tertio sed clarius & tutius respōdeo gl. illā illius Cle. 1. de concess. præbend. procedere in dubio, quando. s. non apparet aliunde legem illā tantū futura respicere, vt in casu illius Cle. 1. At per hanc de qua loquimur ipsam Clementinā dare aperitur non esse illi locum, nisi in futuris. Verba enī eius sunt: statuimus & ordinamus, quod de cætero &c. Quæ dictio efficit, vt constitutio etiam antiqui Iuris declaratoria in qua ponitur sola futura respiciat per tex. omnium optimū coniuncta gloss. verb. de cætero. de postulat. prælat. lib. 6. Textus etiā est aptus. in c. fin. de sponsa duor. Tradunt Imolen. col. 6. post Anto. & Felin. col. 7. in illo. c. fin. & Bart. in d. l. Omnes populi. n. 43. Ratio est ad manum. quoniam in certis locis non est coniecturis. l. Continuus. §. Cum ita. ff. de verb. Nā & dictū Bartoli supra pro illa gl. citatum in lege quæ non se contrahit ad futurum procedit. Loquitur enī in illo articulo Barto. de lege, quæ nec se ad præterita extendit, neque ad futura cōtrahit. Cum ergo is accessus præcesserit hanc Cle. non videtur tolli ab illa quæ se expresse ad futura contrahat, licet ratio eius eam præcessisset, & talis fuisset, quæ sola sine hac lege concluderet esse malum & prohibitum quod ipsa prohibet. Et denique licet Iuris antiqui declaratoria esset & non inductoria noui

Secundo principaliter pro hac parte negatiua: s. hunc accessum non fuisse per illā Clementinam superuenientem sublatum^f facit, quod quando accessus conceduntur, compositio quædam pecuniaria interuenit, per quam Romano Pontifici aliqua pecunia soluitur, vel si gratis cōcedit

Ratio illi de
præterito le: em
efficit declarato
riā illa non uti
licet talia con
cludit n. celsa,
tuo aliam non.

Lex nisi antequam
iuris declarato
ria solam futura
comprehendit
quādo se ad illa
tantū contrahit

Accessus per cō
positionē pecu
niarā obtinetur.

id fit ob remunerationem laborum & aliorum, quibus de Sede Apostol. bene meriti sunt hi quibus conceduntur. Quod testatur Cassiodor in decisio. i. de pactis, & experientia docet. Et ita concessio accessuum quandam vim contractus habet per ea quae citata fuerunt in quinto argumento contra exceptionem praecedentem supra formato. At contractum suum non potest princeps sine iusta causa tollere. c. i. de probat. Ergo neq; Clemens accessus antea concessos.

Tertio facit, q; inter competitorem & Ludouicum transactio quaedam facta fuit, qua competitor renunciauit Iuri quod se habere praeterebat in hac caeteria, vt Ludouicus consentiret accessui per Papam concedendo. Et ne dicas hanc transactionem illicitam fuisse, considera auctore Papa eam factam esse, nec id Simoniacum Iure naturali vel diuino esse, sed tantum positiuo & humano per ea multa quae anno superiore in. c. Dilecto. de praeb. scripsimus. At Papa contractus inter partes factos non solet tollere arg. per locu a speciali Cle. Dudu. §. si. de sepul.

⁶
Dobis est res
era comunē qd
soluit docet.

Quarto principaliter facit. c. Detestanda. de concess. praeben. lib. 6. Vbi videtur esse casus pro hac parte s; adiuncta quadam determinatione Imolensis, quam refert & sequitur Domi. ibidem col. 3. sub finem. Capitulum enim illud reprobatur promissiones omnes conferendi beneficia, & Imolen. tenet intelligendum esse tantum de promissionibus faciendis & non factis, dato q; factae nondum suum sortite fuissent effectum. Ergo pari modo Clemantina haec, quae tollit omnem succedendi modum filiis illegitimis in beneficia paterna, intelligi debet de modis succedendi concedendis & non concessis.

⁶
Lex non respicit
eti futurū a quido
id factū inuol
ueret etiam praeterita.

Quinto facit q; lex noua non comprehendit futura, quando ea comprehendendo inuolueret praeterita in quae non extenditur arg. c. Super eo. i. de appell. & est gl. memorab. quae secunda est Cle. i. de testa. Quam Card. Panor. Imol. & Rauenas ibi & Corset. in singul. verb. Lex, & Fel. in illo. c. fin. col. 12. pro singulari commendarunt & approbarunt. Quam pulchre declarauit Domi. in. c. Ex antiquis col. 4. vers. Tertio. s. 4. dist. At in casu proposito aliquid inuenitur praeteritum, nempe concessio. accessus, aliquid futurum, nempe illius executio. Et Cle. haec non potest executionem illam futuram tangere, nisi etiam ipsius accessus concessionem praeteritam inuoluet. Ergo eius executionem non tanget.

⁶
De Declaratione
magna eget qd
soluit docet.

Sexto facit, q; lex noua non respicit effectus etiam futuros actus praeteriti & perfecti. c. fin. de constitut. coniuncto. c. Statuimus. de maior. In. c. enim illo Statuimus. constitutum fuit, vt inter canonicos maior ordine in considerando minori praeretur, etiam si posterius esset receptus, & in illo cap. fin. declaratum est illud cap. non habere locum in iam receptis, sed in recipiendis tantum. Et non alia ratione, quam quia

concessio licet effectus quidam futurus sit, est tamē actus prateriti & perfecti. s. receptionis anteactæ. Facit. l. Iubemus. C. de testa. & l. Testiū. C. de test. & c. Ante trienniū. 3. dist.

Septimo faciunt decisiones aliquot doctorum particulares casu pposito similes. Quarum prima sit Io. An. in Mercuriali regulæ. Sine culpa. lib. 6. col. 13. vers. Ad solutionē. s. per legitimatiōē primogeniti non tolli Ius primogenituræ quælitū secundo legitime nato. Secunda sit Preder. in cōsil. 294. Tactū tale. s. Clemētina lxxiui. de verb. signif. Quæ fratres Minores declarauit esse inhabiles qui deputarent testa mētorum executores, non extendi ad executores ante illam cōstitutio nē deputatos. Tertia est determinatio quæ Bartolo tribuitur quanq; ipse tangit in l. Omnes populi. ff. de iustit. & Iur. in. q. 4. princip. n. 4. 2. l. q; statutum, ne fœminæ succedant, non extenditur ad fœminas quibus iam est delata hæreditas, licet nōdum diuisa. Quarta est Imolē. in. c. fi. de constitut. col. 7. quam sequitur Feli. ibi col. 2. s. q; lex uoua de lucrifa cienda medietate dotis vxoris præmortuæ, non extenditur ad dōrem vxoris ante illam legem ductæ & post eam mortuæ. Quinta est Pan. in. c. Veniens. de conuers. coniug. n. 7. s. nouum religionis ingressum mariti non præiudicare vxori, quominus replicare possit de mariti adulterio antea perpetrato aduersus ipsū de adulterio vxoris excipiētē.

Sexta est Bald. cōmuniter recepti in l. Iubemus. C. de testament. s. q; testamentū factum ante legem quæ nouam testandi formā inducit va let: licet in eo condendo non fuerit illa forma seruata. Quam decisiōnē ideo tribuo doctorib; quia licet Iason ibi. n. 10. & alii multi alibi dicāt in illa lege de hoc esse casum, tamen non videtur esse. Quoniam. l. illa Iubemus. non probat hanc conclusionē, nisi de forma inducta per legē quæ se contrahit & arctat ad futura tantū negocia. Conclusio vero do ctorum comprehendit etiam legem simpliciter inducentē formā sine vlla mentione præteritorū & futurorum. Per quam considerationem certum mihi est & procul a dubio testamentū ante illam legē conditū valiturum fuisse: etiamsi post illā potuisset illud testator mutare & nō mutasset. Quinimo arbitror verius esse quod Paulus Castrens. ait in illa. l. Iubemus, quam quod Angel. per posteriores magis receptus in Auth. Ut factæ constit. §. Prouinciarū. tenet. s. testantem ante legē nouā testandi formā inducentē, quæ non se cōtraheret expresse ad futura factam valituram esse, si testator post illam moriatur & cum posset re nouare illud testamentū non nouet: Quāuis Iason ibi & Feli. in. c. fio. col. 3. de constit. sequantur Angel. Cuius opinionem adeo non probat illud Authēt. in illo. §. Prouinciarum. vtsupra citato videatur probare contrarium clare, quidquid Angelus nimium subtilem se præstans rē

i
Legitimatio pri
mogeniti nō tol
lit Ius secundo
genito quælitū.

k
Dubitū est quod
solutio docet.

l
Religio in
gressus marit
non præiudicat
vxori quominus
replicare possit
de mariti adulte
rio antea perpe
trato.

m
Testamētū an
te nouam legē
perfectū valet
etiam si secū dū
formā eius non
renouetur etiā
vata oportunit
tate renouādi.

obnubilet. Quod quia nunc demonstrare extrarium est, omitto. Quae opinio Pauli satis videtur fuisse Petri in c. 2. de constit. col. 4. sub finem.

m
Appellatio nō suspendit actū futurū ab exco-
municatiōe p̄-
terita omnino p̄-
dentē & illi an-
xum.

Septima est Pan. in c. Pastoralis. §. Verum. de appellat. n. 2. videlicet quae quae admodum appellatio non suspendit excommunicationem latam, & sic actum praeteritum, & ideo non suspendit eius denunciationem, & sic actum futurum omnino illi annexum: sic & lex noua non suspendit actum futurum omnino praeterito annexum & ab eo dependentem.

Octava sit Felini. qui in cap. fin. de constit. col. 7. contra Petr. ab Anch. consil. 26. col. fin. determinat statutum, ne foeminae masculis ex tati bus succedant, non extendi ad bona quae ante illum pater pro se ac filiis suisque hereditat. Quae Felini decisionem sequitur Ioh. Crotus in repetitio. l. Oes populi. n. 73. in versic. Limitatur.

n
Beneficium ob
causam iuste dis-
missam nō
cōsecuta reddē-
dum.

Nona sit Io. And. verb. incurrere. & Petri ab Anchara. col. 2. in c. 2. de constit. §. legem nouam quae vetat frumentum a territorio extrahi, non comprehendere illum qui coepit extrahere, & ob aliquod impedimen tum non extraxit.

Decima sit Iacobi Butr. quem refert & sequitur Petr. ab Anchar. in repetitio. c. 1. de constit. charta parua. 50. col. 3. vers. Subiicio. §. de legato fra tribus ante Clement. Dudum facto non deberi quartam parcho, etiam si qui legauit post illam Cle. mortuus fuisset.

Octauo principaliter pro competitore facit, quae res quae culpa caret in damnum vocari non conuenit. c. 2. de constit. regula Sine culpa. li. 6. At in nulla ipse fuit culpa quare is accessus sibi pereat.

Nono facit, quae qui licite renunciat alicui beneficio ob aliquam causam ea non sequuta, debet habere regressum ad illud. ff. & C. de cond. caus. da. & caus. no se. per totum. c. Si beneficia. de praeb. lib. 6. c. Cum vniuer forum. de rer. permut. cum annotatis in c. 1. eod. tit. lib. 6. At competitor huic cantoria olim renunciauit in fauorem Ludouici licite. (Quia Papa consentiente) illa de causa ut ei concederetur accessus. Ergo si accessus is non sortiatur effectum, habebit saltem regressum ad Ius illud pristinum cui renunciauit.

o
Tertio nō vide-
tur praedictare
princeps q̄ vllā
dispositionem
eā per legem
cōmuniem.

Nono facit quae princeps, per suam legem nemini praesumitur praedictare, neque alicui Ius suum tollere. l. 2. §. Merito. & §. Si quis a prin- cipe. ff. ne quid in loco public. fiat. c. Quisuis. de rescrip. li. 1. c. Super eo de off. deleg. Quae quamuis de rescriptis, priuilegiis & aliis disposi- tionibus priuatis loquatur, tamen etiam in legibus communibus ha- bere locum testatur Cardin. in cap. Ad petitionem. de accusa. oppos. §. Quem etiam Anani. sequitur. n. 4. P. Cardinal. enim ibi declarans eru- ditissime de more gl. singularem in verbo, pro infectis, Clemēt. 1. de im. nunt. eccles. ait Rom. an. Pontificem in his quae sunt Iuris positiui

p
Princeps si quā
legē pro infectis
habet non p̄-
iudicat iuri an-
tea q̄suo alteri.

posse quidem facta ita pro infectis habere, vt non solum habeantur infecta ex tempore quo illa quassat, sed etiam ex tempore quo facta fuerunt. Id tamen intelligendum esse quatenus id in tertii præiudiciũ non redundaret. Decius etiam in cap. fin. de constitut. col. 3. & clarius n. 13. in eadẽ est opinione. Pro qua conclusione facit. c. 2. & c. fin. de cõsti. Quæ ideo nolunt constitutiones ad probabiliter ignorantes & actus præteritos extendi, ne cui sine culpa fiat præiudiciũ. Ergo lex principis in dubio nemini præiudicat. At si dicamus per hanc Clementinam accessum competitoris & alias expectatiuas, quæ filii spurii eo tempore ad ecclesias paternas habebant, fuisse sublatas, multis præiudicasset. Igitur id non est dicendum.

Decimo facit, q̄ competitor impensas fecit hunc accessum obtinendo in re pertinente ad Papam de consensu ipsius. Ergo vel accessus debet illi esse firmus, vel Papa tenebitur actione doli. l. Si cum mihi. ff. de dol. ¶ Quæ habet secundum Bartol. & Cõmunem eum teneri de dolo qui opus ceptum in re sua in alterius vtilitatẽ, non permittit ei finire.

PRO CONTRARIA tamen & nostra parte. s. q̄ per hunc accessum cõpetitor hanc cantoriã obtinere nequeat, obstãte illa Clementina, faciunt sequentia. Primum q̄ hæc Clementina statuit vt presbyterorum filii nullo vnq̄ tempore, quo quomodo beneficia quibus sui patres præfuerunt obtinere possint. At competitor filius illegitimus est eius qui huic cãtorix olim præfuit. Ergo illã nullo vnq̄ tempore, neq̄ villo modo obtinere potuit, vel potest post Clemẽtinã illã prouulgatã. At virtute illius accessus antea concessi eã acquirere est aliquo modo obtinere. Igitur neq̄ illius virtute obtinere potest:

Secundo pro hac parte videtur casus in. c. Detestanda. de concess. præbend. lib. 6. adiuncta illi opinione Archid. cõmuniter recepta. Quasiat enim ille textus promissiones omnes beneficiorum vacaturorum, etiam illas quæ ante illud cap. licebant. Et Archid. ait quassatas censeri etiã illas quæ ante illud cap. fuerunt factæ. Cuius opinionẽ sequitur ibi latissime Io. Monachus, quamuis incaute Perus. cõtrariũ imponat ei. eandem sequitur late Ioh. And. ibidem. Quod ipsum etiam breuiter Guillelmus a Mõte Lau. tenet. Satis etiam late idem probat Petr⁹ ab Anchar. Qui cum Perus. rem breuissime tangẽte. Opinionẽ Io. And. amplexus videtur Probuseriam in additio. Ioh. Monachi, dum eum nullatenus in hoc impugnat, probare videtur. Solus Imolensis relatus & probatus a Dominico ibi contrarium dixit secundum Iuris rigorem esse verius, quamuis crederet in praxi seruandam esse opinionem Archid. & Cõmunem. & perpendamus hanc decisionem esse omnium quæ allegari possunt nostro casui simillimã. Sicut enim in nostro casu agit

¶ Acto de dolo
dicitur in eũ qui
permittit incipere
& non perficere
opus in re sua.

¶ Intellectus cõ
munis. c. ii. de
concess. præb.
lib. vi.

de beneficio vacaturo, ita in illo. Et sicut ibi promissio erat cū die incerto. s. cum facultas se obtulerit conferendi, ita & in casu nostro, cum. s. cederet, vel decederet Ludouicus. Et sicut ibi dies omnino incertus gratiam efficiebat condicionalem secundum omnes ibidem, ita & in casu nostro ut in præludiis est dictum. Et sicut ibi antequā dies incertus certificaretur, & sic ante impletam conditionem. i. antequam beneficium promissum vacaret, superuenit. e. illud reprobans promissiones per quas Ius ad vacatura tribuebatur, ita & in casu nostro antequā dies incertus huius gratiæ eueniret, & ita ante conditionem ad impletā superuenit Clementina prædicta, quæ prohibuit filios illegitimos in patrū beneficia vllō modo succedere.

Neq; vlla occurrit euasio, nisi a Cōmuni cū Imol. discedas. Quod tamen non esse faciendū in solutione. 4. argumenti pro copetitore facti clare ostendā. vel nil pro illo facere illud argumentū demonstrabo. Vel nisi forte quis dicat p̄ illā cōstitutionē satis se ad præterita expresse extēdere. Qd̄ Archid. & Guiller. innuerunt, & ipse in medio iudicibus relinquor: rem a me nullatenus monendā, si tam litigatorem, q̄ aquū consultorē agerē. Cū Feli. & alii omnes recentiores, ut indeligerentur decisionē Imolensis Cōmuni contrariam tractant, ita parum hoc olfecerint.

Tertio principaliter faciūt illa multa quæ Io. Monach. vir ingenii acumine variaq; doctrina præcellens & Ioh. And. cum Petro ab Anchar. in illo. c. 2. ad confirmandam conclusionem tactā in secundo arg. adduxerunt. Quorum de numero est primo q̄ debitū conditionale vel incertum omnino diem continēs perit, si superueniat impedimētū conditione pendente, vel antequā dies eueniat. Quod tamē intelligo in vltimis voluntatibus. l. Intercidit. ff. de cōdi. & dem. & etiā i. 2. cōtra cōtibus quo ad obligationes perficiendas. l. Quoties. §. 1. ff. de noua. cū annotatis ei per Bar. Secundo q̄ dies conditionis adimpletæ tunc demū retrahitur, quando pēdente conditione non superuenit aliquid, qd̄ illius dispositionis conditionalis effectū impediatur arg. l. Honorū. ff. rē rat. haberi. & c. Si pro te. hoc tit. lib. 6. Tertio q̄ si legatarius ante conditionem impletam moriatur, vel alioqui fiat incapax, r̄ il querit ei neq; quidquā transmittit ad successores. l. 1. §. Sin autē aliquid. C. de caduc. tollend. l. Si ita legatum. §. Illi si volet. ff. de leg. 1. Et idem si pendente cōditiōne seruus fiat. l. Intercidit. ff. de condit. & demonstrat. cum resolutione Alberici ac Bartoli ei adiecta. Cum ergo accessus is conditionalis sit, cum omnino in incertū diē concessus fuerit, cū impedimentū pēdente conditione ac ante diem certificatū euenerit, & ideo retrahitur nequeat, cum deniq; habēs illum legatario in hoc exaquetur, ut Old. receptus affirmat in consil. 8. Quidā & 168. Ad primā. cū anteq̄ dies cederet

Alio intellecto
c. ii. de concess.
preb. li. vj. tangi
tur.

30. monachos
laudatus.

Conditionale de
bitum perire p̄
pter impedimētū
cum r̄ incapaci
tatem.

cederet factus sit competitor incapax, sequitur per illam hanc catoriam obtinere non posse.

Quarto principaliter facit ^o q̄ licet regulariter factum legitime nō pereat, quā ad eum casum veniat, vnde incipere non posset regula factum. lib. 6. l. In ambiguis. §. 1. ff. eod. c. Neq; furiosus. 32. q. 7. c. pen. de eo qui cog. cōsang. vxor. su. l. A doptiuus. ff. de rit. nupt. in princip. l. Patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. l. 1. §. Casū. ff. de postulā. l. Is cui. ff. de testa. Tamen illud procedit quādo actus fuit perfectus & consummatus, secus est si actus non esset consummatus. Quia tunc destruitur, quando deuenit ad casum a quo inchoari nō potest. l. Pluribus & l. Existimo. ff. de ver. & in. l. Si metallū. §. Si seruo alieno. ff. de his quæ pro non script. in. l. Pro parte. ff. de seruitut. in. l. Post finitam. ff. de susp. tutor. i. l. Si sub vna. §. Si quis viā. de verbo obligat. Verba enim illius legis pro parte quam Io. Monach. vbi supra cum Io. And. & Petro citat ea sunt: Pro parte domini seruitutem acquiri nō posse vulgo traditur. Et ideo si quis fundum habens, viam stipuletur & partem fundi sui postea alienet corrumpit stipulationem: in eum casum deducendo, a quo stipulatio incipere non possit. Hec illa. Si tamen iam semel quæsitā & constituta fuerat seruitus, quamuis stipulator mortu⁹ duos hæredes reliquisset, seruitus tamen iam perfecte acquisita nō perisset vt habet. l. illa Pluribus. §. Et si placeat. ff. de verbor. Sic igitur in casu nostro prouisio conditionalis & sub omnino incertum diē facta & nondum perfecta, sed pendens quam is continet accessus perit cum anteq̄ perficeretur ad tēpus huius Cle. peruenit, a quo iā incipere nō poterat.

Quinto facit, q̄ Ius ^o omne ad rem ad aliquod beneficium acquisitum perditur, si inhabilitas vel irregularitas superueniat illud habenti ante quam Ius in re perfectum consequatur, per illa multa quæ supra in except. 9. pag. 32. vers. Non obstat. late adduximus. At cōpetitor longe antequam Ius in hac catoria perfectū quæsiisset factus est per hanc Cle. inhabilis. Ergo si quod ad rem Ius habuit perdidit.

Sexto facit ^o q̄ inhabilitas superueniens potentiusest ad tollēdum Ius ad rem & eius perfectionem impediendam, quam econtrario Ius illud ad rem ad inhabilitatem ne superueniat arcendam. Exemplum primo in hærede, qui licet tempore testamenti facti & mortis testatoris reperiat ad hæreditatem adeundam habilis & Ius ad rē multo maius habeat, & multo ad Ius in re propinquius, quam qui habet accessum ad beneficium nondum mortui. Si tamē ante aditam hæreditatem deportetur perdit Ius ad rem illud antea sibi quæsitū, non cōtra, per illud Ius a deportatiois inhabilitate, quoad illam hæreditatem præseruatur. l. Si alienū. §. In extraneis. ff. de hæredib. instir. §. In extraneis. de hæred.

K

^o Regula factum legitime lib. vj. de acruperfecto & consumato intelligenda.

^o Beneficium ad ecclesiasticū ius per irregularitatem & inhabilitatem superuenientem perdit.

^o Ius ad rem tollitur per incapacitatem: non cōtra incapacitatem per ius ad rem spedit. Quod ita esse in herede legatario taliqui contrahente probatur.

qualit. & different. Exemplū secundo in legatario condicionali. Nam is perdit suam spem, si pendente conditione moriatur aut deportetur, & durante deportatione dies cesserit, vel conditio impleta fuerit. l. In tercidit. cum resolutione Alber. Bartol. & Cōmunis. ff. de cōdit. & demonstrat. & l. Interuenit. ff. de legat. praestand. l. Si cognatis. ff. de reb. dub. cum eis annotatis. Et cōstat tantum, imo plus Iuris esse legatario condicionali in legato post testatoris mortem, quam habenti expectatiuam vel accessum ante mortē eius, in cuius beneficiū est successurus vel accessurus. Ergo & si habens expectatiuā, vel accessum fiat incapax anteq̄ dies cedat, eadem imo maiore ratione perdit Ius ad rē qđ habebat: vel saltem durante illo impedimēto non poterit illud ad Ius in re transferre. Exemplum tertium in contractibus sit de illo qui obligationem condicionalem in puram nouauit, & pendente cōditiōe deportatus fuerit. Nam si durante deportatione conditio adimpleatur nō cēsebitur obligatio nouata. l. Quoties. §. 1. ff. de nouat. Per quā oia vides Ius illud ad rem & spem debitum iri per illam incapacitatē superueniētē tolli, nō contra per illud Ius ab incapacitate praeseruari habētē illud.

Expectatiua generalis ante et de fil. p. cl. in petra admilla beneficia patris na p. d. cl.

Septimo pro exceptione nostra facit q̄ nemo diceret eū qui expectatiuā generalem ad primū beneficiū vacaturū, quod duxerit acceptandū, ante illā Cle. habuisset, posse acceptare bñficiū quod patris eius mediate fuerat si post illam Cle. vacasset. Et non alia ratione, quā quia per illam Clementinam factus fuerit inhabilis ad illud, non obstante quam prius habuit expectatiua. Ergo inhabilitas per illā Clementinā inducta efficit, ne Ius ad rē ante habitū in Ius in re transire possit.

Expectatiua Ius ad rem con fert alia maius alia minus: sed accessus maius quā alie ut plurimum.

Et ne dicas primo per accessum Ius ad rē fuisse quāsitū, per expectatiuam generalem autem minime secundum Gomeſiū in q. 1. de nō tollen. Iure quāſito. pag. 9. vers. Quarto modo. n. 33. Considera primo eius fundamenta id non probare. Nam primū. f. decisio Egidij. 667. Auditor deputatus. non agit de expectatiua pura, sed condicionali. Vel quia ōnis expectatiua est condicionalis gratia, ut ait ipse in decis. 38. Acceptatio. & clare sentit Old. consil. 58. Quidam. & consil. 68. Ad primā. & in praeludiis est dictum. Vigilantius dico Egidium nō agere de expectatiua, quā vna tantū conditione omnibus expectatiuis cōi suspenditur: sed de expectatiua quā preter illam habet aliā. f. si per solertem indaginem inuentus fuerit idoneus, vel diuini, vel humani Iuris peritus, vel aliam similem. Is enim ante hanc conditionem extrinsecam purificatam nō habet Ius in re neq; ad rem, ut ait Egidius. Argumentum autem nostrum in illa expectatiua, quā vno generali modo est condicionalis fundatur. Nō probat etiā secundū, ratio videlicet illa q̄ non solum mandatū de prouidendo sed neq; alius titulus de futuro

Expectatiua dicitur condicionalis semel malitiae vero dicitur.

est habilis ad producendum siue causandum Ius in re. Nam hæc ratio æque in accessu concludit ac in alio mandato: nisi quâ parte accessus cõtinet collationem saltem conditionalem. Non probat etiam tertium. s. Decisio Egidii. 64. Conclusio q̄ gratia. Quoniã illa solum probat p̄ mandatum de prouidendo Ius in re non quæri.

Considera secundo, q̄ aptius in hoc allegari potuit gl. ordinaria in c. Veniens. de renunciat. cui similis est in c. Literis. de rescript. quæ aiunt per mandatum de prouidendo nil Iuris quæri expectanti, sed solû offi- cii iudicis ab eo implorari posse. Quas etiã in Iure ad rem procedere dicebat Panor. in illo c. Literis. & aliis locis quæ ibi in huius anni initio citauimus. Vbi tamen secuti Hostiæ. Imol. & And. Sic. contrariû mul- tis comprobauimus, & conclusimus omnibus expectantibus aliquid Iuris ad rem quæri ad beneficia suis expectatiuis comprehensa: quã- uis aliis fortius & affectiuum aliis, debilius & non affectiuum. Consi- dera tertio, q̄ neq; Pan. neq; Cõmunis negat per gratiam quæ benefi- cium in ea contentum afficit quæri Ius ad re. & ita in ea saltem procedet argumentum. Nam nemo vt credo dicere audeat per eiusmodi gratiã generalem etiam affectiuam ante illam Clementin. obtentam quem succedere posse in beneficio a patre mediate obtento. Ergo per illam Clement. etiam Iuri ad rem fuit derogatum.

Et ne secundo soluas argu. respondendo aliud esse in accessu qui pe- nitus perit, si nõ sit ei locus in beneficio illo particulari ad quod datur, aliud in expectatiua, quæ in aliis quoq; in beneficiis suã potest sortiri effectum, argumẽto eius quod eleganter Gomefius determinat in q. 51. Regulæ de non tollend. Iur. quæ. n. 40. s. per prouisionem Papæ cum clausula: modo non sit alteri Ius quæsitum. tolli quidem Ius per expe- ctatiuam generalem habitum, non autem quod acquisitum est per ac- cessum, vel regressum. Cuius rationẽ sensit paulo prius. n. 30. s. q̄ in al- tero casu irreparabile damnũ sit, cum in alio beneficio verificari non possit, in alio vero non. Ne igitur (inquam) hoc respõdeas, considera 4. q̄ nolo ipse dicere Ius per huc accessum acquisitum, & aliud per aliã expectatiuã generalem æqualia esse in omnibus, sed solum in hoc q̄ vtrunq; est Ius ad futurum, & per neutrum est Ius in re quæsitum. Et ideo cum incapitas inducta per illam Clementinã Iuri expectatiuę generalis præiudicet, sequitur non posse dici per eam ideo non præiu- dicari accessui. Quia ex eo iam Ius quoddã ad rem conditionale quæsitũ erat illũ habenti. Quod nostro proposito sufficit. Nulla enim alia ra- tio reddi potest, quare Clementina illa non præiudicet competitori quoad hunc accessum, nisi quia per illam Iuri alterius ad rem quæsitũ non fuit derogatum.

5
Accessus & re-
gressus non præ-
iudicatur per p-
uisionẽ cõ clau-
sula si nondum
est aliquod Ius
quæsitũ: sed alio
expectatiuis sic.

a
Beneficium p[ro]p[ri]o
per stat[utum] d[omi]ni
bic[um] ante hanc
Clem[ent]inam filio
post illam ei co[n]s[er]uari non posse.

b
Clementina de
fil. p[ro]p[ri]o. filio
corum ante illa
natio nocet: et
facultas succed[endi] ei co[m]pe[te]t
cum accessu
conferatur.

c
Ad eand[em] potesta-
tem a quo per
se co[n]stitit a quo
non.

e
Accessor n[on] ha-
bet plus iuris
ante mortem eius
cui est accessur[us]
quam heres ante
mortem testato-
ris.

Septimo facit ^a q[ui] tenentem partem aduersam oportet confiteri e[ss]e
cui ante illam Clem[ent]inam tanquam proximo cognato debebatur ali-
quod beneficium, iuxta notata per Domi. receptum in cap. Cum in
ecclesiis. de p[ro]b. li. 6. q[uo]d pater eius mediate ac ante illam Clementinam
obtinuerat, posse post illam obtinere. Quod tamen nullus eruditus vt
arbitror consulere audeat.

Octauo facit ^b q[ui] facilius tollitur id quod priuilegio co[m]petit, quam
quod Iure co[m]uni. l. Eius militis. §. Si militia miss[us]. ff. de milit. testa.
Sed filius presbyteri ante illam Clem[ent]inam natus per eam faculta-
tem a Iure co[m]uni sibi collatam, vt patri posset immediate succedere iux-
ta. c. Ad extirpandas. de filiis presbyt. Nemo enim vt arbitror contra-
rium dicat. Imo id ad vnguem post illam Clem[ent]inam seruatur. Ergo pari
vel maiori ratione, qui habet accessum, & ita facultate[m] ab homine per
priuilegium Iuri semper ac Deo nonnunq[ue] & hominibus perosum, con-
cessam amittere debet. Et ne dicas aliud esse in accedendi facultate
speciatim ad certum beneficium concessa, aliud in facultate Iure Co[m]u-
niti generatim concessa. considera quod licet quoad alia proposita
diuersa in eis sit ratio, tamen quoad nostrum p[ro]positum, facultatem
s. succedendi vna videtur esse. Nam primo vtriq[ue] ante illam Clem[ent]i-
nam quaesita erat facultas succedendi in his beneficiis. Secundo
neuter admisit culpam quare sua facultate priuetur. Tertio vterq[ue] pra-
cessit illam Clem[ent]inam. Quarto neuter habebat vllum Ius in re ante
illam. Quinto vtriusq[ue] beneficium vacauit post illa[m]. Sexto verba Cle-
mentinae vtrunq[ue] comprehendunt. Quare igitur alter efficitur incapax
& perdit facultatem acquirendi Iure co[m]uni sibi obueniēte, alter vero
capax perseuerat, & non perdit facultatem acquirendi Iure peroso val-
de: & tanto exosiore, quanto specialiore sibi competentem? Et ne dicas
facultatem illam succedendi in beneficium patris mediate generalem
non esse vllum Ius per se subsistens, ^b sicut neq[ue] potestas adeundi haereditate[m], qua[m] quilibet capax habet generaliter absq[ue] respectu alicuius haereditatis praesentis vel speratae secundum Bartol. co[m]muniter receptum
in. l. Is potest. n. 3. ff. de acquirend. haeredit. Ne inquam hoc dicas, conside-
ra q[uo]d etiam potestas adeundi haereditatem quam habet haeres instituit[us]
viuo testatore, non est Ius aliquod neq[ue] spes approbata lege secundum
eundem Bartol. in illa. l. Is potest. n. 9. Et constat eum qui habet accessu[m]
ante mortem eius cui est accessurus, non habere plus Iuris quam haeres
institutus per ea quae in praesidiis dicta fuerunt. Quoniam quemad-
modu[m] testator testamentum suum reuocare potest, ita & Papa quem
concessit accessum. Et quem admodum haeres ante testatorem moriens
nil transmittit ita, neq[ue] is accessor si praemoriatur ei cui est accessurus,

vt palam est. Ergo lex cuius verba comprehendunt filium presbyteri tam habentem accessum, quam non habentem, cum nulli vllum ius viuentibus beneficiariis competat, vtrunq; etiam quoad sententiam cōplectetur, licet alteri maior spes sit quam alteri. Quia plus vel minus non mutant speciem, vt Philosophus ait, & Iurisconsultus probat in l. final. ff. de fun. instruct. Et non solum vniuersalis qualis est hæc Cle. Sed etiam in definita omnia quæ sunt eiusdem rationis comprehendit, licet alia sit alia melior & maior. glo. celebris. c. Vt circa. de elect. lib. 6.

Nono p hac parte facit argumentū a sufficiēti partiū enumeratione. Quod est fortissimū. c. Si enim. de pœnit. dist. 2. vers. Eligat. & Institut. de obligat. quæ ex quasi cōtract. nascū. in princip. A ut enim cōpetitor vult succedere in hac cātoria patri mediate per legem cōmunē, vel per dispensationem. Eligat vtrum maluerit. Per legem cōmunem non potest. Quoniam lex posterior derogat priori. c. 1. de constit. lib. 6. l. Non est nouum. ff. deleg. Et ita hæc Clemē. derogat Alexandrinæ. de qua in c. Ad extirpendas. de fil. presbyt. Qua parte illa continet filios presbyterorum succedere posse mediate in beneficiis paternis. Vnde post illā Cle. nulla est lex cōmunis per quā liceat filio presbyteri succedere mediate in beneficio paterno. Ergo cōpetitori non licet iam per illā legē Alexandrinā succedere in hac cantoria. Non item per dispensationē. Quia nullam talem habet expressam. Sed neq; tacitam. Quoniā ex nulla parte literarū accessus colligi potest Papam sciuisse cōpetitorem fuisse filiū eius, qui hanc cantoriam vnquā tenuisset. Ergo nulla via in eam succedere post illam Clement. potuit. At ante illā non successit vt ex preludiis constat. Ergo propositum.

Decimo facit, q; præiudiciū per solam consequutionem & nō principaliter contingēs non habetur in consideratione, textus iuncta gl. fi. in c. Quamuis. de pactis. lib. 6. Quam ad tria ibi putauit singularem Perul. & Georg. in col. 2. 2. & 23. repetitionis illius probat. Quæq; ad textum relata habet iuramentū filix renūciantis bonis paternis nō ceteri aliis præiudiciū inferre, quāuis filiis eius præiudicet, eo quia illd præiudiciū per quandam consecutionem & non principaliter fit. In quo illa cōmuniter recepta est ibi & a Felin. in cap. Cum. M. n. 29. de constit. & in c. Humilis. n. 4. de maior & obed. & in c. Exhibita. n. 1. de iudic. & in c. Cum sit generale. n. 9. & in c. Si diligenti. n. 32. de foro cōpet. & in cap. Quamuis. n. 16. de re iudic. & in cap. 1. n. 1. & in cap. Illa. nu. 2. sub finem de accusat. Facit glo. in l. De vno quoq; ff. de re iudic. Facit l. Verum. 2. ff. de furt. l. Fluminum. §. fin. ff. de damno infect. & l. Deniq; §. final. ff. de aqua pluui. arcenda. & l. Si quis nec causam. ff. si certum petat. & illa multa quæ allegat more suo ibi Iason.

e
Argumentū a sufficiēti partiū enumeratione validum.

10
Præiudiciū patrimonium non secundariū attendendum. Quod paulo inferius resoluitur.

10
Præiudiciū patrimonium non secundariū attendendum. Quod paulo inferius resoluitur.

Tradit etiam Pan. in consil. 8. Illud. n. 5. & Feli. in rub. de treug. & pace & in. c. Quae in ecclesiarum. de constitut. n. 46. quae citat & sequitur Curtius iunior in consil. 1. n. 21. Quin & Gomefius in. q. 3. regulae de non tollend. Iure quaesit. affirmat per regulam illam non habere locum in Iure alterius, quod in consequutionem tollitur, sed solum in eo quod principaliter tangitur. Imo ibi. n. 9. ait anno. 1538. in praetorio Rotae pronuncia tum fuisse poenitentiarum sacram posse tollere Ius quaesitum alicui propter incursum periurii vigore. l. Si quis maior. C. de transactio. Quia illud Ius non est principale negotii, sed secundario obueniens. At in omnibus hominum actis causa immediata non autem mediata & secundaria & per occasionem inducta attenditur secundum Compostella. in cap. Cum in cunctis. de electio. col. 4. & Feli. in. c. Solitae; de maior. & obedient. & est glo. celebris in cap. De caetero. de homicid. cum aliis quae Dec. in cap. fin. in princip. de confirmat. vtil. vel inutil. & in rubri. C. qui admitt. col. 3. tradit. Nam & causam naturalem non accidentalē considerandam probatur in. l. Qui habet. ff. de tutel. At per hanc de qua differuimus Clementinam Clemens. 7. principaliter voluit munditiei sacerdotali & honori coelibatus, ne ille male audiret, & male audiendo populo scandalo esset, consulere, ac constitutionē Alexandrinam, quae rei contrariae occasio erat tollere. Per cuius sublationem & contrariae constitutionis quae sanctissima est inductionem neque competitori neque ulli alii fit principaliter & immediate praedictum, sed solum per quandam consequutionem, de quo nulla est habenda cura per praedicta.

Ut tamen nil taceam quod competitorem iuuat, ad hoc pro illo responderi posset primo negando cum Ludouic. Roman. consil. 176. Ista sunt. col. penul. & Decio in. l. Pecuniam quam. ff. de reb. credit. n. 6. quod quando agitur de praedictum tertii non solum consideratur quod principaliter fit, sed etiam quod in consequentiam & secundario. Quod ea ratione Roman. probat. Quoniam alioqui nulla gratia Papae diceretur alteri praedictum: cum omnes principaliter fauorem eorum quibus conceduntur respiciant.

Contra tamen hanc solutionem replicari potest primo quod horum opinio contra Communem est. Secundo quod licet vera esset tamen solum procedit, quando illud Ius cui per quandam sequelam derogatur, iam inerat tempore gratiae alteri factae secundum Gomefium in illa. q. 3. pag. 3. At competitor non habebat Ius in hac caetoria ante illam Clem. Et Ius conditionale ac ad rem non videtur sufficere secundum Gomefii mentem. Quoniam loquitur in materia illius. l. Pecuniam. & illius decisio, quae communiter recepta est Bartol. in. l. Post dotem. oppo.

Causa imediata
tam non imedia
tam consideran
di. Et ideo Ius
competitio alicui
et periurio tolli
posse per peni
tentiarum.

2. ff. solut. matr. s. posse me renunciare obligationi conditionali, qua tenetur mihi Titius, vt conveniatur a Caio ratione puræ qua tenebatur antea quam illo consentiente mihi sub cōditione obligaretur. Sed pro cōpetitore facit q̄ Alciatus varia & absoluta doctrina pariq; prudentia & circūspectione vir ad probans decisionem Barr. prædictā in ea. l. Pecuniam. ait præiudicium, quod per quandam sequelam cōtingit attendendum esse, quādo id a lege habitū est, vel ab homine ipsius habentis contēplatione. Cuius si dictum referas ad materiā in qua loquitur, videtur cōprehendere etiam Ius conditionale. At competitori Ius hoc competebat tempore quo illa Clementina facta fuit & sui contēplatione concessum erat. Ergo attendendū est, ne etiā per sequelam tollatur

Contra tamen hanc solutionem quæ satis exquesita est replicari etiā potest primo Alciatum id non exprimere, secundo nullam eum legem vel rationem quæ id concludat citare. Nam Bald. quem citat in .q. 7. l. Postquam. C. de pactis. de Iure in re quæsito loquitur. Egid. item qui ad hoc citari posset in decisio. 74. Termini. de Iure quæsito in re agit.

Tertio q̄ licet id esset verum cum agitur de derogādo alteri⁹ Iuri per pacta vel gratias principum particulares. Non autem quando ageretur de derogatione Iuris per legem generalem & publicam corrigentem aliam, quæ suapte natura est talis, vt per sequelam ingrata debeat esse aliquibus & spei & facultatis iam quæsitæ derogatiua. Quoniam sicut legem quam corrigit tollit, ita etiam spes cōmodi ex illa lege sperata tollitur, si nondum ad rem ipsam peruentum fuerit. Quod probat cap. Non debet. de consanguinit. c. De multa. de præbend. cum multis aliis quæ in proximo argumēto adducā. Pro quo facit primo, q̄ illud dictum: nō videtur princeps præiudicare alteri & accipiendū est de alio præiudicio, quam de cogitato per ipsum, vt erudite de more determinat per multa Dec. in cōsil. 113. col. 2. & 3. post gl. & Pan. in c. Cū olim. de privileg. & alios multos, quos ibi refert. Secundo facit q̄ Cle. hæc habet in fine clausulam derogatoriam, quoruncunq; cōtrariorum. Quæ in lege saltem generali posita omnia tollit secundum Io. And. in c. 1. de excess. prælat. col. 3. li. 6. & sentit Bart. in extraua. Ad reprimendā. verb. non obstantibus. & Card. consil. 25. In Dei. col. fin. & Felin. in c. Nonnulli de rescript. n. 25. vers. Decima conclusio.

Quarto contra illam doctrinam Alciati est decisio Bartoli cōmuniter recepta in l. Qui Romæ. §. Flavius. ff. de verb. s. eum qui donavit alicui rem ea lege, vt post certum diem quæreret ecclesiæ, posse remittere modum donatario, sine respectu præiudicii ecclesiæ, cuius tamen contēplatione ille fuit adiectus, si saltem illa in hoc nihil egit.

Alciatus laudatus paulo post omittitur.

Præiudicium ter
tium præcogitatum
a principe non
impedit.

h
 Preiudicium se
 cundarium quādo
 actus sine hanc
 in illud suapte
 natura tendit ac
 tendit: licet atre
 in intentione ani
 mi agentis in al
 iud principaliter
 ser destinetur.

Quinto contra solutiones praedictas replicari potest, quod vera resolutio in hac materia sit, b quod preiudicium tertii secundarium attenditur, quando actus suapte natura in illud immediate tendit: licet propositum & intentio concedentis in aliud tendat. Verbi gratia: in casu Ludov. Roman. consil. 176. col. pen. Papa cum derogat conclusioni factae in causa, principaliter quidem id facit, ut faueat alteri parti. At quia illa derogatio suapte natura in prauiudicium alterius partis tendit, attenditur illud, & habet locum regula de non tollend. Iur. quae sit alt. Item si Papa conferat mihi beneficium tuum, licet id faciat principaliter ut faueat mihi, tuum tamen prauiudicium attenditur. Quia licet attenta animi eius intentione mediata & secundaria sit illud prauiudicium: attenta tamen ipsius actus natura, immediata & principale est. Quae resolutio noua probat esse vera per illam aliam resolutionem, quam olim in c. Quia diuersitatem. de concess. praebend. post Panor. tradidimus. s. quod errans & culposus non tenetur de his quae proueniunt ex sua culpa, nisi quando immediate proueniunt ex ea vel ad illa specialiter ordinatur. Pro quo facit illud cap. quod putauit singul. Iason in §. Rursus. col. 5. Institut. de actio. Vbi. n. 15. Gomezius plurimos citat, sed non Petrum & Perusinum qui docte de hoc differunt in cap. fin. de homic. li. 6. Quod facit etiam Gondissalusa Villadie. de irregularit. col. 20. Cum igitur haec Clementina immediate ac principaliter ad tollendam constitutionem Alexandrinam tendat, cum suapte natura specialiter non ordinetur ad tollendum hunc vel illum accessum neque alias expectatiuas, cum etiam si nulla talia fuissent illo tempore concessa, nihilominus profuissent, cum ita omnia contraria tollat, cum per accidens & occasione cum eo concurrat, cumque sit ius quoddam conditionale, ac multis modis amissibile: consequens videtur per hanc Clementinam sublatum fuisse.

i
 Intellectus est.
 Et ibi q. de etia.
 & qual. & gl. illi
 quinto.

Vndecimo faciunt decisiones particulares variae variorum autorum. Quarum prima sit i gl. multis putata singul. quae quinta est Cle. Vt hi qui. de atat. & qual. s. constitutionem illam quae prohibet dicere sententiam vel dare vocem canonicis qui saltem subdiacones non fuerint, comprehendere etiam canonicos ante illam Cle. creatos. Et ita noua constitutio comprehendit futuros effectus actus praeteriti. Haec tamen decisio quae multis & etiam mihi primo aspectu visa est pro nobis facere, quamque magni faciunt omnes ibidem, & Feli. in c. fin. col. 11. de constit. parum meo iudicio pro nobis facit. Quia illa Cle. expresse ad canonicos antea creatos se extendit. Loquitur enim de his qui sunt mancipati vel mancipabuntur officiis diuinis. Qua ratione etiam parum facit pro Feli. ac aliis multis eam commendantibus ad hoc, quod noua constitutio comprehendit effectus futuros actus praeteriti. Quoniam illi loquuntur de constitutione quae simpliciter

pliciter statuit, non se ad preterita extendendo: cum tamen illa Cle. se ad preterita respectu effectuum futurorum expresse protendat.

Secunda decisio sit eiusdem gl. quæ secundum Feli. in d. c. fin. n. 11. & alios alibi probat vnam limitationem illius regulæ, quæ habet nouam legem non extendi ad preterita, vt fallat, quando actus preteritus suam perfectionem a facto futuro expectat. ^a Circa quam decisionem, quæ multis videri potuit pro nobis facere, dico primò eam non elici efficaciter ex illa gl. Quia primo, vt paulo ante dicebā, loquitur in lege quæ expresse ad preterita. i. ad canonicos ante creatos se extendit: Cum tamē decisio prædicta & Feli. cum aliis ea vtentibus de lege ad preterita expresse non se extendere loquantur. Secundo quia illa gl. non loquitur de re imperfecta neque suam perfectionem a facto futuro expectante, sed potius omnino perfecta quæ parit effectus futuros. Loquitur enim de canonico iam plene creato, & canoniam plene collata, quæ facultatem ferendi sententiæ vel vocem in capitulo dandi parit. ^b Dico secundo decisionem & limitationem illam meo iudicio etiam in se falsam esse, si intelligas eam de actu consummato, nondum tamen suum effectum sortito. De quo videtur communiter doctores eam intelligere. Primo quia nulla lege probatur. ^c Et a regula non est recedendum sine probatione necessaria gl. memorab. in rubri. de regul. Iur. lib. 6. & in regula Omnis diffinitio. ff. eodem Bart. in l. Quoties. ff. si quis cautio. cum multis aliis quæ in illa rub. olim scriptus. Secundo quia Barto. receptus ab aliis in illa l. Oes. n. 44. ff. de iust. & Iur. ait ad rem perfectam ratione formæ non extendi legem nouam simpliciter latam. Quod etiam Pan. in d. c. fin. col. pe. cum quo trāseunt omnes affirmat. Tertio dico decisionis huius falsitatem nil nostro proposito obesse. Quonia ex falsitate illius solū sequitur huic accessui non fuisse derogaturam hanc Clemē. si solū vetuisset accessus & expectatiuas super beneficiis paternis concedi. Quia quoad formam perfectus fuit, licet non quoad suum effectum. Quia nondum sortitus erat illum. Quod nos non negamus, sicut & supra confessi sumus legem nouam, quæ irritat testamenta sine certa forma confecta, non extendi ad ea quæ ante illam fuere perfecta, licet restantes illi legi superuixerint: & reficiendi opportunitatem haberint per. l. Iubemus. C. de testa, & ea quæ ibi Paulus annotauit: quid quid Angel. probatus recentioribus parum expendentibus decisionem Bart. prædictam communiter esse receptam dixerit in Authēt. Vt facte nou. constit. §. 1.

Tertia decisio sit eiusdem gl. quæ secundum Card. ibi & Feli. in illo. n. 11. singulariter probat constitutionem nouam comprehendere id quod iam præteritum est respectu futurorum effectuum: licet non respectu præteritorum quoniam est utrorumque productiuum. Supra qua decisione dico primo eam ibi non probari,

^a Intellectus est
vt si quis in
glo. v. de ca. et
qualit.

^b lex noua simpli
citer loquens non
extendit ad præ
terita ratione for
me perfectæ: si
quoad effectum
sint imperfecta

^c Regulam sine p
batione necessa
ria non esse limi
tandam.

^d Lex noua non in
cludit præterita
etiam quoad fu
turos effectus: si
uere ipsa vel se
nec ipso & non
de vltimo: effectus
aut executione
loquatur. Et ea
debetur facta

Quia ut praedixi gl. loquitur de illa Cle. quae se ad praeterita extendit. Decisio vero doctorum de alia, ut patet ex eorum commentariis. In quibus pro alia limitatione videas hanc positam, & pro alia, quando lex se ad praeterita extendit. Dico secundo illam sic absolute intellectam etiam videri falsam. Quia primo nullo iure probatur. Nam quae iura in id citantur non disponunt de re praeterita, sed de usu exercitio, executione, vel ordinatione futura rei praeteritae. Quae longe esse diuersa satis clare colligitur ex doctrina Bart. in d. l. Oes. n. 44. & clarius ex resolutione Ant. in c. fi. n. 15. versic. Tertio casu. & Imol. n. 13. versic. Tertio casu. & Pan. n. 11. & Do. cum Al. in c. Ex antiquis. 54. dist. Et non est limitanda regula sine probatione necessaria per supradicta in. 2. decis. Secundo contrarium probatur in c. Per tuas. de maiorit. & obed. iuncto. c. fi. de constit. iuxta inductionem factam in argumento pro competitore supra formato. Dico tertio ex eius falsitate nil contra nos inferri. Quia nos non contemdimus constitutionem de aliqua re vel actu simpliciter loquentem extendendam esse ad rem, vel actum praeteritum ratione futuri effectus, sed legem agentem de usu & executione alicuius rei vel actus futura comprehendere usum & executionem futura rei praeteritae. Defendimus enim legem prohibentem quaecumque & quaecumque futuram successionem comprehendere successionem futuram: etiam si quis eam praeterita ratione rei praeteritae. scilicet accessus vel alius expectatatiuae antea concessit. Quod longe diuersum est. Hoc enim non est extendere legem ad praeterita, illud autem sit, ut mox magis apparebit.

Quarta decisio sit gl. memorabilis iuncto text. in verb. utetur. Cl. 2. de vita & honest. cleri. quae singular. probat constitutionem prohibentem usum & exercitium futurum alicuius rei vel actus comprehendere etiam usum & exercitium rei praeteritae. Nam Cle. illa. 2. prohibet usum vestium virgatarum, vel partitarum clericis, & ait gl. illam comprehendere usum vestium antea factarum. De qua decisione dico primum illam esse veram. Quoniam ut gl. ipsa subtilissime subiicit, per hoc dictum non extendimus illam constitutionem ad praeterita, sed intelligimus eam in usu rei futuro, de quo loquitur. Aliud enim est res ipsa praeterita, aliud usus eius futurus. Res ipsam ut praeterita est, & illius usum praeteritum illa Clem. non tangit, sed tantum usum futurum. Dico secundo illam communiter recipi. Nam eam probant ibidem Card. & Panor. & impense commendat Imolen. & Anto. cum Imol. And. Sic. Feli. & Dec. in dicto. c. fin. & Do. cum Ale. in d. c. Ex antiquis. adprobant. Tertio dico illam gl. & decisionem quae ex ea elicitur male applicari a Feli. in c. fi. de constit. col. 1. limitationi ipsius quintae. Quam constituit ex decisione prima supra relata. Quarto dico hanc decisionem nostram propositum maxime iuuare. Quoniam ut illa gl. loquitur de lege quae nullam de praeteritis mentionem facit, ita & nostra Cl. & ut illa loquitur

e
 Lec de usu exercitio & executione loquens in clauis dicitur et ecce canonem rei vel actus etiam praeteriti.

de vsu futuro, ita & hæc de successione futura. Cum ergo illa dicat Cle. illā comprehendere vsū futurū rei præteritæ, ita & Clemētina nostra cōprehendit futurā successiōne ratione rei præteritæ: & ita futurā successiōne ad quā cōpetitor ratione accessus præteriti aspirat.

Quinta decisio quæ corroborat quartā sit gl. recepte per omnes quæ postrema est. c. 1. de iniur. lib. 6. quæ ait ^ftext. illum qui excommunicat concedentes vel extendentes pignorationes vel represalias ad clericos, comprehendere eos qui antea concessas extendunt. Et ita comprehendit vsū futurum rei præteritæ.

Sexta quæ confirmat etiā quartā sit gl. singul. Cle. r. de testa. f. q. Cle. illa præcipiens executoribus testamentariis etiam religiosis exemptis, vt rationem de sui officii gestione & executione ordinariis reddat, includit executionem & gestionem futuram: licet non præteritā, vt in solutione argumenti quinti competitoris dicam. Et ita vides constitutionem de gestione simpliciter loquentē includere gestionem, & ita vsū & exercitiū rei præteritæ officii. s. exequendi antea suscepti. Ad idem allegat Do. & Car. Alex. in. c. Ex antiquis. 44. dist. post Anto. in. c. Tui. de cōstit. gl. in verb. trāsuerint. Cle. 1. de regular. Quæ tñ nil facit. Qm̄ agit de lege quæ expresse ad religiosos qui antea trāsierūt se ipsā extēdit.

Septima sit decisio lo. An. in. c. fi. de electio. li. 6. col. 1. f. cap. illud fi. statuens formā confirmandi electiones cōprehendere confirmatiōes electionum præteritarum. Quia licet electiones sint præteritæ, non tñ vsus earum & confirmatio, de qua illud cap. agit. Sic in proposito licet accessus sit præteritus, successio tamen per eum facienda futura est.

Octaua decisio sit Guillel. de Suza & Iacobi de Aren. quæ Cy. in. l. 2. C. de leg. in hæc verba refert. ^bstatutū vetus continebat, quod banniti eximerentur de banno solutis. 50. libris, postea superuenit nouū statutum, quo cautum est vt eximantur de banno solutis centum libris. Accidit quod quidam bannitus ante statutum nouū volebat exire de banno, dicebat sibi, quod solueret centum libras. Dicebat ipse: ego non debeo soluere, nisi quin quaginta. De hac quæstione fuit controuersia Paduæ apud doctores illius tēporis. Et terminatum fuit per Guillel. de Suza & Iacob. de Are. Parm. quod soluere debebat centum libras. Quia statutum non dat formam futuris bannitis, sed futuris exemptionibus bannitorum: & sic futuris liberationibus, vbi debet seruari lex noua. Hæc ille. Quid, te rogo, nostro proposito aptius, si rem vigilanter conferas?

Nona sit decisio Archid. qui in. c. Deliberatione. de off. leg. lib. 6. sub finē secutus Guillel. de Suza præceptorē suū dixit. ^flegē nouā quæ formam procedendi & pronūciandi inducit, cōprehendere lites præteritas, qua parte processus adhuc est futurus: licet non qua parte præteritus. Idē gl.

L ii

^f
Lex punita extendentē reprobantem el pignorationes cōcedit extendentē præteritas.

^b
Lex vt bannitus centum soluat: quo a banno eximitur: includit ante bannitum: licet itea potius sit centum soluat do. l.

^f
Lex formā procedendi & ferendi sententiā inducit: includit lites præteritas: qua parte non sunt iure.

c. Litem Canō. de electio. li. 6. verb. de cetero, recepta per oēs ibi & vbiq; & Petru ab Anch. in repetit. c. 1. de constit. q. 13. fol. paruo. 51. col. 1. Qd̄ ipsum Bart. in. d. l. Oēs populi. ff. de iust. & Iure. s. q. principali recept⁹ ab omnib⁹ ibi. & Domi. & Alexā. i. c. Ex antiquis. 54. dist. & ab Anto. & Pan. in. c. si. de cōst. & aliis quos referunt ibi Felin. col. 10. & Dec. pen.

h
 Rec ut marit⁹
 lucretur medietatem
 dotis cō
 p̄ieb̄ dit̄ dotis
 p̄teritis pro
 rum post illam
 mortuam.

Decima sit decisio Bartoli in. l. Omnes populi. ff. de iustit. & Iur. n. 47. s. h. statutū noue factū, vt medietatē dotis vxoris p̄mortuē maritus lucretur, comprehendere etiam dotem vxoris ante illud statutū acceptā, si ea post illud moriatur. Quod ipsum tenet ibi Rayner. de Forliui. n. 63. suā rep. Io. item Baptista de Sācto Seuer. n. 83. suā rep. & Petrus ab Anch. consil. 125. Visis. col. fin. Imo & Cōmunis legistarū transit cum Bartolo teste Imol. in illo. c. fin. n. 13. Contra tamen illā decisionem Bartoli tenet ipse. in. d. c. fin. de constit. col. pen. vers. Sed aduerte. quē sequutus est Feli. ibi. col. 3. & Decius fin. & Io. Crot⁹ in repetit. l. Omnes populi. n. 73. quatuor rationibus. Quas licet veluti nouas referat, sunt tamē partim Imolen. partim Felin. in. d. c. fin. col. 2. & 3. Non tamen arbitror discedendū a Bart. cum quo omnes ante Imol. ipso teste transierunt. Quia primo si a Barto. in hac cōclusionē discedas, oportebit te pari ratione discedere in p̄cedenti cōclusionē. Quod quīs Decius faciat. col. pen. Imolen. tamen non audet id penitus facere, l3 tentarit. col. 7. Felin. item & Crotus Bartolum sequuntur. Secundo, q̄ quinq; decisiones p̄cedentes eis repugnant. Quarum nulli satisfaciunt. Tertio, q̄ ratio illa viua. gl. in. 4. decis. supra citatā, qua Bartolus & p̄dicta decisiones nituntur, destruit eorū sententiā. Quoniā dicere quod Barto. ait non est legē ad p̄terita extendere, sed futura cōprehēdere. Quarto facit, q̄ si sequamur Imolen. qui primus a Bartolo defecit, & qui fuit in causa vt Felin. Dec. & Crotus deficerent, oportebit nos dicere nulla p̄terita intra legem nouam includi: nisi aliquod verbum p̄teritum tempus sapiens in ea ponatur. Id enim ipse ait. n. 14. Quod tamē visum est absurdum, etiam Felin. in illo. c. fin. col. 13. vers. Denum. Quinto, q̄ inouarentur multa olim recepta per p̄dictos. vt ipsemet Feli. fatetur ibidem. Sexto est casus contra eum in. c. Cum tu. de vsu. adiuncto ei. c. Quoniam. eo. tit. Nam in hoc. c. Quoniā. statutum simpliciter fuit, vt vsurarii manifesti tali & tali modo cogentur restituere vsuras, nulla de p̄teritis mentione facta, nullo verbo quod tempus p̄teritum saperet inserto. Et in illo. c. Cum tu. declaratur locum fuisse statutis in. c. Quoniam. etiam in vsuris ante illud extortis. Vides ergo legem restitutionem vsurarum futuram tangentem extendi ad restitutionem vsurarum p̄teritarum, & ita ad vsum & exercitium rei p̄teritā. Septimo, quā consideratio neruosa est, si omnia quā Imolen. ait vera essent

i
 Bartolus defecit
 dit̄ cōtra Imol.
 & recentiores.

om̄i Imolens
 dicitur
 ubi dicitur
 si imolens
 dicitur
 dicitur
 dicitur

sequeretur Canonem Si quis suadente. 17. q. 4. non comprehendisse homines ante illum natos. Sequeretur legē huius ac Castellæ regnorū, ne quis infideat mulæ, non includere illos, qui ante illam infidere solebāt, imo neq; mulas & homines ante illam natos. Et lex de non exportādo frumento vel vendendo extra ciuitatem & territorium, nō comprehendet frumentū ante illā legem coactū, & alia id genus sexcenta. Quæ ridicula sunt & Iohanne Imol. viro alioqui grauissimo indigna.

Non obstat fundamētū eius. s. q̄ ex contractu dotis quælitū fuit Ius hæredibus vxoris, & ita statutū illud nouum non debet eis præiudicare. Nam primo Ius quod futurus hæres sperat in bonis viuentis, nō est cōsiderabile, vt diximus in octauo argumento post Bart. in. l. Is potest. n. 3. & 9. ff. de acquirend. hæredi. Secundo illud Ius videtur secundarium & ita locum habent quæ diximus in nono argumento. Tertio præiudiciū illud est præcogitatū a statuti illius conditore, & ita locū habet quæ tradit Dec. in consil. 113. & tacta fuerāt in illo argumento non. Si cōditor statuti & legis nouæ habuit potestātē præiudicandi cū causa. Quarto respondeo, ^m q̄ si talis contractus super dote fuisset initus, vt ex illo irreuocabiliter dos deberetur alicui post mortē vxoris, etiā sine alia vlla voluntate vltima & alia lege, tunc nō esset locus decisioni Bartoli. Quia tunc alia ratio, quā quia dos erat præterita impedit nouæ legis vigore ad illā extendi: obligatio nempe quæ sita irreuocabiliter per illum contractum. Non ociose autē dixi: irreuocabiliter, & ita vt etiam sine alia vltima voluntate ac lege deberetur. propter ea quæ in solutione argumenti dicam. Ad alia vero tria fundamenta quæ Io. Crotus adducebat ex Felin. fontibus hausta gratia breuitatis, quia leuiora sunt, speciatim non respondeo.

Vndecimaⁿ sit Baldi in. l. Omnes pp̄li. ff. de iustit. & Iur. n. 14. ver. Sed an. s. statutum vetans mulieribus, ne deferant sericas vestes, includere vestes iam fictas.

Duodecima eiusdem ibidem. s. statutū, ne filia dotata succedat, concludere filias ante illud dotatas. quod ipsum dixit. in. l. illā. C. de donat.

Tertiadecima sit Bartoli in. d. l. Omnes. n. 42. s. statutum ne fœmine succedant, extendi ad præteritas quæ nondū cū fratribus diuiserunt hæreditatē. Quæ decisio satis continet id quod decisiones dictæ præcedentes, imo & quiddā mai⁹. s. cōprehēdere filias fœminas, etiā si pater ante statutū obiisset mortē, nondum tamen illæ recepissent portionē suam: quāuis contrariū ei imponat Imol. in illo. c. fin. n. 14. & contrariū teneat Bal. in. l. Illam. C. de collat.

Decima quarta^o sit Felin. in. d. c. fin. col. 11. s. statutum vt tantū detur capienti & presentanti bannitum, dandum esse illi qui bannitum ante

^m
Lex noua tãto
gēs vsū rei vel
actus: non extē
ditur ad vsū
rei præteritæ: q̄
alia ratio: quam
quæ præterita est
id impedit.

ⁿ
Lex ne quis se
minaveste feri
cas vestiar vel
ne succedat vo
lita præterita
in. l. sic etiam
cas quibus de
lata fuit heredi
tas sed nō adita

^o
lex illa tantum
dator. capienti

et presentat bannitum. includit eum quia ante legem eum presentat.

statutum capiat, & post illud presentauit. Decima quinta sit Croti in repet. d. l. Omnes populi. n. 78. l. statutum, quod tantum detur presentanti bannitum, dandum esse illi qui cepit ante illud, sed post id presentauit. Quas duas decisiones ideo tribuo diuersis. Quonia, vt vides diuerse sunt: tribuo aut illis, & non Baldo cui eas ipsi tribuunt in l. Si ita scriptum. §. si. ff. deleg. 2. Quia illud non dici ipse, sed diuersum. quod sit

XVI. l. Statutum de eo qui cepit bannitum, extendi ad eum qui antea captum presentauit. Neque ad id dicendum ea ratione mouet Bald. quia illi patres significant, sed alia quae parum eorum proposito & nostro seruit. Omnestamen tres decisiones probant statutum de usu aliquo & exercitio loquens extendi ad usum rei etiam praeterite. Quod est nostrum propositum.

P
Hec ne querela bannitum audiatur comprehendit eum qui accusatione praecedens bannitur.

XVII. sit Angeli in l. Vranus. ff. de fideius. col. 2. & in l. 1. col. 2. C. de his qui accular. non poss. l. p. stante statuto, ne querela bannitorum audiantur, accusatorum qui pendente accusatione bannitur, non debere amplius audiri. Quonia vt ille docte de more ait inhabilitas illa superueniens ante rem perfectam repellit eum, postquam ad illum casum vnde incipere non poterat peruenit. Sed haec decisio licet magnopere iuuet propositum nostrum, quatenus probat Ius inchoatum perdi propter inhabilitatem superuenientem, nil tamen de legis extensione continet.

Q
Hec ne querela bannitum qui exportare cepit comprehendit.

XVIII. sit Anto. in c. si. n. 19. de constit. l. 9. legem nequis triticum ex territorio exportet, illum qui ante legem cepit extrahere, nondum tamen extraxisset, comprehendere. Quod ante illum Host. neque per eum neque per alium ibi relatus sentit in c. 2. de constit. vt in solutione. 7. argumendi. decis. 9. competitoris infra dicemus. XIX. decisio sit Io. An. in c. Auaritiae. verb. gerere de electio. li. 6. communiter recepta ibi. Quae habet constitutionem illam prohibentem electo ne ante confirmationem administrationem ecclesiae gerat etiam tanquam procurator, comprehendere illum electum, qui antequam eligeretur tanquam procurator, vel oeconomus administrabat. Quae decisio nostrum propositum magnopere confirmat. Nam sicut illud c. Auaritiae. de gestioe futura loquitur ita & Cle. nostra de futura successione. Et sicut haec non extenditur ad praeterita expresse, ita nec illud. Et sicut haec aliquantum est praedicialis, ita & illud. Et sicut illud est prohibitivum, ita & haec. Imo illud de usu actus iam effectum sortiti agit, nos autem de usu actus nondum effectum assecuti. Cum ergo illud comprehendat futurum usum rei penitus perfectae, oeconomiae videlicet, & procurationis consummatarum & suum effectum sortitarum ante illud cap. ita imo a fortiori nostra Cle. comprehendit usum futurum rei praeteritae nondum perfectae, vel saltem effectum nondum sortite. l. accessus ad beneficium Ludouici tunc viuentis.

R
Hec nequis ad ministrum vico nomis. includit eum non ita constitutos.

S
Hec ne femina et ante masculo succedat comprehendit in natis.

XX. sit Lauri in tract. de success. mascul. exclus. foemi. 2. parte. n. 12. l. statutum ne foemina succedat extantibus masculis, ad filias iam natas

extendi. Cui satis consonat decisio. 1. 2. & 13. supra relatæ. Quæ decisio tanto magis nostrâ propositionem adiuuat, quanto verius & receptius est per illud statutum filias excludi, etiam quoad legitimam secundum Alexandrû in cõsilio. 68. Circa præmissam. n. 6. qui multos alios in hoc citat. Quem sequitur Iason. in. l. Si quando. §. Et generaliter. C. de inof. ficio. testa. Quamuis subdubitasset prius in Authent. Nouissima. n. 71. eo tit. Ratio vero quare nos hæc decisio multû iuuat illa est, q̄ filiæ si mul ac nata fuit, quasi debita saltem cœpit esse in bonis paternis legitima. l. Sed quia. ff. pro socio ibi, quasi debita & l. fin. §. Si aut. ibi, quasi debita. C. de curat. furi. & gl. putata sing. i. l. 3. C. de iur. & facti ignor. quæ similit̄ tamen habet in. l. Si duo. ff. de acquir. hered. quæ recepta est opinio apud scribentes in prædictis locis, & Ias. in. l. Is potest. n. 23. ff. de acq. hered. & Roder. in. l. Quoniam in prio. C. de in off. test. col. 9. Imo Bar. cõmuniter receptus in. d. l. Is potest. tenet ^u Ius quod filius suus habet in bonis patris esse distinctum a filiatione. Imo. & Bart. & Areti. & alii excepto Iasone in ea sunt opinione in illa lege, vt Ius succedendi, quod filius habet in bonis patris, sit Ius considerabile ac spesa Iure probata. Et quãuis Iasõ ibi contrarium teneat multa loca citando, in quibus Bartolus aliud sentit. Quam dissensionẽ magis esse verbalem quã realem facile, si vacaret ostenderem. At vt cunq; res habeat, negari nõ potest tantum Iuris fauore dignius habere filium suum ad legitimã in bonis patris habendam viuente patre, quam competitor viuente Ludouico ad hanc cantoriam habebat tempore huius Cle. Cum ergo lex simplex ne foemina succedat excludat filias iã natas, quare te rogo, competitorẽ accessum habentem ad cantoriam paternam nõ excludet hæc Clemẽtina: non simplex sed munitissima illis verbis: nullo vnq; tẽpore & nullo modo succedat. Magis autem multo faciet hæc decisio pro nobis si teneamus cũ Bart. supra in decis. 13. relato, filias hoc casu excludi etiã a delata, sed nondum adita eis hæreditate.

D V O D E C I M O ac postremo pro nostra parte facit radix illa omniũ prædictarũ viginti decisionum, nempe resolutio Anto. circumsp̄ctissimi viri in. c. fin. n. 15. de consti. laudati a Do. & Al. in. c. Ex antiquis. 54. d. consona satis Bartolo cõmuniter recepto. in. l. Omnes populi. ff. de iustit. & Iur. in. q. 5. princip. n. 44. quem Petrus ab Anch. aliorum dictis illustrat in. c. 1. q. 14. principali de constitut. Facit (inquam) resolutio illa, legem nouam inducentẽ aliquid & se ad præterita nõ extendentẽ, quæ de actis & factis ipsius loquitur, nõ cõprehẽdere acta & facta præterita perfecta quoad suã formã, Eam autem quæ de vsu, exercitio & executione actus vel facti loquitur, nõ comprehendere quidem vsum, exercitiũ & executionẽ actus & facti præteriti, si ea quoq; iam

^f
Legitima filio &
bonis patris eo
viuente quasi
debita.

^u
Ius succedendi
filio competens
aliud a iure filia
tionis esse. Imo
& spem conide
rabile esse secu
dum aliquos vi
uente patre.

^f
Lex noua de vsu
vel executione
actus vel facti
aliqui loquitur
includit vsum
vel executionẽ
rei præterite.

sunt praeterita, futura vero sic: siue sint actorum & factorum futurorum & praesentium, siue praeteritorum. At Clementina haec lex est inducens aliquid noui de successione in paterna beneficia. Ergo non comprehendet praeteritas, comprehendet autem futuras, etiam si illarum executiones actorum & factorum praeteritorum fuerint: cum non de illis factis & actis, sed de illorum executione loquatur. Cum ergo successio quam praetendit competitor in hanc cantoniam futura esset tempore Clementis, comprehendetur ab hac eius lege: licet illa successio sit usus, exercitium vel executio actus praeteriti. Quauis si de accessibus vel expectatiuis concedendis vel non locuta fuisset, non comprehendisset hunc accessum. Quia id de quo locuta fuisset iam praeteritum esset: praesertim quia verba huius Clementinae praegnantia vnde sunt & vniuersaliter distributia. scilicet filii presbyterorum nullo vno tempore, & nullo modo in patrum beneficia succedant. Quae verba omnem succedendi modum continent, etiam extraordinarium arg. gl. sing. in Cle. Ut hi qui. verb. nullo modo, de aetate & qualitate. Quae habet per illa verba excludi etiam modum dispensatorium. Arg. item gl. memorab. in Cle. 1. verb. quauis, de re iudic. & eorum quae tradit Pan. consil. vltimo. vol. 1. & illorum multorum quae allegant Felin. & Decii. in c. Sedes. de rescript. Quibus addo illud Decii consil. 66. col. 4. comitem Palatinum, cui est potestas legitimandi quoscumque spurios, etiam infantes legitimare posse. Quod ante illum dicitur dixisse Alexand. in quodam consil. non excusso. & ante illum Bal. in consil. 204. Super primo. 2. lib. Cum igitur modus succedendi per accessum aliquis modus sit saltem extraordinarius, consequitur illum esse sublatum.

³
verba nullo modo et nullo tempore. praegnantia sunt et deo modo etiam extraordi- naria includunt.

⁴
Legem nouam que statuit de actu v. l. factio aliquo non extendi ad praeterita: etiam quoad suos effectus: et legem nouam que statuit de aliquo comprehendere futura etiam si ea sint quidam usus et executio praeteritorum: non sunt aduersa sed diuersa.

⁶
lex noua modum et ordinem causarum inducens secundum se includit causas super praeteritis futuris. Imo et pendentes secundum eam mutentur quae par- te sunt future.

Et ne primo respondeas huic argumento. 12. a resolutione Antoni discessisse Felin. ibi. in col. 2. ampliatione. 4. considera primo Felin. non esse contrarium Antonio, imo illi subscribere. Felin. enim ait constitutionem de aliquo actu vel facto loquentem non extendi ad praeterita, quoad suos effectus. Quod nos etiam secuti sumus in. 11. argu. decis. 1. Anto. autem ait legem quae de aliquo loquitur, comprehendere futura, etiam si ea executio vel usus sit rerum praeteritarum. Quod non est Felini dicto aduersum, sed longe diuersum. Considera secundo eundem Felin. in eod. cap. fall. 4. n. 10. cum Comuni tenere legem nouam quae ordinem & modum causarum agendarum respicit includere lites & causas super rebus praeteritis mouendas: imo & iam pendentes pro ea parte qua futurae sunt. Quod nulla ratione defendi potest, nisi quia modus ille, de quo loquitur futurus est, & est quaedam executio, licet actus praeteriti & cepti. Fateor, quod Imolens. per. principi. Authent. Ut cum de apella. cog. collat. 8. tetrauit in. d. c. fin. recedere a Comuni, quoad lites pendentes. Et id affirmarunt postea And. Sicul. & Decius propter verbum, examinari, positum in illo

principio. Quod tamen de pendentibus per appellationem loquitur. Et verbū, examinari, quo ad merita causā referri potest. Per quā facile Cōmunē & Feli. contra prædictos sustentēs: quis proposito nostro sufficiat id quod omnes tenēt. s. legē modū inducentē extendi ad lites super rebus præteritis futuras. Considera tertio eundē Felinū ibidē fallentē. tenere quiddā maius. s. legē novā etiam de factō aliquo vel actū loquētem cōprehendere actū & factū antiquū, quando suā perfectionem & complementū ab actū futuro expectat. Quod ante illū Pan. & Card. & Imol. annotarūt in Cl. Ut hi qui. de etat. & qualit. Quod ipsum pro 4. conclusio posuit. Crotus in repetit. l. Omnes. n. 72. ff. de iustit. & iure Quē Felini fallentia clare concludit Cle. nostrā inclusurā fuisse hunc accessum, etiam si de accessu egisset. Quoniam perfectionē suam a factō futuro expectabat. Quod tamen ego, etiam si magnopere pro me facit, non concederē per ea quā in. 2. decisio. inserta. 11. argumēto dixi.

Considera quarto eundē Feli. col. 13. vers. Puto. carpere Imol. qua parte ab Anto. discedit. Contra quē nos quoque supra pro Bartol. in argu. 11. decisio. 14. pugnavimus, & ni fallor vicimus.

Decimo quarto principaliter facit quā illa resolutio Antonii in argumento. 13. pro fundamento assumpta legē de usu & executione loquentē comprehendere usum & executionē rei præteritæ, duobus solis casibus fallit secundū eundē cōmuniter receptum. Quorum neutri est locus in casu nostro. Prior enim illorum est, quando executio est omnino accessoria rei præteritæ, ut augmentū portionis præbendæ ad eam iam quæsitam. c. fin. §. 1. de concess. præb. lib. 6. Huic autē casui non est locus in proposito. Quoniam successio non est sic accessui connexa & illi accessoria. Nam primo illa successio non accedit accessui, imo e contrario accessus est quoddā præambulum ad illam. Et ita quoddam accessorium antecedens: ut ius patronatus ad beneficium secundum Tho. secūda Secūde. q. 100. art. 4. Quod pridem explicavimus in. c. Quāto. de iudic. Secundo illa successio nō est omnino cōiuncta accessui. Quā per illam novū ius. s. in re quaritur accessuro ius ad rem habenti, & sexcentis modis accessus evanescere potest anteq̄ ad successionē perueniatur. Quod sufficit, ut nō dicatur ei omnino annexū & accedere. d. c. fi. §. pen. de concess. præb. Qui probat ea de causa præbendæ acquisitionē non esse omnino annexā & accessoriā canonice collationi & iuri ad eā quæsitō. Imo adeo esse diuisam & per se subsistentem, ut sub novā legē reuocantem expectatiuas includatur. Quod in illo cap. fin. probatur, & annotatur ab omnibus. Et ita vides vni e duobus casibus non esse hic locum. Quod autem alteri non sit probat. Alter enim casus in quo secundū Anto. & Cōmunē lex nova de usu agēs & executione nō com

Lex nova de usu
quod agēs in cō
prehendat præ
terita quoad su
toro effectus.

Lex nova de usu
& executione
genero nobis so
lis casibus vsu
& executionē rei
præterite non cō
prehendit quod si
tamen neutri est
locus in casu et
specie pposita.

Accessus ad hūc
canonice præbu
tū quoddam esse
ad successionem
in illam: velut
ius patronatus
ad beneficiū.

Ius in requere
dum non esse ac
cessorium omnino
Iuri ad rem. quō
ad illud habet:
quodq; multo
modis eadē pōt
antequā ad ius
in re perueniat.

Lex nova nō cō
prehendit execu
tionē rei præte
re: quando illa
omnino est acce
ssoria: ut quando
finis & rō legis
ei non cōgruūt.

M

prehendit usum rei praeiteritae, est quando finis & ratio legis novae non habet locum in eo. Exemplum est in gl. sing. Cle. 1. de testa. determinate illam Cle. quae iubet executoribus testamentorum rationem de sua executione reddere locorum ordinariis, non inclusisse rationes antea non redditas de praeiteritis executionibus: cum tamen id quidam usus & executio sit rei praeiteritae, officii videlicet iam commissi. Et ratio est secundum gl. ibi, quia Papa id iussit, ut colligitur ex textu, ne male administrarent executores. Quae ratio & finis cessabat respectu praeiteritarum executionum, cum ille, iam essent bene vel male factae. Huic tamen casui non esse locum in nostro proposito luce clarius constabit ei, qui perpenderit rationem principalem huius Cle. condendam illam fuisse: ne per huiusmodi successiones memoria praeiteriti delicti renouaretur & scandalum populo fieret, dum in mentem ei veniunt peccata eorum quos in hoc magnis retribus & magno sudore sustentat, ut sint mediatores & intercessores ad Deum pro suis delictis. 49. dist. in principio. c. Ipsi sacerdotes. 1. q. 1. Quae ratio, ut vides, locum vendicat in proposita successione. Ergo & lex nova illam includet.

c
Lex nova includit iura nova in re conferenda: quorum praebula & ad rem iura praecesserunt.

XV° facit, quod lex nova includit illa futura ius novum in sacerdotiis conferentia, quibus verba ipsius conveniunt: quantumvis ea sint talia, quorum initia & iura praebula praecesserunt. Et adeo illa includit, ut etiam illorum praebula & iura ad rem tollat. Casus est clarus in illo. c. fin. de concess. praeb. lib. 6. Ibi enim lex nova expectatiuas reuocans extenditur et ad expectatiuas praebendarum, quarum iam canonice collatae fuerunt, & quarum ratione iam distributiones quotidianas recipere ceperunt. Imo ut in exceptione. 13. ostendimus extenditur etiam ad praebendam iam vacantem, & quae iam iudicata fuit debita expectanti. Imo & ad illam quae iam collata fuit, sed nondum per expectationem acceptata. Quare igitur haec nova Clemens non extenditur ad successionem futuram in hac cantoria: licet praebulum quoddam & praeparatorium ius ad rem per osum valde ac magis remotum praecesserit? Confirmatur hoc per illam theoriam receptam, quae habet praeterita quorum perfectio a re futura pendet comprehendere sub ea lege quae de illa futura loquitur. Quod mea sententia singulariter probatur in illo cap. fin. de concess. praeb. lib. 6. inducendo illud eo modo, quo supra in hoc & praecedenti argumen. inducebamus. Probatur & in cap. Cum tu. adiuncto ei. c. Quoniam in plerisque. de usu. inducendo illa eo modo quo in argum. 1. 1. decis. 10. adduximus. Affirmat illam etiam Fel. in illo. c. fi. col. 1. 1. vers. Fallit. & Crotus in illa. l. Omnes. n. 7. 1. in vers. Limitatur. qui per errorem typographorum est positus pro, Ampliatur, ut subsequenter demonstrant. Idem satis affirmavit Imo. in Cle. Ut hi qui. col. 4. de aetat. & qualitat. & in Cle. 1. col. 1. de testa. Qui & in d. Cle. Ut hi. & Card. col. 2. dixit legem novam extendi ad effectus

f
Lex nova comprehendit rem futuram quae perfectio est rei praeteritae ab ea pendens: & per eam perficienda per consequentes etiam rem praeteritam perficienda

futuros rerū prateritarū. Qd̄ & si forte oīno verū nō sit, vt supra tāgebā in effectib⁹ rerū prateritarū pfectarū & suū effectū iā sortitarū, tñ verissimū est de effectibus rerū prateritarum e futuris adhuc pendētū. Cū igitur is accessus inītiū quoddā & anteambulū sit ad succedendū in hanc cantoriā, cūq; solū sit ius quoddā ad rem preparatoriū ad illā, cū eius pfectio a futuro euentu pendeat, cūq; successio hęc futurus quidā effectus rei nondū pfecta ac cōsumata suūq; effectū sortita sit: quare lex de successione quauis in vniuersum loquēs hāc nō cōprehendet.

CONFVTATIO CONTRARIOR VM.

NON obstant competitoris fundamenta: non primū. Nā vt ego concedo constitutionē simpliciter loquentē extēdi ad praterita, ita eū oportet concedere successione quā nos sub hanc Clementinā includi contendimus non esse prateritā sed futuram: Quāuis quædā executio & quidā vsus rei praterite sit. Qd̄ nil obstare, quo minus sub legē nouā cadat in arg. xlii. p̄bauimus, & in multis decisionib⁹. xi. argumēti, preserti in. 4. cōclusim⁹.

Ad secundū responsio multiplex colligi potest ex his q̄ in exceptiōe precedente ad quartū argumentū pro competitore factū respōdem⁹.

Prima q̄ in cōpositione per quā accessus habent non interuenit tale præciū, neq; sic bene merita cōsiderātur vt gratiā faciant trāsire in vim contractus. **Secunda**, q̄^b gratia per compositionē habitatum trāsit in vim contractus, quando per illam ius perfectū & irreuocabile acquisitum est, secus si ius reuocabile secundū Areti. in. c. Nouit. de iudic. quē sequitur Feli. ibi. n. 8. Et vterq; ponit exemplū in materia nostra. s. in. c. cum ibi notatis de concess. præb. li. 6. **Tertia** q̄ oīs gratia expectatiua & accessus, siue gratis, siue precio impetrentur, ea cōditiōe saltē tacite concedūtur, vt si in vita concedentis non habuerint effectū, postea per successorē possint reuocari. Et non Leo, qui hunc accessum cōcessit competitori, sed Clemēs hanc Clemētina condidit. **Quarta** q̄ ex iusta causa potest Papa suo cōtractui contrauenire. Quanto magis tollere præcessoris cōpositionē ob eas iustas & magnas causas, quibus Clemēs ad hanc sanctissimā Clementinā condendā motus fuit. **Quinta** q̄ illa^l cōpositio personā Papæ in cui⁹ vtilitatē facta fuit respicit, nō successoris. **Sexta**, q̄ hoc argumentū aut probat Papā non potuisse hūc accessum reuocare, aut nō probat nō reuocasse. Quorū prius nemo concedat, cū materia sit beneficalis, & agatur de iure ad rē ad vacatura reuocando. Quæ oīa latius in solutiōe p̄dicti quarti argumēti p̄bant & explicant.

Ad tertīū respondeo credere me quidē eiusmodi transactionē siue cōpositionē, de qua sit argumentū, inter Ludouicū & cōpetitoris patrē

S
Contractus vim
nō habet cōpo
sitiō in accessu
interueniens.

b
Contractus vim
nō habet gratia
precio concessa:
per quā ius re
uocabile tamē
queritur.

l
Gratiā expecta
tiua libere a suc
cessore concedē
tio reuocari.

h
Contractus ex
iusta causa tollit
a principe.

i
Compositio cū
papa facta sup
accessibus cōcc
dendis: non trā
sit ad successorē
regulariter.

^m
Argumentū in ar
gumentē regeat.

5. col. 67.

ⁿ
Intellectus, est
de cōcess. preb.
expēditur.

^o
Argumentū in
opponēte refo
ctam noua spū
alia considera
tione.

^p
Legem nouam
non comprehen
dere futura: qñ
illa comprehen
dendū inuolue
ret pterita: si m
pliditer factū est
& contra cōmu
nē, cuius in hoc
senērie b. c. u. s. i.
me referuntur &
soluuntur.

intertienisse: nego tñ eā Papæ autoritate firmatā fuisse. Quoniā nulla ex parte literarū colligi potest eā sciuisse, vel olfecisse Papā.^m Quare hoc argumentū violentius retortū fuit in cōpetitorē, in exceptio. 4.

Ad quartū respondeo primo cōmunem opinionē esse contra Imol. & Do. quorū & Feli. autoritate sola nititur argumentum, vt late ostensum fuit in argu. 2. pro nostra parte facto. 2°. q. si opinio Imol. teneatur nil primo seruit eius determinatio proposito Felin. in. c. fi. de cōstitut. neq; proposito cōpetitoris.ⁿ Quoniā vt videre est apud Domi. cuius relatione hoc Feli. & aliis constituit, ea ratione principaliter ait Imol. per illud cap. nō fuisse quaslatas promissiones bñficiarū antea licite factas. Quia illud cap. non simpliciter quasat promissiones, sed cū adiectiōe faciendas. Et ita solum probat constitutionē ad rem futurā se contrahētē & restringētē non extendi ad praterita. Quod Feli. ibi non tractat. Nō autē probat legē simpliciter de aliqua re factā ad eius futuro esse etus nō extendi. Qd Feli. ibi tā serio contendit. Minus item proposito nostro nocet illa determinatio. Nos enim nō cōtendimus legē de re futura loquentem extendi ad eā si iam est praterita, quod habet Imol. de terminatio: sed legē de re futura loquētē includere rem illā futurā, licet ea sit vsus & executio quædam actus, vel facti prateriti. Non enim pposuimus defendere hanc Clement. quæ de futura successione loquitur extendi ad successiones iam factas, sed tantū ad faciendas quāuis illæ sint executiones quædam rerum prateritarū. Quod nihil cōmune habet cum Imol. decisione.^o Facit (quæ consideratio serio perpendēda videt) q. Imol. Do. & Feli. qui contra Cōmunē tenent, ore pleno cōcederēt illi cap. secundo locū esse in promissionibus futuris beneficiorū prateritorum. In promissionibus itē faciendis post illud cap. ab eis, quibus Papa potestate promittendi antea dedisset. Quod nostro proposito est accōmodatissimū. Nā vtrobiq; agitur de re futura. s. in nostro de successione futura, in illo de facienda promissioe. Et vtrobiq; futura res de qua agit est qdā executio rei pteritæ: in nro quidē accessus dati, in illo vero facultatis pmittēdi antea facte. Quare igitur lex de pmissioe futura loquēs cōprehēdit illā, & lex de futura success. agēs hāc nō includet?

Ad quintū respōdeo primo negādo per illā gl. Cle. 1. de testa. pbari simpliciter p legē nouā nō cōprehendere futura, quando illa cōprehendendo praterita inuolueret: Neq; Fe. in illo cap. fin. neq; Card. & Imol. in loco pprio id tā generaliter colligūt. Sed neq; Crotus in illa. l. Oēs. n. 79. licet generalius q̄ illi colligat. Card. enim in illa Cle. 1. col. 2. solū colligit, quod ait gl. s. rationē illam reddendā, non includi sub leg. nouā de reddēda ratione factā, q̄ reddi nequit, nisi ratio quoq; prateritorū reddat. Imol. vero colligit actū futurū inseparabilē a praterito nō includi

u
 Legitimatio pri
 mogeniti praei
 dicat secundo ge
 nito legitimo tri
 bus concurrentibus.

u
 Argumentū re
 totum se incl et
 utx paulo post

x
 Lex correctoria
 q̄ principaliter
 salutem respicit
 antiq̄uarū & eccle
 sie utilitatem fa
 uore digna.

3
 Lex etiam corre
 ctoria est: tēdēda
 quatenus ratio
 illius expressa
 tendit.

3
 Legitimatio ex
 tantibus legit
 mis perosa re
 q̄ facienda. Et
 ideo legitimat̄
 non plus quam
 legitim̄ habet

Ad septimū quod varias decisiones veluti similes nobis obicit res
 pondeo ad eas singulatim. Ad primam ^u. s. q̄ legitimatio primogeniti
 non praeiudicat secundo genito legitimo, respondeo primo negando
 illud absolute & in vniuersū acceptum. Quoniam ex his quae late tra
 dit. lo. Cirier de primogenitura prima part. q. 14. & Praepos. in c. Per ve
 nerabilem. §. Quod autem col. 32. & Anton. Rosell. de legitimat. pri.
 part. §. Ultimo est videndum. & recētiore in l. Gallus. §. Et quid si tan
 tum. ff. de lib. & posth. vt verior ita cōmuniō est conclusio cōtra illam
 decisionem lo. And. tribus concurrentibus. Primū, q̄ consuetudo pro
 illius conclusione non stet. Secundū, q̄ legitimatio fiat per subsequens
 matrimonium. Tertium, q̄ statutum vel dispositio primogenitū con
 stituens non loquatur de primogenito legitimo, sed simpliciter de pri
 mogenito. ^u Ex qua resolutiōe cōmuni cōtra cōpetitorē regeri potest ar
 gumentū aequae ac ille contra nos ingerere. At quia cōpetitor fundare
 se potest in praedicta decisione: quatenus saltem illis tribus non concu
 rentibus vera est. Secundo respondeo q̄ illa decisio sic praesertim lima
 ta non est similis nostro casui. Nam primo illa agit de virtute legitima
 tionis, quae quoddam priuilegium priuatam vtilitatem cōcernens est,
 nos vero agim⁹ de virtute Iuris cōmunis in illa. Cle. cōtēti.

Et ne dicas illā. Cle. licet Ius cōmune cōtineat esse tñ correctiuā &
 ideo restringendā per vulgaria. Cōsidera primo illā in fauorē anima
 rum & mūditiem cultus diuini & decorem ecclesiae ministrorū, ac vtili
 tatem spiritualem totius C H R I S T I anismi esse factā, vt proce
 mium ipsius indicat. Et ideo quis alioqui correctoria sit, tamē ob hos
 respectus ampliandā esse argumēto text. iuncta gl. sing. c. Sciant eun
 cti. de electio. lib. 6. verb. alios. Quā Perus. post alios ibi sequitur, & in
 hoc citat & cōmēdat Pan. in c. Nihil. n. 9. col. 2. in fine de elect. & cōsil. 114.
 Attingēdo. n. 5. lib. 2. & idē tenet in disput. 1. n. 36. & Feli. c. 1. de spōs. n. 14.

Cōsidera secundo rationem huius Cle. cōdendae in eius proemio
 fuisse expressam. ^v Et ideo, non obstante q̄ sit correctoria, extēdēdam
 esse, quatenus ratio suadet secundū Bald. in Auth. Quas actiones. C.
 de sacros. eccles. Quem in hoc sequitur Pan. in illo. c. Nihil. n. 9. & la
 tius tradit copiosus Iason in illa Auth. n. 18. Contra vero ³ legitimatio
 extātibus legitimis perosa est, & qui eam facit princeps, sine iusta saltē
 causa, pecus appellat a Baldo in c. Filii nati si de feud. fuer. cōtrouerf.
 in vli. feudo. Quem quāplurimi laudant, & in his Ioh. Cirier qui alios
 refert de primogenit. pri. part. q. 13. col. pen. Et Iure cōmuni statutū est,
 ne plus habeat legitimatus, quam legitimus per text. Iuris totius opti
 mum in. §. Et qm̄. Auth. quib. mod. natur. eff. sui colla. 7. Secundo nō
 est similis illa decisio nostra. Quoniam non est ibi eadem ratio ad legi

timandum. In nostro autem casu eadē est ratio, quare Cle. hęc comprehendat successionem futurā virtute accessus, sicut successionem virtute alius tituli & modi. Considera tertio, q̄ etiā in propriis terminis Iuris communis dispositio potentior est quā legitimatio hominis. Nam legitimatio facta per Ius cōmune. s. contractū matrimonii præiudicat secundo genito, nisi verba repugnent, vt prædictum est. Cum tamē legitimatio per rescriptum id nunq̄ efficiat secūdū prædicta.

Tertio respondeo, illam decisionem de legitimatione ad successionem in bona temporalia tractare, nos vero de successionem in sacerdotia agere. Quæ longe differunt, quoad potentiam simul & voluntatē Iuri præsertim ad rem præiudicandi, per ea multa quæ in. 13. exceptione diximus. Et ideo parū accommodari proposito.

Quarto respondeo, q̄ licet legitimatio non præiudicet legitimo quoad primogeniū vel protogeniū, in quod lege aliqua particulari succeditur: quoad bona tamen in quæ Iure cōmuni suo patri succedit præiudicat. Nam secundū Cōmunē licet legitimari quis non debeat a principe extantibus naturalibus & legitimis: tamen si legitimetur sufficienti de hoc mentione facta, vel si ante q̄ legitimi nascerentur fuerit legitimatus, succedit cum eis Auth. quib. mod. nat. effie. legit. in princip. col. lat. 6. cum gl. verb. ascribi & ibi Bartol. & in Auth. quib. mod. naturales eff. effi. sui. §. Tribus, & ibi Barto. col. 7. Tradit Spec. receptus de success. ab intestat. §. 1. vers. Quid de legitimatis. & late colligit ex his quæ tradit Deci. consil. 52. & 86. & 268. Vbi etiam ait cōmunē opinionē tenere, quod excludat substitutum. & ex his quæ tradit Ripa. q. 30. l. Si vnq̄. C. de reuocand. donat. Ex quibus facile iterū retorqueas argumentum in cōpetitorē in hūc modū: Si legitimatio quæ priuilegiū quoddam est tam frequenter & tantū præiudicat spei legitimorū, & eam vel tollit vel minuit, quanto magis hęc Cle. magno favore digna spem huius accessus tollere valuit.

Ad secundā decisio. quæ Frederici est in consil. 294. Factum tale. s. Cle. Exiui. de verb. signif. quæ Fratres Minores declarauit esse inhabiles qui deputarentur testamentorum executores, non extendi ad executores ante illam constitutionē deputatos, respondeo contra illam tenere Anto. in. c. fin. col. pen. de constitut. & etiam Dominic. quē retulit: ibi Feli. Imolenſis etiam col. pen. in opinionem Antonii inclinat. Felinus etiam ipse discedit a Freder. eo saltem casu quo testatori fuisset oportunitas mutandi executoris, arg. eius quod ait Angel in Auth. vt fac. no. constit. §. 1. Nos autem primo arbitramur sequendā esse Cōmunem contra Freder. Quoniā Cle. illa Exiui. nō loquitur de deputacionibus executorū. sed de executionum susceptionibus, quas cum adhuc

Legitimat qui non debeat a principio legitime: ac si legitime succedat cum eis.

Argumentū iterum retorquendum.

futurae essent, merito comprehendit illa Cle. non comprehensura deputationes executorum, quae iam praeteritae erant, si deputationes solas prohibuisset, per scripta in tribus postremis argumentis pro nostra parte factis. Secundo arbitramur eam sequendam sine illa Felini limitatione. Quoniam primo in decis. 6. pro competitore sexto arg. inserta diximus contra illam Angeli considerationem esse Paulum Castren. neque illam Iure probari. Secundo quia Feli. parum diligenter eam expendit, quatenus terminos in quibus Angel. loquitur exequat terminis in quibus Freder. Nam Angel. agit, an lex quae de testamento loquitur comprehendat testamentum praeteritum: Freder. vero, an Cle. Exiui. quae vetat fratribus Minoribus acceptare testamentorum executiones, comprehendat acceptationes futuras deputationis executorum praeteritae. Et ita Angel. inquirit, an lex loquens de aliquo extendatur ad illud praeteritum iam perfectum, quoad sui formam: licet non quoad effectum. Freder. vero, an lex loquens de executione & usu rei comprehendat executionem & usum futurum rei praeteritae. Quae quantum a se mutuo distent, tria postrema, quae pro nobis facta sunt, argumenta clare ostendunt. Quo fit ut³ Feli. licet semper fuerit mihi maximus, doctissimus simul & optimus, maior tamen fuisset, si minus rerum coaceruasset, & paulo magis ea quae coaceruabat iudicio quo erat excelso expendisset. Quod satis agnoscit vir doctissimus nec minus modestus in fine totius tituli de constitut. Quam multo magis expedit, quam alii quam plurimi recentiores viri quidem eruditi. At cum copiam gloriae affectantes eum imitari volunt, Andrea Siculo, quam illi similiores, parum iudicio & resolutioni quae studiosorum mentes illustrant, & plurimum miscellaneis quae nonnunquam etiam ingenia confundunt clarissima, tribuunt.

Ad tertiam decisionem respondeo negando Bartol. id dicere. Nam contrarium dicit. ut in undecimo argumento in decis. 13. diximus.

Ad quartam respondeo contrarium verius esse ut in d. 11. argumento decis. 10. probauimus.

Ad quintam responsuro rediit in mentem quod paulo ante de cumulatores parum cumulata expendentibus dixi, cum video decis. illam quintam pro leuiori fundamento a Felino adductam pro magno resummi a Croto eo non citato, & nihil proposito eorum & nostro conferre. Quoniam primo illa de actu priuati hominis, ingressu. s. religionis agit: cum tamen Feli. Crotus & nos de lege publica agamus. Secundo illa solum habet per actum vnius hominis non derogari Iuri praeterito in re iam quaesito alteri, nos vero disputamus de lege, an comprehendat futura, quae sunt perfectiones & executiones praeteritorum, & in consequentem tollat Ius ad rem multimodis reuocabile. Tertio, si pertinaciter teneat illam

conue

³
Felinus laudat
laude maiore
digno fuisse: si
minus coaceruatis
coaceruata magis
gno expendisset
tamen lege pe
minuat iter alios
cumulatoris.

⁴
Religionis in
gressus non pre
iudicat Iuri que
suo alteri regu
lariter.

cōuenire pposito^b: regerā in te argumētū de ingressu illius, q̄ cōtractis sponalibus de futuro, imo & matrimonio, ante cōsumationē profitef religionē, quē cōstat ad praterita, etiā per q̄ Ius in re quæsitū erat trahi c. Cōmissū. de spōs. c. Ex publico. & c. Ex parte. ii. de cōuersio coniug.

^b
Argumentum
recoitū.

Ad sextā respondeo non esse illam contrariā proposito nostro. Illa enim habet legē de testamento loquentē ad praterita iā perfectā non trahi, nos autem dicimus legē de successione loquentē ad futurā trahi: etiā si illa executio quadam sit prateritorū imperfectorū.

Ad 7^{am}. responsio clara colligitur ex argu. 14. pro nra parte facto.

Ad octauā respondeo primū negando illā decisionē Felii. Qm̄ determinatio Petr. ab Anch. cōsil. 126. vera videtur in quo casu ille cōsultit.

¶ Nā vt in. 1. & 2. col. clare ostendit, loquitur de illo qui & si nō specificè æquipollēter tñ accipiens emphyteusim pro se ac liberis suis visus fuit accipe pro eis, tanq̄ pro hæredibus, ita vt nō plus Iuris filiis ad emphyteusim quæreret, q̄ esset ad cetera bona. Cū igitur lex noua excludēs filias ab hæreditate cōprehendat iā natas, cōprehendet quoq; lex noua excludēse eas a tali emphyteusi arg. eorū q̄ notat Bar. in. l. Vt iusiurādū

^c
Lex noua: ne se
mina in emphy
teusi succedito.
comprehēdit ff
liao iā natas pa
tris qui eas pro
se ac filijs suis
accipit: quando
eam pro illis iā
quā pro heredi
b^{us} accipit. Quā
do itē tanquam
pro filijs sed re
uocabilitur: non
autē q̄ndo irre
uocabilitur: ita
conclanur opi
niones aduerſe

§. Si liberti. ff. de op. lib. Bal. in Auth. Si quas ruinas. C. de sacros. eccle.

Ludo. cōsil. 36. Visa. Bar. i. l. Si nō sortē. §. Libert^{us}. ff. de cōd. inde. Ripa

lib. 3. c. 16. respō. Secundo respondeo concedēdo illā decisionem Felii

verā esse, quādo per illā stipulationē & contractū p̄ is illa emphyteu-

sis irreuocabiliter debita esset liberis sine vlla lege alia & vltima volūta

te tacita vel expressa ad id necessaria. Sed tunc illa nō obstat nostro p-

posito. Quoniā primo nos loquimur de re alteri debita per literas bñ-

ficiarias, quæ non contractibus, sed vltimis voluntatibus equantur. c. 1.

§. E contra. & c. Auctoritate. de concess. præb. li. 6. & tradit Oldr. cōsil. 28.

& Cassador in decis. 3. de præb. Quāuis alicubi Gomesius dubitarit.

Fel. vero decisio de re debita p̄ cōtractū. Secūdo nos agim^{us} de re debi

ta reuocabiliter, ille vero de debita irreuocabiliter. Tertio nos agim^{us}

de re quæ debetur mediāte aliqua lege. s. illa q̄ filios presbyterorū facit

habiles ad beneficia paterna mediāte obtenta, ille vero de re debita per

solū contractū: sine alia lege quæ speciatim faciat habiles. Et ideo nō est

mirū, q̄ in nostro casu sublata lege, cuius virtute debebatur cātoria, de

sinat esse debita, ibi vero non delinat. Quia nulla lex mediāte qua saltē

speciatim debebatur est sublata. ^b Ex quo infertur, q̄ si talis esset em-

phyteusis a patre pro se ac liberis recepta, in qua pater posset filiis præ

iudicare. Qualis quando fuerit colligitur ex Ang. in. l. Apud Iulianū

§. Si cui. ff. de leg. 1. & Bal. in. l. 1. C. p̄ quas pers. no. sub finē. & Lau. Fan.

in. §. Ceterū. Institi. de legi. agnat. ius. col. 7. versi. Eodē modo. & A lex.

cōsil. 29. Verū. col. 3. Et lex noua inhabiles faceret filias ad succedēdū in

^b
Emphyteusis a
patre pro se ac li
beris suscepta
cadit su. l. noua.
quando talis est
in qua p̄ filijs
preiudicare pos
sit.

ea illis pfecto p̄iudicaret. Et ita opiniones cōcordari possent cōtrariæ.

Ad nonā respōdeo negando illā decisionē esse verā, & q̄ Io. And. sic illā scripserit. Quoniā per l. Caesar. ff. de publi. q̄ allegat apparet eū idē voluisse dicere, quod Host. ibi ante dixerat. Hostien. aut non illud, sed contrariū dixit. Quod supra in. 11. arg. & decis. 18. retulimus. Et idē qd̄ ille tenet ibi Card. q. 1. & Anto. in. c. si. col. si. de cōstit. cui cōsentit Feli.

Ad decimā respondeo negando illam decisionem Iacobi: tum quia nullo textu nec ratione probatur necessaria, tum quia Petrus ipse non satisfacit decisioni Ricar. Malumb. quā in oppositū allegat in hæc verba: De illo cuius obligatio habet causam ante nouam legem, incipit tamen executio & effectus in tempus nouæ legis, secundum istud tēpus de illa iudicamus. Tum quia resolutiōes cōmuniter receptæ in hac materia sunt contra illā opinionem & fundamenta Iacobi, vt ex tribus argumentis postremis & ex vndecimo apparet.

Ad octauum principale respōdeo primo conclusioni illi. Nemo sine sua culpa damnū patitur. addendum esse: vel sine causa iuxta illam regulam libro. 6. Sine culpa, nisi subsit causa nō est aliquis puniendus. & est cōmunis resolutio gl. ac omnium aliorū in. c. 2. de constitut. in. c. Antiqua. de priuileg. c. Renouantes. 22. dist. Hæc autem Clemen. maxima de causa condita est, vt ex eius proemio monstratur.

Et ne dicas resarciendū esse dānum ei qui etiā ex causa illud passus est secundum Archid. receptum in. c. Per principālē. 9. q. 3. Pro quo tex. & ibi Bald. in. l. Serui. C. quibus ex causis. ser. pro proem. lib. accip. Cōsidera illud Archid. non procedere, quādo illud damnū fieret per viam legis generalis. Quod Alexand. testatur & probat in consil. 190. Mature. lib. 2. in respons. ad. 3. argument. quod reperitur lib. 3. consil. 18. Vbi allegat illud pulcherrimū Bartoli in. l. Toties ff. de pollicit. f. ciuitatem nō posse quidem auferre alicuius suum singulariter præcipiēdo vni homini, vel quibusdā hominibus. Sed generaliter faciēdo statuta posse, vt. l. Vēditor. §. Si constat. ff. cōmuni præd. & l. Antiochēsum. ff. de priuileg. cred. Facit J. Lucius. §. fin. supra ad municipal. intelligēdo ibi per verbū, lex, statutum, vt ibidē ipsemet Bar. intelligit, & in casu pposito de damno per viam legis incusso agimus.

Secūdo respōdeo cōclusionē illā intelligēdā esse de dāno rerū que sitarū. nō de modo q̄rendi: præsertim civili. Quā is sine vlla culpa tolli potest a principe & sine causa. antea saltē q̄ dominiū q̄ratur. vt veniētib⁹ ab intestato ius ad eūdi scdm Feli. in. c. Quæ in eccleliarū. de cōstit. n. 48. vbi subiicit hæc verba: Vnde legitimādo simpliciter spuriū et sine causa potest tale ius tollere princeps. Quia nō est quæsitū dominiū. b. At is access⁹ mod⁹ qdā civilis q̄redi hęc cātoriā, nō ius i ea q̄sitū, est, vt patet.

Inteller⁹ regu
le sine culpa. li.
vi.

Regio per dispo
sitionē damnum
patū non resar
citur.

Jus q̄rendi mo
do civilis fa
cto a principe
tollit.

Accessus mod⁹
querendi civilis
non ius queri
tum est.

Tertio respondeo intelligendam esse illam conclusionem de alio dāno ab illo quod ex sublatiōe priuilegii obuenit. Qm̄ illud sine vlla causa potest a principe tolli secundū gl. fin. c. Decet. de regul. Iur. lib. 6. Quam singulariter mente tenēdam dixit ibi Perus. & cōmendat. Dec. in d. c. Quæ in ecclesiarum. n. 26. sub finē. & is accessus priuilegiū quodam expectatiuum est, vt constat. Quarto, quod longe altius est, forte dici potest tam patri presbytero, quam filio culpam esse regulariter filium patri succedere. Quod tamen nunc neq; affirmo neq; nego.

^f
Ius priuilegii facile a principe tolli.

Ad 9^m principale respondeo concedendū conclusionem in argumēto assumptam veram esse, quoties æquitas illa de qua in c. Si beneficia. de præbend. lib. 6. & c. Cum vniuersorum. de rer. permut. locum sibi satis vendicat. Quam tamen in proposito non vendicare possem multis modis ostendere. Sed non est necessariū. Quoniam nō cōtendimus in præsentia cōpetitorē ad Ius si qd̄ ante habebat regredi nō posse, sed solū virtute huius accessus accedere nō valere. Quæ lōge sunt diuersa.

^h
Regressus ad Ius pristinum omittitur vari: cū id egras laudet

Ad decimum responsio multiplex colligitur ex decimo argumentopro nostra parte facto, & replicis illius solutionibus adiectis. Prima^l q̄ hic de præiudicio secundario Iuris ad rem agimus, in opposito autē de primario & Iuris in re. Secunda, q̄ oppositio in præiudicio non præcogitato a principe procedit. Nostra vero conclusio in præiudicio a principe præcogitato. Quod colligere licet ex ei⁹ verbis tam vniuersaliter distributis: nullo vnq; tempore ac nullo modo possint obtinere. Et ex clausula derogatoria: quoruncūq; cōtrariorū, quam finis Cle. continet. Cū is accessus contrarius sit prædictis verbis nullo modo &c. Quandoquidem eum vnum e modis succedendi multis esse constat.

ⁱ
Principē præiudicare nolle quādo verū æquitas donon

Tertia, q̄ oppositio in alio præiudiciādi modo procedit. Nostra vero cōclusio in præiudicio p̄ viā legis. Ad qd̄ vltra in illo argu. 10. adducta faciūt, q̄ dixim⁹ in solutio. arg. 8. Et ad replicationē qua probare cōteadis neq; per viam legis principem videri velle alij præiudicare, respondeo id esse verum in Iure quæsito, non autem in quærendo. Quod Speciatim annotabat Feli. in c. fin. de constitut. col. 4 allegando ad id Pan. consil. 24. col. pen. lib. 1. Quarta q̄ expresse constat ex voluntate principis, cum derogat contrariis quibuscunq; vt præactū est in secūda sol. Quæ omnia roborātur ex eo, q̄ sum⁹ in materia beneficiaria & agim⁹ dederogādo non Iuri quæsito, sed quæredo exoso valde ac exorbitati. Et ita videntur concurrere potentia cum voluntate tum tacita, tum expressa, etiāsi nulla causa subesset. Quanto magis subsistente maxima.

^m
Præiudiciū secundarium præcogitatus tacite vel expresse p̄ viam legis præsertim in materia in qua nulla requiritur causa fieri videri a principe.

Ad vndecimum satis superq; fuerit admonuisse illa quæ in solutione ad primum argumentū & in præcedenti exceptione in responsione ad quintum supra diximus, vnde multiplex responsio colligi potest.

N ii

C O N C L U S I O

Ecce candide lector articulum bona fide disputatū. Quē quando viua voce coram auditorio vndecunq; doctissimo disputati. anceps quidem remanſi, præmiſſis fundamentis animum volentem nolentem in diuerſa trahentibus. At nunc omnibus ad viuum diſcuſſis in fauorem Clementinæ contra competitoris acceſſum pronunciandum eſſe tenuitati noſtræ videtur, ſalua quæ iuſtior fuerit ſententia: ſūmi præſertim illius Rotæ prætorii. Cuius ego ſemper autoritatē primā ſecundū ipſam Sedis Apoſtolice & duxi & ſuſpexi.

Cæterū interpretatio huius cap. Si quando. hic nos admonebat primo, vt paucis breuiter mōſtrarem, quot & quæ cauſæ de his exceptio nibus colligi poſſunt, ob quas iuſte ac ſanctè liceat exequendis Sedis Apoſtolice mandatis abſtinere, donec illa denuo cauſa cognita reſcribat. Admonebat nos & ſecundo poſtrema hæc exceptio diſcutere, an liceat præſbytero, etiam Papa cōſentiente, filium ſuum in beneficio ſuo ſibi ſubſtituere. Admonebat & tertio eadem exceptio tractare, an epifcopus vigilem ſuper ſuum gregem curam gerens teneatur ſuperſedere prouiſioni Apoſtolice, per quam filius in beneficio patris, etiā expreſſis verbis ſubſtituitur. Et quādo non teneretur, an ſaltem id ei res veluti digniſſima liceret. Admonebat & quarto diſputare, an epifcopis hæc diſſimulantibus, reges penes quōs eccleſiarum protectio eſt, ob tales cauſas opponere ſe aliquo modo poſſent. Et an id eſſet regia dignitate ſe maiores Deoq; gratiores facere. Multa itē alia monebat. Quæ tamen omnia in præſentia omitto. Quia licet interpretatiōni cap. accōmodatiſſima ſint, extraria tamē ſunt cauſæ ob quam prælectio hæc ſuſcepta fuit. Primum autem horum ordinario cōmento hui⁹ cap. Deo dante inferam. Alia alibi, & forte in. c. Cū adeo. infra eod. tractaturus;

D E O G L O R I A

Venia nobis & gratia.

F I N I S

**PREFATIO IN PRAELE-
CTIONEM HABITAM
SUPER QVAESTIONE**

facti propria in cap. Cum contingat.
de rescriptis.

NOGIMVR RVRSVS CORAM
vobis viri ornatissimi dicere causam de causis nul-
litas processus a quodam asserto subexecutore
contra nos facti in eodem negotio, super quo nu-
per praelectionem habuimus non omnino contem-
nenda in. c. Si quando. supra eo. Quare sicut illius
capit. ordi. comento illam, auctariu veluti quoddam
adiecimus, sic disputatione hanc quae multa quotidiana continet in exe-
cutorum materia, interpretationi iuste huius capit. Cum contingat. ad
publicam utilitatem annectimus: tum quia pulchra quaedam de meris
executoribus Anto. & Imol. in eo deciderunt, tum quod aliquot nos hic di-
cemus maxime ad hoc capitulum pertinencia, tribus diebus praelectione
quam faciebamus in. c. Eam te. supra eo. interrupta.

NESV ERGO SERVATORIS
nostri auxilio primo implorato, quae breuissime poterimus
monstrabimus prius censuras & processum subexecuto-
ris contra. M. ab ipsius competitore assumpti multis de
causis inutilia & ipso Iure nulla esse. Earum vero nullam obesse censuris
quas clarissimus vir^a Iohannes Gomez a Sylua pro sui generis gene-
rosi quoque animi splendore dignatus esse iudex. M. in competitorum & eius
assertum subexecutorem maturius protulit, dum neque humanus rejicit
humiliores nec generosus timide formidat altiores. Deinde probabimus
eorum effectum tum regia manu, tum ordinaria, tum delegata impediri posse.

PRIMA NULLITATIS CAUSA.

Et prima quidem causa nullitatis eorum quoque subexecutor effectit, illa
est, quod gratia accessus competitoris inutilis & nulla a principio fuit ipso
Iure: vel saltem postea ipso Iure evanuit, licet a principio valuisset, propter
multa, quae in praelectione super eis habita in. c. Si quando. supra eo. late
deducta fuerunt. Et quando gratia est nulla ipso Iure, ipso quoque Iure
datio executoris & eorum iurisdictio nulla & inutilis est per selectissimum
in hoc text. in. c. Constitutus. supra eo. Quod habet irritum decernendum esse
quod quod factum est per literas executorias gratiae subreptitiae. Similis fere text.
in. c. Ad audiendum. 2. eo tit. Secundo facit. c. Si super gratia. de off. deleg. lib. 6.

Johannes Go-
mez a Sylua
laudatus.

Executo: si depu-
tatio nulla & inu-
tilis est ipso iure
quod nulla quoque
& inutilis est gra-
tia in qua exequen-
dam illi deputa-
tur. Quoniam haec
deputatio gratiae
accedit.

Quod habet deputationem executorum & iudicum gratia Apostolica esse illi accessoria. Et ideo illorum iurisdictionem morte concedentis etiam reintegra non reuocari, sicut nec ipsam gratiam. Cui consequens, videtur, quod ea existente nulla vel reuocata, ipsa quoque iurisdictione reuocata videatur vel nulla. Facit, quod accessorium sequitur naturam sui principalis regula Cum principalis. ff. de reg. iur. & reg. Accessorium. li. 6. cum similibus Specialius facit aptus in hoc text. & quod ait ibi Domini. per illum col. 1. vers. Sed pone. c. Super eo. de prebend. lib. 6. & Clementina Per literas. de prebend. coniuncta ei gl. in verbo ecclesias. Et hanc conclusionem tenet in specie Pan. in. c. Ceterum. col. 2. quem sequitur Dec. ibi col. 3. de rescript. Et idem tenet uterque in. d. c. Constitutus. in ultimo notabili. idem & Roman. in consil. 370. Circa primum col. 3. allegans inter alia. c. Cum dilecta. de rescript. & Innoc. in. c. Ex literis. de off. delegat. Quae non tam apta sunt sicut superiora. Quonia illa non agunt de executoribus gratiarum, sed aliis iudicibus delegatis. Idem tenet Oldradus consil. 21. Quod processus. n. 2. Idem late Panor. in. c. Ad audientiam. infra eod. n. 14. quem sequitur Feli. ibi col. 12. & 16. Facit & memorabilis glo. in. c. 1. verbo. obtentum. de lites contest. li. 6. quae recepta dixit exceptionem peremptoriam quae perimit gratiam & literas, ante litem contestatam opponi posse. Quam glo. Perusi. & Communis intelligit de exceptione subreptionis gratia per quam illa corrumpitur, & cum ea litera delegatoria ad eam exequendam data.

^e
 Exceptio peremptoria quae non solum gratiam sed etiam literas perimit ante litem contestatam opponi potest.

^d
 Rescriptum ad litem regulariter quidem ipso iure valet at frequenter nullum omnino et inuti-
 le esse.

^e
 Sigillum plumbeum quod more Romano et hoc dicitur sericis pendet. Sigilla vero iustitiae canabera.

Non obstat primo quod regulariter rescriptum ad lites subreptitium ipso iure valet per. c. Si aut. & c. Plerumque supra eo & Communis affirmat in. d. c. Ceterum. & in. d. c. Ad audientiam. Quoniam illa regula fallit in multis casibus relatis per Feli. in. d. c. Ad audientiam. col. 11. & duabus sequent. Quibus nos addidimus unum in. c. Cum ordinem. supra eodem quod eum probat secundum Bal. quod satis sentit Pan. n. 2. & 3. ibidem. Et horum de numero est is de quo loquimur casus secundum predictos oes.

Non obstat secundo dicere, quod in casu nostro in aliis literis continetur gratia, in illis nempe quarum plumbeum sigillum de chordulis sericis pendet. In aliis autem executores, in illis videlicet quarum plumbeum sigillum de chordulis canabeis pendet. Et ob id in hoc casu iudicum datio non videtur accessoria gratiae, sicut quando in eisdem literis fit gratia & deputatio iudicum, quod etiam est frequens. Non inquam hoc obstat. Quoniam idem est dicendum, quando gratia & iudicum deputatio separatim fiunt in duabus chartis. Quod dicimus quando fiunt coniunctim in vna. Quia primo eadem est ratio. Non enim desinit esse accessoria executorum deputatio ipsi gratiae, eo quod fiat in alia papyro vel membrana. Quod euidenter apparet ex illo. c. Si super gratia. de offi:

delegat. Quod certum est habere locum etiam, quando iudices separatim in aliis dantur literis: tam propter verba ipsius generalia, quã propter rationẽ in eo expressam, quã vtriq; casui æque apta est. Cui tamen c. non esset locus in eiusmodi literis executoriis, nisi essent gratiæ accessoria. Secundo, quia etiam in hoc casu, quando executores separatim dantur, eorum deputationẽ esse nullã si gratia est nulla tenet Cardi. in. d. c. Ad audientiam. col. 6. vers. Septima est opinio. Nam, vt ille inquit, etiam si dentur separatim a gratia, sunt tamen quasi preparatoria gratiæ: & sic de eis idem Iuris quod de gratia est. arg. c. Quanto. de iudic.

Non obstat tertio determinatio Compostell. in. c. Super literis. col. 3. vers. Quæritur primo. dicẽtis processum factum per literas super beneficio subreptitiæ impetratas validum esse, nisi opponatur exceptio. Quoniam non loquitur de literis gratiæ executoriis de quibus agim⁹, sed de literis ad lites impetratas super beneficio. Hæc enim sunt verba Compostellani: Vt si ego dicam Papæ me canonicè electum in prapositionum, impetraui iudices contra. M. tacita priori cõmissione. M. valebit processus per meas literas habitus, si contra eas non excipiat. Quia meæ literæ non erant beneficiales. Hactenus Comp. Quẽ sic etiã intelligit Card. in loco præcitato. Et hoc ipsum ait Ludo Roman. in consil. 330. Circa primum col. 3.

Et demiror Felinum virum alioqui diligentẽ in illo. c. Ad audientiam. col. fin. dixisse non satis aperire Roma. an loquatur de subreptione cõmissa in literis executoriis, an gratiosis. Quoniam Romanus in hæc verba loquitur: Cum iudex seu executor deputatur vna cum concessione gratiæ subreptitiæ, quẽ admodum subreptio ipso facto vitiat gratiam. d. c. Ad audientiam. 2. & c. 2. de fi. presby. li. 6. cũ simil. ita etiã vitiat iudicis seu executoris dationẽ sibi annexam. Fateor autem verum esse quod Feli. ait. s. literas executorias gratiæ accessorias, etiam si sint subreptitiæ valere: modo gratia ipsa non fuerit subreptitia. Sed hæc decisio non conuenit nostro proposito, in quo dicimus gratiam ipsã quæ concedebatur accessus fuisse subreptitiã & ipso Iure nullam. Et p̄ consecutionem literas executorias etiam separatim datas.

Non obstat quarto, q̄ literæ delegatoriæ ex interuallo post gratiam ad eius executionẽ datæ ob gratiæ subreptionẽ ipso facto non vitiantur secundum Ludo. Rom. in illo consil. 330. Quia, vt ille ait, possent dici literæ ad lites. Quo casu procedit secũdũ eum determinatio Inno. in. c. 1. de lit. contest. lib. 6. f. q̄ cum quis impetrat gratiam subreptitiã, & postea executores vt in possessionem inducat: tunc non impeditur litis ingressus per oppositionẽ subreptionis. Non inquam hoc obstat, quia primo eodem die in nostro casu executores fuerunt deputati, quo

^g
Felinum in Intel
ligendo Ludo.
Ro. cõtra suum
morem parã vi
ligentem.

gratia facta fuit, vt literæ ipsæ clamant. Et Ludo. Ro. de executoribus alio die datis agit. Similiter & Inno. Audisti enim i verbis eius p̄xime citatis, verbum postea, quod interuallum denotat secundum gl. memorabile in l. Pacta cōuenta. ff. de contrah. empt. verbo, postea, & alia multa quæ citat Corl. in singul. in eodem verb. Postea. Secundo nō obstat. Quia etiā quādo postea ex interuallo deputatur idem esse dicendū dixit Host. in illo. c. 1. de litis contest. li. 6: Quoniam vt ille inquit, ex quo gratia prima principalis fuit subreptitia, litera executoria quæ est illi accessoria supra de off. delegat. Si super gratia eo li. debet subreptitia iudicari: vt accessorium sequatur naturam principalis de fid. instru. c. Inter dilectos. §. Cæterum. & Hostiensē sequitur Archid. quorū opinio nem approbant Ioh. Monach. Ioh. Andr. Petrus ab Anchar. Domini. Perus. & Probus ibidem. & aiunt esse tenēdam quādo statim potest de exceptione liquere. ^b Quorum si consideratio satis expēdatur, facile vi debentur cuius erudito approbare dictū Hostien. simpliciter. Quoniam neq; hæc exceptio neq; alia qualibet, quæ in vim dilatoriz proponitur & est eius naturæ, vt postea iterum in vim peremptoria ad merita causæ opponi possit, est admittenda in vim dilatoriz, nisi opponens se offerat eam incontinenti probaturum, videlicet intra modicum tempus arbitrarium, & intra illud eam probet clare & liquide secundum Petrū ab Ancha. consil. 372. Pro declaratione. col. 1. At cōtra literas competitoris allegatur subreptio quæ per literas ipsas fundatur. Allegatur item literarū renunciatio ex acceptatione Archidiaconatus Santarenfis notoria resultans. Et ideo nō solum hæc exceptio concludit nullitatem literarū, sed etiam ante litis ingressum admittenda est. Et ita i casu p̄posito nullaten⁹ potest hæc causa nullitatis euitari.

Non obstat quinto dicere, q̄ hæc causa nō haberet locum, si accessus is a principio valuisset, quāuis postea modo aliquo periisset. Quoniā primo negamus eum a principio valuisse. Secundo respondemus p̄ia esse rescriptum per quod proceditur a principio fuisse ipso iure nullū vel postea ipso iure expirasse, v̄l reuocatum fuisse, quo ad ea quæ post illam reuocationem & expirationem fiunt. Quia primo eadē est ōni no ratio. Secūdo casus videtur esse in. c. Ex literis. cū eo quod ibi ait In noc. de off. delegat. Quod satis collig. ex his quæ ait Pan. in. c. Audita. col. pen. de resti. spoli. & clarius ex his quæ Felin. scripsit in. c. Cæterum. col. 18. vers. 7. restrict. Vbi agit de reuocatione rescripti per mortē concedētis reintegra facta quæ ipso iure fit. & vers. 8. restrictio. vbi agit de reuocatione iurisdictionis per sentētiam quæ etiam ipso iure fit. Et q̄ gratia perempta executorum quoq; illius datio perempta sit in specie tenet Petrus Rebuffus in Concordatis in forma literarū executor,

^b Exceptio que in vim dilatoriz se mel opposita postea in vim peremptorie opponi potest: nō est admittenda in vim dilatoriz: nisi opponens se offerat probaturū in cōtinenti intra videlicet tempus arbitrarium.

ⁱ Rescriptū ipso iure a principio esse nullum: vel post ea ipso iure perire vel reuocari: paria esse quoad faciendā post reuocationem. & gratia extincta ipso iure extinguī potestatem executorū.

verb. In oibus & per oia. Facit quod glo. regula Cancell. Iulii. 2. in vltima parte facie. 7. dixit finita prerogatiua descriptoru, censeri quoq; finita prerogatiua coru qui ea instar descriptoru habebat. Est deniq; gl. expressa & memorabilis q; ipsi non meminerunt: & qua ibi recepta est in c. Si clericus. verb. extincta de preb. li. 6.

HANC AVTEM primam nullitatis causam contra cesuras pro. M. latas allegari non posse palam est. Cum in confesso sit indultum Reginae nre CHRISTIANissime validum esse magnosq; iam partus aliis peperisse.

SECUNDA NULLITATIS CAUSA EST.

Quod predictus iudex copetitoris assertus suscepit partes mixti executoris, cum non haberet dignitatem nec esset canonicus ecclesie cathedralis. Quod non potuit primo p. c. Statutum. in p. de reser. li. 6. Nam executor mixtus verus iudex est secundum gl. 1. c. Pastoralis. §. Quod vero. circa medium de off. dele. Quam oes ibi sequuntur & sing. putauit Card. ibi. col. 2. & ordinaria. Pa. in c. De cetero. de re iudic. col. 2. Et idem tenet Bart. in l. Adiuo Pio. n. 4. ff. de re iud. Quam ois omnium est opinio. Secundo facit quod in specie homini executori mixto ad beneficia debere habere qualitates aliorum delegatorum. Se. Aplica tenet Card. consil. 103. sub fine, & est decis. Rotae. 370. Ex hoc. in nouis & decis. 393. Nota ex hoc. in antiquis. Quam habet facta per eum executori gratia qui non haberet illas qualitates ipso iure nulla esse, per clausulam decreti irritantis positam in fine illius. c. Statutum.

Tertio facit ratio illa necessaria, quam tangit Egidi. in decis. 126. q. c. illud Statutum. simpliciter loquitur de omnibus causis, & nullus est in corpore Iuristext. nec ratio necessaria quam contrarium probet. Neque iuuat dicere quod Old. Rota, Guill. & aliquot alii responderunt. scilicet quod aliud sic dicendum de causis quam principaliter committitur, aliud quam accessorie ad gratiam, eo quod multa per accessionem cedere quam principaliter non concederentur. c. Sup. eo. de preb. li. 6. c. Dudum. col. 4. de elect. Et quia accessorium sequitur naturam principalis. Quoniam primo illud non satis asseuerant predicti autores. Secundo quia tunc licet aliquid per accessionem quam principali vetat. Quam alia ratio militat cum accessorie conceditur, & alia quam principali. At in nostro casu eadem est utrobique ratio. Quam siue per accessionem ad gratiam siue principali de causa autoritate Aplica cognoscis. utrobique es iudex, utrobique. Sed Aplica representas, utrobique quod feceris iniuste, vel indecenter in opprobrium eius cedit & iniuriam. Facit quod & accessorium tunc demum sequitur naturam sui principalis quam eadem ratio militat in eo quam in principali, & alioque non. c. Debitores. & c. Cum contingat. de iure iur. c. Quamuis pactum. de pact. lib. 6. & c. Licet. de iure iur. eod. lib. Quod bellissime Imol. annotauit in illo. c. Debitores. n. 4.

Quarto facit decisio Rotae. 369. in nouis & decis. 392. Nota quod in antiquis. Quam primo habent stilum Curie habere ut nemo deputetur

Executor mixtus
pape vel legatus
non potest esse
qui canonicatus
vel ecclesiastica
dignitate carere
quis verus iudex
debet esse.

Accessorie non
licet: quod prin-
cipaliter vetatur
quando eadem
prohibendi ratio
in utroque modo
inuenitur.

m
 Executor nudi
 ministerii etiam
 pape potest esse q
 non est canoni-
 cus neq; digni-
 tate praeditus.

executor gratiarum, nisi dignitatem habeat vel canonicam ecclesie cathedralis. Quae item habent secundo cap. illud Statutum. non habere locum in subdelegatis, quibus non committitur, nisi nudum ministerium. scilicet collatio & inductio in possessionem. Quoniam illa ut ibi dicitur sine ulla cause cognitione fieri possunt. Per quae verba clare inuitur illi. c. Statutum. locum esse etiam in subexecutoribus, qui cum cause cognitione procedunt: etiam si sint subexecutores gratiarum. Qui est noster casus.

Vº. facit quod ait Egidius conclusio. 126. In executore. q. determinat esse locum princip. c. Statutum. in executore deputato ad confirmationem electionis.

Sexto facit extrauagans Sedes Apostolica. Ioh. 22. de concess. prab. q. iuncta gl. zenzelini verb. id pertinebit, clare sentit in executoribus & subexecutoribus gratiarum esse locum dicto. c. Statutum. Alioqui enim superflua erat declaratio illius extrauag. quod executores & subexecutores hodi ut palam est.

Septimo facit, quod eadem ratio militat in his executoribus cause cognitionem assumptibus, quae in aliis iudicibus. Quoniam non minus dedecoris imo magis est Sedi Apostolicae per hominem vili habitum vel futile eam repraesentari, dum de eius gratia & beneficio forte maximorum reddituum cognoscitur, quam cum de alia causa, quae forte super decimis unius pulli gallinacei committitur.

n
 Executorum gra-
 tiarum sedis apo-
 stolice ob insolentiam male audit
 ipsa.

Octavo facit quod Sedes Apostolica male a multis audit propter nimium multa quae gratiarum beneficialium executores honoris sui & mali exempli prodigi caecis oculis efficiunt, quae dignitate vel canonicam ecclesie cathedralis ornati nullatenus facerent. Et ratio principii. d. c. Statutum. est secundum Hostiensem, quae sequitur ibi Archid. col. 2. & post eam alii: ne Sedes Apostolica dum delegatus eius aliquod iniustum agit aut iudices, confundatur. Nono facit illa Rota decisio raro citata quae in nouis est. 407. dubitatum. Habet eum executorum merum qui non habet canonicam vel dignitatem & sententiam est executus non posse liquidationem fructuum facere. Quoniam illa sine iurisdictione fieri non potest.

o
 Executor gratiarum
 a sede apostolica
 non deputatur
 nisi cui congruat
 cap. statutum de
 refer. li. vi.

Decimo facit quod Curia Romana quoad personas seruat decreta Statutum. in executoribus gratiarum secundum Io. An. in. d. c. Statutum. §. In nullo super verb. citet in fine. & collector decisionum Rota antiquarum in decisio 565. testatur poenitentiarium & omnes de cancellaria respondisse sibi, quod non deputarent executores super gratiis: nisi personas tales quales requirit c. Statutum. At stilus Cancellariae ius facit. c. Ex literis. de cost. & de re iudic. c. In causis. de crimine falsi. Quae graui. Et nulla huius stili ratio idonea reddi potest: nisi quod executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicis, & habent iurisdictionem, & possunt fulminare sententias. &c. iuxta gl. Cle. Iudices. de off. deleg. cum notatis per Innoc. in. c. Dudum. de presumpt. Eadem ergo ratione oportebit subexecutorem mixtum qui iurisdictione utitur ecclesiastica habere qualitates quas c. Statutum requirit.

Vndecimo facit speciatim quoad nostrum casum, q̄ licet res cōtrovertatur, quādo executor voluntarie partes iudicis assumit, Prāmē omnium fere vna sententia, quā tenent Domi. Anch. & Perus. in. d. c. Statutum. §. In nullo. habet esse necessarium, q̄ in executore gratiarū prædictæ qualitates concurrant, quoties ille in suo processu tenetur assumere partes iudicis. At in casu nostro is executor tenebatur illas assumere, vt in causa sequenti apparebit. Ergo saltem in casu proposito nō poterit is subexecutor sine qualitatibus prædictis procedere.

Neq̄ obstat si dicas illam cōmunem opinionem procedere, quando ex forma mandati tenetur partes iudicis assumere, vt quia ponitur clausula: vocatis vocandis. Quia primo eadem est ratio, quando alio ex capite ad id arctatur. Secundo, quia illa clausula tacite intelligitur, quoad illos casus in quibus oportet cum causæ cognitione procedere. Tertio, q̄ hoc expresse sentit Rota in illa decis. 403. in nouis. Quam Stephan. sequitur in. q. 12. capellæ Tholos. An vnum. Quæ vt supra dictum est habet eum qui sententiam est subexecutus non posse liquidare fructus, nisi habeat qualitates. d. c. Statutum. Et nō alia ratione, nisi quia licet non sit ibi posita clausula, vocatis vocandis. Tamen tacite intelligitur quoad hunc articulum, ergo propositum.

Duodecimo facit, q̄ Collectarius vtiq̄ doctissimus & expertissimus, qui materiam hanc attentius perpendit, quam alii, pro nostra conclusione simpliciter est in. c. Proposuit. de concess. præben. & latius in. c. Quod de his. de sentēt. exco. decis. itē. cap. Tholos. 203. An cap. Vbi satis etiam additio eius id sentit.

Decimotertio facit, q̄ Rota in decis. 99. Nota, q̄ executor. in antiquis hæc fere verba habet: executor gratiæ non potest mandare subexecutoribus, nisi sit persona habilis iuxta. c. Statutum. de rescript. li. 6. potestatem cognoscendi seu assumendi iudicis officium, quamuis nudum ministerium simplici presbytero seu curato demandare valeat.

Decimoquarto ad redundantiam adde, q̄ Gomezus vir eruditissimus, qd̄ ipsius opa testant. in. lib. de mand. de prouid. n. 136. ait q̄ q̄do beneficium est plenum & ab alio occupat, nō potest sine causæ cognitione præcedi. Et i executoribus q̄ eo casu præcedit habet locum. c. Statutum. tāq̄ ad personas q̄ q̄ad loca. Et mox hæc verba subiicit: Et idē est i subexecutore, cui nō potest cōmitti aliquid, qd̄ requirit causæ cognitionē cū potestate assumendi officium iudicis, nisi sit qualificatus. Et ita cōclust Rota de mēse Nouēb. 1537. in vna Abulēsi corā. R. P. D. Iohāne Mohed. Hacten⁹ Gomezus.

Nō obstat stilus Curia⁹ scdm̄ quē in processibus, quos fulminatos appellat tā sentētiarū q̄ gratiarū p clausulā Ceterū. in eis cōtētā deputant subexecutores, non solum constituti in dignitate & canonici, sed etiam

P
Executor: qui
pro iudicio as
sumere tenetur:
qualificatus esse
oportere omnium
fere vna est sen
tentia: siue ad id
ex forma expres
sæ mandati: siue
aliunde tenent.

q
Intellectus eius
sile ceteros que
executorio Ho
tam sentētiarū
quam processū
super gratia sul
minatorū inserit
tur.

omnes alii clerici etiam primæ tonsuræ, imo & notarii & tabelliones, quicumq;. Non inquam is stilus obstat Imo potius pro nobis facit primo in quantum ex eo colligitur nullam esse in hoc differentiam inter subexecutores gratiarum & sententiarum. Quandoquidem in omnibus eundem habet tenorem illa clausula. At omnium consensu constat per illā quoad ea quæ iurisdictionis sunt nō posse deputari subexecutores sententiarum, nisi qualificados, quoad alia tamē sic. Cui consequens est idē etiā dicendū esse in subexecutoribus gratiarū. Scđo respondeo, q̄ in illa deputatione deputantur habentes dignitates & canonicas cum non habentib⁹. Et ideo ita debet intelligi, vt ea quibus expediendis nudum ministeriū sufficit, possint expediri tam a qualificatis q̄ ab aliis. Qualis est collatio & inductio in possessionem nullo contradicente. Ea vero, quibus expediendis necessaria est causæ cognitio, vel iurisdictionis exercitium per qualificados tantum. Qualia sunt exceptionum admissio cum super illis pronunciatione. Qualis item monitio & excommunicationis prolatio. Pro qua declaratione facit primotext. ille celebris i. l. Plenū. §. Equitii. ff. de vsu & habit. Qui pbat eadē verba ad diuersos relata diuerso modo secundum diuersam eorum conditionem intelligenda. Probat enim quod legato equitii vsu duobus, quorum alter auriga est, & alter solitus certare in ludis Circensibus, hic poterit equis vti in ludis, ille vero non nisi in rebus aurigæ aptis. Facit secundo, q̄ ibi dicit Bald. legato lecto vxori intelligi de viduall secundum qualitatem suæ personæ. Ex quo sequitur, q̄ legatis duob⁹ lectis vxori & alteri alterius cōditionis, diuersos eis lectos esse tradendos. Facit tertio. l. Ex militari. ff. de milit. testa. Per quam & quod ibi Bald. ait probatur, q̄ si Papa concedat priuilegiū episcopo & aliteri presbytero vt tēpore interdicti missare valeāt, poterit episcopus cū insignibus pontificalibus, non autē alius presbyter. Faciunt quæ scribit Fel. in c. Cum omnes. de constit. col. 17. & And. Sicul. in consil. 5. Clementissimi. n. 3. & consil. 17. Præclare. n. 5. & consil. 30. Scribitur. n. 5. in consil. 39. Clementissime. n. 9. pri. lib. Facit. 4. Cle. Exiui. col. 3. de verb. signif. q̄ habet fratres Minores iurantes seruare regulam Beati Francisci teneri seruare consilia pro consiliis & præcepta pro præceptis. Facit quinto, q̄ nisi sic illam clausulam interpretemur, oportebit cōcedere tabellionem laicum posse assumere iurisdictionis articulum. Quoniam quibuscūq; notariis & tabellionib⁹ fit subcōmissio. Per quæ verba etiam tabelliones laicos intelligi tenet Fel. in c. fin. de præsump. col. pen. & Guiller. in glo. extra. Sedes Aplica, verbo executores inter cōmunes & satis sentit Rota in decis. 369. in nouis. Et ne respondeas debiliter me inferre. Quoniam laicus incapax est iurisdictionis ecclesiasticæ. Cōsidera etiam clericum

Clausula Ceterum: processibus fulminatis in feri cōsuetis vt varie conditionis subexecutores continet: ita varie circa illas operatur.

Verba eadē ad diuersa relata diuerso modo secundum diuersā eorū conditionē intelligēda esse.

Priuilegium celebrandi ep̄o et alijs sacris simphici datū aliud operatur in ep̄o quā in illo sacrisico.

Clausula ceterū etiam laicos alios quot facit subdelegatos.

simplicem inhabilem esse delegationis Apostolicæ: quâuis nō tantum ac laicus. Facit sexto pro hac necessaria & Iuri consonantissima interpretatione decis. Rotæ. 403. in nouis. Quæ habet executionem quidem executorialium Romæ latorum, quoad ea quæ sūt nudi ministerii posse fieri per quēcunq; in illa clausula Caterum. contentum. Liquidationem tamē fructuum & ea quæ sine causæ cognitione fieri nequeunt nō posse. Quæ clarior interpretatio potest esse: Et hoc ipsum sensit Rota si satis perpendatur in decisio. 369. in nouis & 392. in antiq. Rota itē in decis. 99. Nota q; executor. in antiquis, cuius verba supra retulim⁹ hoc expressi tenet.

Non obstat secūdo principaliter conclusioni nostræ cōsuetudo quā aliqui dicunt alicubi vigere. Quoniam. c. Statutū. cōtinet decretum irritans vt patet in. §. fin. cōtra quod nulla cōsuetudo induci potest per illud dictum Archid. a Ioh. And. Domi. Perusi. & omnibus recepti in. c. Cum de beneficio. de præbend. lib. 6. Facit quod Rot. in. c. fin. de consuetud. fol. 24. tradit col. 2.

Consuetudo ne
quid doci cōtra
legem clausulā
decreti irritatū
conuenit.

Non obstat tertio decisio. 365. Rotæ. Vtrū. i antiquis. quæ habet omnes vel maiorem partem dominorū Rotæ iudicasse processū cuiusdā executoris carentis qualitatibus. c. Statutum. valuisse. Nam vt collector ibi ait in fine domini Rotæ moti fuerunt quadā æquitate. Quia primo notoria erat idoneitas super qua fuit processus factus neq; pars eam negabat, vt collector ibi testatur col. 2. Et qui notorie dign⁹ est nō debet examinari. c. Nullus. 24. dist. Secūdo Cancellaria dedit executorem, quem impetrans putabat esse idoneum. Tertio erat cleric⁹ pauper neq; vllus fuit cōtradictor. Quæ in aliis casibus vt plurimū nō cōcurrunt. In nostro autem nullatenus. Secundo respondeo contra illam decisionem Rotæ sex alias esse quas supra citaui: tres quidem in nouis & tres in antiquis. Tertio respondeo eandem decisionem sentire contrarium esse seruādum, quando æquitas prædicta cessaret. Quoniam in postremis verbis ad decisiones alias duas se remittit, quæ cōtrarium tenēt. Eodem modo responderi potest ad decis. 7. tit. de rescript. in antiquioribus. quæ de eodem negotio per eadem fere verba loquitur.

Notorie idone⁹
non est examinā
da.

Non obstat quarto, q; recentior quidam vir alioqui doctissimus in illo. c. Statutum. de rescript. lib. 6. n. 77. ait illam decisionē Rot. 365. procedere, quando a principio executores gratiæ non deputatur cum clausula, vocatis vocandis. Quia primo ibi cogitādum ait super suis dictis. Secundo q; in omnibus executorum deputationibus subintelligitur clausula, vocatis vocandis, quoad ea in quibus cum causæ cognitione procedere vel debent vel volent, iuxta ea quæ in sequenti nullitatis causa dicemus, & iuxta ea quæ ipsemet dixit in tractat. de mandat. de

Clausula vocatis
vocandis sub
intelligitur in oī
b⁹ cōmissionib⁹
quocum cognitiō
causæ opor
tet expedire.

proui. n. 136. Et ita omnestacite vel expresse cum illa clausula dari videntur iuxta. l. 3. ff. delegatis s. c. Significasti. de electione. Tertio respondeo, qd trepidatio illius viri docti & aliorum qui clausulam illam Caeterum. inspiciunt manat ex eo forte, quod non latis aduertit, quod nos aduertimus. s. verba eadem ad diuersos diuersae conditionis homines relata diuerso modo intelligenda esse. Quarto respondeo ipsummet in tracta. de mandat. de prouid. n. 136. pro nobis determinasse, quod cogitandum in illo. c. Statutum. reliquerat, vt superius est dictum.

Non obstat quinto autoritas aliquot scriptorum. Nam Oldradus in consil. 295. Orta. licet attenda priori solutione quam dat obiectioni secundae id videatur sentire, attenda tamen posteriori solutione eademque vltima contrarium videtur tenere. Sed neque contra nos est Petrus Rebuffus in Concorda. super forma literarum executor. in principio. qui ait stilum Curiae pro nobis esse. Sed etiam dictum Feli. in. c. Postulasti. col. 3. de rescriptis ad meros executores referri potest, ne contradicat his quae dixit in. c. De cetero. col. 3. de re iudi. Sed & illa, glo. Guillelmi de Mote Lauduno in extrauag. Suscepta. de concess. praebenda. inter communes verbo, executores, post medium quae dedit occasionem tenendi contrariam partem aliquibus, non obstat. Quoniam primo ait se quidem cernere id fieri. at quo iure fiat, non videre.

Secundo, quod ratio principalis, qua nititur vir alioqui doctissimus, falsa est. Ait enim ideo executorum non habentium qualitates. d. c. Statutum. processum valere, quia pars contra quam proceditur consentit, & pars contra quam impetratur rescriptum renunciare potest. cap. Statutum. Hoc enim fallum est, quoad qualitates personarum delegatarum: licet verum sit, quoad loca in quibus est cognoscendum. Quod expresse affirmat. glo. recepta omnibus. in princip. illius c. verbo, committantur. Quia illud principium non tam in partium fauorem quam Sedis Apostolice honorem constitutum fuit.

Non obstat sexto illa Petri Domini & Perusi opinio. Quam sequitur Stephana ad Capel. Thol. decis. 103. & aliquot alii. s. quibusquamuis executores gratiarum debeant habere qualitates. c. Statutum. aut superedere negotio, quando partes iudicis assumere tenentur: non tamen quando sponte ac voluntarie assumunt. Pro quibus facit illa theoria quae habet: Quae non sunt actu necessaria, si adhibeantur inutiliter, regulariter eum non vitare. Inter cuius theoriae multa exempla hoc quoque posuit Feli. in. c. Cum ordinem. n. 3. supra eod. Pro qua est text. in. l. 1. in principio. C. de rei vxor. acti. & l. 3. ff. de milit. test. & c. Bonae. 2. de electio. & Cle. Saep. de verb. signif. sub finem. Facit. gl. magna sub finem in. l. Viuum. ff. si cert. pet. Vnde Inno. in. c. Inter dilectos. de fid. instru. in verb.

^a Renunciari non potest cap. Statutum. de rescript. l. v. quoad qualitates personarum delegatarum.

^b Executorem qui non habet qualitates. c. Statutum non posse sur. f. ditione vti etiam quando illa in actu non est necessaria

^c Actui que non sunt necessaria inuoluntate et inopre illi adhibita eum non vitare veluti si instrumentum alio inuoluntate sigillo deficiat.

publica. dixit instrumentum habens alioqui necessaria quo sit authenticum, non vitari ex eo qd sigillum habeat corruptum vel illud amiserit. Facit item, qd eorum propositum non est negare, qd male facit executor qualitatibus illis carens vt edo iurisdictione, etiam eo casu quo illa non est necessaria, sed qd actus sic perfectus valeat per theoriam supra dictam. Non inq opinio predicta obstat nobis. Quia primo in nostro casu necessarium erat partes iudicis assumere, vt in sequ. nullitatis causa ostendam. Secundo, qd nos non disputamus hic, an actus qui sine vlllo iurisdictionis vsu factus valeret, pereat & inutilis omnino fiat, si per iurisdictionis vsurpationem illicitam conficiatur. Sed solum contendimus actum illum, qui sine iurisdictione confici non potest a commissario Papæ non habente qualitates. c. Statutu. fieri non posse. Tertio ideo non obstat. Quia illa theoria Feli. qua videtur opinio predicta probari male huic proposito applicatur. Quoniam processus iudicialis licet frequenter non sit necessarius in executore, non tamen est superfluous & inutilis. Quoniam vt eleganter ait Innoc. in. c. fin. de praesumpt. n. 2. actus quem executor iudicialiter facit, nisi appelletur intra 10. dies, praedicitur: non autem actus extrajudicialis. Quem sequitur etiam Card. consil. 140. Redemptoris, col. 2. Quarto ideo non obstat illa opinio, quia necessario restringenda est procedere tantum in eo actu, qui valuisset etiam sine vlllo iurisdictionis vsu. Qualis est collatio vel in possessionem rei vacuae missio, citata parte aduersa ex superabundanti. Non autem procedit in actu, qui ex iurisdictionis vsu pendet. Qualis est excommunicatio vel poenae impositio. Quæ sine iurisdictione fieri non posse efficaciter probabit infra coroll. 6. & i q̄rta nullitatis causa.

Ex his inferitur primo ratio stili Curie, quæ habet quidem vt executores gratiarum non deputentur, nisi qui habent qualitates per. c. Statutum. requisitas, subexecutores vero sic. Quoniam idem stilus habet, vt executores statim faciant processum, quem vocant fulminatam, in quo quia excommunicationes, suspensiones & interdicta proferuntur. & hæc fieri non possunt sine iurisdictione, & ea vti nequeunt nisi qd habent illas qualitates. Ideo tales deputantur executores. At quia processu fulminato multa & fere omnia sunt talia quæ iurisdictionem non exigunt, & quandoq; mora multum posset obesse ad acquirendam possessionem si oporteret adire canonicas vel dignitates habentes, ideo tam eis quam aliis quibuscunq; etiam laicis tabellionibus executio committitur: sic tñ intelligenda, vt vnicuiq; videatur commissa quorum ille fuerit capax, non autem alia.

Secundo inferitur cum qui non habet dignitatem vel canonicam non posse vti clausula illa: contradicte ecclesiastica censura compellendo, quamuis notam facere & intimare possit excommunicationem in pro-

Executores agere iudicialiter actum quæ extra iudicialiter agere potest aliquando fore tione reddit.

Executores gratiarum de iure Curie cur soli qualificati constituentur, cum subexecutores et sententiarum & gratiarum etiam alii substatuantur: ratio germana.

Clausula illa contradicte ecclesiastica censura, non potest esse qui non est qualificatus.

Executio: qui
nō est qualificatus
nō nō possit
minimū p̄f r
et excoicare quā
rē oībus aliis
Collect. rī^o per
seruatio est.

Executio: null^o
apud fracos et
cōicet. Nō t̄ ad
eos solū ḡinet
infinuare ac no
tificare.

Archidiaconi se
tenti male intel
lecti cum clausu
la ceterum p̄f
perpensa causā
errū. si fuit circa
executorū quali
tates.

Articulus cause
nō iurisdictionis
ho cuius delo
gabilis.

Excoicatio ad iu
isdictionē p̄i
ner. Est cas vel
meri vel mixti
imperi.

cessu fulminato contentam sub eadem dilatione, quæ in eo continetur. Quia hoc est mere subexequi vices executoris principalis, illud autem agere iudicem & vi iurisdictione. Et quæ excommunicare non possit executor Apostolicus, saltem in specie ac nominatim, si non habet illas qualitates affirmat Collect. in. c. Quod de his. de sent. excomuni. Qui rem hanc alius omnibus perpensis videtur & inuestigasse, vt ex ipsius scriptis ibi apparet. Facit^b quæ ideo in regno Franciæ non excommunicant meri executores, quia non permittuntur assumere partes iudicis: etiam si sint in dignitate constituti, vt testatur Petrus. Rebuff. in. Concord. tit. de form. liter. execut. verb. contradictores.

Tertio infertur ratio quare Archid. dixit in. c. Statutum. col. 10. nō esse locum illi cap. in executorib⁹ gratiarum. Quoniam solum de meris intelligebat, & illis qui non assumunt partes iudicis. Ait enim ad eos nō pertinere citare sed solum insinuare & notificare. Ex qua facile colligas eum si fuisset interrogatus, quid de executoribus, qui vel debent vel volunt iurisdictionem assumere, responsurum fuisse in eis locum sibi vendicare. Hanc Archid. sententiam male intellectā & clausulam Ceterum. peius perpensam in causa fuisse arbitror, quare aliquot doctores in hac materia vel errarunt vel se confuderunt. Quarto infertur manifesta ratio, quare articulus causæ, qui sine iurisdictione potest expediri, delegatur non habenti qualitates. d. c. Statutum. iuxta gl. in princip. illius verb. causæ, & in. §. In nullo. verb. vices ab omnibus. receptas.

Quinto infertur hunc de quo loquimur subexecutorem non potuisse se partes iudicis in casu proposito, in quo maximæ id erat necessum, assumere. quas tamē assumpsit. Quia primo is iudici. M. iussit, vt a causæ huius cognitione se abstineret intra tres dies sub excommunicationis & quingentorum ducatorum pœna, ferendo illam in scriptis, si non pareret. Sub qua etiam pœna tam capitulo, quam M. quædā alia iussit. At constat ea non posse fieri, nisi per iudicem, vt mox in seq. corollario ac postea in quarta nullitatis causa dicam. Ergo qui hæc fecit executor partes iudicis assumere tentauit.

Sexto infertur hūc subexecutorem non potuisse ferre excommunicationem & alias censuras, quas parū modeste tulit. Quia ipse non erat capax iurisdictionis contentiosæ per prædicta. Et excommunicare ad iurisdictionem pertinet contentiosam. Quia primo nō debet sine causæ cognitione ferri: & fertur in inuitum. 2. q. 1. c. Nemo episcopus. Imo est meri imperii secundum Innoc. c. Trāsmisam. de electio. & Specul. titu. de iurisd. o. iud. vers. Secundum Canones. n. 24. & Pan. in. c. Quod sedem. de off. ord. col. fin. & in. c. Si sacerdos. n. 10. eod. tit.

Neq; obstat, q; Ias. in. l. Imperiū. ff. de iurisdic. omni indicū. col. 14. dixerit eā esse simplicis iurisdictionis, quādo fertur ad partis instantiā: tum quia id primo nil nobis obstat. Quia satis est proposito nostro ex cōicationē ad iurisdictionē saltē simplicē pertinere, tū quia magnis vīribus confutat Iasonē ibi doctissimus ^m Gaspar. col. 50. concludēt tunc esse saltē mixti imperii. Scdo, q; excōicatio ad iurisdictionē ptineat cōtentiōsā. facit q; Iura dicunt tantū a iudicibus excōicationē esse ferēdā vt in. c. 1. de sententia excōmunicationis. lib. 6. Vbi textus repetit verbū iudex. Ad idē. c. Quārenti. de verborū signi & in. c. Archidiaconus. de offi. archidi. Tertio facit, q; Pan. in. d. c. Si sacerdos. & in. cap. Cū contingat. de for. comp. concluditⁿ non posse parochum simplicem excōicare, nisi consuetudine quāssit iurisdictionem ad id faciendum. Quod etiā tenuit gl. memorabilis in. d. c. Nemo. 2. q. 1. Vbi eā vterq; Card. probat. Et idem tenet Thomas cū Cōmuni, & præsertim Palud. q. 2. in. 4. dist. 17. Et hoc non alia ratione, nisi quia Iure cōmuni nullam habet iurisdictionem parochus.

Septimo infertur hūc subexecutorē nō potuisse iubere alicui quid quā suā quingentorū ducatorū fisco Apostolico applicandorū pœna. Quia is non poterat assumere iudicis partes. At pœnæ pecuniariæ impositio ad iurisdictionē pertinet. Quoniā primo licet controuertatur, an illa sit meri, an mixti imperii, vel simplicis iurisdictionis, omnium tamen vna est conclusio eā ad iurisdictionē pertinere, & nō posse imponi nisi ab illā habente iuxta illud Innocentii in. c. Cum accessissent n. 2. de constit. In hęc verba loquentis: ^p alix vniuersitates non possunt pœnā adicere suo statuto, cum nullā iurisdictionē habeāt ipsæ vniuersitates, & pœnas imponere pertineat ad iurisdictionē. Innocentiū autē sequūtur oēs in. c. Cum oēs. de cōstitut. teste Feli. ibi. n. 14. & Iasonē in. l. Oēs populi. ff. de iustit. & Iure. n. 3. c. 2. quia ^q pœnæ pecuniariæ impositio propter delictū ad eū tantū pertinet, qui habet iurisdictionē. Quoniā ptinet ad merū impiū texti gradus, vt luculenter resoluit p^dict⁹ domi. Gaspar in loco p^recitato col. 51. Quāuis vt is subdit, cū pœna est applicanda parti officio nobili, ad mixtū imperiū ptineat, & quādo est applicanda parti officio mercenario ad simplicē iurisdictionē. Cū igit^r mer⁹ executor nullū habeat imperiū, nullā habeat iurisdictionē, sed nudam facti executionē, consequēs est eū posse quidē pœnas illius iudicis qui eū deputauit notas facere ac impositas esse intiāre, nouas autē nō adicere. Vnde si eā adicere, aut nil agit, aut partes iudicis assumere cōiunct. Cū igitur is partes iudicis assumere nequeat ppter defectū qualitātū c. Statutū. consequēs est in omnē euentū eius censuras & pœnas & totū processum, quatenus illa tulit, esse ipso iure nulla.

^m
Gaspar valas⁹
laudatus.

ⁿ
Excōicare paro
chum non posse
Iure cōi. Quia
nullā eiusmodi
iurisdictionē ha
bet.

^o
Pœnæ pecuniariæ
impositionē
iurisdictionē esse

^p
Iurisdictionem
qui non habent
non possunt pœ
nā statuto suo
adicere.

^r
Pœnæ pecuniariæ
imponere a
liq; meri: aliq; a
do mixti est im
perii: aliq; quando
autē iurisdictionē
simplicis.

Jo. Gomez lau-
datus imparem
suis meritis di-
gnitatem habet.

Hanc autem secundam nullitatis causam non obesse censuris pro. Ma-
tis palam est, quoniam praedictus do. Jo. Gomez, qui eas tulit, & si non ha-
bet quantum sui generis splendor & animi cadore meretur dignitatem, ha-
bet tamen decanatum, quae prima est post pontificalem dignitas in ecclesia
Syluensi, & alium Archidiaconatum. Quae satis superque sunt per. d. c. Sta.

TERTIA CAUSA.

Executores gra-
tiarum licet regu-
liter non tene-
antur ad assumen-
dum iudicium par-
tes quodammodo
contra.

Beneficium ab
alio possessum
conferri quidem
sine causa cogni-
tione potest: non
tamen possessio
eius sine illa tra-
ditio.

Possessores vo-
candi antequam
a iure possit pos-
sionem suam si
non possideat co-
loca: paulo in-
scriptio.

Executores posses-
sionem beneficii si
ab alio possessi
non possunt sine
causa cognitionis
traderent: mo-
do ne quod possessio
statu mutare: et
post laici senten-
tiam: etiam si sine
voluntate eius tra-
dere possent et
possessor ab eis
et.

Tertia nullitatis causa est, quod is assertus iudex processit ut
merus executor, contra eum qui possidebat sine ulla cau-
sa cognitione. Quod non potuit facere. Quoniam licet
executores & subexecutores gratiarum Apostolicarum pos-
sint ut plurimum, si velint, sine causa cognitione procedere secundum glo.
magna circa medium Cle. 1. de offi. deleg. & glo. zenzelini in Extrauag.
Sedes Apostolica. Johan. 22. de concess. praebend. in verb. executores, &
glo. quae latius loquitur Guiller. in ead. extrauag. & eod. verb. in eo. tit.
inter communes. Quod est originale dictum Innoc. in c. fin. de praesump. &
in c. Proposuit. de concess. praebend. Quando tamen exequi volunt con-
tra eum qui est in possessione, tenentur assumere partes iudicis, & pro-
cedere cum causa cognitione. Pro qua exceptione primo videtur text. ille
celebris in c. Licet episcopus. de praebend. lib. 6. Quod habet beneficium
vacans ab aliquo possessum posse quidem conferri ab ordinario non vocato
possessore: possessionem tamen non posse tolli ab eo, antequam audiatur. Si ergo
ordinarius, cuius potestas fauorabilis est & amplianda Cle. 2. de off. ord.
hoc non potest facere, multo minus delegatus, cuius potestas odiosa est
& restringenda. c. Ad haec. c. Nonnulli. in princip. de res. & §. 1. c. P. & G. de
off. de. Quae ratio est Card. consil. 103. Casus super quo. n. 21. Facit. 2. quod non est
principis propositum, ut quis a sua possessione amoveatur sine causa cognitione
ne. l. fin. c. si per vim vel alio modo. c. 1. de cau. poss. & proprie. Tertio fa-
cit, quod haec conclusio in specie est Inno. in c. Proposuit. col. 2. de concess. praeb.
quae haec quae sequuntur ait executor quidem non solum de beneficio iure ac facto va-
cante puidere posse vel puidere mandare, sed etiam de vacante iure tantum, sed
antequam possessionem tradat, debere summam possessorem audire. Et si in-
uenerit eum male tenere, iubebit & coget eum facto dimittere, sicut de facto
tenet: & postea exequatur mandatum. Et paulo post: si hunc ordinem dimittere
executor, cassaret quod fieret per. c. Cum nris. & c. Lras. de concess. praebend. & ff.
de re iudic. l. A Diuo Pio. §. Si super. Idem tenet Inno. in c. 1. de concess. praebend.
lib. 6. col. 2. Cuius verba sunt: Cum mandatur, quod etiam inducat
in possessionem & contradictores compescat, dicimus quod male fecit iste exe-
cutor. Quia licet possit praebendam conferre non vocatis his quo-
rum interest: tamen nullo modo debet auferre possessionem alicui, nisi
si vocato & conuicto possessore: nec etiam alias statum possessionis

mutare. C. si per vim vel alio mo. l. fin. Nisi primo collationē fecisset partibus vocatis & cum causā cognitione. Quia tunc non esset opus magna causā cognitione in danda possessione. Hactenus Innoc. Quē audis dicere executorē non solū non posse tollere possessionē, sed neq; illius statū mutare. A udis itē eū dicere etiā post latam sententiā citādū esse possessorē, anteq̄ illa executioni mandet. Audi nunc eundē Inno. in. c. Cū olim. 2. de priuileg. n. 2. in hęc verba loquentē: Executor Papæ merus sine vlla cognitione non posset alicui, etiā partibus vim inferre, nec de possessione aliquā partium extrahere. Et paulo inferius subdit: Imo plus videtur, q̄ si viator siue merus executor inueniat rē vel ecclīā cuius possessionē dare debet sine vllō p̄ntē possessore, ita q̄ sine vlla violentia dare potest possessionē, tamē eādare non debet, nisi ille qui eā tenet de facto primo eam resignet, vel verbo, vel autoritate iudicis inde pellatur. Et sic intelliguntur decreta præallegata. c. Quia diuersitate. c. Cū nostris. & c. Literas. Quā cōclusionē Inno. sequitur Oldr. cōsil. 81. Quod processus. n. 7. Qui prædictis ea verba addit. Et ideo sententiā excoicationis etiā nominatim in eū qui est in possessione lata nō tenet: cum executores nō habuerint in eū potestatem, nisi indebite cōtradiceret. Ipse autē nolēs possessionē sine cognitiōe dimittere, nō indebite contradixit, vt notat Innoc. Host. Jo. An. Cald. & Archid. de concess. præb. Quia in cunctis. li. 6. Hęc Old. Quē audis dicere censuras etiā nominatim in possidētē latas non tenere. Idē tenet ipsemet Oldr. cōsil. 227. De toto. n. 3. Cuius verba sunt: Quāuis merus executor possit ad collationē procedere parte non vocata: tamen ad missionē in possessionē non procederet, nisi parte vocata, vt extra de præb. c. Licet. lib. 6. Et paulo inferius: Nunq̄ autē siue possessor colorē habeat possidēdi, siue nō, amouebitur a sua possessione sine causā cognitiōe, vt. 16. q. 4. Volumus. Idē cōsultit Card. cōsil. 63. n. 2. & expressius in cōsil. 75. Reuerēde de præ. & in cōsil. 54. Lite. n. 4. & in cōsil. 10. Idē tenet etiā in cōsil. 103. Casus super quo. n. 21. & in Cle. 1. q. 9. de off. deleg. Cui consentit etiā Imol. ibi n. 3. & fufius. n. 47. dicens. gloss. Cle. illius, quę habet executorē nō tene ri ad partes iudicis assumendas, procedere quando possessio est vacua vel tantū ad collationē vult procedere: secus autē, si etiā possessionē ab alio occupatā velit tradere. Idē Petrus ab Ancha. cōsil. 240. Per prædicta. n. 3. Qui prædictis addit. eū in cuius fauorē talis executio sine causā cognitione fieret, priuari oī iure suo per. l. Meminerint. C. vnde vi. Idē sentit cōsil. 274. Ad dedarationē. hoc tenet & Fel. in. c. fi. col. 7. de præ. sūpt. affirmās executorē gr̄a debere assumere partes iudicis & præmittere merā executionē, quoties alius est in possessione: etiā si sit iniustus detentator, vel intrusus, vel etiā priuatus ipso iure. Vbi allegat et

P ii

Excōicatio lata in possessore ab executorē regre illa ratione: q̄ nō lre possessiones sine causā cognitiōe reliquere: nulla.

Excōicatio lata in possessore ab executorē regre illa ratione: q̄ nō lre possessiones sine causā cognitiōe reliquere: nulla.

Excōicatio lata in possessore ab executorē regre illa ratione: q̄ nō lre possessiones sine causā cognitiōe reliquere: nulla.

Cald. q. in cōsil. 4. de dilat. affirmat hoc de illicito possessore & intruso. Nec conclusio hæc habet vllū contradictorē. Nā & Vitalis in lib. clausularum clausula. 31. Si tibi constiterit. col. 2. pulcherrime sic loquitur: executor in conferendo non tenetur citare partem, vt dicit Archid. in. c. Ordinarii. de offici. ordi. sed in amouēdo a possessione sic, vt in. cap. Licet. de præbend. lib. sext. Sicut prætor non citato possessore confert bonorum possessionem decretalē, vt notatur in. l. 4. §. pen. ff. de bono possess. Tamen bonorum possessionē corporalem non dat, nisi citato bonorū possessore, vt plene notat. in. l. 1. C. quō bono. Facit. l. Edicto. §. 1. C. de edicto diui A dri. tollend. Deniq; hanc cōclusionem in specie tenuerunt Hosti. Archid. Io. And. Domi. & Perusi. Innocentium ibi secuti in. c. 1. de concess. præbend. lib. 6.

Q V A R T A N U L L I T A T I S C A V S A.

Quartā nullitatis causa est, quod prædictus subexecutor assertus² excessit fines executionis suæ, dum terminum siue dilationem. sc. horarum præfixit excōmunicando extunc non parētem. Quia is merus executor erat, & vt talis procedebat ipiē id protestans ac dicens se viam meræ executionis eligere, vt ex ei⁹ iniustis præceptis adparet. At huiusmodi terminū præfigere nō ad meram, sed ad mixtam executionē quæ cum iurisdictione fieri debet videtur pertinere. Quia cōcessio vel denegatio dilationis cū causæ cognitione debet fieri. l. 1. C. de dilatio. A prior tex. in. l. A procedente. C. eo. 3. q. 3. §. Spaciū. Scio cōpetitorem respondere posse Iura hæc intelligenda esse de³ dilatio. quæ datur ad testes producendos, & alia quæ ad causam pertinent instruendā, non autem de citatoria secundū Innoc. hic. n. 4. quē Ioh. And. Imo. & Cōmunis sequuntur. Et glo. in verb. præcipimus. cōmendata per Feli. in fine sentit nonnūq; terminum præfigi, etiam ab eo qui nulla iurisdictione vtitur, & Innocen. in. c. Præterea. de dila. in principio ait dilatiōes citatorias & deliberatorias sine causæ cognitione dari posse. Et hæc dilatio. sc. horarū deliberatoria posse dici videtur. Sed ne videatur cōpetitor per hanc responsionem satisfacere: Considera me non agere de simplici huius termini præfixione, sed de illa, quæ, præfigitur ad effectum excōmunicandi & alia pœna graui pecuniaria mulctandi nō parētem, ex tēpore dilationis concessæ excōmunicando & condēnando illum si non pareret in tra illam dilatiōē. Quod si cōsideres facile dices cum iurisdictione vti voluisse. Quādoquidem sententia excōmunicationis sine iurisdictione fieri non potest, vt tenet Pan. in. c. Si sacerdos. n. 10. de offi. ordi. & supra in secunda causa nullitatis. coroll. late comprobatum est.

Ex quo inferitur qd licet qd alios effectus alii qui nō sūt iudices ter

¹ Executor merus terminū præfigere non potest ad effectū saltē excōmunicandi nota ex edicatione cum qui non querit.

³ Dilatio citatoria & deliberatoria nō requirit causæ cognitionē que tñ ad pduccēdos testes vlt alio modo instr. endā causam sic

minum praefigere possint: ad effectum tamē infligendi nouā excōmunicatiōē nemo potest terminum praefigere, nisi iudex. Pro quo facit quod Hosti. in praesenti quem Ioh. And. Imolēsis & Communis sequitur ait, q̄ licet in casu nostri cap. ordinarius iubere possit iudicibus de legatis & partibus, vt ei exhibeant literas super quibus concertatur, & licet illi si non paruerint inobediētiā crimē incurrant, non tamen eos ob hoc poterit excōmunicare vel aliter castigare. Quia extraiudicialiter procedit & sine iurisdictione. Facit ad hoc quod mer^o exequutor in quantum huiusmodi, etiā de facto contradicentē nō excōmunicat scdm Petr. Rebu. i. Cōcordat. tit. de forma litera. execut. in gl. cōtradictores.

QVINTA NVLLITATIS CAUSA.

Quinta nullitatis causa est, quod is subexecutor quando notificauit. M. literas suas assertas^b nimis breuem terminū ei praefixit. Quoniā solas. 16. horas pro termino peremptorio praestituit, & nō cuiuscūq; diei, sed dominici.

Nam licet monitio antea fuisset facta, literarū tamen copia & exemplar quae cum monitione subexecutor tradi iubebat die dominico fuerunt tradita: neq; quacunq; hora illius, sed ante meridiem instāte decima, posteaq; M. non solum missauit, sed etiā sacrosanctissimū altaris sacramētū indignis manibus de more societatis siue cōfraternitatis ipsius, in publica supplicatione siue processione portauit: neque quocunq; loco, sed prope chorum ecclesiae cum descenderet ad concionē publicā & missam maiorem audiendā. Quis te rogo adeo ferus vel ferreus est & ab humanitate alienus, qui non arbitretur hunc terminum homini seni & lasso nimis breuem esse ad legēdas literas Apostolicas tam gratiolas. q̄ executorias, & processum super his fulminatū, & eorum omnium exemplar siue copiam cum exemplari conferendum, & deinde de liberandum, an relinquere debeat necne possessionem talis cantorū viginti & eo amplius diebus pacifice cōtinuatam? Cum interim oportet eum prādere, & parum quiescere, & doctum aliquem in propria causa consulere: quāuis ipse mediocriter habeatur doct^o, nequid temere vel contra se vel contra cōpetitorem ageret, iustus praesertim a Rege ne possessionē illam desereret, nisi prius literis illis diligenter perspectis & iustitia competitoris satis perpensa. At quae dilatio sit nimis breuis arbitrio boni viri relinquatur secundū Inno. receptum per omnes in. c. 1. de dilati. Facit, quod executor principalis praestituit spacium sex dierum in clausula Ceterum. processus fulminati ad ea quae sunt multo minora, vt palam est eam legenti. Tertio facit q̄ executor, etiam merus, nimis festinās grauat. scdm Inno. in. c. Preposuit. de concess. prebend. n. 5. Quarto facit, q̄ excōmunicatiōē debet^a canonica monitio

^a Ordinarius in casu huius. c. cū contingat terminū praefigere ad huiusmodi: nō au^t ad puniendū non parēt

^b Dilatio nimis breuis grauat: q̄ aut sit eiusmodi arbitrio iudicis relinquatur.

^c Executor nimis festinās grauat etiā si sit merus
Excōmunicatiōem canonica praecedat monitio, nō

est aut canonica
que salte duoru
dieru interuallu
no edineat: nisi
necessitas aliud
suadeat.

precedere. c. Sacro. de sententia excommunicationis. Canonica vero monitione quae excommunicatione precedere debet interuallu aliquot dierum continere oportet. c. Constitutionem. de sententia excommuni. lib. 6. Vbi. Io. And. Domi. Perusi. addunt illud debere esse saltem ditoru argument. Regulae Pluralis. li. 6. & l. Vbi numerus. ff. de testi.

Non obstat primo dicere, quod illud fallit, quando facti necessitas aliter illud suadet moderandum, vt finis illius. cap. continet. Nam tunc etiam sine vlla monitione precedente excommunicatio fieri posset secundum Hosti. in. c. 1. de offi. deleg. li. 6. quem sequitur Domi. ibi. n. 4. & est glo. memorabilis qua sequitur Ioha. And. Domi. & Perusi. in. c. primo verbo temerarius. de sententia excommuni. lib. 6. Non inq iuuat hoc dicere. Quoniam hic nullum periculum erat in mora. Iam enim. M. praedictam cantoriam multo tempore continuo possedit: siue bene siue male. Vnde duorum dierum possessio vltior nihil Iuris demebat competitori, neq addebat. M. quocumq; interdicto agendum esset, vt palam est cuiq; vel mediocriter docto.

e
Excoicatio q p
futura culpa fer
tur non requirit
monitione cano
nicam: que vero p
praeterita fieri
si ea fuerit noto
ria.

Non obstat. 2. respondere q capitula illa Sacro. & Constitutione. de sententia excommuni. qua parte monitione exigunt, non habent locu quando excommunicatio pro futuris culpis profertur scdm Innoc. in princip. c. Sacro. de sententia excommuni. Quem nescio quare no citauit ibi Feli. qui hoc tenet numero. 5. cum tamen ad hoc non sine laude citet. Io. And. in. c. P. & G. de offi. deleg. & idem faciat in. c. Cu sit Romana. de appella. Non inq hoc obstat. Quoniam in casu proposito pro praeterita culpa excommunicatio ferebatur ea. s. de causa, q. M. possidendo cantoriam molestabat competitori: & ita monebat, vt desisteret a culpa praeterita. Et si vt geas non desistere a molestatione praeterita futurum qd esse: Respondeo, q si hoc modo culpa futuram consideres oportebit te dicere omnem excommunicationem pro futura culpa ferri. Nemo enim pro delicto praeterito debet excommunicari, nisi moneatur prius desistere, & non desistat secundum. glo. memorabilem & receptam in. c. Episcopi. 11. q. 3. etiam si delictum notorium esset. Quod eleganter concludit. Pan. in. c. dicto. Cum sit Romana. sub finem. quem Perusi. & Praepos. cum Decio pulcherrime respondente illi textui sequuntur. Tunc ergo dicitur ferri excommunicatio pro culpa futura, quando nondum illa praecessit, & quando non monetur quis desistere ab ea culpa, quam iam admisit vel admittit, sed fertur, ob eam qua omnino futura est culpa. Vt quando qui aliquod debitum contrahit consentit, vt eum iudex ab eo tempore excommunicet, nisi intra illum vel illu terminu soluerit iuxta metem Innoc. & Hosti. quam pulchre ibi declarat Imolen. col. 3. in. d. c. P. & G. Aliud exemplum quotidianu ponit Lopus alleg. 77. Prelatus.

f
Excoicatio que
pro culpa futura
ferri dicitur.

Ex quibus omnibus colligitur nimis breuem terminū præfixū fuisse. M. a subexecutore cōperitoris. Fateor tamen ex hoc solo capite censuras ab eo latis non posse iudicari nullas. Quoniam licet excomunicatio ferri non debeat, nisi canonica & competente monitione præmissa, si tamen feratur tenet, licet iniusta sit. d. c. Sacro. versū. Si vero. ibi, reuocare & glo. 2. illius. cap. & glo. 2. q. 1. in Sūma, & in c. 1. de excess. prelatorum, & in c. Romana. in versū. Iniustas. de stētēia excomunicatiois. lib. 6. & Pan. in c. Ab excoīca. infra eod. & late in c. Illd. in 3. col. de cle. excōi.

Excoīcatio sine monitione lata iniusta quidē est sed valida et si a delegato ferat.

Neq; obstat primo dicere, q; licet regulariter sententia excommunicationis sine competenti monitione lata teneat, tamē fallit quando illa fertur a delegato secundum decisū. Rot. 139. Nota, q; excommunicatio. in antiq. Quam sequitur Feli. in illo. c. Sacro. col. 1. versū. Fallit vno casu. & ante illum Nicol. Mil. in repert. verb. Citatio. col. pen. Non inquam hoc obstat. Quoniam illa opinio Domi. Feli. non videtur tenenda. Quia primo nullum habet firmum fundamentū. Nam si quod haberet maxime esset illud Card. Ottonis. quod Host. & alii quot alii approbant in c. fin. de præbend. s. sententiā omnis iudicis delegati aut iustam esse aut nullam, eo q; intentio delegantis sit vt recte ac rite procedatur. Illud autem Ottonis dictum ab omnibus fere iam exploditur, vt post Card. Pan. & Imolens. nos quoq; anno superiore tradidimus in illo. c. fin. de præbend. vt ibi potest videre qui volet. Et ita contrariam sententiā decisioni Rotę prædictę affirmat collector de cisionū antiq. in decisio. 559. Vtrū extōicatus. & in decisio. 3. in antiquioribus tit. de senten. excomuni. Et tenet Pan. post Innoc. in c. Illud. de cleric. excom. minist. col. 3. & Ludo Roman. consil. 354. Circa propositam. col. 2. Quod ipsum etiam sibi contrarius tenet Feli. in c. Cum sit Romana. col. 5. de appell. & Dec. in c. Reprehensibilis. col. 2. de eo. tit.

Sententia delegati nō ideo nullā quia iniusta.

Non obstat secundo dicere, q; opinio illa Rotę in decisio. 139. vera videtur, quando delegata fuisset potestas excomunicandi sic restricta, vt monitione præuia id faceret. Quia tunc nulla esset, tanq; contra formā delegationis lata arg. c. Cum dilecta. de rescript. & c. Pisanis. de restit. spol. iuxta declarationem Domi. in c. Romana. §. Sed nec. n. 3. de sentent. excomuni. lib. 6. Non inq; hoc obstat. Quoniam neq; executoribus gratiæ huius Papa, neq; executor subexecutoribus eam clausulā & restrictionem adiecit, vt in literis desuper cōfectis patet. Quibus cōsequens est hanc solam nullitatis causam non sufficere, quo excomunicatio & censura ab hoc subexecutore lata sint nullæ. Quamq; si ei adiunxeris illā fuisse latā in monitorio executorio sine causę cognitione & sine clausula iustificatiua: si te senseris & c. lato, satis super que sufficit, vt infra in octaua nullitatis causa probabitur.

Excoīcatio delegati sine monitione lata nullā est quādo potestas excoīcandi cum ea restrictione delegata fuit.

sola quinta nullitatis causa non sufficiat ad concludendum censuras has esse nullas, sufficit tamen ad probandum, quod per eiusmodi monitionis canonice omissionem & termini breuissimi appositionem. M. fuit grauatus, & per consecutionem iuste ab eo potuit. M. appellare. Cum ergo, ut in sequenti causa dicemus, appellauerit ante excommunicationem & alias censuras, consequitur irrefragabiliter eas esse inutiles & nullas.

HAEC autem nullitas non potest allegari contra censuras. pro. M. latas. Quonia & si iudex ipse eundem terminum. scilicet. horarum praefixit, tamen primo iustam causam id faciendi habuit: cum prius subexecutor competitoris id ad eius instantiam fecisset. Et quod quisque Iuris in alium statuit ipse eodem Iure uti debet. ff. quod quisque Iuris in rub. & nigro iuxta illud Sapientis: Patere legem quam tuleris. c. Cum omnes. de constit. Secundo, quod suum monitorium poenale iudex. M. temperauit, dicens in fine se partes mixti executoris suscepturum, si quam iustam defensionem intra illum terminum allegare vellet. Per quod in vim simplicis citationis resoluebatur iuxta glossas illas duas receptas, quarum utraque multis putatur singularis. Et altera est. glo. fin. c. Ex parte. i. de verb. significat. Altera est tertia. §. De pupillo. l. Meminisse. ff. de operis noui nunc. Facit tertia quae est postrema. l. Ea quidem. C. si mancip. ita fuer. aliena. ut non manum. quam dixit sing. Ang. in illo. §. Meminisse. & eam appellauit optima Pan. in. c. Exhibita. de iudi. Quae conclusio communis est. Nam & ultra alios illam tenent Bart. in. l. i. C. de execu. rei iudi. Bald. in. l. 2. C. de epi. aud. in. vers. Venio ad uerbalē. & in. l. Actione. C. de transac. in. ver. Querit dominus Iacobus Ange. & Ioha. Imol. in. d. §. Meminisse. Innocen. in. c. fin. de coha. cler. & mul. sentit. Bald. in rubrica. C. cominationes Apostolicae. Salicetus. in. l. i. eo. tit. Quod tamen temperamentum is subexecutor suo monitorio poenali minime adiecit.

Tertio ideo non potest allegari haec nullitas contra censuras pro. M. latas, quia a monitorio iudicis. M. competitor non appellauit, ut in sequenti causa dicemus.

S E X T A C A V S A.

Exta nullitatis causa est, quod intra illas. scilicet. horas appellauit. M. ab illo poenali monitorio in scriptis, expressis causis aliquot iustis, & in his, quod nimium breuē terminum praefixerat. Cum igitur ex his quae superius in proxima causa scripsimus, constet per illam nimium breuis dilatio non praefixionem grauatum fuisse. M. constabit etiam illum iuste appellasse. Ergo censurae postea latae ipso Iure sunt nullae. c. Pertuas. de sententia excommunicationis. c. Cum contingat. de off. delegat. c. Solet. de sententia excommunicat. lib. 6.

Executoria mandata in vim citationis resoluuntur tunc quando in eo permittit pariter allegatio & defensio.

Excommunicatio post appellationem in eam lata ipso Iure nulla.

Non

Non obstat id, quod audio dixisse aliquos sciolos, huc subexecuto-
re cum clausula: appellatione remota procedere. Quia in literis execu-
toriis dicitur: contradictores appellatione postposita compellendo. Et ideo
non potuisse ab illo appellari, nec eum de appellatione curare debuisse.
Non inquam hoc obstat. ^h Quia primo crassus error est putare hunc sub-
executore appellatiōe remota procedere. Quoniam licet clausula predicta:
contradictores app. postpo. & cat. in literis executoriis Papa ponatur,
& ideo executores ipsi principales in literis nominati, quibus causa im-
mediate a Papa delegatur possint appellatione remota procedere: non
tamen ponitur illa clausula in literis subdelegatoriis ipsius executoris prin-
cipalis. ut palam est processum fulminatū introspecti. Et merito. Quia
neque poni potuit. Quoniam is cui a principe causa delegatur appella-
tione remota, licet illam possit alteri subdelegare, non tamen potest cum
clausula appellatiōe remota. Casus est putatus sing. in c. Super quōn-
si. Nos autē, de offi. deleg. qui tamen similem habet in eo. c. in §. Si vero. Vbi
post alios Pan. in. 2. notabili ab omnibus receptus id annotavit. Et hæc
est ratio memorabilis quare in clausula Ceterū. solū dicitur subexecu-
toribus, ne permittant competitorē per aliquē indebite molestari, nulla
facta mentione de appellatione postposita vel remota.

Hæc autē causa non potest allegari contra censuras pro. M. lras. Quia
in primis competitor non habuit hanc iustā appellandi causam. Quoniam
primo ut in quinta causa dicebatur iudex. M. iuste abbreviavit terminū
sue monitionis penalis. 2. §. quia dato quod non abbreviasset iuste, tam-
per clausulam qua pollicebatur se auditorum iustas exceptiones resol-
uebatur in vim simplicis citatiōis, ut ibi est dictū. Et ^m abbreviatio quā
libet brevis termini & peremptorii, si est citatorius, non est iusta causa
appellandi: quando saltem intra illū citatus commode comparere potest co-
ram citante secundū Anto. Pan. & Imo. in c. 1. de dilati. Et competitor po-
tuit commodissime in casu nostro comparere coram iudice. M. citante intra
18. horas. Quoniam uterque in nostra Conimbrica morabatur, & iudex co-
piā sui faciebat continuā. Tertio ^q per monitoriū pœnale cum audien-
tia & facultate allegandi quæ volet non dicit quis grauari secundū Pā.
in c. Ex parte. 1. de verbo. signi. col. fin. & in c. 1. n. 6. de causa possessi. Et
ideo non potest immediate appellari, sed prius debet exceptiones opponi
& illas reiici. 2. ^m Probū in c. 2. de consti. li. 6. col. 2. Quæ omnia sentit lati-
Ioh. Lupus in tract. de benef. vacā. §. fin.

Ex quo infertur verum esse id quod alias sæpe Salmantica respōdi-
nēpe misere peccare ac in excoicationē incidere: qui a monitoriis illius
Academiæ conseruatoris per eiusmodi clausulas iustificatis appellant
simul ac eis notificantur, & deinde mittunt appellationem ad eum

^R
Executo: gratia
rum aplicarum
quāto in cōtra
dictores appel-
latione remota
procedit: non est
et subexecutor

^I
Delegatio cum
clausula appella-
tione remota
non potest sub-
delegare cum illa
& ratio germana
quare in clausu-
la ceterū. pœnal-
fulminat & sub-
executori nō re-
peritur clausula
contradictores
& c. que ponitur
in executoriis.

^m
Abbreviatio ter-
mini citatiōis nō
est iusta causa ap-
pellandi ei quā
intra terminum
eorum iudice co-
parere potest.

ⁿ
Monitoriis pœ-
nale non gra-
uat si cum audien-
tia detur: bonæ ex-
ceptiones oppo-
site reiiciuntur: &
ideo misere pec-
care qui a moni-
toriis pœnalibus
Salmanticae
Academiæ conser-
uatoris illico ap-
pellant.

n
 Citatus cui erce
 pro de iudicioria
 fori competit eā
 allegare debet:
 nisi sit notoria.

o
 Appellatio cō-
 petitionis in vi-
 gna multis cau-
 tis.

p
 Appellatio p[er]
 scripta in libello
 appellatorio de-
 bet offerri vt in
 scriptis dicatur
 facta: neq[ue] suffi-
 cit vt dicitur sic vel
 mor ac facta fue-
 rit scribatur.

q
 Sententia que
 in scriptis dicit
 ferri.

r
 Appellandū co-
 ram iudice si cō-
 copia potest ha-
 beri: aut certe in
 tra debitū tēp[us]
 iudicis appellatio-
 nem in absentia
 interpositam.

dicentes se nō subesse illius iurisdictioni. Errant enim, quia per solam citationem nemo grauatur. Imo licet habeat exceptiones fori declinatorias, cōparere tamen debet ad allegandū eas per se vel procuratōrē. l. Si quis ex aliena. ff. de iudi. l. 2. ff. si quis in Ius voca. non ier. Nisi notorium sit citatū non subesse citanti vel alias citationē esse nullā iuxta glo. receptā & memorabilē in c. Si episcopus. 3. q. 2. & alias quinque quas in c. Cū ordinē. supra eo. allegauit. 4. ideo hęc nullitatis causa nō potest contra censuras pro. M. latas allegari, quia cōpetitor nō appellauit cū debita forma. Solū enim verbo dixit se ante omnia sedē Apostolicam appellare. Quod cū legissem, fateor me nō potuisse risū continere, considerans primo, q[uod] a citatione iudicis sic appellabat cōtra prædicta, deinde quod sine vilius causæ insertiōe id faciebat, cū appellaret ab interlocutoria cōtra. c. Vt debitus. de appella. & Cle. Appellati. eo tit. Tertio, q[uod] verbo sine scriptis appellabat cōtra. c. 1. de appella. li. 6. Putauit enim vt arbitror eius patronus, in quo etiam alios etiam doctos vidi errātes appellationem^p in scriptis censerī factam, si quis coram notario dicat se appellare, & roget eum vt id scribat: cum tamen id longe alienissimū a vero sit iuxta sententiā Angel. cōmuniter receptā. in. l. A sentent. §. 1. ff. de appella. Vbi cōcludit quod vt quis dicatur appellare, in scriptis debet offerre libellū continentem appellationē scriptam, nec sufficit q[uod] quis viua voce appellet: licet in continēti faciat eam scribi per notarium, etiam cū expressione causarum grauaminum. Imo scdm eum oportet addere verba in his scriptis. Quid tamen non esse necessariū affirmat Imol. ibi cōmuniter in hoc contra Angel. receptus. Facit, q[uod] sententiā diffinitiuā non dicitur in scriptis ferre qui eam verbo fert, & latam statim scribit: vel dum eam fert facit in scriptis per notarium redigi, secundū omnes in. c. fin. de re iudi. li. 6. Aliud enim est aliquid i scriptis fieri, aliud factum in scriptis redigi scdm glo. receptam quæ secunda est in illo cap. fin.

Quinto ideo hęc nullitatis causa contra censuras pro. M. latas non potest allegari, quia si qua competitoris in scriptis reperiat appellatio, non reperietur tamen facta corā iudice. Quod tamen est necessariū, quādo copia iudicis haberi potest Cle. 1. de appella. ibi, coram ipsis, vbi glo. hoc annotauit, & affirmant domini Rotæ decis. 366. Si appellatur. in nouis. Quæ communis opinio est, quam tenet Inno. relatus ibi a Bald. in. c. Cum olim. col. 1. de do. & contu. Inno. Imo. & Perusi. & Deci. in. c. si. colu. 7. de appella. Pro qua est tex. ibi. & in. c. Appellatō. eodem titulo. lib. 6. & in. l. 1. §. Si quis ipsius. ff. quando appella. fit. Arbitror tamen cū Deci. in cap. Suggestum. de appella. valere appellationem sine presētia iudicis, si post modū ipsi iudici notificet, modo illa notificatio

fiat intra temp⁹ debitum, per ea quæ Specula. scribit in tit. de appella
§. Qualiter. col. 1. versic. Hoc etiam. At competitor neq̄ appellauit in
presentia iudicis. M. neq̄ appellationē in absentia eius interpositam in
timauit ei intra terminū prefixū per monitorium pœnale ad incurren
das censuras: Ergo inuitabiliter incidit in eas.

Nō obstatet his, q̄ appellatio cōpetitoris ad notitiā iudicis aliquo
modo venisset intra decendiū a die notificationis monitorii post lapsū
termini i eo prefixi. Quoniā primo illa nō inueniet iudici notificata.
Secūdo, q̄ quando inueniretur ab aliquo intimata, non tamē a parte,
neq̄ ab vilo ipsi⁹ procuratore. Quod tamē videtur necessariū. Quia
protestatio etiam denunciatiua regulariter per partem vel procurato
rem facienda est secundū Bart. in l. Non solū. §. Morte. n. 33. ff. de oper.
noui nunc. & Feli. in c. Cum. M. de constit. n. 43. Et in specie Rot. decis.
12. Nota, q̄ vbi. in antiq. habet non valere intimationem appellationis
ab alio, quam a procuratore factam: licet contrariū ei tribuat Ripa in.
c. Cum. de constit. n. 133. Et idem tenet Archid. in c. Siqui s præpostera.
50. dist. Quæ responsio licet sustentabilis sit, tamen contraria opinio cō
sonantior est illi quam paulo ante cum Speculatore, & Dec. tenebāt,
quæq̄ singulariter per hoc ampliat, vt. s. non solum sufficiat appellare
in iudicis absentia, modo notificatio fiat ei tempore debito, sed q̄ etiā
sufficiat eam notificationē fieri iudici per quēcunq̄: siue per partē, siue
per procuratorem, siue per negociorū gestorē, siue per quēuis aliū. Pro
qua videtur glo. sing. in Cle. Causam. recepta ibi per omnes in verbo,
plena, sub finem, quæ habet sufficere notitiā appellationis fieri parti
appellatæ per amicū ipsius. Quod ipsū tenet per illā cōmendatā. And.
Sic. in hoc. c. n. 26. & in c. Mādatū. n. 19. infra. eod. Est & pro eadē opinio
ne decis. Rotæ. 127. Valet. in nouis, & eandā tenet Ripa. in d. c. Cū. M.
n. 133. & Alciatus. i. l. Detestatio. sub finē. pag. 15. ff. de verb. signif. & ante
illos Cardi. Alexandrinus, pfundius certe, quā illi in d. c. Siqui s præpo
stera: Quāq̄ omnia quæ gl. Rot. & Card. citant i extraiudiciali appel
latione loquūtur. Quod nemo recētorū animaduertit. Teneri tñ posse
videtur idem esse i iudiciali, tū ob eandē rationē, tum ob. c. Si duob⁹.
de apell. Quod nemo i hoc allegat, qd̄q̄ pbare videt etiā tū sufficere
illi⁹ scientiā ad iudicē puenisse quomōlibet, quīs aliter nō intimet ei.

Quare hac responsione omīssa secūdo respōdeo, q̄ licet ad valorē
appellationis sufficiat ei⁹ interposita scientiā intra decendiū ad iudicē
puenisse, iudex tñ nō tenet a procedendo desistere donec pars id pete
rit. Quod elegāter determinare videtur Dec. in illo. c. Si duobus. n. 14.
Quod tamen videtur saltē tacite petere is qui per se vel procuratorem in
timat appellationē, nō aut is q̄ hoc negligit facere. Cū ergo iudici. M.

Q ii

Appellationis in
intimatione fieri
posse per nego
ciorū gestorē, in
et aliū quilibet
non habentem
mandatū equi
tas videtur.

Appellatio sub
sentia iudicis fa
cta per quocunq̄
illi intimatione
intimata valet.

Appellationem
intimari per par
tem vel procura
torem maius est
quā eam notifi
care per alium.

Appellatio in
absentia facte in
tatio sicut facte
da est intra tēp⁹
appelladi: vt ap
pello valeat: ita
est facte da intra
terminū in m⁹
nicio: conreū
vt censuras red
dantur.

Appellatio ab
ecclesiasticis lata
si iusta est de iu
ritate quide iuris
dictione: nō aut
suiam suspēdit.

Delega⁹ iudex
in neminem ha
bet iurisdictionē
nisi in spācū vt
generatim rescri
pto nominato.

neq; antedecendum, neq; post illud appellatio illa fuerit vllatenus a competitore per se. vel suū procuratorem intimata, potuit iudex non obstante scientia illius aliunde habita procedere. Quia tamen illa opinio Decii negari posset, ideo tertio respondeo, q̄ sicut secundū opinionem minus cōmunē competitori fauorabiliorem, quā supra in gratiam veritatis contra nos tenuimus, licet sufficiat appellare in absentia iudicis: tamen notificatio fieri debet intra tēpus debitū. s. intra decendū, vt valeat. Ita etiam oportet fateri huius suæ appellationis notitiā venire debuisse ad iudicis. M. notitiam intra tempus illud, in quo appellare oportebat ad euitandas censuras. Cum ergo ad euitandas illas oportuit ante lapsum termini monitorii appellare, ita etiam probare oportet appellationis in absentia eius interpositæ notitiam ad eum intra idem tempus peruenisse: nec sufficiet probare illius notitiam intra decendum ad eum peruenisse. Quare licet reperiat appellatio intimata intra decendum, & ita valida esset censenda, quoad iurisdictionis deuolutionem, si legitima foret: non tamē suspēdet censuras. Quia nō reperitur intimata, & per consecutionem nec facta ante eas incurias, sed postea, sicut & appellatio interposita a sententia excommunicationis deuoluit quidem iurisdictionē si est legitima, nō tamē suspendit excommunicationem quæ post lapsum terminum, conditione iam adimpleta reperitur lata ante appellationem, per ea quæ legūtur & colliguntur in. c. Præterea. 2. de appella. & in. c. Ad reprimēdam. de off. ordi. & in. c. Cum contingat. de offi. deleg. & c. Is cui. §. fin. de sententia excomuni. li. 6. Ex quibus perspicuū est multis nominibus hanc nullitatis causam censuris a iudice. M. laris nil nocere.

S E P T I M A C A V S A .

Septima nullitatis causa est. q̄ is subexecutor nullam iurisdictionē habebat super. M. neque habere potuit: etiā si partes iudicis assumere voluisset, & qualitates necessarias ad eas assumendas habuisset. Quoniam delegatus in nullos alios habet iurisdictionem, quam in delegatorio rescripto expressos nominatim vel per clausulam generalem. c. P. & G. de offi. deleg. & c. Sedes Apostolica. & c. Pastoralis. §. Quoniam. supra. cod. At. M. non exprimitur nominatim in literis executoriis neq; in subexecutoriis, vt palam est eis inspicienti: Neque generatim per aliquā clausulam in eis contentā. Si enim per aliquam exprimeretur maxime illa esset clausula: contradictores autoritate Apostolica compescendo. posita in literis executoriis, vel illa: non permittentes eum ab aliquo indēbite molestari. posita in literis subexecutoriis. At facile monstrabimus per illas prædictum. M. non comprehendi. Quoniam is nil aliud fecit

neque facit, quam possessionē huius cantoriæ per titulum vere canonicum vel certe ab eo pro tali non immerito habitū & (vt aiūt) coloratū apprehendere, & illam. 20. & amplius diebus, sine vlla interruptione cōtinuare, cantando, missando, procedendo, capitulis interessendo, & nō nunq̄ vt cantor illius præsidendo, sine vlla vllius cōtradictione. verbali vel reali, episcopo, clero, & populo omnibus consentientibus. & illi q̄ illorum humanitas fuit congratulantibus semper priuatim, ac publice pollicit⁹, quod & nunc facit, cedere penitus & omnino grauito huic Cantoriæ, quū primū competitor ostenderet pro se talia, quibus vir bonus, eruditus, & æquus moueri debeat ad credendum Ius esse in ea cōpetitori. * Imo & semper est pollicitus consentire, vt aliquā annuam pensionē cōstituat ei Papa, casu quo nil Iuris habuerit, ad **CHRISTIA** nam inter ipsos ambos & amborū amicos charitatē nutriendā & conferuandā. Interim tamen dicit se nolle Iuri suo neq̄ possessioni quā sic cōtinuauit cedere sine causæ cognitiōe. Petit item, vt discernatur vtrum Iudex cōpetitoris an suus debeat cognoscere de causa, cum vterq; se gerat pro sub delegato in illa. Allegat item possessionē suā multis de causis possessioni competitoris præferendā. ^b Videamus ergo nunc, an is qui hæc facit, & dicit, & petit dicatur contradictor, prout illud verbum accipitur in illa clausula: contradictores &c. in rescriptis apponi solita, vel dicatur indebite molestare. In hoc enim pūcto est tota vis huius causæ nullitatis sita. Et q̄ is non debeat dici talis contradictor, probatur primo per glo. ab omnibus laudatā & multis putatam singularē in. c. Pro illorū. verbo, cōtradictores, de præben. quæ habet ^c per verbū, contradictor, in hac clausula poni consuetum illum tantū intelligi qui de facto solum contradicit, non autē de Iure. Quæ similem videtur habere in. l. Si seruum. §. Hæc verba. ff. de acquir. hæred. i. verbo, abstinet. Cuius glo. cōclusionem possem confirmare multis aliis decisionibus similibus, quas anno proxime lapso in cōmento illius. cap. scripsimus, & quas scribūt Pan. in. c. Audita. de resti. spoli. & Anto. Corse. in sing. verbo. Molestia. Feli. & Decius in. c. In præsentia. de proba. col. 1. Feli. in. c. Causa quæ. col. 11. & sequenti versic. Non obstante. de rescrip. And. Sic. in. c. Raynaldus. col. 123. de testa. & consil. 12. Scribitur. col. 7. & consil. 59. Clementissimi. col. 5. & seq. 1. volum. & cōsil. 38. Præclare. col. 5. in. 2. volum. ac consil. 44. Illud afferam. col. 2. & consil. 56. A Ioue. col. 5. li. 3. & consil. 4. Illud. col. 10. & consil. 40. Clementissimū. col. 17. 4. volum. Quæ tamē ne rem claram allegationum turba turbemus, omitto: sed adduco in specie aliqua quæ tam cōclusioni illius glossæ, quā toti huic nullitatis causæ opulentur. Et primū verba ipsius Innocen. in. illo. c. Pro illorum. n. 4. ^d Credimus (inquit) q̄ executores per hanc clausulam: Contradictor

Q. iiii

Pollicitatio est
antissima cōpeti
tori ab. D. fa
cta.

b
Clausula contra
dictores & ceter.
quod conprobē
dat.

c
Contradictor
quoad clausulā
Contradictor
est, nō dicit qui
iure contradicit
et ideo nō qui
possessionē suā
sine cognitione
ac discussione cau
se non vult relin
quere.

d
Executores nulli
iurisdictione ba

bet n̄ cum qui
iure contradicit
per illam clausu
lam contradicto
res rect. et ideo
processus cōtra
illum factus est
nullus.

Executio in cō
tradictorē iuris
ab executore la
ta virtute clausu
le cōtradictoris
exec. nulla ipso
iure quod paulo
post iurū et ite
rum probatur.

Possessor non
teneat relinque
re possessionē ante
iudicium iurū

Quia si quis
iure contradicit
per illam clausu
lam contradicto
res rect. et ideo
processus cōtra
illum factus est
nullus.

Quia si quis
iure contradicit
per illam clausu
lam contradicto
res rect. et ideo
processus cōtra
illum factus est
nullus.

res &c. omnes contradictores possunt compescere, etiam quoscūq; ex
traneos, dū modo de facto contradicant, nō de Iure. Quia sententia la
ta in illos qui de Iure contradicunt non tenet, cum nullā habeant in eos
iurisdictionem. Hactenus Innoc. Quem sequitur Pet. n. 9. sed e latius
Imolensis. n. 14. Qui secutus Antonium declarat Cardj. quaten⁹ ibi sen
sit non debere quidem executorem virtute illius clausulæ aliquem con
tradictentem Iure excōmunicare. At tamen si quem nominatim excom
municaret excōmunicationē ipso Iure valiturā esse. At enim Imolen.
post Anto. hoc dictum intelligendum esse de executore qui excōmu
nicauit nominatim aliquā partium in rescripto expressarū speciatim,
vel per clausulam generalē de qua in. c. Pastoralis. §. 1. supra eod. Nam
si nō cōprehēditur per aliam quā istā: cōtradictores &c. nullam esse ip
so Iure sententiā, si talis Iure contradicat. Quia in talem non habet iu
risdictionem. Et per consecutionem sententia tunc lata ex defectu iu
risdictionis non valet argument. eorū quæ habētur supra de offi. dele.
c. Significantibus. & de officio vica. c. Sua. & in. l. fi. C. si a non cōpeten
ti iudice. Hæc Imolen. Audi nunc Innocentium in. c. 1. de concess. præb.
li. 6. docte ac vtiliter de more. n. 5. in hæc verba loquentem. Per hunc autē
modum prouidetur contra executores plurimū, quorū quilibet fulmi
nat sententiā excōmunicationis. Quia iuste ab eis appellari potest, nisi
primo quisq; probet de Iure suo, vel corā ordinario vel corā delegato
executore, vel forte non tenet sententia excōmunicationis. Quia cum
executor de quo actum est non habeat iurisdictionē super hunc posse
sorem, nisi indebite contradicat. Quia in ipsū nō habet expressam iu
risdictionem, & ipse nō indebite cōtradicit nolēdo dare possessionem
sine cognitione. Ergo nec excommunicare potest eum. Hacten⁹ Inno.
Quem ibi sequitur Hosti. Archid. Iohan. And. Petrus. Domi. & Pe
ruli. Verba Dominici, cū quo alii cōueniunt, hæc sunt: Vnde possessor
nolendo sine causā cognitione possessionem dimittere nō indebite cō
tradicit. Et paulo post allegat Archidiaconū dicērem, quod executor
primo debet intētionem suam fundare, nec in cōtradictorem etiam fa
cti pœnam inferre, anteq̄ appareat ipsum cōtradictorem esse in culpa
turbādo suam potestatem de offi. dele. c. 1. Cōtradictorem autē Iuris pu
nire nō potest. Hactenus Domi. Neque grauabor iterum hic scribere
verba Oldradi. cōsil. 81. Processus. n. 7. quæ in. 3. causa nullitatis ad aliud
propositum retuli ea sunt: Et ideo sententia excōmunicationis etiā no
minatim in possessorem lata nō tenuit, cum executores non habuerint
in eum potestatem, nisi indebite cōradiceret. Ipse autem nolens posses
sionē sine cognitione dimittere nō indebite contradixit, vt Inn. Hosti:
Ioh. Cal. & Arch. extra de concess. præb. Quia in cūctis. li. 6. Hæc Old,

Pro his omnibus facit, q̄ nullus s̄ possessor teretur Ius suū indefen-
sum temere relinquere. Verba sunt. l. Illud. vbi hoc glo. & Barto. annota-
rūt. ff. de peti. h̄eredi. quam ad hoc cōmendat ibidem bis Bal. & menti
figēda m̄ ait. Ang. inferens ea non dici possessorem temerariū eo, q̄
possessionē ante liuidationē nolit relinquere. Quod ipsum etiā di-
xit antea Albericus ibi, ex ea inferens eum qui iustam causam litigan-
di habet non esse in impensis condēnandū. Et nullus videtur dolo face-
re, qui Iure suo vtitur. l. Nullus. ff. de reg. Iur. ^b Nemini enim facit iniu-
riam, qui suo vtitur Iure. c. Cum ecclesia. de electione. l. Iniuriarum. §. 1.
ff. de iureiur. Cū igitur. M. multis diebus hanc cātoriam possederit, cū
iustam habeat causam credendi eam nullatenus ad competitorē perti-
nere, cum multas exceptiones habeat tam aduersus possessionē p̄ illo
apprehensā, quā aduers⁹ Ius eius, cū se parat ū p̄rbeant ad discutiendum
iustitiae in iudicio, siue extra illud vjrorū doctorū arbitrio, quare, te ro-
go, contradictor facto tantum non Iure & indebite molestans dicitur.

HAEC autē causa nullitatis non obest censuris pro. M. latis. Quo-
niam licet in literis subexecutoriis sui iudicis non cōprehēdantur com-
petitor & eius subexecutor nominatim, neque per clausulam illam ge-
neralē, quosdā alios, de qua in. c. Pastoralis. in. §. Quoniam: & in. c. Se-
des. supra eod. cōprehendūtur tamen, quia factis contradicunt, & inde-
bite. M. molestāt. ⁱ Quibus enim casibus extrajudicialiter iudex proce-
dit, debens procedere iudicialiter & cum causae cognitione, de facto &
indebite procedit, & de facto & indebite partē molestat. Casus est me-
morabilis in. c. Conquerete. de restit. spoli. Quod habet eum qui per
iudicem sine Iuris ordine spoliatur, perinde posse de spolio agere, ac si
per partē fuisset spoliatus. Quod ibi annotauit Pan. col. 2. Et per illud
cap. Affirmauit. Bart. in. l. Sequit. §. Si fundū. ff. de vluc. Vnde Pan.
receptus ab aliis in. c. Cum causa. de offi. deleg. in hęc verba colligit in.
4. notli. ^h Tene menti, quod factum iudicis nō rite procedētis æquipara-
tur facto priuati. Vnde sicut potest peti restitutio, & agi possessorio cō-
tra spoliationē factam per priuatum, ita etiam contra spoliationem fa-
ctam auctoritate iudicum rite non procedentium. Vnde posset iudici
hoc casu de facto resisti: sicut & priuato. Hęc Pan. Facit, q̄ glo. illa cap.
Præsentium. 7. q. 1. multis putata sing. quæ habet spoliatum a iudice nō
posse agere de spolio, limitatur procedere, quando iudex ordine Iuris
seruato id facit scđm Pan. Feli. & Decium. in. d. c. Cum causa. & Feli. in.
c. Dilectus. col. 1. quī alios citat de rescrip. Facit, q̄ ⁱ iudex incompetens
qui etiam ordine Iuris seruato aufert possessionem alicui, videtur ip-
sum spoliare, & perinde atq; pars ipsa spolians tenetur, vt clare sentit in
illo. 4. notabili Pan. & clarius post. glo. postremam in. c. Causam matri

^s
Ius suū indefen-
sum nullus poss-
essor relinquere
tenetur.

^b
Iure suo vtito
nemini est iniu-
rius.

ⁱ
Iudex qui extra
iudicialiter pro-
cedit: quo casu iu-
dicialiter proce-
dere debet: facto
videtur partem
molestare: & con-
tra de spolio agi
potest.

^h
Iudici non pro-
cedenti rite res-
si potest perire
ac parti.

ⁱ
Iudex incomp-
tens spoliare vi-
detur etiam iuris
ordine seruato
possessiones tol-
lat.

monii. de offi. deleg. & clarius Petrus ab Anch. consil. 148. Ad praedicta Cum igitur is subexecutor sine vlllo Iuris ordine extrajudicialiter tanquam merus executor conatus fuerit & conetur auferre possessionem. M. ante quam audiret eum, cum item ut per superiora patet neque is sit, neque possit esse iudex competens, consequitur ipsum de facto contradicere ac in debite molestare. M.

m
Judicio ob processum indubitatum ad instantiam partis factum pars ipsa tenetur.

n
Judicio incompetens auctoritas partis non excusat.

o
Judice ad instantiam partis indubitatae molestans pars ipsa molestare videtur.

Et ne dicas hanc rationem concludere quidem contra subexecutorem, non autem contra competitorem, considera primo facientes & consentientes eadem poena dignos esse. c. 1. de offi. deleg. 2. q. 1. Notum. ^m Considera secundo, quod subexecutor hoc facere conabatur & conatur ad instantiam competitoris. & ideo factum iudicis pro facto partis habetur. Unde in specie & doctissime Petrus ab Anch. in consil. 249. Ad praedicta. determinauit spoliatum per iudicem incompetentem ad instantiam partis posse agere de spolio contra ipsam partem. Sed & Bart. ab aliis receptus dicebat in l. Iuste possidet. ff. de acqui. posses. neque iudicem, neque illius praecipuum iniustum excusare partem a violentia. Quod multis ibi confirmat Iaso. n. 28. & sequentibus. Facit, quod in illo consil. 248. dixit Petrus ab Anch. paria esse petere a iudice incompetenti, ut mandet alicui possessori quod soluat: ac si vnus priuatus praecipisset procuratori meo in quem non habet Ius imperandi, quod non traderet mihi rem quam possidet nomine meo. ^o Cum igitur competitor peteret a iudice incompetenti, ut sub grauius poenis iuberet capitulo Conimbricensis, ne. M. in sua possessione admitteret, & sub eisdem ipsi. M. ut ab ea exiret: sequitur eum facto contradixisse & indebite molestasse, ac per coniectionem comprehendi sub clausula executoris indulti, contradictores &c. & sub clausula subexecutoris, non permittentes eum indebite molestari.

OCTAVA CAUSA.

Craua causa est, quod is subexecutor incipit ab executione.

Dedit enim monitorium poenale grauissimum contra capitulum, ut intra .x. horas traderet competitori possessionem, quam. M. tenebat: &. M. ut ab illa desisteret, sine vlla clausula iustificatiua & audientiae permissiua. Et processus

p
Judicio incipientis ab executione sine clausula iustificatiua: processus nullus est.

q
Excusatio monitorii executorii sine clausula

^p iudicis incipientis ab executione ipso Iure nullus est. l. 1. C. de executi. rei iudi. Vbi expresse Barto. annotat praecipuum de faciendo aliquo a iudice factum ante latam sententiam, sine clausula iustificatiua: si te senseris grauatum &c. esse ipso Iure nullum. Facit totus titulus. C. comia. vlt. episto. & maxime l. Iudex. Per quam Bart. ibi ait mandatum iudicis de mittendo aliquem in possessionem, non precedente causa cognitione, non valere. Et Bald. in l. 1. C. quomodo & quando iudex. dixit excuminationem latam contra non parentem eiusmodi mandato esse nullam. Ante

quos Inno in.c. Proposuit. de concessio. prabenda. col. 2. & in. c. 1. eo tit. lib. 6. col. 1. & Oldr. cōsi. 81. n. 7. quorū & Domi. verba in proxima nullitatis causa retulimus, id expresse dicunt. Decius item consil. 124. n. 3. securus in hoc Bal. in. l. 1. sub finē præalleg. Nam & Innocē. in. c. Tua. de cohabi. cleri. in fine. n. 7. & n. 8. dare ait eiusmodi monitiones per clausulā audientia promissiuā non iustificatas contra eū qui exculationē habet, iniustas & nullas esse, neq; vim citatiōis habere. & in. c. Cū venisset. de in integ. resti. n. 8. verba hæc scripsit: Vel dic melius talia mādāta q̄ non fiunt cū causæ cognitione, sed ex abrupto, non tenere vim sentētiæ diffin. vel interlocutoria, & ideo non transire in rem iud. etiam si non appelletur arg. C. cōmina & progrā. l. 3. & pen. Quā conclusionē tenuit Iohānes Lupus vir doctissimus & Hispaniæ rarū decus. in lib. de benefici. vacā. in Curia. §. fin. Probus item in. c. 2. de constit. li. 6. col. 4. & pro hac cōclusionē textus est in. l. Nec quidquam. §. Vbi decretū. ff. de off. proconsul. 2^m. intellectū Iacobi cōmuniter ibi receptū. Per quē & aliorum alia dixit ibi Iason col. 2. vt plurimū teneri præceptum executiuū factum sine causæ cognitione ac sine clausula iustificatiua esse ipso Iure nullū, & posse sperni, nec eum qui nō paret illi in pœnā vllam incidere præcepti. Deniq; facit ratio illa, quam nescio quare nemo prædictorum tetigit. s. q̄ fundamētū totius iudicii est citatio. §. fin. Instit. de pœna temere litig. c. 1. de caus. posse. & proprie. A deo, vt Iure naturæ faciendā sit, & ideo neq; a principe tolli posse. Cl. Pastoralis. §. Ceterum de re iud. Quod omnium præstantissime probat Ioh. Mo. in extrauag. Rem non nouam. de dol. & contu. Et sine fundamēto nihil consistere potest. c. Veniens. de cler. non baptiz. c. Cum Paulus. 1. q. 1. At qui ab executorio mandato sine clausula illa iustificatiua: si te senseris grauatū. &c. incipit sine citatione procedit. Ergo ipsius processus est nullus & omnino inutilis.

Ex quibus inferitur, qd̄ supra in. s. nullitatis causa insinuauimus. s. q̄ licet excōicatio sine monitione lata regulariter valeat: fallit tñ id q̄ illa ferrur in monitorio aliquo executorio sine causæ cognitione, ac sine clausula iustificatiua: si te senseris. &c. lato. Qm̄ tunc sicut ipsum monitoriū est ipso Iure nullū, ita eius accessoria excōicatio erit nulla, arg. l. Nō dubiū. C. de leg. & r̄le Accessoriū. li. 6. cum aliis quæ supra i prima nullitatis causa citauimus.

Cum igitur is subexecutor ab executione inceperit, cū monitorium pœnale grauissimū fecerit, cū nullam audientia promissiuā, promissiuāue clausulā illi adiecerit, cū deniq; nulla citatio q̄ Iure naturæ fieri præcipit præcesserit, consequitur tā illud, q̄ censuras oēs in eo contētas esse ipso Iure nulla & omnino inutilia.

R.

iustificatiua: si te
senseris &c. facti
nulla.

^R
Iohannes Lupus
apertio rubi. ut
laudatus.

^o
Citationē Iure
faciendā esse et
idō neq; a prin-
cipe tolli.

^t
Excōicatio sine
monitione lata
monitorio execu-
torio sine causæ
cognitione ac
clausula iustifica-
tiua lato est nul-
la.

Hæc tamen nullitatis causa non potest contra censuras pro. M. latis allegari. Quoniam licet iudex eius qui castulit a præcepto executorio incipisset, addidit tamen clausulam iustificatiuam per quam, ut supra in proxima causa nullitatis dicebatur, resoluitur in vim simplicis citationis. Et quia recepta conclusio habet posse iudicem incipere a præcepto executorio per illam clausulam temperato secundum illas tres glossas receptas, & alia quae super eis omnibus doctores allegant, & per ea quae Bar. in d. l. i. C. de executio rei iudic. & Iason Iohannes Lupi & Probus ubi supra tradunt.

NONA CAUSA.

NONA causa nullitatis est quod is executor clanculum processit, neque nocte neque interdiu sui vllam copiam faciens fugiens a ciuitate simul ac mandata dabat, abscondensque se in villa, ne quicquam coram se allegaretur: veluti apes in fixo aculeo: non sine sedis Apostolicae iniuria, & regiae protectionis contemptu, ac presbyterii quo se iactat insignitum ignominiam grandem, idque, o impudentiam intolerabilem, in tam celebri ciuitate & tam florenti Academia, clero populo, & scholasticis quorum nobilissimus est in ea conuentus consociis, idque turridetibus tum execrantibus. Qui executor hæc facit, nonne peccat, nonne grauat partem? Nonne item competitor & alii qui talia consulant, & talia facient iuuant & talibusque consentiunt idem faciunt? Equidem ita ipse arbitror. Quoniam primo hæc, id genus alia sunt in causa: quare laici nonnunquam dicunt: ubi est Deus clericorum? c. Magnæ. de vot. Secundo, quod per eiusmodi processus scandalum præbetur contra. c. Nihil cum scandalo. de præser. c. 2. de operis no. & contra illud: Vae illi per quem scandalum venit. Matth. 18. Tertio quod coram executeore mero multa possunt allegari, quae ipse tenet andire iuxta ea quae colligit Feli. in. c. De cætero. col. 2. de re iudic. & in. c. Pastoralis. §. Quia vero. de off. deleg. & in. c. fi. de præsumpti. a numero. 22. in. 29. Et is fugiens & se abscondens, neque vsquam sui copiam faciens facultatem allegandi ea parti contra iustitiam abstulit. At omnis iniustitiae actus peccatum mortale est secundum Thom. receptum. 2. 2. q. 59. art. 4. Quarto facit quod sanctissime iuxta ac doctissime dixit hic de more. do. Anto. n. 13. quæ Imolen. fere ad verbum sequitur. Verba Antonii hæc sunt: Licet a mero executeore excludatur iurisdicatio, quando non assumit partes iudicis: non tamen excluditur ab eo extraiudicialis informatio. Debet ergo a partibus se super illo dubio informare, & exceptiones subreptionem continentes admittere: & tunc aut ex informatione redditur certus pro literis, & debet exequi: aut redditur dubius, & tunc habet duplicem viam, vel quod supersedeat, & intimet superiori ut cognoscat, vel quod iudicis partes in hoc assumat. Sed hodie habet practica pessima, quod si nullæ essent clausulae: si est ita, si est dignus, procedunt velo leuato: &

o
executorio a m
clausula iustificato
per clausula: si te
se serio, etc. pot
incipere iudex.

f
Executorio in ves
lari, apes in fixo
aculeo fuit tebat

g
Clerico nonnu
qua dicitur laico:
ubi est Deus cle
ricorum?

h
Scandalum nemi
ni dandum.

i
Executor mero
multa debet au
dire: et quid de
iudicis facere
debet paulo po
sica.

b
Antonii memo
rabile de mero
executoribus di
ctum ad verbum
reclatum.

non audiunt aliquid a partibus, nec se informant cū partibus: sed velo leuato procedunt & partes grauant, & postea ptes appellat. Et sic op⁹ est, quod causa in Curia ventiletur. Hęc Anton. Quod si ab eo queras: quare talia non castigat Curia? Respondet ilico vir pius^e quia eis gaudet, vt impinguerur.

^e
Curia Romana
causarū ad sede
voluntariū con
pida.

Postremo facit & illud Io. 3. Qui male agit odit lucē. & habet in. c. Cōsuluit. de offi. deleg. Facit & c. Perniciosa. 18. q. 2. & l. fin. ff. de ritu. nup. & c. 1. vt ecclesiasti. benefi.

Hęc tamen sola nullitatis causa si nil aliud interuenisset, non arbitror reddere acta & censuras huius subexecutoris ipso iure nullas, quāuis plane concludat eum grauasse. M. offendisse Deum illum quē manibustractat, dignum esse qui castigaretur. Sed vtinam ipse meliore consilio se iuxta Apostolum iudicet, ne a Deo iudicetur. Concludit itē appellationem, quę propter hoc ab eo interponeretur, iustā esse. Cū ergo illa interposita fuerit ante lapsum termini monitorio inserti, vt postea dicam, consequens est ipsius censuras esse nullas.

DECIMA CAUSA.

Decima causa illa est, q⁹ is subexecutor post iustam & iuste interpositam reculationem processit. Quoniā omnia q⁹ oportuit in recusando eo fuerūt obseruata. Nā primo eum recusauit. M. nō verbo tantū, sed scriptis, eo nempe libello, in quo etiam appellauit. Quod requiritur. l. A pertissimi. con iuncta gl. in verb. libellū. C. de iudic. & gl. in verb. recusatiōes, & Host. Pan. & oēs in. c. Quoniā. de probat. Secūdo recusauit eū causa recusandi expressa. Quā licet iure Cæsareo id non sit necessariū, sed sufficiat dicere iudicē esse recusanti suspectū secundū gl. in præalleg. l. A pertissimi. & in. l. Quia poterat. ff. ad Trebell. & in. l. Itē si suspect⁹. ff. de pcur. in gl. 1. & gl. verbo corā. in. c. Secūdo requiris. de appell. dūmodo iuret se calumnię causa nō recusare scđm gl. receptā i illa. l. A pertissimi. vbi post alios hoc tradit Iason. n. 26. Iure tñ Pontificio recusans tenet causā recusādi exprimere. c. Inter monasteriū. de re iudi. c. Cū speciali. & c. Secūdo reqris. de appell. & vtrubiq; doct. Speculator de recusat. §. Quale versū. Proposita. i. fin. c. Legitima. de appel. li. 6. & ibi Io. And. & Domi. c. Ab arbitris. de off. deleg. li. 6. & ibi Io. And. & Domi. Tertio q⁹ eū nō ex q⁹liq⁹li. s; iusta causa recusauit. Is enī subexecutor comitat⁹ est cōpetitorē veniētē Vlyssippone i hęc Conibricā ad has furias cēsurariū Deo & angelis ei⁹ exosas, doctisq; abominabiles suscitandas, veniētē inq; & quidecim fere dieb⁹ in itinere moratū. Comitāt⁹ tanq⁹ sacrific⁹ familiaris, illi⁹ impēlis victitās, nūc eiusdē, nūc pcuratorū mēse accūbēdo. Conibricę itē intra ipsius hospitii diuerlatu s fuit. Imo & intra illud par

^o
Recusatio i serl
ptio et cauio ec
prie non qualis
quali sero iustas
est facien. in
re Pontificio.

tē suorū monitoriorū decreuit. Quin & cū actis Conimbricæ factis in villā quādā hospitis sui se, vt i ea lateret, reciperet vict⁹ ei e domo cōpetitoris cottidie mittebat, nullā vsq̄ sui copiā. M. vī pcuratorib⁹ eius factiēs, quo se defenderet, vt in pcedenti nulli. caus. est dictū. Qd̄ aut̄ hęc iustā recusandi causā prabeāt patet. Nā in primis vna est sola recusandi causa immediata, quæ tamē vario de fonte nascitur. s. suspicio, q̄ nō recte iudicabit iudex secundum Specul. receptum in tit. de reculat. §. Causa. At quis nō dicat merito. M. suspicatus esse, q̄ eiusmodi iudex nō esset lances æquo libramine appēsurus, vt verb. c. 1. de re iudi. li. 6. vtar⁹ Secundo, quia is nimium videri debet familiaris & amicus competitoris. Quæ iusta est causa recusandi per. c. Ad hęc. de rescript. ibi: delegatos sibi propitios & c. c. Cum. R. de off. deleg. c. Accusatores. 3. q. 5. ibi amor carnalis & c. Tradunt. Ioh. And. Domi. & Perus. in. d. c. Legitima Amicitiam enim quantam esse in hoc oporteat, arbitrio iudicis relinquendum videtur argu. l. 1. ff. de Iure delib. & c. De causis. de off. deleg. & eorum quæ post glo. Pan. & Cōmunistradunt in. c. Insinuāte. de off. deleg. & A lex. in consil. 154. Viso themate. col. 2. lib. 5. Nā & arbitrio iudicis relinquitur quæ amicitia repellat testem secundum Petr. in. l. Bos C. de testib. Quem Bartol. ibi refert, sequitur, & pulcherrime defendit Salic. ab argumentis Bald. & a. l. Sciendum. ff. de vsur. Tertio, q̄ iudex & competitor eiusdem patriæ sunt nēpe Vlyssipponenses, & Conimbricæ ambo lōge ab Vlyssippone. tempore huius processus morabantur. Quod sufficit ad recusationem. Quia extra patriam conterra nei plus solito se diligere solent secundum Ioh. And. & Domi. in alleg. c. Legitima. & Spec. in tit. de deleg. §. Superest. vers. Item si de terra. & Pan. cum Feli. & Cōmuni. c. Accedens. 2. vt lit. non cōtest. Præsertim in hoc casu, in quo ambo vt conites, imo quod peius est vt herus & familiaris simul, vt dictū est, Vlyssippone Conimbricam quindecim fere diebus iter conficientes ad hoc iplum negocium venerunt. Quarto facit, q̄ b processus contra exterum fiebat & origine quidem alienigenam. Quod etiam amici competitoris impudenter ei exprobrarunt. Quod ad recusationē sufficere ait Anto. in. d. c. Accedēs. 2. n. 27. Quod verum esse in iudice delegato affirmat ibi Pan. n. 4. dicens id probari per. c. Statutum. §. Cum autem. de rescrip. lib. 6. Qui habet actorem, quando ipse & reus sunt diuersarum diocēson, nō posse impetrare iudicem in sua diocēsi vel ciuitate. Quāquā responderi potest. M. qui dem origine alienigenam esse, at animo, quo est in Lusitaniā totā multis nominibus propensissimo, multo magis quam illi esse indigenam, & toti regno quæ Dei Opti. Max. benignitas est vtiliorem, & quæ ipsius est felicitas non solum regibus ac regiæ donuit toti, sed etiam aliis

c
Recusandi causa
immediata vna
tantum nempe sus-
picio licet vario
de fonte nascat.

f
Amicitia nō nul-
la iusta recusandi
causa: illa nē
pe quō iudex ta-
le arbitrat. nō
nam & nonnulla
repellit testem.

g
Recusandi iusta
est causa patriæ
cōis & habitatio
longinqua

b
Recusandi causa
iusta est alienige-
na: quando dele-
gatus et aliter
para sunt indige-
na.

i
Lusitanicæ ante
origine quidem
alienigena ami-
co auerz indige-
na toti regno gra-
tuo.

summatibus & omnium ordinum viris longe, quam illi gratiorē & chariorē. Quod ipsi ægre ferunt.

At replicari potest hanc causam & si non concludat, adiutare tamen præcedentem, & eam ex se satis robustam robustiorem reddere. Quinto facit, q̄ iudex nimium alteri parti fauēs recusari potest. c. Accedens. 2. vt lite non contet ibi. Anto. & Pan. Quod quando sit. Iudex, arbitretur sc̄dum Anto. & Imol. ibidem. At quis, te rogo, iudex eum qui latet & sui copiam nusq̄ præstat alteri parti quo magis alteri faueat, nõ arbitretur eum nimium alteri fauere cõtra Iura diuina & humana personã accipiendõ? regula. In iudiciis. li. 6. c. Nouit. & iudi. Sexto facit, q̄ Stephanus in lib. de recus. cas. 73. ait executorem qui modũ excedit in exequendo, etiam si esset datus de cõsensu partium posse recusari. c. Super quæstionum. §. 1. de off. deleg. qui tamen text. mihi conclusionem illam non probat. Aliud enim est posse appellare ab executore, etiam cõsensu ambarum partium dato, si modũ excedat, quod ille. §. probat, aliud eum posse recusare, quod Stephanus dicebat. Cuius tamen cõclusio ratione alia fundatur, nempe q̄ qui me grauauit in vno, merito dici potest suspectus in alio. Casus est in. c. Ad hæc. 1. & c. Proposuit. de appell. Quæ habent eum qui appellauit a iudice, in vna causa, posse illum in alia recusari. Fundatur & per. c. Conquerente. de restit. spoliat. Quod habet posse quem recusare iudicẽ qui extraiudicialiter grauauit, si postea iudicialiter procedere voluerit. Cum igitur is subexecutor extraiudicialiter procedendo, vt mer^o executor, eo casu quo vt iudex procedere debebat, in primo ipso monitorio iudici. M. misso grauauerit eum, consequens est potuisse ab eo recusari postea, quando capitulo Conimbriensi ac ipsi. M. præcepta fecit Iuri non parum cõtraria. Septimo facit, q̄ is subexecutor non solum cõiuxit subexecutori, sed & eius impensis & venit Vlyssipone, & māsit Conimbriæ, & rediit Vlyssiponem, nil ab. M. recepto, neq̄ petito, neq̄ vero sui etiam videndi copia. M. vel vlli eius procuratori facta. Et ita plus ab vna parte quam ab alia suscipit contra. c. Statutum. §. Insuper. vers. Prouisurus. de rescript. lib. 6.

Non obstat dicere, q̄ merus executor recusari nõ posset. c. Nouit. de appell. & facit. ca. Super eo. 2. & c. 3. eo tit. Quoniam illud verum est de executore illo, qui grauare non potest, nisi manifeste de grauamine appareat, eo q̄ ei merum factum cõmittitur: nõ autem de illo qui grauare potest, & cui aliquid arbitrii vltra nudum factum mādatur secundum Perus. Præpos. & Dec. & Cõmunẽ in illo. c. Nouit. & Pan. i. c. Super quæstionum. col. 1. & super glo. verb. executorem, de off. deleg. Vnde & executor testamentarius recusatur secundũ Specul. rit. de instru. edit. §. Nunc vero aliqua. vers. Quid si executor est suspectus. n. §. Pro

R
Executores qui modum excedit recusari possunt sed alio fundamento quã Stephanus

I
recusari possunt in vna causa quã grauauit in alia

M
Iudex qui plus ab vna parte q̄ altera pro impensis accipit recusari potest.

N
Executor merus qui recusari potest & quoniam.

qua respōsione casus est quem ibi magnopere cōmēdat Anto. in illo. c. Super quaestionum. §. Nos autem. n. 14. Vbi colligit executorem purū sine vlla iurisdictione datum recusari posse: nisi de partium detur consensu. Et subiicit quendam canonistam in allegationibus contra illum casum scripsisse, qui tamē quieuit cum Anto. ei illū. §. obieciisset. Cum ergo is subexecutor non esset de consensu. M. acceptus, cum pergeret facere talia in quibus magnopere. M. grauare posset, cum ex cōmunicandi potestatem sibi executionis meræ fines excedentem vsurparet, cum tot iustē recusādi causē adessēt, nōne Iure merito potuit recusari? Imo in me veritatis amor fallit castigari. Qui vtinam cordis contritione ac famæ aliorum quā læsit restitutione ita sese castiget: ne tātō grauius diuino iudicio puniat, q̄to min⁹ illi, quos læsit, apud hoīes eū accusabūt.

Executor non
solus recusari
castigari potuit
cui contrito et fa
mam restituendi
pena pecciderat

Recusatio nem
post propositas
factus process⁹
nullus est securi
dū ē demerito
do recusatio nō
est frivola mani
feste nec malitio
seposita neq; re
cusatio ampli⁹ co
ram iudice, con
paret.

Constat ergo ex prædictis processum huius subexecutoris post iustam recusationem iuste interpositam esse factam. Cui consequens est omnino illum esse nullū: etiāsi ab eo non fuisset appellatum. P Quoniā frequentior videtur sententia doctorum dicentiū processum post recusationem factū etiā Iure Canonico esse ipso Iure nullum. Quod tenet glo. s. c. Quoties. 2. q. 6. & c. Quod suspecti. 3. q. 4. & Hostien. in. c. Cū speciali. de appell. Cū quo videtur transire Ioh. And. & Bartol. in. l. Quia poterat. ff. ad Trebell. & Bald. in. c. Suspitiōis. de off. deleg. n. 6. & Petr. cū Do. col. 3. in. c. Iudex. de off. deleg. li. 6. & Domi. in illo. c. Quoties. 2. q. 6. & ibi Card. Al. n. 7. in princip. & Salicet. in. l. A peritissimi. 7. notab. C. de iudic. pōderans in hoc ibi gloss. in verb. executore, & Lopus alleg. 1. col. 2. & Alexand. in. d. l. Quia poterat. n. 8. Pan. item & Prapof. in hāc opinionē inclinant: dūmodo recusatio non sit manifeste frivola, & recusans non compareat amplius coram recusato. Hanc opinionē Pan. nos quoq; cum tertio & postremo illum titulum de appell. Salmanticae interpretaremur, tenuimus cum alia limitatione. s. q. non procedat quando probabilis esset coniectura malitiæ recusantis, arg. gl. c. Post electionē. de concess. præbend. Quam pridem ibi ponderabamus satis sentire illud singulare, quod ab omnibus ibi tribuitur Innocentio. s. non esse admittendam exceptionē, quando est coniectura q. malitiose proponitur, cum multis aliis, quibus id ibi confirmamus. Pro qua opinione, vt mihi videtur cōmuni maxime facit. c. Iudex. de off. deleg. lib. 6. verb. non potest, secundum Alexand. & Card. Alex. vbi supra. Facit & quod Iure Casareo id esse clarum fere omnes fatentur. Facit & quod consuetudo huius regni illi v. deatur consentire iuxta constitutionē Regiam in. §. Equādo. tit. 22. lib. 13. ordinatio. Quamuis olim Tholosa cum primo illum interpretati fuimus Anto. Card. Imol. & Dec. ibi subscripsimus, qui cum aliquot aliis cōtrarium tenēt in. d. c. Cum speciali. quo

rum opinionem sequitur & ait Cōmunem ibi Perus. col. fin. Et verum quidem ait, si solos eos qui in illud. cap. scribunt numeres: non tamen si alios omnes recenseas. Cum igitur. M. post illam recusationem nunquam coram illo subexecutore ad litigandum cōparuerit, cum recusatio neque manifeste friuola, neque inlicite proposita sit: constat post eam acta corruere: praesertim quod appellatio quoque adiecta fuit. Quo facto vna est omnium sententia processum postea factum nullum esse.

HAEC autē nullitatis causa processui iudicis. M. nil nocet. Quia siue competitori fuisset, siue non fuisset causa recusandi iusta: cum tamen non recusauit aliquatenus. Et iudex etiam recusabilis antequam recusetur valide procedit. c. Ad hęc. r. de app.

V N D E C I M A C A V S A.

Vndecima causa nullitatis illa est, quod is executor sciens se non habere iurisdictionem super. M. in eum tulit praedictas cēsuras. Quoniam cuiuslibet iudicis scientis se non habere iurisdictionem processus etiam contumaciae punitiuus & censurarum ad puniendum latio sunt ipso iure nulla: etiam si aliquis iurisdictionis color adsit, quamuis alias regulariter sit validus. Casus est multis putatus sing. in. c. Si duobus. de appel. Vbi hoc Pan. receptus a posterioribus omnibus, tam in notabilibus, quam postea. n. 14 cōmendat. Et facit. l. 2. ff. si quis in ius voc. non ier. non in fine, vt ponderat Pan. sed in princip. ibi: vt hoc ipsum sciatur. Quo fit, vt licet verum sit id quod ait Stephanus Tholosanus doctor vtiq; doctissimus in lib. de recus. cas. 83. s. eum de quo notum est iurisdictionem non habere, vel ipse scit illud, non posse iudicare, tamē inepte id pro causa recusationis ponit. Secundo facit. quod Pan. ibidem vtroque tenet idem in iudice, qui habet quidem iurisdictionem, sed scit illam facile esse elidibilem Cui tamen fundamento minime nititur. Quoniam illam ampliationem, ne quid cōpetitorem iuuans taceam ter ibi reiecimus, secuti Perus. Praepos. & Dec. per eorum fundamenta: & quod alioqui processus cuiuslibet iudicis qui scit se recusari posse nullus esset: etiam ante recusationem propositam. Quod contra omnes est.

Nec mihi prodesset dicere aliud esse iudicem recusari posse, aliud iurisdictionem elidibilem habere. Quoniam primo quoad propositum parum differunt. Imo potentior videtur recusatio quā exceptio. Quia vt in precedenti caus. dicebam, processus factus post recusationem probabiliter factam nullus est, etiam si non appelletur secundum Cōmunem: cum tamē secundum eandem processus factus post exceptionem declinatoriam valeat, nisi appelletur, vt habetur in. c. Super literis. supra eod. & per Innoc. in. c. 1. de dilat. & Bart. in. l. 2. ff. si quis in ius. voc. Secundo

Processus contumaciae punitiuus iudicis a scitis vel de se factus scire se non habere iurisdictionem vel merito an habeat ius habere iurisdictionem est. Quia non sit idem de processu iudicis scitis iurisdictionem suam elidibilem esse vel recusabilem

q̄ consequeretur processum cuiuslibet iudicis delegati qui sciret antea datum alium de quo in suo rescripto nulla sit mentio, vel datum alium post eū in rescripto, quod de suo mentionem facit sufficientem, futurū nullū ante vllam exceptionē oppositā. Quod etiā est cōtra sentētias receptas in c. Ceterū. & alibi, vt ibi tradit post alios Feli. n. 17.

Quare tertio pro nostra causa facit, q̄ process⁹ iudicis nō solū scientis se non habere iurisdictionē, sed etiam dubitantis, an habeat, nec ne, est nullus & inutilis iuxta doctrinā Bartoli receptam in l. Nullū. ff. de condit. & demonst. Pro qua facit. c. Sciscitatus. supra eo. & c. Prudētia. in princip. de off. deleg. & l. Quæro. in fine. ff. de eo qui pro tuto. l. Hoc autem. ff. ex quib. caus. in poss. eat. Tradit Præpo. post. Bald. in c. Cum speciali. de appel. col. 13. Petr. ab Anchar. in cap. Sane. 1. de off. delegat. Alex. in l. Si finita. §. Iulianus. ff. de damno infect. At is subexecutor sciebat se non habere iurisdictionem vllam in vllum, præsertim in M. qui nec in rescripto erat nominatus, neq̄ facto contradicebat, vt in 2. caus. monstratum fuit Præterea post libellum appellationis ab M. illi oblatum non potuit saltē non dubitare de illa. Ergo processus eius etiā si fuisset contumaciæ punitiu⁹ nō valuisset. Quarto facit, q̄ paria sūt quē scire vel scire debere, quoad ea saltem quæ sibi nocent per text. memorabilem vbi Bart. & omnes posteriores hoc annotarūt in l. Quod te. ff. si cert. pet. sicut & etiam paria sunt scire & scire posse de facili secū dum Bald. per illū text. in l. Si duo. de acquirend. hæredi. Facit text. in l. Qui cōtra. vbi Bald. C. de incest. nupt. & in c. 2. cum gl. de temp. ordi. lib. 6. Sicut & paria sūt habere & habere debere, vt in notabili q̄ Bart. dicit in l. pen. §. Cum ita. de aur. & argent. leg. Sicut & paria sunt habere & habere posse, vt in notabili quæst. tradit Angel. in l. Item veniunt. §. Petitam. de petit. hæredit. Vbi ait Bart. ipso audiente hoc dixisse & ita iudicatum fuisse. Quibus consequens est paria esse dubitare vel dubitare debere, argumēto eorum q̄ not. & leg. in l. Vetre. ff. de acqui. hæred. & c. Illud. de cleri. excōmuni. Cū igitur is subexecutor vel sciret vel deberet scire, aut certe dubitaret vel dubitare deberet, an vllam super M. iurisdictionem haberet: & non modo ad puniendam contumaciam non comparentis, sed in causa principali iubēdo M. vt possessio nē relinqueret, clausis, quod aiunt, oculis (quos vtinā ei Deus aperiat) processerit: cōsequēs est ei⁹ processum & cēsuras esse inutiles & vanas. Quinto facit, q̄ processus ignorantis omnino se nō habere iurisdictionem, licet qua parte punitiu⁹ est contumacię valeat per illud. c. Si duobus. & alia multa ibi citata, per recentiores præsertim: qua tamē parte sit super principali, non valet cessante prorogatione saltem secū dum Pan. ibidem. n. 14. cōmuniter receptum post Innoc. in c. 2. de dilat.

Scire & scire de
bere p̄na: scire
tē scire posse

Habe e & habe
re debere paria
habere iū & ha
bere posse.

Dubitare vel
dubitare debe,
re paria.

& in reg. Sciēti. li. 6. Quē ab aliquot oppositionibus defēdit. Dec. n. 12.

Hanc autem nullitatis causā contra censuras pro M. latis non habere locum ex eo primo constat, q̄ nulla p̄dictarum rationū tangit eius iudicem. Secundo, q̄ censurę ipsius contumacię cōpetitoris punitionē principaliter respiciūt, non causam principalē. Quoniā, vt supra in. 6. causa est dictū in monitorio cum clausula iustificatiua decreto fuerunt late. Tertio, q̄ licet sciret vel scire deberet suā iurisdictionē elidi posse, quod tamen profecto negamus, vel recusari posse, quod non determinamus: tamen donec exceptio opponeretur, vel appellaretur, vel recusatio probabilis proponeretur procedere potuit, vt patet per ea q̄ in. 2. fundamento pro competitorē contra Pan. & nos allegabamus.

DUODECIMA CAUSA.

Duodecima causa est, q̄ is subexecutor sententiā qua M. iunq; iudicē declarauit excōicatos, in die ad honorem Dei feriato tulit ²parum eis honoris deferēs: cum tamē iudici saltē viro sūmati, & genere illustri, & aliis nominibus merito ipsū suspiciendo deferre debuisset, qui ordinum insignibus exutus vnus de gente plebeia est: p̄sertim ³cum antea ille cōpetitori se plurimū inferiori nobiliter detulerit pro declaratoria sententia charitam (quam benignitatis appellant) mittens. Idq; non absq; M. consensu, cui vel hoc nomine aliquid debebat charitatis & amoris. Sed quid hæc demiror? cum minus fuerit reueritus virginē matrem, cuius expectatio sacerrimi partus eo die a CHRISTIANIS p̄cipue Lusitanis omnibus magna læticia colebat. Imo vt magis eius inturbaret festiuitatē, eam mane abominabiliter vomuit vir deuot⁹ et p̄byter ad offendendū & scandalizandū paratior, q̄ ad missandū. Cui tñ spem mētēq; meliorem vtinā impetret illa misericordissima quā læsit virgo mater. ⁴At omnis processus die in honorem Dei feriato factus etiam ex vtriusq; partis consensu, p̄terq; q̄ capitalē offensā inuoluit ipso iure null⁹ est. c. fin. de feriis: nili necessitas vel pietas aliud suadeat. In casu autem nostro impietas ei hoc, nō pietas suasit. Et necessitas nō procedendi, sed abstinendi & super sedendi ei omnino inerat, vt per superiores omnes causas palam est.

² Recusatio hui⁹ in diuobus irrecurrit: et in bonitate inuoluitur.

³ Jo. Gomez egregia ciuitatis que D. grata fuit.

⁴ feriato die in honores Dei factus processus nullus est: etiam partibus consentientibus etiam in casu beneficiarij et spūalibus regulariter.

Neq; obstat, q̄ scioli quidam, vt audio, responderūt illi cap. fin. de feriis non esse locum in causis beneficiariis & aliis spūalibus, moti fortassis per gl. in summa. c. q. 4. quę habet in causis matrimonialibus & electionibus posse illis diebus procedi. Sed cōtrariū est verū primo p̄ Cl. Sape. de verb. signif. adiuncta Cle. Dispēdiōsā. de iudic. In Cl. eni Dispēdiōsā. habet in causis matrimonialib⁹ & bñficiariis posse p̄cedi

S

ſumarie, Et in Cl. illa Sape. ſtatuit poſſe pcedi in diebus ob neceſſita-
tes hominũ feriatas, dare inuẽs feriatas ad honorẽ Dei nõ poſſe. Quæ
inductio efficax eſt, præſupponendo ſaltem id quod omnes fatent. Cl.
Sape. locum eſſe in cauſis contentis in Cle. Diſpẽdioſam. Secundo p
gl. memorabilem illius Cle. Sape. in princip. verb. neceſſitatis hominũ.
Quæ per illam Cle. dare ita decidit. & illam gl. ſequuntur ibi Paulus
Card. Imol. & Georg. col. 70. Tertio facit, q̄ totius orbis CHRISTI
ani conſuetudo, quæ oprima legum interpret eſt, id habet.

b
Intellectus glo.
ſumæ. xv. q. iiii.

Neq; obſtat prædicta gl. Summæ. i. c. q. 4. Quoniã b̄ primo reſpõderi
potest illam procedere in electionis cauſa, quando nondum eſt benefi-
cio prouiſum, in caſu autem noſtro iam erat prouiſio facta. Et quãuis
M. minusquam par eſt cantoriam hanc regere ſciret, nõ ſperabatur tñ
longe melius per competitorẽ regenda, vt in prælectione. c. Si quan-
do. exceptione. 9. & 10. deduximus copioſe. Secundo reſpondeo, q̄ illa
gl. limitanda eſt procedere in feriis ob hominũ neceſſitatẽ inductis, vt
eam intelligit Spec. tit. de fer. §. 2. n. 9. Cum igitur is ſubexecutor parũ
diuorum atq; hominum reuerens ſententiam illam declaratoriam die
tã feriato & neruis animi oĩbus colendo tulerit cõſequit eã nullã eſſe.

DECIMA TERTIA CAUSA.

Decima tertia cauſa eſt, q̄ competitor citatus a iudice
M. prius excepit contra illum allegando ſe habere aliud
reſcriptum, quam illud ſuo iudici præſentaret. Nã mo-
nitorium iudicis. M. clauſula iuſtificatiua & audientia
per miſſiua temperatũ fuit, & ideo vim citationis habe-
bat ſecundum ea quæ late in cauſa. s. prædixim⁹. Et competitor per illd̄
monitus reſpondit non eſſe iudicem eum qui citabat, imo ſe habere
aliud delegatum. Quo tempore nondum ſuo iudici ſuum præſenta-
uit reſcriptum. At comunis conſuſio eſt, q̄ ſecundum reſcriptum etiã
de priori non faciens mentionem præualet illi, quando tria concurrunt
ſ. prior præſentatio, prior citatio, & prior citati exceptio quam fiat præ-
ſentatio prioris reſcripti per. c. Vt debitus honor. de appel. ſecundum
cõmunem intelligendi modum. Quem ſequũtur ibi Pan. Imol. Peruf.
Præpoſ. & Dec. Quem etiam probant Pan. Imol. Felin. Deci. & Ripa.
in. c. 1. ſupra eo.

c
Reſcriptũ ſcõs
preſertur priori
ſi pri⁹ preſente
turre pri⁹ pariat
citationem & pri-
us citatus ecci
piat contra illud
quã ſuũ reſcrip-
tũ iudicis præſen-
tet: etiam ſi ſecũ-
dũ ſit generale.

d
Reſcriptũ etiã
ipõ iure reuoca-
tum non nõ quã
reuiſcere legio
autoritate id op-
perante.

Et ne dicas illam conſuſionem procedere quando utrũq; reſcriptũ
eſt ſpeciale: Conſidera q̄ conſuſio procedit etiam quãdo reſcriptũ pri-
mo præſentatũ erat generale, licet ſecũdo præſentatũ eſſet ſpeciale per
gl. receptã cõter, vt Imol. ibi teſtatur multisq; putatã ſing. in. c. Paſto-
ralis. §. Quoniam. verb. eneruatur, ſupra eo. Ex qua inferẽbã b̄ primo

aliud sublimius hodie cum illam prælectione primaria interpretarer, nempe per huiusmodi præsentatione priorẽ subsecutis aliis duobus supra scriptis, etiam rescriptũ ipso iure reuocatur & extinctũ reuiuere. Si quidem rescriptũ generale reuocatur ipso iure per speciale posterius. Quod probat ille. §. in verb. penitus eneruatur, adiuncta gl. in l. Si qui aduocatorũ. verb. penit⁹ arceant. C. de postul. Quæ putatur sing. Ant. Corset. in sing. verb. Penitus. quæq; similẽ habet in. c. Romana. i gl. an tepen. de sentẽ. excõ. lib. 6. & est alia tertia in. c. 1. in gl. fin. de postul. præ. lib. 6. quã in hoc pöderauit Domi. in illo. c. Romana. sub finẽ. Et facit gl. putata sing. i Aut. Si qua mulier. C. ad Velleian. quæ de verb. nulla tenus agit, & alia etiã putata sing. in Cle. 1. verb. nullaten⁹. de sequestra. poss. & fructu. Facit & alia putata sing. in Cle. Ut hi qui. verb. nullo modo de æt. & qualit. At tamen, vt dixi, Cois habet etiã illud reuiuiscere per præsentatione priorẽ consecutis aliis, de quibus in illo. c. Ut debet⁹.

Ex quo rursus^e inferebam æque fere difficile esse hoc defendere, ac illud Aud. Sicul. & Compotell. in. c. Cæterum. de rescript. f. rescriptũ subreptitiũ ipso quidẽ iure nullũ esse, attamen per negligentia aut dolum alterius iuxta. c. Si aut. & c. Plerũq; supra eod. reuiuiscere. Ex quo tertio inferebã^f dignũ esse quod memoria teneatur illud Imol. in. c. 3. de his q; fiunt a prælat. sine cõs. cap. col. pen. & sensit etiã. 4. nẽpe quod ab initio est nullum aliquando reuiuiscere, non quidẽ tractu temporis, nõ item solo priuati hominis facto, sed principe id per suã legẽ in euentũ aliquẽ viuificante, vel suscitante iuxta. c. Si qua de rebus. 1. 2. q. 2. Quãdo quidem princeps præsertim ecclie vniuersę, in his quæ iuris sunt de nihilo aliquid efficere potest, & quod extinctũ est suscitare. l. 1. C. de rei vxor. acti. c. Tanta, qui fil. sũt legit. c. Quãuis. hoc tit. li. 6. c. Si bñficia. de præb. eo. lib. gl. i. c. Cum ad monasteriũ. de stat. monacho. cum sexcẽtis aliis quẽ de ipsius potestate Feli. & Dec. in. c. 1. de cõstit. citarũt. Per quẽ vides erudite confutari responsiones aliquot quẽ pro competitore poterant argumẽto dari. Quãuis etiã respõderi posset per illa verba, penitus eneruari, nõ induci reuocatione generaliu ipso iure ppter alia iura quẽ aliud declarant. quod sentire voluit Feli. ibi. col. 1.

Ex quibus quarto infero, q; quamuis rescriptũ competitoris prius impetratũ & specialius esset, quã rescriptum. M. & quãuis in rescripto M. nulla de competitoris mentio haberetur: cum tamẽ illud prius iudici fuerit præsentatum, & prius ille citarit, & competitor prius contra illud exceperit, quam suum iudici suo præsentaret, consequens est suũ iudicem virtute illius procedere non posse.

Sed neq; negare potes rescriptũ. M. prius fuisse præsentatũ, tũ quia exactis vtriusq; id apparebit, tũ q; is cui psetatũ fuit nõ habebat q; litates

S ii

^b
Penit⁹ hoc verbum priuatione ipso iure inducere: sicut nullatenus.

^c
Nullatenus verbum ipso iure disponere sicut et penitus.

^e
Rescriptũ subreptitiũ esse ipso iure nullum qui tenet: tam facile respondeat. C. õi contrarie: sicut qui tenet generale aliq; specialis præferri cõs: respondere pde contrariõ argumẽto.

^f
Nullum quod a principio est vel postea penit⁹ extinguitur: non nõ quã viuificatur aut suscitatur lego autor tate in aliquẽ euentũ.

^g
Penit⁹ verbum nullatenus non disponit ipso iure: q; aliud per alia iura appõret.

Nihil ex inerte
equari quando
sunt eadem rō
id suadet

c. Statu hoc tit. li. 6. & ita non poterat esse iudex delegatus Sedis Apo-
stoli. per latissime adducta in secund. caus. Et ideo par fuit illi & nulli
presentasse. ^b Paria enim sunt nihil & inutile: quando saltem eadem est
ratio, vt in proposito. c. 2. de translat. praelat. col. 3. & l. 1. §. pen. ff. quod cu
iusq; vnivers. no. & glo. memorab. vbi plurima suo more cōgerit Feli.
in. c. Ex tenore. sup. eo. & las. in. l. Quoties. ff. qui satisd. cog. & l. Si da-
ri. ff. de verb. oblig.

HANC aut causā nihil officere cēsuris. p. M. latis ipsamet palā facit.

DECIMA QVARTACAUSA

Ecima quarta causa est, quæ sola satis superq; sufficit quo
censuræ prædictæ inutiles sint omnino & inanes. s. q. ex-
cōmunicatio & aliæ censuræ post appellationem latæ sunt
ipso Iure nullæ. c. Cum cōtingat. de offi. deleg. c. Ad præ-
sentiam. de apell. c. Per tuas de sententia excōmuni. c. So-
let. eo. tit. lib. 6. Et has censuras is subexecutor tulit post duas appella-
tiones legitimas legitime interpositas. ¹ Nā primo illæ fuerunt in scrip-
tis factæ iuxta id quod requirit in appellatione a grauamine vel ab in-
terlocutoria capitulum. 1. de appell. lib. 6. Secūdo causa probabilis fuit
in eis expressa iuxta id quod in appellatione ab interlocutoria requirit.
c. Vt debitus. de appell. Et non tātum vna fuit expressa, sed multæ. Nā
prior bonam partem omniū causarum prædictarū continet. Posterior
quintam quæ illi deerat, & omnes prioris, saltem per relationem ad illā
Quod sufficit. Quoniam licet expressio causæ per relationem ad acta
generatim non sufficiat in appellatione ab interlocutoria secūdū Cardi.
in Cle. Appellanti. q. 4. de appellat. & Rotam decis. 7. Si appelletur. in
nouis. & in decis. 470. in antiq. Per relationē tamē ad certam partē acto-
rum facta sufficit. Quod Bald. cōmuniter receptus singulariter ait in.
l. Minoribus. C. de his quib. vt indig. col. 2. Quæ sequitur Perus. in. ca.
Consuluit. 2. de appell. n. 1.

Appellatio ab
interlocutoria
in scriptis: cau-
sa spātin infer-
ta faciēda est
nec sufficit pre-
lationē ad acta
quā nūto sic per
relationem ad
certam actorum
partem presertim
ad aliam appel-
lationem.

Neq; obstat quod Dec. ibi. col. 1. contrarium tenuerit. Nam primo
ad eius argumenta responderi facile potest: argumento. l. Certum. ff. si
cer. pet. & l. Nominatim. ff. de lib. & posth. s. & c. Constitutionem. adiun-
cta glo. verb. Nominatim de sententia excōmuni. lib. 6. Sed non est ne-
cesse quoad casum nostrum. Quoniam primo. M. in appellatione po-
steriore non se retulit ad acta, neq; ad certam actorū partem, vnde gra-
uamē erat colligēdum: sed ad suum appellationis prioris libellum, vbi
nominatim grauamina exprimebantur. Quod neq; Dec. negasset suf-
ficere. Quia id fuit appellationem appellationi cumulare. Nec refert
in qua illarum causæ exprimantur, neq; oportet omnes esse veras & le-
gitimas. sed sufficit vna secundam illam decis. 7. Tertio appellatio fuit

intra terminum opposita, ^h Quoniam terminus notificationis alicuius monitorii non currit, donec copia illius detur authentica si petatur, vt per. M. fuit petatum. l. quod quilibet prudens facere debet, dū ei quidquam tale ^l intimatur secundum glossam. in illo verbo, petita. Sicut & prudentis est cum aliquam scripturam alicui est notificaturus, portare secum copiam quam ilico petenti tradat. Quod quia competitor vlti procurator ipsius non prauiderat, parum hac parte suam causam prouexit. Cl. Cām de electio. adiūcta glo. in verb. Cōsimil. & verbo Petita. & vt ex actis patet prior appellatio ante copiarū traditionem facta fuit, & posterior ante tres horas post illius traditionem.

Non obstat dicere, q̄ non fuit coram iudice appellatum, Nam primo licet coram iudice appellandum sit, vt supra dicebam in. 6. causa id tñ fallit q̄do copia illius haberi nequit. l. 1. §. Dies. ff. q̄do appell. sit & c. Biduū. §. 1. 2. q. 6. & tradit Egid. in decis. 381. in hæc verba: Si ^l post sententiā iudex se absentet a loco iudicii, sufficit appellare coram persona authentica, nec tenetur alibi iudicem querere ad appellationē intimandā & apostolos petendos. ff. quand. appell. sit. l. 1. §. Dies. Sed sufficit adire iudicem ad quem. Idem ait Rot. in nouis decis. 366. Si appelletur. Quæ addit sufficere coram notario causæ appellare, quādo iudex abest, adeo vt non oporteat eum adire absentem: etiam si possit & sciat vbi sit intra decendium ad appellandum, neq; ad petendum apostolos intra. 30. iuxta. c. A beo. de appell. li. 6. Cassador item in decis. 8. tit. de appell. testatur anno. 1419. fuisse in prætorio Rotæ iudicatum nil nocuisse cuidā qui appellauerat biduo ante cursum decendii coram honesta persona quæsito iudice a quo & non inuento, nec curauerat postea redire ad ipsum pro apostolis, nec probare q̄ fuisset in momento impeditus. Quod est singularissimum & quotidianum. Quod & vir doctus a. n. 6. in finem vsq; diligenter & erudite confirmat contraria confutādo. Quod ipsum etiam repetit in decis. 3. eiusdem titul. Cum igitur is subexecutor diligentissime quæsit⁹ fuisset cum lateret ipse, cum nusq; sui copiarū faceret, cum non solum coram notario causæ & in domo in qua ille diuersatus fuit, sed etiam coram vicario episcopi. M. appellauerit, protestatus se illum inuenire non posse, vt acta testantur: consequens est coram quibus oportebat appellatum fuisse.

Non obstat primo, q̄ a mero executore non appellatur. c. Quod ad consultationē. de re iudic. c. Nouit. de appell. l. Ab executore. C. quor. appell. non recipi. l. Ab executore. ff. de appell. §. Sunt quorum. 2. q. 6. Non inquam hoc obstat. Quoniam licet id verum sit regulariter. Fallit tamen si executor modum excedat canonicum, vt illud cap. Quod ad consultationem. sub fin. & c. Super quæstionum. §. Nos autē. de off.

S iii

R
Terminus intell
tionis alicuius
scripture nō cur
rit, donec copia
illius authentica
tradatur si fuerit
petita.

I
Notificatur⁹ ali
cui scripturā ali
quam deferat se
cum illius copiam
quæ ilico tradat
ei: si q̄ prudens
est facere: illi
petat.

I
Appellari pōt
in iudicio ab ali
quando ille sui
copiam nō faciat
neq; oportet eū
ampli⁹ querere
etiam ad petendū
apostolos.

M
Executore a me
ro non appellat
regulariter: sed
fallit quādo mo
dus exceditur

deleg. aperiunt. Sicut etiam a correctione quidem non appellatur. cap. Ad nostram. de appell. c. Licet. de offi. ordi. a correctione tamen excessiva sic, vt als late in. d. c. Ad nostram. & c. Reprehensibilis. & cap. De priore. de appell. post Pan. & Dec. diximus. Imo nulla causa est in mundo, in qua non possit appellari ab excessu modi, secundum Bald. c. Licet. n. 2. de offi. ord. addente ideo vbiq; pceditur inepte appellari posse. Cū ergo is executor non tm̄ modū excessisset, sed mille modis a modo discessisset canonico, vt p̄ superiora patet appellari potuit ab eo.

n
Appellari potest ab actu nullo: quem tamen appellatio non confirmat.

Nō obstat secūdo, q̄ acta per ipsum absq; appellatione vlla plurimis de causis supra relatis inuicilia erant & vana. Quoniam constat ab actu nullo appellari posse. c. Dilecto. vbi Innoc. Pan. & alii, de appella. c. Exhibita. vbi Pan. in. 4. notab. de iudi. & l. Si expressum. ff. de appell. quod prosequitur Perus. in illo. c. Dilecto. 7. q. Et non solum expresse a sententia quæ nulla est appellatur, sed etiā appellatio simpliciter interposita sit, nullitas includitur. l. Quædam mulier. vbi Bald. & Floria. ff. famil. hercisc. l. Carmelia pia. vbi Bart. ff. de iure patro. Per appellationem tamen quæ interponitur a sententia nulla actus non confirmatur. l. Si expressim. vers. Vnde si quis. ff. de appell. & glo. Bart. & Bald. ibi. n. 12. in. l. 1. C. q̄do prouoc. & prosequitur Perus. in illo. c. Dilecto. q. 8.

Non obstat tertio dicere, q̄ is subexecutor appellatiōe remota procederet. Quoniam id falsum esse, ac crassam Iuris ignorantiam id allegantium arguere supra in. 6. causa late monstratum est.

o
Excōmunicatio a sententia pure lata & appellatio interponitur non suspendit illam: quando sit in diem vel sub conditione fertur sic.

Non obstat quarto, q̄ ab excōmunicationis sententia non potest appellari, saltem quoad effectum suspensionum. c. Pastoralis. §. Verum. de appell. c. Is cui. §. fin. de sentent. excōmunic. lib. 6. Quoniam id verū est quando illa fertur pure, secus autem quando in diem vel sub conditione, nisi hoc vel illud feceris secundum Paludanum in. 4. d. 18. q. 1. col. 3. vers. 6. conclusio. Et ante illum Iohan. And. quem sequuntur omnes in illo. c. Is cui. §. fin. Vbi Perus. addit ab excōmunicatione huiusmodi cōditionali posse appellari semper ante diei vel conditionis euentum: etiā post decendum a lata sententia. Quod ipsum cōmunis opinio, quam Perus. & Dec. ibi contra Pan. defendunt, affirmat in. c. Præterea. 2. de appell. Et. M. intra quindécim horas in monitorio contentas, & ante adimpletam conditionem bis appellauit in forma debita.

HANC autem causam nil nocere censuris pro. M. latis in illa sexta causa late monstratum est.

DECIMA QUINTA CAUSA.
Decima quinta causa est, q̄ a sententia declaratoria illa qua is subexecutor declarauit. M. cum iudice suo incurrisse excōmunicationem ilico fuit appellatum: ea de causa, q̄

non solum die in honorem Dei feriato, in irreuerentiam virginis mar-
tris cui sacer erat fuisset lata, sed etiam post duas appellationes legiti-
mas legitime interpositas, vt ex actis palam est. ^P At constat, qd licet ap-
pellatio ab excommunicatione interposita non suspēdat eam. c. Cum con-
tingat. de off. deleg. c. Is cui. §. fin. de sent. excōi. lib. 6. Imo ea non obstā-
te potest denunciari populo excoīcatus. c. Pastoralis. §. Verū. de appell.
appellatio tamen interposita a declaratiōe qua quis declaratur excoīca-
tus, illius declaratoriæ sententiæ effectum suspendit. ^Q Quoniā primo
licet a pœna legis nō potest appellari. l. Si qua pœna. ff. de verb. sig. & c.
Quia nos. & ibi glo. recepta. de appell. gl. itē. c. Super his. de accusat.
verbo Arbitrariū. a declaratione tamen, qd quis in eā inciderit, appella-
ri potest per gl. putatam singul. in. c. Cupientes. §. In sup. verb. priuatos
de elect. lib. 6. Quā omnes sequuntur ibidē, & cōmendat Ludo. Rom.
sing. 219. A pœna. & Feli. in. c. Rodolphus. col. pen. de rescript. & Card.
in Cl. 1. §. Si quis. q. 11. de sequestr. poss. & Pan. cum Perus. & Dec. in. c.
Peruenit. 1. de appell. & Pan. in. c. Super iis. de accus. col. fin.

Secundo, qd expresse Card. post Lap. in. d. q. 11. nostram conclusio-
nem ex proximo argumento in specie infert dicens sententiā declarato-
riam, qua quis declaratur excoīcationē incurrisse, suspendi per appella-
tionem interpositam a tali declaratione: adeo vt non debeat vitari. Qd
dictum tribuit Lapo. & putat sing. ac vtile praxi: quod etiam plurimū
cōmendat Fel. in illa col. pen. & Dec. in illo. c. Peruenit. col. 2. & ante oēs
sensit Io. And. in illo. §. Verum. verb. denunciare.

Tertio facit specialius quoad propositū nostrū, in quo de declaratione
incurtionis pœnæ excoīcationis agitur, quod Card. in illa. q. 11. expresse
tā de declaratione pœnæ ab homine, q̄ a lege inflictæ agit. Et qd Perus.
in. c. Is cui. §. fin. de sent. excōica. li. 6. in hæc verba loquitur: Si appellet
a declaratoria, vel pronunciatione iudicis, qua pronunciat vel declarat
aliquē incurrisse excoīcationē latā ab homine vel a Iure, talis sententia
declaratoria bene suspendetur per appellationem. Feli. item id expresse
habet in illa col. pen. Et facit, qd eadem imo maior ratio militat in decla-
ratiōe incurtionis pœnæ ab homine inflictæ, aqua ipsa posset appellari:
quam in declaratione incurtionis pœnæ legis, aqua ipsa non posset appel-
lari per. d. l. Si qua pœna. ff. de verb. signif.

Quarto facit, qd licet appellatio interposita ab excommunicatione non
impediat denūciationē. c. Pastoralis. §. Verum. de appell. appellatio tñ
a declaratoria excoīcationis incurstæ impedit denūciationē faciendā
secundum Lap. Car. Feli. Dec. & Perus. in locis præcitatis.

Quinto facit ^o conclusio illa longe pulcherrima, quam nemo recen-
tiorum animaduertit, quam tamen Card. in illa. q. 11. per verbū, forte,

^P
Appellatio ab
excoīcatione nō
suspendit qui-
dam illam: sed a sen-
tentia declarato-
ria qd ea est iur-
ta illam suspēdit
sue ab homine
sue a lege infli-
gat: paulo post.

^Q
Appellari a pe-
na legis nō pos-
se: a declaratiōe
veroq̄ pœnā in-
erit incurra sic.
Et id appellatio
nem a declaratio-
ne: p excoīcatio-
nem incurra va-
lidam esse ac ius-
penitiam.

^P
Appellatio ab
excoīcatione nō
suspendit denū-
ciationē futurā:
sed appellatio a
declaratione in-
curtionis sic.

^o
Appellatio a de-
claratoria incur-
tionis excoīca-
tionis maioris

... se qua
appellatio ecclesi
canonem ptece
desquoad euita
dam culturatione
aliozum.

& Bonif. in ead. Cle. & eo. §. Si quis. de sequestr. possess. post Lap. asse
uerat, nempe maioris virtutis esse appellationem a declaratoria, quo
ad vitandam euitatione eius qui declaratus est excōmunicatus, qua ap
pellatione praecedente excōicatione. Quoniam haec solum efficit, vt nō
debeat vitari in extraiudicialibus, appellatio vero a declaratione inter
posita efficit, vt non vitetur appellans etiam in iudicialibus. Rationem
diuersitatis ponit ibi Bonifac. concludētem. Quam hic breuitatis cau
sa non explico. Sed etiam atq; etiam cōsulo causidicis, vt ab huiusmo
di declarationibus appellent, si tamen inique sunt aut nullę: quāuis an
tea quoq; appellarint, propter hunc quem pauci aduerterunt effectū
longe pulcherrimū & quotidianum.

Appellatio a
deklaratoria ex
cōmunicacione scilicet
se non efficit illi
nullā. Et denū
ciatione a gra
uationem simul
et interdictum se
quentia sic.

Fateor autem, q̄ haec causa non concludit quidē excōmunicacionē in
M. ab hoc subexecutore latam esse nullam: Concludit tamen illam nō
fuisse populo denunciandam, neq; per consecutionem. M. vitandum.
Concludit item reaggrauatiōem simul & interdictum ecclesiasticum
post illā latam esse inutilia. Quod proposito. M. in praesentia sufficit.
Quoniam solum contenditur an vitari debeat. M. & an interdictum
hoc, cui certe aqua & igni interdendum erat, seruandum sit.

Hęc autem causa non potest contra censuras pro. M. latas allegari.
Quandoquidem nulla huiusmodi appellatio a declaratione facta per
iudicem M. interposita fuit a competitore.

DECIMA SEXTA CAUSA.

Executores in
regi: Johanni go
mez et. O. inu
rino ceyonimb
qui ei fauerunt.

Regi Johanne
tertio nemini
pietate secūdo
iusta benignitas
te. O. fauit.

Decima sexta causa est, q̄ is subexecutor non solum in iu
rius fuit Deo, cui⁹ oues pascuē oēs sum⁹, & Sed. A post.
cuius personam induit quasi leonta hyper crocoton, siue
leonis exuuium super veste muliebrem & d. Io. Gomez
& M. quorum omniū offensionem vir pius & modestus
parui facit, sed etiā Regi nostro & domino Iohanni huius nominis. 3.
nemini pietate secūdo, quem timore saltem seruili reuereri debebat,
irreuerens fuit. Nam ad eius maiestatem pertinet in suis regnis, vt po
stea dicam defendere possessores, etiam rerum spiritualium, etiam cle
ricos, ne a quoq; molestentur, & spoliatos dignos qui restituantur resti
tuere. Et ipse quæ sua fuit iusta benignitas, non in vna tantum Regia
eadenq; decretali epistola, sed tribus manu regia subscriptis. Nec vni
tantum sed multis nēpe episcopo, capitulo, & correctori missis, iussit
ne a quoquam. M. in ea possessione molestaretur. At is subexecutor
Regiam protectionem adeo parui fecit, adeo contempsit, vt cōtra Ius
fasq; sexcētis modis. M. vexarit, docueritq; ipsum altius quis pprie
sit iudex quem Hispanus sermo de manga appellat, quam omnes libri
quorum non minimā habet copiam, & quam totius vitæ studium cum

videt q̄: que
sermo Hispanie
appellat de mā
ga.

prelectiōe. 24. ānorū Iuris Pōtificii in variis Academiis ab eo cōtinuo habita. In qua re paulo min⁹ arbitrandū est cōpetitorē, vel quia is parū has technas capit, pcuratores, cōsultores, & fautores eius peccasse. Qñ quidē faciētes & cōsentiētes pari pœna dignos esse putauit Apostolus ad Ro. 1. & eū secutus Ro. Pontif. in. c. Notū. 2. q. 1. & c. 1. de off. deleg.

E quorū numero cōtra rumorē vulgatum ex imo⁵ D. Georgiū ab Almeyda reuerēdiss. in CHR Isto presulē Conibricē. & virum tū p sapia, tū comitatu admodū illustrē, q̄ beneuolētia egregia me aduenā & peregrinū semp ab eo die quo hāc Conimbricā iussu Regio sum in gressus est prosecutus, eam verbis & plurimis bñficiis in hunc vsq; diē nunq̄ non testās. Quē insigni amore, studio, & pietate non abs re colo. Pro miraculo enī mihi fuit inuenisse in etatis nre ac regni huius theatro personā, q̄ sūmus ille choragus tāto nobilitatis, potētia, & licentiæ ornamēto cum tāta virrute animi coniuncto adeo vestierit intrinsec⁹, vt tā diutino tēpore, sexaginta nempe annorū quibus hāc episcopen & comitatū opimos præsēs regit nō pmiserit vllō fœdari n̄quo eius animi egregiā castitatē omni smaragdo nitētiorem. Qua veluti emblemate cæterę illius virtutes nitēt. Cuius item animi benignitati sic fauit, vt ea cum ineūte atate orta cū senectute deficiēte in pauperes CHRISTI adeo creuerit, vt frequēter quod magno animo illis donat, nō minore ab aliis mutuo accipiat. Quam item tanta affabilitate auxit, vt omnes omnibus horis adeo excipiat humaniter, vt nullam senectus morosita tem spiret. Quam deniq; tanta in summos CHRISTI vicarios: tū sacros, tum profanos illustrauit obseruātia, quæ ipsius vni⁹ peculiaris laus est & rarissimū exēplū: vt neq; dicere eū neq; audire pmittat qd̄ qd̄ qd̄ sūmā illorū maiestātē vel tātillū offendat. Cui qui assistūt vtinā oēs nō quæ sua sunt, sed q̄ CHR Isti querētes ingeniū ipsius in optima & iusta suapte natura procliuē ac facile procliuus indies efficiāt & facili⁹, magnaq; libertate animi, & charitate, pariq; prudētia virū sanctū sc̄tā, hoc est de diuinarū & humanarū legū puris fōtib⁹ hausta moneāt: eoq; vigilātore cura incorrigēdis, si qua patēt ep̄atus sui erratis adlūt, quo ipse iā senio languēs & intra domus suæ tecta cōtētus min⁹ ea cernere pōt & cēlere: vt optimā qd̄ p̄cupio & spo, villicationis suæ tā longi t̄pis rationē post multo lōgius reddat CHR IES V dño Deo nro. Amē.

Fateor autē hāc causā solā nō sufficere quo cēsura p̄dictę effēt nulla, sufficere tñ vt grauasse conuincat, qui per meras executiōes & artē Pe lasgā nihil nō fecit ad. M. de possessiōe sua sine vlla causā cognitiōe de turbādū, dedisseq; iustā appellādi causā. Et ideo appellatiōē subsequētā & ante purificatā excōicatiōē interpolatā effecisse, vt illa cū oibus suis appēdicibus esset oīno inutilis & vana. c. Per tuas. de sent. excōi. c. Cū contingat. de off. deleg. cū similib⁹.

T

Georgi⁹ ab Almeyda episcop⁹ Conimbricēsis laudatur.

Executori p̄ meam executionē cōtra protectiōnem regiam procedens ante habita tam de causa cognitiōne grauatū: et ob hoc solum quo ferret cēsuras: nō cōtēt nulla.

Joh. Gomez re
sic et iudici
deputo.

HANC autem causam censuris pro M. latis nihil obesse vides qui animaduertis iudicem M. quo & animo & sanguine nobilior est Regi; propinquior, eo ipsius Celsitudinē pietius colere, & ipsius decreta veluti sacrosancta deuotius suspicere.

REMEDIA CONTRA CENSURAS PRAEDICTAS & alias ab executoribus huiusmodi minus iuste latis.

PER praedictas sedecim causas satis superque ostendimus censuras pro competitore latis iniustas esse ac nullas: censuras autē pro M. decretas iustas esse ac validas, quae prior pars nostrae propositionis fuit. Per easdem colligamus nunc multa remedia corollaria veluti quaedam praedictorum, quibus effectus illarum pro competitore latarū, tum Regia autoritate, tum ordinaria, tum delegata impediri valeat & tolli. Quae posterior pars nostrae propositionis fuit.

PRIMUM REMEDIUM.

Rimū quidem remedium quod ex praedictis infertur Regiae innititur auctoritati: idque iam in aliis Hispaniae ac Galliae regnis ordinariū est, nempe quod M. petat a Rege pietissimo ac Do. nostro, ne vis vlla fiat ei a quoque post & contra appellationē ad Sed. Apostol. interpositā, & per consecutionē iubeat huic executori vt alterū e duobus faciat videlicet vt deferat appellationi M. a se factae, reponatque omnia contra illam nouata in eū statum, in quo erant tempore quo ea facta fuit. Aut si putat se nō grauaſse M. neque illi vllam vim intulisse ac inferre, imo ipsum M. iniuste appellasse, ideoque appellationi eius non esse deferendum, faciat mitti quem fecit processum originarium ad suam celsitudinē, vt videat an res ita se habeat ac executor ait, an vt M. contendit. Et si rem ita habere inuenerit vt executor & cōpetitor aiunt, permittat censuras manere ac inuiolatas obseruari. Si autem inuenerit rem vt M. contendit habere, iubeat executori, vt ab inferenda vi quam infert cesset, deferatque appellationi, ac per consecutionem omnia in eum statum reducat, in quo erant quo tempore illa facta fuit.

Pro hoc remedio facit, primo quod cetera omnia Hispaniae & Franciae regna illo vtuntur. Et Francia quidem de qua testatur Stephanus A. ut frerius in addit. repetit. Cle. 1. de off. ord. reg. 2. fal. 30. Alias est libellus a repetit. separatus. de potest. sec. sup. eccles. & pers. &c. iam dudū & a multis annis. Castella vero ac Nauarra de quibus cottidiana testatur obseruantia a paucis annis. In quibus Cancellarię parte petente semper addunt, vt iudex excōicationes post appellationem latis ad aliquot dies qui sufficiāt missioni & examinationi processus per proceres faciendę

b
Rege hispa
nie obuit iudi
cibus eccle. iustis
cio ne post & cō
tra appellatōem
ad sed. Ap. inter
positas vis vlla
faciant appella
tionem. Anō eos
quod reponat
que tenore ap
pellationis res
habeat.

c
Rege portugali
lic posse idē &
alii reges hispa
nie in tollendis
oppressionibus
appellatōem ad
Sed. Apo. Ju
re fundatur.

tollat ad reincidentiã, & si quod tulit interdictum suspēdat. ¶ Cū ergo pars suo vniuerso consonare debeat. c. Quæ contra. 8. dist. & Lusitania pars sit Hispaniæ nobilissima, decet eã in hoc ipsi conformari.

d
Pars suo vni-
uerso congruat

Secundo facit, q̄ eadem imo maior ratio & æquitas vendicat sibi locum in hoc regno, quam in illis. Quia tantū, imo plus remotū est a Curia Romana quam illa, & longinquitas in causa solet esse eiusmodi remedii. arg. c. Cū longe. 63. dist. & c. Nihil. de elect. l. Mediterranea. C. de anno. & tribu. lib. 10. ¶ Nec Lusitania, q̄ tota est semp̄ in propagāda multo sāguine fide catholica, min⁹ dedita ē hodie cultui diuino, q̄ illa.

b
Lusitania tota
in propaganda
multo sanguine
fide catholica.

Tercio facit, q̄ licet res inter autores controuertatur, an semotis regum & regnorum priuilegiis vel consuetudinibus, quæ vel priuilegia præsumptiue præbēt, vel eorum vim saltem ex tacita Papæ approbatione habent, possunt reges cognoscere contra clericos de vi ac possessione præsertim beneficiorum & aliorum spūalium, vt videre est apud Guidonē. q. 1. & decis. 85. & c. 2. & consil. 65. & consil. 149. & Guillel. in. c. Raynutius. verb. & vxorem nomine A delasia: fol. 82. col. 4. & aliis multis. & Roger in rubri. de caus. posse. foliol. antepen. Coniunctis quæ habentur in. c. Placuit. & c. Inolita. 11. q. 1. & c. 2. & Qualiter & quādo. de iudic. tam per antiquos, q̄ per recentiones, & in decis. 840. in antiq. Tamē Lusitanis pro comperto & indubitato habetur non solum eorū Regē & Curiam illius supremā, sed etiã alios inferiores iudices laicos cognoscere posse de omni vi noua contra clericos: modo intra vnum annū & diem conquestio de illa proponatur iuxta ordinationē Regiam lib. 2. tit. 1. §. Epodera. Qui declarat hoc procedere, etiam si vis fiat in re mobili. ¶ At iudex is & competitor vim fecerūt & faciunt magnam, tã. M. quam eius iudicis excōicādo eos post appellationē legitimā & alias sexcentas nullitatis causas, quarum bonā partem supra iure optimo fundauimus. Denunciando item eos excōicatos per ecclesiarū valuas, per ciuitatis plateas & quadriuia, obsecrando famā & auferēdo honorē, tam iudicis viri multis nominibus clarissimi, quam. M. aliquo saltem non cum postremis obscuri. Tollēdo item eis cōmunionem legitimā & ei⁹ quasi possessionē. Poterit ergo Rex de hac vi cognoscere, & eos cogere ad restituendū honorē & famā & cōmunionem, ac illius quasi possessionē, quæ ipsis abstulerunt iniuste & auferunt. Nā q̄ quāuis dici posset cum, qui solū excōicat appellatē, non facere hodie vim, nisi forte qua parte iudicialē cōmunionē ei tollit iuxta. c. Solet. de sentē. excō. li. 6. Quoniã excōicatū anteq̄ denunciatur non tenemur hodie vitare p̄ extrauag. Ad euitandā. Cuius tenorē cū decisione grauiū dubiorum posuimus in. c. 1. §. Laboret. de pœnit. dist. 6. Qui tñ denūciat appellatē grauem & ignominiosam vim infert.

c
Reges an de vi
& possessione be-
nificiorum pre-
sertim taliorū
spiritualiu cōtra
clericum cognos-
cere possint rē
controuersā esse
iure cōi: In Lu-
sitaniã pro cō-
probatione: siue
id iure cōi: siue
spūalitatatur.

f
Appellanti legi-
time vim fecit
iudex qui eū ex-
cōicatū dñūciat

g
Excōicatio appel-
lantem legitime
nullam aut par-
uā vim infert: ac
denūciatio excōi-
catum graui.

T ii

b
 Honoris omnium
 exteriorum maxi-
 mum esse honorem
 & bonam famam.

Quarto facit, ^b quod honor est bonorum exteriorum maximum secundum Arist. 4. Ethic. Et preferenda aestimationis opinio pecuniario comodo l. Cum ex pluribus. ff. de solut. & l. In pecudum. §. fin. ff. de vltur. & glo. pen. c. Sua. de penis iuxta illud proverbum. 22. Melius est nomen bonum quam diuitiae multae super argentum & c. Ecclesiast. 41. Curam habe de bono nomine. Magis enim permanebit illud quam mille thesauri magni & preciosi. At rex aequissimus competitorum & eius executores, si post appellationem primo aspectu legitimam abstulissent vel auferre conarentur. M. & iudici eius equum aut capram aut aliquid vilius, cogeret ad restituendum, & ne auferrent reprimeret. Quare igitur Maiestas eius non cogit eos ad restituendum honorem & famam, quae multo sunt maiora?

i
 Honoris cura
 vanaeque cura
 solida.

Non obstat, ^t quod vana videtur cura de honore, fama & gloria hominum iuxta illud. 1. Ad corinth. 13. Charitas non est ambitiosa. & illud Aug. 5. de ciuitat. Dei. Sanius videt qui amorem laudis vitium esse cognoscit, & facit. c. Multi. 40. dist. & c. Oes. 47. dist. & c. Ecce. 99. dist. Non inquam hoc obstat. Quoniam id verum est, quando quis quaerit, honorem, famam aut gloriam de re mala, vel de re bona quam non habet, vel illa in Deum non refert, imo sui operis finem facit. Non autem quando ea desiderat sibi aduenire ex operibus bonis quae ope diuina operatur. Et in hoc illa saltem principaliter desiderat, ut pluribus & efficacius prodesse possit, tum verbo, tum exemplo, ut resoluit Tho. ab omnibus receptus secum. Secunde q. 131. art. 1. & q. 132. art. 1. iuxta illud praelegat. Eccles. 16. Curam habe de bono nomine. & c. Non sunt audiendi. 11. q. 3. & alia quae in praefatione disputationis apologeticae, quam inserui comento. c. Si aliquid. 22. q. 4. scripsi. At dominus Iohannes Gomez. & M. famam illam in id principaliter seruari cupiunt, quo suis laboribus Reip. & diuinam plus adiuuet.

j
 Honoris cura
 vanaeque cura
 solida.

Quinto facit, quod omnium quae obstare possunt, quo minus Rex de hac vi cognoscere valeat, maximum videtur esse quod de illa non potest iudicare, nisi de appellatione quoque cognoscat, an sit legitima nec ne. At nulla hoc ratione videtur obstare. Quoniam primo id nullatenus est spirituale, 2°. quod id ex ipsis actibus sine alia discussione colligendum est. ^b Et de illo quod summarie ac de plano sine discussione liquere potest, poterit iudex laicus cognoscere, etiam si sit spirituale: modo incidat in causa de qua ipse iuste cognoscit secundum illud memorabile Specul. de reconuent. §. Secundo. vers. Sed nunquid. n. 1. Quem sequitur Bal. in l. 1. C. de sentent. quae sine cert. qua & in l. Titia. ff. solut. matri. cum concord. quae ibi citat Alex. col. 6. & Bal. l. 1. Quoties. C. de iudic. n. 2. & Fel. in c. Cum sit. de for. compet. col. 3. Et haec est Communi opinio secundum Dec. in c. 2. col. 16. de iudic. quauis ille aduersus eam murmuret. Cuius rationes alias ibi dissoluimus. Quod gratia breuitatis, & quia tandem etiam ipse re

k
 Iudex laicus de
 spiritali re cognos-
 cit incidenter: quod
 summarie sine discus-
 sione id ei li-
 quere potest.

tinere videtur Cōmunem, hic non facimus.

Tertio ideo non obstat hæc consideratio. Quoniam quod ex actis cōstat res est quædā notoria, saltem Iuris. c. Cum olim. de verb. signif. cum his quæ ibi allegat Pan. & Card. consil. 393. & est dictū Innoc. in. c. Ex in sinuatione. de appell. & tradit Pan. in consil. 44. In præfanti q̄stione. sub finem lib. 1. Et Bald. in Auth. Ad hæc. C. de usu. n. 7. per text. in. l. Qui sententiā. C. de pœnis. Angel. in. l. fin. ff. petit hæredi. n. 3. & Pan. in cōsil. 12. Et si copiosior. lib. 2. Quidquid enim in iudicio probatū est notoriū esse dicitur secundū Anto. in. c. fin. 6. not. per illum text. de tēpor. ordi. Euidens item dicitur quod patet ex actis, secundū Bart. in. l. fin. ff. de publ. iudic. Pro quo est text. in. c. pen. in princip. de caus. poss. & pro. Et in specie, q̄ nullitas constans ex actis dicitur euidens textus est in. l. Si pars. ff. de inoffic. testa. vbi hoc notat Angel. col. 2. At iudex secularis cognoscere potest de articulo spiritali incidenti in causa principali, de qua ille cognoscit, quando res est notoria per dictum præcedēs Speculatoris. Ex quo id intulit Areti. in. c. Cum sit. de foro compet. n. 14. affirmās, q̄ quando constat de causa vsuraria notorie vel per confessionem partis, etiam si non sit pronunciatum super ipso Iure. s. an contractus sit vsurarius nec ne: iudex secularis semper potest pronunciare de reiiciendo vel admittēdo accusationē. Verum tamen est quod ille mox subiicit: nempe iudicem secularem qui super spiritali cognoscit incidenter non debere pronunciare super eo principaliter, sed per modū causæ vt puchre per Bal. in. l. vnica. §. Ad hæc. n. 1. C. de Lati. liber. tollen. puta cōdēnote ad. 10. in debite ablata ex fœnore. Sed neq; ego contendo probare regem posse pronunciare super appellatiōe principaliter, declarādo illam esse iustam vel iniustā, sed per modum causæ. s. q̄ iudex vim fecit, eo q̄ partis quam grauauit appellatiōi non deferens eam cōmunionem legitima & illius quasi possessione iniuste priuauit.

Quarto ideo non obstat prædicta consideratio. Quia quicūq; iudex de spolio & vi rerum spiritalium cōtra clericos iudicare valet, poterit etiam cognoscere de omni eo sine quo de illa vi ac spolio iudicare non potest argu. c. Præterea. de off. deleg. l. 2. ff. de iurisd. omni. iudic. & per consecutionem de tituli colore, qui exigitur ad possessionē illorū querendam & vim ac spolum in eis patiēda argu. gl. singul. ab oibus in vlu receptæ Cle. 1. de caus. possess. & propriet. & c. Ex parte. cum ei annot. de restit. spoliat. Quā etiam habere locū, quando restitutio est faciēda iudicis secularis autoritate, tenet in specie Steph. in lib. de potestat. se. sup. Eccle. r̄ta. 2. fall. 24. Et Cosmas in Pragm. de colla. §. Itē q̄. verb. possidebunt, cum de recedentia loquitur, & clarius in. §. Neq; a gratamine. verb. nequiret. col. 7. de caus. dū deffinit cui debet dari recre

T iii

I
Notoriū esse q̄d
ex actis colligit
si: illud sit nul
licao, siue aliud.

m
Iudex laicus co
gnoscit de artio
culo spūali inci
dēt q̄ res no
toria est.

n
Iudex laicus q̄
de spolio incidit
ter cognoscit
debet directo su
per eo pronun
ciare: sed per mo
dum causæ.

o
Iudex laicus q̄
de possessioe obe
necia iudicari
tuo est cognosce
re debet de colo
re tituli. imo bio
ad diuersos effe
ctus cognoscit
semper franco: q̄
s. dat recre: sen
titi: quando ad
iudicat possessio
nem.

dentia, utiq; per iudicem secularem. Faciunt q̄ tradidit ipsemet Cosmas in titul. de pacif. possess. in princip. verb. coloratum, & in §. Ordinarii. verb. inquirant, & Petrus in Concorda. eo tit. Unde in omnibus Castellæ, Nauarræ, Franciæ regnis, ubi rex de spolio beneficiorum principaliter per viam vis ac spoliis iudicat, etiam per consecutionem incidenter cognoscit de titulo siue illius colore, qua parte est necessarius ad possessionē. s. an sit coloratus nec ne: licet non qua parte pertinet ad proprietatem. s. an sit canonicus nec ne. Imo in regno Franciæ iudex secularis bis de titulis cognoscit. Primo ad dandam recedentiam, quæ veluti quædam fructuum custodia & primū decretum est. Deinde ad iudicandam possessionem, quæ veluti quoddam secundū decretum est, & cum maiore sit cognitione, ut Cosmas in illo §. Neq; a grauamine. satis docet & experientia magis. Cum igitur Rex cognoscere possit, an vis inferatur. M. ab hoc executore, poterit etiam cognoscere an appellatio primo aspectu sit admittenda nec ne, quatenus id est necesse ad iudicandum an vis inferatur.

p
Appellatio de
interposita ad
papam non co
gnoscitur ad fi
nem pronuncia
dian iusta an in
iusta sit appella
tio: sed ad finem
cognoscendi an
iudex vim infe
rat appellati sic.

Septimo facit, q̄ etiā nō obstat q̄ cognitio de appellatione ad Papam interposita non pertineat ad Regem. Quoniam illud verū est ad finem pronuciandi, an bene vel male sit appellatū. Sed non ad finem pronuciandi, an fiat vis per iudicē, an non fiat appellanti. Sicut & iudex a quo cognoscit de appellatione a se facta, ad finem reponendi nouata in pristinum statum. c. Cum teneamur. secundū cōmunem intellectu de appell. & glo. 3. c. Si a iudice. eo. tit. lib. 6. Sicut & nemo negaret Regem cognoscere posse de nouatis post appellationem, si eorū repositionē per viā vis & spoliū ad suam celsitudinem deferatur. Ad hos enim fines de appellatione cognoscere nihil aliud est, quā iudicē ad quē appellatū ē venerari & colere, ac faciliore causæ appellationis exitū pare.

q
Lusitanus & Gal
lus in ampliore
possessione sunt
cognoscendi de
violencia super
spiritualibus cō
tra clericos: quā
Castellanus et
Nauarrus.

Octauo facit, q̄ quatenus conicere licet ex legibus particularibus omnium regnorū Hispaniæ ac Galliæ Lusitanus & Gallus sunt in amplissima possessione cognoscendi super possessoriis sacerdotiorum & aliorum spiritalium cōtra clericos: quāuis alterum in aliquo excedat, Castellanus autem & Nauarrus secundū locum videntur tenere, quippe in quorum regnis nō quilibet iudex laicus, sicut in Lusitania, sed solum princeps aut curia suprema vel eius ad id speciatim delegatus de his cognoscit. At Castellanus Gallus & Nauarrus de vi huiusmodi q̄ ecclesiastici iudices appellati ad Sed. Apostol. censurarum fulminibus adhibent, cognoscunt & oppressos ab ea liberant. Neq; credendum tot curias supreamas, quas cancellarias & parlamenteas vocant, in re tā cotidiana errare. Igitur a fortiore id Lusitanus poterit facere.

Nono facit, q̄ nisi remedium hoc & scutum aduersus eiusmodi

executores longe a Romana Curia exequentes adhibeatur, poterunt ipsi pro libito suo que volent excōicare, & denunciando dehonestare, & quibus volēt locis interdicere sine vllō iuris remedio alio, quam qd̄ e Curia Romana deferetur. Quod est absurdū. Et ideo si quo modo legitimo id fieri potest vitandum. l. Nam quod absurdum. ff. de oper. liber. & c. Dudum. de praben. lib. 6.

Decimo facit q̄ de abusu notorio ecclesiasticæ potestatis quæ vis quædam est, cui nullus iudex ecclesiasticus inferior Papa obuiare vult vel potest, licet regibus cognoscere secundū Steph. de pot. sec. sup. eccl. regula. 2. fol. 30. Text. videtur. sing. in. c. Filiis. 16. q. 7. Quod habet ep̄is & archiep̄iscopis negligētibus obuiare rectorib⁹, qui ecclesiarū iuris patronat⁹ bonis abutunt, reges adiri posse. Cui gl. in verb. reges addit hæc verba: Ut eū corrigat, cū per ecclesiasticū iudicē cogi non pōt, vt. 1. q. 1. Petim⁹. 17. dist. Nec licuit. vel etiā cū iudex ecclesiasticus deses est.

Et quāuis illam reprehendat Pan. in. c. Qualiter & quādo. de iudic. col. 2. & alio modo illum text. intelligat, ei⁹ tamen intellectus non est literæ germanus. Quāuis item dicat illum text. corrigi per Iura noua. Responderi tamen potest primo illā correctionē nunquā fuisse receptam, in his quæ ad vim pertinet & violentiā, vt omniū fere regnorū consuetudo antiquissima probat. Quæ non cōtra voluntatē Sed. Ap. sed secundum ipsam videtur introducta, vel potius conseruata. Ait enim Iohannes Papa in. c. fin. 96. dist. Boni principis est ac religiosi ecclēsiās contritas atq; conscissas restaurare, nouasq; ædificare, & Dei sacerdotes honorare ac tueri. Isidorus item in. c. Principis. 23. q. 5. dicebat: Cognoscant principes seculi se Deo debere esse reddituros rationem propter ecclēsiā, quam a CHRISTO tuendā suscipiunt. Et Gelasius cōmēdat clericos, ne vim patiantur Zehiē comiti. Isidorus item in predicto. c. Principes. 23. q. 5. Sape ait per regnum terrenū cœleste proficit. Vt qui intra ecclēsiā positi contra fidem & disciplinā agunt, rigore principū conterantur, ipsamq; disciplinā, quā vtilitas ecclēsiæ exercere non praualet, ceruicibus superborum & potestas principalis imponat. Per quod & gl. 2. illius cap. ait Guillel. in. c. Raynutius. verb. vxorē nomine. Adela. n. 454. q. vbiq; ecclesiastica potestas deficit: vt quia non potest aut dissimulatione pralatorum non vult, potestas secularis se intronmittit, ne atrocitate delictorum pax publica turbetur. Quod ad violentias restringendū putarim & in. c. CHRISTIANIS. 11. q. 1. Iohānes item octauus in. c. Administratores. 23. q. 5. dixit. Administratores seculariū dignitatū ad ecclēsiarū tuitionē, pupillorum ac viduarum protectionem rapaciūq; refrenationē cōstitutos esse. Ideoq; quoties ab ep̄iscopis & ecclesiasticis viris conuenti fuerint, eorū que

Executores 15
gea a Curia Ro
mana exequent
tū a fominib⁹
ne no secur⁹ erit
si reges autōritas
se sua vim eorū
non arceant.

Res de abusu
notorio ecclesi
stice potestatis
cui nemo obuiat
cognoscit: quo
vi per eū illat⁹
reprimat: eoq;
Papas olim cō
fessisse neq; post
ea dissensisse.

rimonias attēcius audire debere. Et secundum qđ necessitas expetierit abiq; negligentia examinare, & diligēti studio corrigere. Hierony. itē in. c. Regū. ead. caus. & q. Regū officium est propriū facere iudicium atq; iustitiā & liberare de manu calumniantium vi oppressos.

reges supplere
possunt iudicio
ecclesiastici defe
ctum. etiam contra
clericos in in re
ria visus abusus
potestatis eccle
siastice. notorie
interposita: pre
sertim appella
tione.

Per quā omnia secundo responderi potest negando, qđ per illud. c. Qualiter & quando. & alia Iura noua statuētia generaliter & vniuersaliter, ne clerici corā secularibus respondeāt, esse derogatum capitulis prādictis, quatenus per ea videtur speciatim laicis cōcessa potestas cognoscendi de violentiis argumento rīa Generi. li. 6. & gl. in l. Sciēdum ff. qui satis. & Aurē. Offeratur. C. de lit. cōtest. q̄ nituntur legi. Sed & posteriores. ff. de leg. Et facit illud accōmodatissimū Guido. in decis. 1. Delphinatus. s. Martinum Papā, cuius bulā tenorē ibi scripsit, declarasse ad instantiā Caroli Regis Francorum se per illā sanctionē suam, qua graues pēnas statuit aduersus clericos quoquo modo conuenientes vel se conueniri patientes coram iudicibus secularibus, non intellexisse de casibus in quibus rex a tempore imemoriali inter clericos cognoscebat. Facit etiam, qđ iura intelligēda sunt sine prāiudicio Iuris in re alii quā sita per illa multa quā in praelect. c. Si qñ. supra co. in vltima excep. diximus in. 10. argumento pro nostra parte factō.

Ad noua esting.
defendēdi. q. 1.
c. 1. lib. 1. ordi.

Ex quibus inferitur primo ratio germana defendendi principium ordinationis. 1. tit. 1. lib. 2. ordinat. mox referendum. Quod habet exēptos conueniendos esse coram secularibus secundum vsum antiquum. Nam non videt fundari in solo vsu & consuetudine, quā incapaci nō poterat iurisdictionem etiam per tempus imemoriale tribuere. c. Cau. lam q̄. de prescri. cum copiose ibi a Feli. citatis. sed in concessione per antiqua Iura facta, q̄ ratioē prādicta non vident p noua Iura sublata.

Ad ratio germana
de regē obediē
tia. 202. de vno
de contra cle
de ciuilitate

Secundo inferitur germana ratio quare reges oēs. cōtra clericos de vi hodie vbiq; cognoscant. s. quia id iure antiquo non solum cōcessum fuit illis: sed vt facerent rogati fuerunt. Et iura noua generaliter & vniuersaliter loquentia non debent ad illum casum speciatim exemptū extēdi: prāsertim cum regū quibus Ius in re in hoc quā sitū erat prāiudicio.

Ad hanc pecu
de clerico ois
de episcopo
de non
de regno su
de iam in
de tri tel

Vndecimo facit qđ in his regnis, quod alibi nusquā vidi, pro conperto habetur omnes, clericos, etiam episcopos & archiepiscopos exēptos siue immediate Papā subiectos & non habētes superiorē in regno posse ciuilitate, etiam super maleficiis siue malfeytorias, vt verbo cōstitutionis vtar, nō solum coram Rege, sed etiam aliis iudicibus laicis inferioribus conueniri posse iuxta ordinationem regiam lib. 2. ordi. tit. 1. in princip. Quia inquit text. alienum a ratione esset, vt desit in regno, qui cōtra eos Ius diceret, & qđ ad q̄rendā iustitiā adeunda esset Roma. Quā constitutio æquissima cui ratioī adnitatur in fine arg. prosimi

dixi. At is executor eo respectu quo executor est nullum habet superiorem in regno. Ergo super his, q̄ in quātum huiusmodi malefecerit, poterit ciuilitet cōueniri, nō solū corā Rege, sed et corā aliis iudicib⁹.

Duodecimo facit, q̄ is executor neq; iudex est neq; pōt esse, vt patuit per .1.2.&.3. causas. Imo protestatur se, vt merū executorem procedere. At tamē fecit, quā nemo nisi iudex facere potest. Ergo par est ac si priuatus iurisdictionē exerceret per illa quā in sept. causa sunt dicta. At si priuatus quispiam sine literis delegatoris similem vim faceret, posset ei resisti etiam per priuatum. l. Prohibitū. vbi Bart. & latius Io. de Pla. C. de iur. fil. li. 10. l. Deuotū. C. de metat. præserti cū deest iudicis copia, vt in præsentī casu, in quo noluit ordinarius illi obuiā ire arg. l. Nullus. C. de iud. & glo. in c. lus gentium. i. d. & eius qd̄ scribunt Inn. Pan. & alii in c. Olim. i. de rest. spol. Maiore igitur ratiōe poterit Rex ipsum reprimere.

Et ne dicas aliud esse petere, vt Rex ratione violentiæ cognoscat, aliud vt ea ratione iudicet. quia cōtra legitimā appellationē procedit. Cōsidera, q̄ vis quā appellatio præcedens vel lis ante mota grauat maior est alia vi sūm̄ p̄iici ceteris paribus. Nā & facilius nouata pendente appellationē vel litē reponi iubent arg. eorum q̄ late Rot. dixit in decis. 14. in nouis & late post Pan. tradunt Perus. & Dec. in c. Bonę. de app.

Oppositiones contra hoc remedium.

Contra hoc remedium opponi posset primo, q̄ iudex laicus cōtra clericum non potest iudicare, etiam super possessoriis & violentiis c. Placuit. c. Inolita. 1. q. 1. c. 2. c. Qualiter & quando. de iudic. Auth. Statuimus. C. de epis. & cler. Imo. Rota. decis. 340. An valeat. in antiq. ait consuetudinem contrariam non valere per multa quā ibi ponit fundamēta. 2°. q̄ etiam quando locus est præuentioni, de causa coram vno iudice cœpta non potest alius cognoscere. l. Vbi cœptū. ff. de iudic. c. Vt nostrum. cum ei annotat. de appel.

Tertio q̄ de appellationis causa iudex ad quē est appellatū cognoscere debet iuribus vulgatis. At nō potest Rex cognoscere de hac, nisi de appellatione quoq; cognoscat. Ergo neque de ea cognoscat.

Quarto q̄ nouata post appellationem ab interlocutoria nō sunt reuocanda, etiam per iudicē appellationis, donec de veritate causæ appellādi constiterit, & bene appellatum esse iudicatum fuerit. c. Non solū. de appel. li. 6. A deo vt etiam auxiliū brachii secularis peti possit appellatione ab interlocutoria pendente secundū Freder. consil. 163. col. 2. Qd̄ in remedio sequenti mox repetā. Et decisio Rotæ. 274. Si rector. decidit visitationem factam post appellationē exempti non esse reuocandam per viam attentatorum, donec de exemptione constet.

V

³
Iudici cœptū
in iudicē priuatis
resistere potest p̄
ferris cū iudicē
competentis
p̄ia deest.

⁸
Din quā appella
tio vel lo. grauat
maior esse alia
ceteris paribus

Brachii seclare

Ad horum primū respondeo negando Regē non esse cōpetentē iudicē aduersus clericos sup possessoris & vbi de vi agit: sed nō nego id ppter. c. Causam q̄. 2. qui fil. sūt leg. Cui pulchre inter alios respondet quidā R. ote auditor in cōsil. 40. col. 16. Egid. a Bellemera. Sed neq; illa sola ratione q̄ possessoria etiā rerū spū aliū vident tēporalia secundū Vicēt. in c. fin. de iudic. quē ibi Io. An. refert & sentit gl. quā dicit sing. Car. ibi in c. Literas. de iura. calū. & Barb. i. c. Caterū. de iudic. n. 64. Cui tñ similis est in c. Cum dilectus. de electio. verb. iuramēto, & sentit gl. c. Literas. de restit. spoliat. eod. verb. & multa alia q̄ congerit Pan. in d. c. Literas. de iura calū. non inq̄ hoc nego hac ratiōe. Quoniam etiā de rebus ipsis mere tpalibus non potest iudex laicus cognoscere cōtra clericū vtroq; Iure id attestāte, vt in arg. citat. Vnde licet opinio Vincē. vera esset, qd̄ nō arbitror, nisi limitet saltē vt per Pan. in illo. c. Literas. tñ solū infertur ex ea iudicē secularē posse cognoscere de possessorio rerū spūaliū contra laicum, non aut cōtra clericū. Qd̄ annotauit Guid. cōsil. 149. col. 2 & Egid. cōsil. 40. col. 16. vers. Nec valet. Tertio igitur nego illa rōne noua & singulari in. 11. fūdāmēto supra scripta.

b
Reges nō ideo
de vi & possessio
ne contra cler
icos cognoscere
quis possessoris
sunt tempore: ita
qd̄ ali iudicē erui
dicit: q̄ crastī sen
serunt: sed noua
& pulchra ratiōe

c
Appellationis
cā nō e i eadē: cū
causa vis que cō
tra illū iudicē: il
lus neq; cū cau
sa attentatorum
pendent: illa.

Ad scdm̄ respōdeo, q̄ in hoc remedio nō dicitur neq; petitur a Rege, vt iudicet de cā de qua cōperat executor cognoscere, sed de violētia q̄ ipse facit cōtra Iustasq; notoriā. Alia nāq; causa est hui⁹ vis, alia causa appellationis: sicut alia causa est appllōnis & alia cā attētorū, vt subtiliter de more ait Dec. in c. Cū teneamur. col. 2. ver. Pro respōsiōe. de app. Qd̄ ante illū clare sensit et Perul. ibidē. n. 21. licet cum nō referat.

Ad 3^m concedo Regē non posse principaliter cognoscere de appllōe q̄ ad ipsum nō est facta nec fieri potuit. Nego autē nō posse de vi cognoscere, ac incidenter de appellatione. Quod Regē facere posse copiose mōstrauimus in s. arg. Sicut & iudex a quo de attentatis appellatione pendēte cognoscit principaliter, & incidenter de appellatione, c. Cum teneamur de appel. cum ei annotatis.

Ad 4^m respondeo distinguēdo id q̄ in eo assumitur. s. nouata p iudicē appllōne ab interlocutoria pendēte nō esse reuocāda, donec bene esse appellatū p̄nunciatū fuerit. Qm̄ aut intelligis per viā persecutiōis appellōnis, & verum est: aut per aliā viā. s. nullitatis, & id falsum est. Nā etiā appellatione deserta, vel renunciata possunt reuocari via nullitatis attētorū post appellationē ab interlocutoria periudicē cōpetentē, cōstito ei de veritate cause, vt singulariter determinat Lap. alleg. 1. sub finē sic cum antiquo aduocato obtinuisse testat⁹. Et sic declarat doctissime illud cap. Non solum. vbi etiam Perul. in s. Illa. 1. notab. idem tenet. Et ita non contendo ego Regem posse reuocare facta per hunc executorem veluti attentata: neq; suā maiestātē ad eundā esse per viam attētorū: sed potest reuocare veluti violenta, & vim quā ille adhibet reprimi

mere, constituto sibi primo appellandi causam esse legitimam, quod ex ipso Iure quod est notorium constabit. secundo veram esse, quod ex solo processu tenore colligendum est, & notorium erit si sit verum per illud dictum in noc. in. c. Ex insinuatione. de appellat. & alia multa citata in arg. c.

Non obstat etiam illud Frederici allatum in argumento Quonia primo id non est verum, & contrarium tenet Oldr. consil. 29. & Ioh. de Monte Murlo. Quem disputando id tenuisse tradit & rationes eius scribit Io. And. in cap. 1. de offi. ord. quonq; Card. Imol. & Pan. & Cōis ibidem probat. Secundo quod etiam ipsemet Freder. fatetur contrarium esse tenendum, quando ex processu constat de illius inordinatione ac nullitate. Ita ille sub finem illius consilii vers. ad vltimū. At in casu nro inordinatio est processus & nullitas ex eo colligenda. Tertio, quod etiam secundum eundem Freder. contrarium est verum, quando iudex secularis, viso iudicis ecclesiastici processu, inuenit eum iniuste processisse ac partem grauasse. quod etiam ipsemet Freder. sentit in illo vers. dū ait hæc verba: Si nullitas vel iniquitas processus esset in euidenti, tunc impune non pareret iudici. Quod in nostro casu contingit. Opinio autem Freder. precedit, quando ut ille ait, iniquitas vel iniustitia processus latens esset & dubia: sicut fuisse ait in casu sibi proposito. Quauis id raro contingat quando grauamen ex solo tenore processus colligendum est, nisi de dubietate Iuris intelligas. Frequenter autem contingere posset, quando appellandi causa non potest ex solo processu constare. Quo etiam casu nisi fides fieret de illius falsitate coram iudice seculari, non facile affirmare eum teneri ad dandum petitum auxilium. Vnde illam opinionem Freder. tunc demum arbitraret esse recipiendam, quando ex ipso processu constaret de falsitate causæ appellandi, vel quando fides aliter plena de illa iudici fieret.

CONCLUSIO.

HAEC sunt quae super hoc remedio bona fide id perpendenti occurrerunt: salua in primis. S. A. p. l. i. m. Saluo deinde procerum Iuris qui Regi & D. N. assistunt iudicio exactissimo. Quibus si hæc arridere nosse vehementissime hortarer, & humillime orare Regem CHRISTIANISSIMUM & D. N. Iohannem huius nominis tertium quo eo vteret: non in hac quidem causa in qua suspectus haberi possem, sed in aliis quae post eam occurrent, cum ad pacem, tranquillitatem & cultum diuinum in suis felicibus regnis seruandum & augendum. Tum vero ad impediendam in primis irreuerentiam, quam hi executores non solum S. A. post. ac ecclesiae, sed etiam IESV CHRISTO D. Deo nostro faciunt, dum ecclesiae sacrosanctae clauibus sine vlla causae cognitione, reuerentia ac pudore abutuntur, magnam censurarum contemptui occasionem praebentes cum nulla fere partis pro qua feruntur utilitate, & cum magno cultus diuini detrimento.

SECUNDVM REMEDIVM.

V ii

Brachius fecit
re non est impar
tendum contra
eum qui appella
uit eum ab in
terloquutoria: si
expobabili cau
sa id fecit & non
constat eam esse
falsam.

Ret orator vt
quodam reme
dio aduersus ecc
cutores vteretur.

Brachium seculare inuocant delegat: subdelegatus subtercurator pape.

Clausula super hoc si opus fuerit brachio seculari: sic intelligitur in literis patet: et prescriptio, si est: id est ad aduocandum et non necessarium caute lan.

Brachii secularis inuocatio non potest in quibuslibet iure speciali: sed est aliorum delegatorum.

Brachii seculare delegatus potest inuocari nisi

Secundum remedium, quod ex precedentibus inferitur est, quod iudex. M. brachii secularis auxiliū, tam contra competitorē, quā iudicē eius imploret. Quoniam cōmunis est sentētia delegatum a Papa id implorare posse. Quā tenet Innoc. in. c. Significasti. n. 3. de offic. deleg. receptus ibi a Cōmuni in qua sunt Pan. Imolen. Feli. & Dec. per. c. Administratores. 23. q. 5. vbi eam tenet etiam Archid. Freder. in consil. 163. Super inuocatione. in primo dub. & Do. post Lap. in. c. Vt officium. §. Deniq; verſ. An delegatus. de hēret. lib. 6. & Old. consil. 89. Episcopus inuocat. circa finē, & Pan. in. c. Si quis contra clericū. in pen. col. verſ. Nunquid aut possit delegatus. de foro competentī, Paul. Castrenſ. Post Alber. in. l. Epale. col. fin. C. de epis. Quod etiā in executore pcedere expressit. Old. cōſi. 319. Super executione. sub finem. Nam vt Imolenſ. ait in illo. c. Significasti col. 2. Si hoc ordinariū potest, vt patet i. c. 1. de off. ord. multo fortius delegatū qui est illo maior in causa sibi delegata. c. Sane. 2. infra de off. del. §. Et licet quandoq; in rescripto adiciatur clausula: inuocato ad hoc auxilio brachii secularis, si opus fuerit. illud est ad superabūdātem cautelā. Sicut in materia. c. Mandatū infra eo. de stilo Curie interdum exprimuntur clausulæ quæ suapte natura insunt. Hæc Imol.

Nō obstat primo illud. c. Vt officium. §. Deniq; de hēret. lib. 6. cui nō respōdit Pan. in illo. c. Significasti, qua parte ibi specialiter concedit inquisitoribus hēreseos, vt brachium seculare implorare possint. Et ita videtur ius regulare esse in contrarium. Non inquam hoc obstat. Quā subtiliter de more Dec. respondet text. ibi non fundari in ratione speciali, sed in regula cōmuni. s. vt habeat potestatem exequēdi ea quæ sibi cōmissa sunt. Et ista ratio generaliter habet locū in quolibet delegato. c. Præterea. de off. deleg. Et hoc etiam patet ibi. Quia conceditur facultas compescendi contradictores censura ecclesiastica. Quod etiam fit aliis delegatis, vt not. in. c. 1. de off. deleg.

Non obstat secundo delegatum debere prius ad ordinariū ecclesiasticum, quam ad brachium seculare recurrere secundum Card. in Cl. 1. q. 10. de off. deleg. Quē sequitur Dec. vbi supra. n. 4. & fidelius Feli. ab eo non relatus ibidem col. 2. Cardi. enim non ait simpliciter quod ei tribuit Dec. Sed quod aut executio est faciēda in possess. laicorū, & tūc debet requirere auxiliū secularis per viam simplicis requisitionis, hoc est, quod executio cōmittatur simpliciter eis. Si vero in rebus ecclesiasticis est faciēda executio, tunc si per se non potest inuocet ecclesiasticū ordinariū. Et si nec ille sit potēs, inuocet brachiū seculare. Et sic sunt tres gradus: primus per seipsum, secundus per ordinariū ecclesiasticū, tertius per brachium seculare. Non inquam hoc obstat. Quoniam primo, quod illi

non aduertit. Freder. in præd. consil. 163. col. 2. per pulchras rationes contrarium tenet dicens posse quidem si vult delegatum Papæ prius ad ecclesiasticum ordinarium, quam ad secularē recurrere: nō tamē teneri si noluerit. Quæ verior mihi visa fuit, qm̄ tertio illū titulū & d. c. Significasti. de off. dele. in hac Academia interpretabar, quāuis cum primo Tholosæ, & cum secundo Salmanticæ id feci cum Feli. & Dec. trāsissē rationibus Fred. non satis perpensis. Secundo nō obstat hæc oppositio Quoniam iudex. M. ordinarium requisitū ad abundantē cautelā.

Non obstat tertio, h̄ q̄ iudex a quo appellatū est nō potest brachiū secularē inuocare, appellatione pendente secundum Alber. in l. Episcopale. verſ. Sed circa hoc quero. & Paul. Castrē. ibi in fine. C. de episco. aud. & Ol. in cons. 89. supra alleg. propter illam regulā, quæ habet pendente appellatione nihil inuouandū. l. 1. in princip. ff. nil innouā appell. pend. & idem Dec. in illo. c. Significasti. col. 2. Nō inq̄ hoc obstat. Qm̄ per ea quæ sub finem remedii primi diximus, id limitandum est procedere, quando appellatur a diffinitiuā vel ab interlocutoria cum causa probabili, de qua non constaret esse falsam, & appellatur in forma & tēpore debitis. At cōpetitor neque appellauit a diffinitiuā neq; cum causa probabili neq; vera, neq; intra debitū tēpus. quod ex actis apparet.

Non obstat quarto, q̄ ipse quoq; cōpetitor cōtra. M. idē auxilium implorare poterit. Quoniā. M. Regiæ maiestati ostēdet eius inuocationem cum censuris antea latis & toto processu nulla esse ac inutilia, inuocationem vero iudicis. M. cum toto processu validā fuisse.

Neq; obstat huic responsioni replicatio, q̄ non est regis cognoscere, an inuocatio huius auxilii sit iusta nec ne, argu. c. Pastoralis. §. Quia vero. de off. deleg. Qui singulariter habet executorē teneri ad exequendā sententiā q̄ scit esse iniustā. Argumento itē eius quod singul. ait Inno. in c. 1. de off. ord. receptus ibi cōmuniter. s. inter iudicē & ecclesiasticum & secularē illam esse differētiā, q̄ secularis tenetur iuuare ecclesiasticum non ostensa illi sententiæ iustitia: ecclesiasticus autem non tenetur suis censuris iuuare secularē, nisi præmissa prius canonica monitiōe secundū Inno. receptū in illo. c. 1. & audita parte si quid allegare voluerit monita, secundū Imol. ibidē col. 5. quīs aliud durius tribuat ei Pan.

Non obstat in quā horū prius. Ad quod respondeo primo q̄ licet executor non possit cognoscere de iustitia vel iniustitia sententiæ: potest tamē de nullitate vt gl. ipsius. §. Quia vero. post principium ait, & eā ad id notat Imol. Qui. n. 4. & Pan. col. 2. cū Cōi hoc tenet, & ab oib; esse receptū testat. Feli. in c. De cetero. col. 1. de reiudi. At. M. non solū allegat inuocationem brachii secularis, si eam fecerit is executor fore iniustam, sed etiam oīno nullam. Secundo respondeo, q̄ ille. §. Quia

lo super hoc d̄ ordinariū eccle siasticū recurſu habito si habere noluerit: quāuis possit noluerit

h̄ Brachium secula re: quando cō tra appellantes non sit spartien dum.

is. ter ecclesiasticus aliter inuocet secularē: quā se cularis ecclesiasticus.

Intellectus. c. Pastoralis. §. quā no. de off. deleg.

Brachii secularis impartitur de nullitate sententiæ cognoscere: sicut & executor mixtus.

vero loquitur de executore. At iudex a quo petitur auxiliū a iudice ecclesiastico non est ipsius executor, sed par eius secundum Innoc. ab oībus receptum in c. 1. de off. ordi. par inq̄ quoad hoc, quāuis simpliciter sit maior secundum Imolē. ibidem. n. 16. Quāuis verius videatur neq̄ quoad hoc esse omnino par, sed quodāmodo.

P brachium seculare non est impariē dū ecclesiastico extraiudicē alter illud petenti ad id quod est in suū.

Tertio respondeo, q̄ ille. §. loquitur de mandato facto cum causę cognitione & sententiā precedēte, vt clare colligitur ex illis verbis, executio sententię ordinario demandatur. Et ita intelligit. gl. 1. in vers. Itē not. Quæ rationē decidendi attingit, cum qua omnes transeunt. At is subexecutor extraiudicialiter tanq̄ merus executor processit, nulla prius per eum vel alium super hoc sententiā lata vel causę cognitione habita. Et in specie q̄ iudex secularis non tenet obedire ecclesiastico, quādo mandat ei extraiudicialiter aliquid, quod ipse scit esse iniustum, affirmat Innocē. in illo. c. 1. de off. ordi. receptus ab oībus: præsertim ab Anto. Card. Pan. & Imol. At is subexecutor, vt iā dicebā extraiudicialiter processit. Ergo princeps qui videret eius mandatum esse iniustum non teneretur ei parere.

Q brachium seculare non est impariē dū regiari et contra appellatē in forma & tempore debiti.

R absolutio ad cautelam nō datur exemplo ab excommunicatione ordinarii lata post appellationem: nisi aliquāter prius exceptione probata: quāuis brachium seculare contra eū de negetur.

S brachium seculare imparetur tantū potest de sententiā cognoscere: quāntū ecclesiasticus.

Quinto respondeo q̄ iudex secularis non tenet impartiri suū auxiliū ad exequendā sententiā e iam interlocutoriā, a qua est appellatū in forma & tpe debitis, nisi forte per processum, vel saltem aliūde ostēderetur appellandī causā esse falsam per ea quæ supra in remedio primo sub finem diximus. Ultra quæ facit quod in specie ac fortiore casu Io. And. Anto. Card. Pan. & Imol. determināt in illo. c. 1. de off. ord. s. non teneri iudicem secularem ad impartendum brachium suū ecclesiastico cōtra illum, qui pretendēs se exemptum appellauit ab episcopi visitatiōe ex causa probabili: Qui casus ideo fortior est. Quoniā in eo lūs cōmune contra causam appellationis erat, adeo vt huiusmodi exemptus non deberet absolui ad cautelā, nisi aliquāter probata prius exemptiōe secundum Innoc. in c. Solet. de sent. excōi. lib. 6. quē sequit̄ Rot. decis. 234. Si rector. & 308. Si quis. & Domini. quē sequitur Perus. n. 10. in d. c. Solet.

Ad posterius respondeo q̄ verum esse regulariter illud Innocentii in argumento assumptum. s. iudicem secularē teneri ecclesiasticum iuua re, quando cum causā cognitione procedit, nulla illi facta fide de iustitia sententię vel processu ecclesiast. Sed fallere id in aliquot casibus Quorum vnus est, quando nullitas opponitur, vt pulchre Imolens. dixit in illo cap. 1. col. 6. dimidiata. Quoniam vt ipsemet paulo ante affirmavit, iudex secularis cognoscere potest de sententiā iudicis brachium seculare petentis, tantum saltem quantum alius executor. Quoniam eius auxiliū non vt inferioris, qualis est executor. sed paris petitur vt

in argumenti prioris solutione dicebā. Verum in eadem solutione dictum est executorē posse de sententiæ nullitate cognoscere, executorē in quā mixtum de quo loquimur in solutione horum duorum argumentorum. & de quo loquitur §. Quia vero. cum glossis. c. Pastoralis. de off. deleg. supra, citatus & declaratus.

Ex predictis inferit primo, q̄ cū iudex. M. petierit auxiliū a Rege Regale, & competitor idem fecerit: allegabit. M. coram Rege inuocationē pro competitore factā non solum iniustam, sed nullā multis nominibus esse: cunq; cōpetitor idem contra processum iudicis, M. fecerit, Regia maiestas quo suum animū eade re informet, faciet præsentiari vtriusq; iudicis processum. Et quia pro cōpetitore factum reperiet clare iniustum & nullum esse: factum vero pro. M. validum, adiuuabit partes. M. fauore regio, iubendo talia legitime quæ sufficiant, vt competitor cum suo iudice ab hac molestatione cesset^o argumento huius capituli. Cum contingat. & eorum quæ Imolenſis ait in. c. 1. de offi. ordi. n. 16. .s. iudicē secularem, a quo petitur auxiliū ab ecclesiastico, non posse quidem cognoscere de sententiā illius ad effectum eam infringendi: posse tñ ad finē se informandi, an impartiri debeat nec ne suum auxiliū. Quæ singularis ampliatio est huius cap.

Secūdo inferitur facile ac iure demirari te posse. Regis & D. N. Iohānis huius nominis tertii pectus vere regium; id est pietissimū, religiosissimū, maximū, & clementissimū ac vere paternum appetentiæq; suæ dominantissimū, exemplumq; dignissimū, quod reges omnes & alii regentes imitentur. Is enim, vt competitori ac toti regno est notissimum, ex animo dolet has censuras in. M. iudicemq; eius. latus fuisse, maximeq; cupit illas tolli, & satis suggestum est quæ nos hic scribimus remedia in manu sua esse. At ab horū priori retrahit ipsum animi sui magnitudo, clementia, & paternus amor, quibus iracūdiæ motus adeo frenat, vincit & calcit, vt CHRISTVM ob oculos versans, subditorum quos omnes pro filiis habet^o malum in bono vicere malit, quā extraordinario modo castigando eorum animos exacerbare: patiq; malit malum, quā inferre, quatenus id paci ac cultui diuino, vt in casu presenti cōmodat, pulchre seruās illd̄ Aug. in. c. 1. 2). q. 5. Imple CHRISTIANE iudex pii patris officium. A posteriore vero retrahit eum animi pietas ac religio insignes. Quia enim brachium seculare peti hoc casu nō pōt, ateaq; interdictū ecclesiasticū in Vlyssipponēsem urbē omniū maritimarum orbis CHRISTIANI clarissimā ferat, religiosissimus ei^o animus id ferre nō pōt, donec pater veluti patriæ verissimus nihil nō tēter q̄ illius paci ac quieti cōsulat: grauissimus alioqui vltor eorum q̄ ferro abscindēda sunt hucera, & carnū putridarū quæq; sanari non possunt resector inflexibilis.

Brachium seculare cuius ab vtraq; parte contra aliterum petitur quid faciendū.

In. l. c. uo. huius cap. c. u. continet. singulari te. ampliatio.

Regis Iohānis animi: religio & pietas: demētia & magnitudo de roia.

Ad ro. c. xij. sub fune:

c. resecā. te. xxij. q. ij.

T E R T I V M R E M E D I V M.

tertium remediū quod autoritate nitit. ordinaria qđq; le predictis causis colligitur est, ne predictus³. D. Ioh. Gomez vir & si alioqui Dei timens & ecclesie reuerens, & M. non omnino a religione alienus vllatenus timeant has de quibus loquimur non censuras, sed censurarū vmbas in se latas Quia primo regula Iuris est generalis non prestare impedimentū, qđ Iure non sortitur effectū, reg. Non prestat. lib. 6. cum aliis ibi per gl. ci tatis & late per Feli. congestis in. c. Ex tenore. supra eod.

³ Joh. gomez vir dei timens has censuras timere non debet.

^a Tertium nullū nō efficacium.

Secundo specialius facit^a qđ actus extrajudicialis nullus non dicitur actus. l. Sicut. ff. de op. liber. & l. Non dubiū. C. de legib. & etiā testamētum dicitur. l. 2. §. 1. ff. quē ad test. aper. & ex haredatio nō rite facta nō est ex haredatio. l. Non putauit. §. Non quis. ff. de bō poss. cōtra tabul.

^b Sententiā nullā nō est sententiā

Tertio specialius facit^b qđ sententia nulla non est appellanda sententia, ne qđ parit effectus sententię. l. 4. §. Cōdēnatum. ff. de re iudic. Et sicut Iuris caret effectu, sic & autoritate & nomine rei iudicatę carere debet, nec nomen sententię habere meretur. Cle. Pastoralis. §. Vt igit eod. titul. Et qui tulit sententiā nullam non facit litē suā secundum gl. memorabilē quę. i. est. l. fin. ff. de var. & extraordi. cognit.

^c Excoicatio nulla nō est excoicatio nec iudicanda.

Quarto in indiuiduo facit, qđ^c sententiā excoicatiōis quę aliqua de causa est nulla timendā non esse Gelasius Papa definiebat in. c. Cui. 1. q. 3. & ante illū Gregorius in. c. Non debet. ead. caus. & q. Non debet (inquit) is pœnam iustinare canonicā, in cuius dānatione non est canonica prolata sententiā. Id ipsum etiā in specie tenēt ante oēs gl. & Hugut. & post eum Domi & vterq; Card. in. c. 1. ead. caus. & q. & Archid. in. c. Nemo. l. ibid. em. Host. item de sent. excōic. §. Quis sit effectus. vers. Hęc vera. et de cler. excōic. §. Qualiter excusetur. Thomas itē ille omniscius in Quar. d. 18. q. 2. art. 1. q. 4. quem omnes ad vnū secuti sunt ibi presertim Paluda. Theologorum omnium in hac re doctissimus. q. 1. col. 3. & diuus Anto. quem omnes rhapsodi & summi stę sequunt in. 3. parte. titul. 24. c. 73. sub fin. Pan. in. c. Pertuas. de sentē. excōi. et in. c. Cū contingat. de off. deleg. quę omniū vna est opinio.

^d Excoimunicatō nulliter non tenet nec excoicatio nō post quā nulliter sit causam publicam.

Quinto facit^d qđ excoicatus nulliter et denunciatus publice non tenetur abstinere a diuinis neq; ab alia hominū legitima cōmunionē, modo nullitatis causa publicata fuerit secūdū Palu. in. d. dist. 18. q. 1. col. 3. in hęc verba loquentem: Qui nulliter excoicatus publice excoimunicatus denunciatur, ita ex aduerso ipse publice causam quando sententia nō valet: puta appellationem vel aliam iustam causam. Quo facto amplius non est scandalum pusillorum, sed Phariseorum. Vnde est cōtēpendū. Quę ipsamet verba retulit et probat diuus Anto. in illo. c. 73.

... sic

& Maior in ead. dist. q. 2. col. 2. dicebat, q̄ sicut superiorū oppressiōes nō sunt leges obligatoriæ, sic nec eorū excōicationes nullæ. In specie itē, q̄ excōicatio lata in eū qui iure cōtradicit virtutē clausulæ: cōtradiētores &c. non sit timenda neq; curanda, tradunt Innoc. Oldr. Archid. Io. An. Domi. Perus. & alii quos citauimus in. 3. causa. Quibus addo Card. Alex. in. c. 1. 1. q. 3. col. 3. conuētis quæ in. 3. not. prius dixit.

Sexto faciunt aliquot aliæ particulares definitiones. Quarū prima sit text. in. c. Ad præsentia. de appel. quæ memorab. est secundum Imol. Perus. Præpos. & Dec. ad hoc, q̄ licet excōicatus ingerēs se diuinis incurrat ipso facto irregularitatē, a qua solus Papa absoluit. c. Clerici. cū gl. in fi. de cler. excō. mi. & c. 1. de sent. exc. li. 6. Et licet irregularis possit priuari oib; bñficiis. c. Fraternitati. de cler. exc. mi. adeo vt ēt ep̄us ratio ne irregularitatis veniat deponēdus ab ep̄atu. c. Veritatis. de dol. & cōntu. tñ qñ excōicatur post appellationē legitimā nō tenet desistere a diuinis. Nec si celebrat diuina vllā irregularitatē incurrit, nec vllaten; inquietandus est. Habet enī ille tex. hec verba. Prædictum presbyterū p̄ eo, q̄ post excōicationē contra appllōnē factā diuinā cātauit, nullaten; inquietes: sed ad eum statū reducās oia, in quo erāt tpe appllōis emissē. Quod locū habere in oibus casibus in quibus excōicatio nulla est, quos scribit gl. sing. in. c. Præsentia. de sent. exc. lib. 6. affirmāt omnes prædicti.

Secunda decisio sit gl. sing. & p̄. c. Solet. de sent. exc. li. 6. Quæ habet eū, qui ante excōicationē appellauit, ex quo de sua confidit appllōe secure celebrare. Quam gl. oēs ibi probāt Quæ in eis verbis: ex quo de sua appllōe cōfidit. singulariter sentit, qđ clarius ibi Perus. & Prob; explicat, nēpe eum qui bona fide credit suā appellationē tenere, & ea fiducia ductus missauit, nō esse iudicandū irregularē, licet postea apparuerit, & iudicatū fuerit eā nō fuisse legitimā neq; tenuisse. Pro qua singularissima & cotidiana cōclusionē facit illud mēorabile Pan. in. c. Pastoralis. §. Verū. col. 4. de app. s. irregularitatē p̄nā esse contēptus. Et iō eū, qui nesciēs se esse excōicatū, celebrauit non esse irregularē. Qđ proculdubio verū est de ignorāte p̄babiliter, & de nō contēnente vere nec interpretatiue arg. l. Si ignorās. ff. loc. c. Si vero. de sent. exc. c. Aplica. de cler. excōi. ministr. Facit & illud sing. Do. in. c. Is cui. §. 1. not. 1. de sēt. exc. s. irregularitatē absq; dolo minime cōtrahi, qđ ēt de dolo vero, vel interpretatiuo intelligerē arg. l. Lata culpæ. ff. de verb. sig. & eorū q̄ habētur in. l. Qđ Nerua. ff. de pos. & iuribus præcitat. Per q̄ oia nō tem̄ multos in terris multis cōsolatus sū sacrificos, in foro p̄sertim cōsciētia. Non ociose autē gl. illa dixit: ex quo de sua confidit appellatione. neq; ipse ociose huic decisione addidi ea verba, bona fide. Nā si quis nosset vel nosse deberet appellationē suā vel causam minus iustā, vel minime

X

Excōicatio cele
brans irregulari
tas est & dignitas
qui p̄iuratur be
neficiis: et tū cō
tū si ep̄us re
gulariter. sed fal
lit quando post
appllōnem fuit
excōicatus.

Excōicatus post
appellationē q̄
putat legitimas
celebrans non
est irregularis: tñ
si postea declar
tur esse illegitima.

Irregularitates
sine contēptu
non cōtrahunt
ro saltem vel in
terpretatiuo: ne
q̄ sine dolo.

veram, ac repugnante consciētia verbo pronūciaret se illi fidere, is p-
fecto irregularitatem coram Deo contraheret: etiā si forte per falsas p-
batiōes aut malitiā, vel imperitiā iudicis declararetur applō legitima,
per eādē gl. & alia supra citata inductaq; a cōtrario sensu. Qua in re bo-
ne Deus, quot misere ac quoties errēt, quis efferat, q̄ siue satis de flect?

Tertia decisio sit cap. Dilectis. sub finē de appel. Quē habet sani⁹
fecisse canonicos Senonēses, qui decano suo cōmunicarūt in diuinis fa-
ciendis, non obstāte q̄ is denūciatus esset excōicatus ab archiepiscopo
Quia post appellationē excōicatus fuerat: Verba text. subiiciā. Quia
sunt accōmodatissima nostro casui: Senon. tamen canonicos, qui sanio-
ri ducti consilio cōmunicauerūt eidem, vt appellationi ad nos interpo-
sitæ magis, quam denunciationi ab archiepiscopo factæ deferrent, in-
culpabiles iudicamus. Quod in illa. 9. & 10. magis confirmabitur. Sed
interim perpende lector verbum, inculpabiles, verbū item, sanio-
re consilio, perpende, q̄ excōicans iudex ordinarius erat, perpende q̄ ob
vnā tantū causā excōicatio allegabat nulla. Et tñ ait tex. sanius fecisse
non vitando decanū, q̄ vitando. Et his perpensis contemplare, quanta
sit quorundā Conimbricēsiū canonicorū animi religio, quanta erga
clauēs ecclesiæ obseruātia, quāta mundiciei animi vel de leuissimis pec-
catis cura, qui ne suum Palcha confortio. M. cantoris sui cōtaminarēt,
licet illi sexcentis appellationū, & nullitatum causis aduersus balistarii
potius monticola, quam subexecutoris Apostolici sagittas verius quā
cēsuras munit⁹ esset, noluerunt tñ eo præsente diuinis interesse. Quo
factum fuit, vt. M. qui eorū sacrū collegiū cū suo præsidente nobilissimo
multis nominibus suspicit, veneratur, & colit, suorū peccatorū & lordiū
consciū absentē se fecerit, ne tam puræ animæ a purissimo Dei cultu
abstinerent. Sūmo illi & purissimo IES V placuerit, vt & illi puri ac
iusti indies puriores ac iustiores fiāt. M. itē, qd̄ facere cœpit, recogitet
oēs annos suos in amaritudine animæ suæ, & nunquā non ploret, nunq̄
non conterat eos, nunquā obliuiscat huius infelicitatis, qua vidit vrbe
Conimbricā terris magis oib⁹ vnā sibi dilectā interdicto ecclesiastico
ob censuras in se latas trimestri deformatam, tristem & luctuosam vsq;
ad hanc vltimā passionis Dominicæ memoratiuam Quadragesimæ
hebdomadā, b quando eā reuerēdiss. in CHRISTO. D. Aloisius
Lippomenus, vir qui nataliū splendore, eruditione ac morū ornāmēto
dignissimus fuit, vt episcopatu quoq; ac legatione. S. A. illustraret, &
Regi nostro non nihil olim legatis aliis offenso fieret acceptissimus,
instar angeli pulchritudinis & lucis benignitate A post. ipsius iubare in
suā pristinā formā & nitore, magno cū omniū solatio ac iubilo restituit
Gloria Deo. gratiæ Sed. A post. Regi nostro, ac. D. Aloisio. Nunquā

Excōicat⁹ post
appellationē et
denūciatū non
vitādo in diuinis
quibus oēs in-
ter esse debent:
saniofaciē: q̄
qui vitat.

Canonico Coni-
mbricēsiū re-
ligio et puritas
anmi magis q̄
vt semp̄ crescat
et animo deinde
ratur.

Conimbricā in-
terdicto ecclesias-
tico multis nos-
tris nullo p̄per-
se sed amsuisse
D. non ab. re-
voter.

Aloisius Apo-
sed. legat⁹ vir
multis nobis
illustis & suspi-
ciend⁹ instar An-
gel. pulchritudi-
nis act. de Co-
nimbricam suo
nitore restituit.

mētū est ibi etiam cognoscere culpā, vbi culpa non est secundā Greg. in.c. Ad eius. s. d. Quinto, q. Inn. in.c. Solet. de sentēt. excōic. lib. 6. ait tu tius esse vitare excōicatum, etiam nulliter in familiari conuersatione. Sexto facit, q. quādo notū est appellationē quæ excōicationē præcessit illegitimā esse, vitandus est excōicatus, licet ille excōicationem præten dat esse nullā. Septimo, q. Pan. in.c. Pastoralis. in princip. n. 9. securus Abbatē determinat eū qui post appellationē excōmunicatur a iudice procedente appellatione remota vitandum esse.

Intellectus. c. h. n. q. iii. p. 114
 Excōicatio huius
 sententia non fuit
 pastoris ecclesie
 sed pontificis gregō
 et armentorum

b
 Excōicatio etiā
 iniusta timenda
 quidē est: non tū
 dulla.

Ad horum primū respondeo primo, q. Gregorius in illo. c. s. 11. q. 3. cum ministerio^f loquitur de sententia pastoris, vt ibi annotauit Alex. Quia si pastor non esset qui excōicat, hoc est potestare & iurisdictionē excōicandi nō haberet, eius sentētia nullatenus esset tenēda siue timēda, vt idem Alexan. ibidem affirmat. At is subexecutor non erat pa stor nec iudex, quippe cuius rescriptum erat ipso Iure nullum, vel ipso Iure reuocatum, vt in prima causa fuit mōstratum, & incapax alioqui iurisdictionis delegate, vt. 2. causa demonstrat. & procedebat contra cō tradicentē Iure per clausulā, indebite molestantes. &c. Et ita hæc sentē tia non est digna quæ dicatur pastoris ecclesiastici, sed potius pastoris ouium & armentorū, nequid peius dicā propter presbyteriū. Quod etiā in quouis homine positum suspicio & veneror^b 2°. respōdeo illud Gregor. agere de sententia pastoris iniusta ex animo, iusta vero ex or dine ac causa, vt sentit Gratia. in.c. Epus. §. Si ergo. 11. q. 3. Quāuis idē dicendū sit de omni sententia iniusta ex causa & ordine, quando ita est iniusta, vt tamen non sit nulla secundum omnes ibi & vbiq;. In quibus est Hugur. in illo. c. s. sic inquit: Hoc capit. intelligitur de sentētia iniusta ex animo vel ex causa, non autē ex ordine. Tunc enim nō esset ti menda vel tenenda. Quia ipso Iure nulla esset. Palud. autem duas sup hoc cōclūsiōes ponit in hæc verba quoad propositū: Excōicatio licet sit iniusta est tamen timenda, si sic esset iniusta, q. non est nulla, sed solum annullanda: siue sit iniusta ex parte excōicati qui est innocens in illo fa cto, siue ex parte excōicantis, qui ex odio aut per gratiam vel sordestu lit excōicationē: siue ex ordine, quia per falsos testes aut sine monitiōe, vel scriptis. Si vero sic est iniusta, quia est ipso Iure nulla: quāuis aliqñ quod nihil est in se habeat ligamen Iuris, vt matrimoniū de facto con tractum, vel sponsalia causant publicę honestatis iustitiam, quādo fue runt nulla aliter quam per defectum consensus: non tamen in proposi to. Vnde propter pœnā Iuris timenda non est. Quia secundū veritatē nullā pœnam Iuris incurrit, qui sententiam quæ nulla est non custodit Hactenus Palud.

Ad secundum & tertū respondeo concedendo nihil esse agendum

cum scandalo puillorum, & per consecutionem seruandā esse in publi
co excoicationem nullam, si nullitatis illius causa est occulta, donec pu
bliceretur: nō autē si est publice nota vel posteaquā publicata fuerit. Tūc
enim, vt Palud & Antoninus in arg. vltimo pro corollario facto relati
predixerunt, non est scandalum puillorum, sed Phariseorum.

Cum igitur. M. in cathedra lectione primaria multas prædictarū
nullitatis causas disputauerit publice, eum easdē scriptas episcopo Co
nimbricēsi, ac alijs multis tradiderit, eum appellationē suam corā vica
rio episcopi intimauerit multo antequā hæc censuræ ferrentur, cū ea no
ta fecerit capitulo Conimbricēsi, eum suus iudex episcopo & capitulo
Conimbricensibus autoritate Sed. A postol. iusserit, ne censuras has
seruent, neq. M. in diuinis vel alijs vitent: Consequens est eum nō ser
uando illas non præbere scandalum, nisi phariseorum. Quod Paluda
nus, cuius autoritate nititur argumentum diffinit non timendum esse
imo fortiter contēnendum iuxta illud optimi I E S V elogium: Sini
te illos, quia cæci sunt. Paludanū autē Diuus Ant. & alii oēs probāt.

Ad quartum ex hisquæ Salmantica olim in illo. c. A de eius. s. dist. di
ximus dico primo non sentire Gregor. bonæ mentis esse credere aliqd
peccatum, quod non est. Quia imo id stultæ mētis esset autore Diuo
Anto. in. 1. par. tit. 7. c. 10. §. 10. col. 5. Quod ante illum sensit Ioh. Gerson.
secund. part. de nat. & qual. consciē. alphab. 29. litera. 9. Quā stultitiā ar
bitror esse in causa, quare multi grauitèr peccent. Quoniā qui contra
conscientiam etiam erroneā facit peccat. c. Per tuas. 2. de Simo. Quod
in. c. Si quis autē. de pœnit. dist. 7. late tractaui. Secundo dico nō sen
tire illum bonæ mentis esse dicere aliquid peccatū, quod tamen nō sit.
Quia mentiretur & peccaret iuxta. c. Cum humilitatis causa mentiris,
si non eras peccator antequā mentireris, mentiēdo efficeris. 22. q. 2. Ter
tio dico illum sanctissimū virum sentire potuisse bonæ mentis esse co
gnoscere se in genere peccatorē, etiam si nesciat quo genere peccati secū
dum gl. in illo. c. A de eius. & latius in. c. Cum humilitatis. Quarto dico
eum etiam sentire potuisse, q. bonæ mentis sit cognoscere culpā. i. trepi
dare ob timorē culpæ incuris, vbi ratio trepidandi iusta est: non quidē
vt iudicet peccatum esse, quod tale nō est, sed virtutis amore, quæ res
est sollicita iuxta illud. Res est sollicita plena timoris amor secundā Ma
ior. in. 4. dist. 15. q. 2. col. 4. Quæ tñ expositiōes, salua tātōrū autorū pace
licet verē nō satis vident germane. Quare sexto dico Gregoriū in illis
verbis sentire, qd cottidie experimur cōfessarii, & alii de dubijs cōsciē
tiæ consulti: nempe cognoscere culpam vbi culpa non est esse quidem
mētis bonæ, hoc est, mentis ad bonitatem propensæ: non tamen in quā
tum huiusmodi esse bonā, imo malā ob defectum rationis iudicantis

i
Scandalum pu
illorum vitā dū
phariseorum aut
contēnendum.

R
Excoicatione hu
i. p. nullitatis cau
sas sano sapas
publicata ostendit

I
Mētis bonæ in
quantū bonæ nō
est credere vel
dicere peccatum
esse quod nō est
tale: sed cognos
cere se i genere
peccatorē vt tre
pidare ne peccet
virtutis amore
sic.

M
Intellectus vā
rius & quæ ger
manū illa dicit
gor. bonarū mē
tium est cognos
cere culpam etiā
vbi culpa nō est

ⁿ
Consciētis octo
de causa fieri
erroneam.

bonū esse malum, & album nigrū. Sic mihi videtur intellexisse Ioh:
Gerfon in loco præcitato, dum inter octo causas ob quas consciētia fit
erronea postremū facit puritatē cordis & humilitatē, cōfirmādo id per
hoc Gregorii dictum.

Ad quintum rñdeo primo illud dictū Inno. de illa conuersatione
familiari q̄ non est excoicato præiudicialis intelligēdū esse, vt ipsemet
ibidē cum omnibus affirmat. At. M. non petit neq; contendit, vt præ
dicti canonici admittant eū ad colloquia familiaria, quæ tametsi sua
uia sint & vtilia, suauiora tñ multo, veriora & vtiliora intra suū habet
musā. Sed solū petit & cōtēdit se admitti ad diuina obsega i ecclesia
omniū dño faciēda, & iuxta suæ cantoriæ munus regenda. E quib⁹ illū
vitari nō solū est honori suo & ecclīæ autoritati detrahere, sed et anīe
ipsius detrimētum facere. Secundo rñdeo Inno. non dicere malū esse
familiariter cōuersari cū excoicato nulliter, sed tutius esse non con
uersari. Per qđ cōparatiuū præsuppt tutū esse cōuersari. I. Vbi aut. ff.
de verb.º Nō enī tenemur eligere tuti⁹. Sed satis est eligere tutū. Qđ
alti⁹ ni fallor omnibus q̄ ad vtrunq; forū tractauim⁹ in c. Si quis aut.
de pœnit. disti. 7. a. n. 24. vsq; ad 47. Ego aut addo Innocētio etate nra,
vt p colloq̄a hoim fere sūt ōnia corruptissima, tutius esse cōuersationes
viuorū, etiam nō excoicatorū, familiares vitare, & mortuorū querere,
& cum Psalte ponere ori custodiā, & ostium circumstātīæ labiis.

^o
Tutius non te
nemur eligere: s̄
satis est eligere
tutum.

^p
Colloquia iosa
tuti⁹ nostra etas
te fugere.

^q
Excoicatus
post appellatio
nem vitandum
esse si constat eū
non esse legitimi
mam: non autē
si constat eū esse
iustū vel dubiū

Ad. 6. respondeo q̄ concedēdo vitandū esse excoicatū, quando notū
est appellationē esse illegitimā: nō autē quādo cōstat eam esse legiti
mam vel dubiam. Quod ipsemet Innoc. cum omnibus ibi dixit. At
appellō. M. nō solū non constat esse illegitimā, imo cōstat eam multis
nom inib⁹ esse, vt ita dicā, legitimissimā: licet quoad propositū præ
sens sufficeret esse dubiam. Et ita fateor argumētum hoc neruose vr
gere, q̄ cōpetitor vitari debeat, nō obstante appellatione, quā se iactat
interposuisse. Quoniā vix vllum eruditum inuenias qui iudicet illā
interpositā esse congruo loco, & tempore, ac in debita forma, vt in. 6.
caus. nullit. ostēdimus.

Ad. 7. respōdeo primo Abbatē in illo. c. Pastoralis. de app. in p̄ci.
non dicere id quod ei Pan. imponit. Nihil enim ea de re. Abb. loqui
tur. vsq; ad. 6. Verum. Ibi autē non agit de illo, qui ante excōmunica
tionem appellauit, sed de illo qui post eam vel ab ipsa, iam lata. Qui
casus longe a nostro vt vides differt. Secūdo dico q̄ illam conclusionē
Pan. procedere tunc demū, quādo qui appellauit nō expressit causam
appellandi a Iure probatam: licet forte alias legitima esset. Alioqui
enim appellatio recipiēda esset, etiam si nō esset ita Iure approbata,
vt deberet admitti, etiam nō obstāte appellationis remotioe secundū

^r
Excoicatus post
appellationem a
Iudice proceden
te appellatione
remota: quando
vitandus; et qñ
non.

eundē, & Cō. quidqd̄ ibi Decius cui respōdim⁹ ibidē super. gl. 1. mouet. et ita excoīcatio lata neq; ligat neq; timenda est et magis, q̄ si nō procederet appellōne remota. Vnde illam maximā cancellariā Pinciēsē siue Vallis oleti videas aliquādo iubere scholastico Salmanticēsi, q̄ appellatione remota p̄cedit absoluere aliquos a se post appellationē excoīcatos, aliquādo verō minime. Qm̄ nōnulli appellant cum causa iure probata, nōnulli vero sine tali. At in casu nostro multis de causis expresse a iure probatis appellatū fuit, vt ex .4. .5. .6. .7. & aliis causis supra scriptis palam est. Tertio dico illam conclusionē. Pañ. nil nostrū casum tangere Quoniam ille de iudice cum clausula, appellatiōe remota, procedente loquitur. Is autē executor non procedebat cū illa clausula: licet executor principalis potuisset. Quod clare in .14. causa nullit. pag. 3. ostēsum est.

Ex prædictis infertur primo recte fecisse. M. nō abstinēdo a diuinis audiendis & faciēdis. Quoniam primo nulli, vel certe paucissimi, & hi quidem partis aduersæ, vltra aras, quod aiunt, amici crediderūt cēsuras has valuisse, postea q̄ M. publice eas vanas esse ac nullas desputando affirmavit. Et ita ratio scādali ob quam aliquando censura quæ nulla est seruari debet cessabat, & per consecutionem obseruantia quoq; illarum cessare debebat, arg. c. Cum cessante. de appellat. & l. A digere. §. Quāuis. ff. de iur. patro.

Secundo, q̄ nemo debet ea quæ sunt de necessitate salutis opera præcepta omittere propter alterius scandalum passiuū. c. Qui scandali zauerit. de regul. iur. c. 2. de noui nunc. Tradit Tho. 2. 2. q. 43. art. 7. receptus ab oib⁹, & in his ab Adriano quodlib. 1. arti. 2. litera. l. Nā indecēs est suum crimē alienis cōmodis impendere. 46. dist. Sicut nō suo. nec vult Deus tali lucro tale dānū compensari. 33. q. 5. Si dicat. Et ordinata charitate quisq; tenetur propriā salutē præferre salutē proximi. l. Præses. C. deseruit. & aqua. c. Si non licet. 23. q. 5. At M. ad diuina audiēda et aliqn̄ faciēda præcepto astringitur. c. Missas. de cōsec. d. 1. c. Dolentes. de celeb. miss. Tertio facit, q̄ neq; opera consilii sunt prætermittenda propter scandalum qd̄ ex malitia oritur. Id enim Pharisorū appellāt. qd̄ cōtēnendū esse habet Matth. 15. Neq; etiam propter scandalum ex ignorantia vel infirmitate procedens, quod pusillorū vocatur, si post redditam rationē quare id iuste fiat perduret. Quoniam iam videtur malitiosum secundum Thom. in d. artic. 7. ab omnibus receptum.

Secundo inferē. M. peccaturū esse, si ob has censuras adiuinis etiā his ad q̄ consilio tunc tenebatur abstineret, si per abstinētiā illam crederetur ipse putare se esse excoīcatū, Quia CHISTIANI oēs presertim doctores bono exemplo debent esse aliis. c. Qualis. 8. q. 1. c. Nolo. 12. q. 1. & c. Præcipue. 11. q. 3. iuxta illud Redemptoris. Ioh. 13. Exemplum dedi

Scandalum ob pusillorū nō esse prætermittenda præcepta: ob scandalum autem de malitia nascens non etiam opera consilii.

Excoicatio qui
noua excoicatio
nē in seclā a esse
nulla: rē sōcō nō
parce pcepto
sub illi^o pena fa
cto: peccat adiu
niectam ad q̄
consilio tantum
tenetur: ab illi^o
do: si mo: 3u
rio peritus est.

Censuras falsas
pro veris colere
non esse virtū pū
nec docti.

Conscientie pu
ritati discretio
iudicium deesse
non debere.

Excoicatio si do
ct^o est rē ex
plaris qui nouit
excoicationē in
se latā nullā esse
q̄ ob id illi non
paruerit: peccat
parēdo: cōfiniē
q̄ oq̄ in eadem
est opinione.

In tellect^o cuius
dā dicit. Angeli.

In tellect^o cuius
dā dicit. Angeli.

In tellect^o cuius
dā dicit. Angeli.

Excoicatio vt vlt
tari non debeat:
n. n. oportet ec
communicationes
notorie nullū
esse: sed sufficit
probabiliter id
credi.

Gabrielis docti
et vltimissimi
palchrum dicit

vobis & ceteris. **P**at. M. decretorum doctor & cathedrarius perpetuo, & in facult. Cano. primario Academiae tam florentis licet immeritus malum de le populo exemplum exhibuisset, si magnificisset excommunicationem quo a diuinis cessaret: non autem quo a possessione ob quam illa fuit lata discederet. Id enim fuisset reuerendo celuras easdem maxime contemnere. Quod vero facit est honorem censuris veris debitum falsis non deferre, & honorem lucis angelo debitum, sathanæ in eum se transformati negare, & Deum falsum pro vero non colere. Quae pia sunt et necessaria. c. Presbyteros. 50. dist. Facit. c. Saepē vitia. 4. dist. Vbi. gl. ponit vers. doctis praesertim memorandum Dum vitant stulti vitia in contraria currunt.

Tertio inferitur quiddam longe alienum ab opinione quorundam, qui puras quidem conscientias habent, sine tamen iusto rationis iudicio contra c. Non solum. de regular. li. 6. f. duplici nomine predictum M. male facturum esse nunc, si ob has celuras umbras a sua possessione, quod aliquando in mentem ei venit, discederet. Primo, quod contra conscientiam cum malo exemplo & sua iniusta infamia fateri videretur hactenus se fuisse excoicatum: Et ita peccaret. c. final. de praescrip. c. Omnes. 2. q. 1. Secundo, quod consentire videretur adeptioni possessionis competitoris, quam sine peccato adipisci eum non posse certum est illi multis de causis in praelectione. c. Si quando. de rescript. nuper de hac re habita disputatis. At consentientes peccato peccare Paulus ait ad Rom. 1. & Pontifex. Rom. eum secutus in. c. Notum. 2. q. 1. & c. 1. de off. deleg.

Quarto inferitur intellectus verus illius Angeli a Clauasio in verb. Excoicatio. 4. §. 19. qui casibus. 1. §. paulo ante relatis quibus excoicatio est ipso Iure nulla, quorum. 11. ponit gl. ling. post Io. Mo. in. c. Praesenti. de sentent. exc. li. 6. subiicit haec verba. In omnibus praedictis casibus sententia excoicationis nullo modo est timenda, nec quoad Deum, nec quoad ecclesiam, quam notorie constat de aliquo ipsorum. Sed quando non constaret, tunc quoad ecclesiam esset timenda, & ipsam continens peccaret mortaliter, & posset excocari. Hoc enim dictum eius, dum de notorio loquitur, non debet intelligi eo modo quo notorium capitur in. c. Vestra. de cohabit. cler. & mul. & ut ibi diffinit. Anto. n. 3. nec ut ite accipitur. in. c. fin. de temp. ordi. Sed in genere pro eo quod est manifestum, hoc est secundum Pan. in illo. c. Vestra n. 13. per clamorosa insinuationem certo autore praecedente patefactum: alioqui Angelus contrarius esset Palud. & Diuo Anto. imo & Roma. Pontificibus, & aliis supracitatis in quarto argumento pro remedio facto, & in solutione. 2. & 3. argumenti contra illud formati. Quod non est credendum.

Quinto inferitur plusculum vigilatiae desiderari posse in Prierate viro alioqui mea sententia vigilantissimo in verb. Excoicatio. 2. not. vers. 1. §. Qui relatis & probatis verbis Paludani supra in hoc remedio

relatus subicit hoc Angel. dictum ad verbū eo non citato, neq; aliter verbis eius temperatis. Quę tamen erudito & in materia notorii exercitatio contraria merito videri possunt. Diligentior mihi videtur Gabriel vir omnium consensu doctissimus, qui in .4. dist. 18. q. 2. col. 11. alius omnibus in hæc verba loquitur: Si vero excōicatio fuerit nulla ob defectum iurisdictionis sup̄ excōicatum simpliciter, vel in illo casu quo fertur excōicatio: vel quia fertur post appellacionē legitime interpositā, vel ob alium defectum propter quē ipso Iure est irrita, tūc nō oportet eam timere, nec pro excōicato gerere, vitando cōionē sacramentorū & hominū. Quoniā quod non est non oportet timere. Sed dū sentētia est nulla, iam non est excōicatio, neq; quoad Deū, neq; quoad ecclesiā. Et ergo non est timenda quoad Deum, quia nulla culpa. Nec quoad ecclesiam. Quia secundū veritatem nullā sententiā Iuris incurrit, qui sententiam quę nulla est non custodit. Timenda tamē est non sentētia, sed scandalū populi vulgaris nescientis sententiā esse nullam. Vnde si aliquis publice excōicatur & denunciatur nulliter, ex aduerso publicer sufficienter ipse causam propter quam sententiā est irrita, quo facto nō pareat sentētię. Et si aliquis tunc scandalizat, non est scandalū pusillorū sed Phariseorū scdm̄ reg. CHRISTI Matth. 18. cōtēndū. Attamē non tenet eā seruare in occulto ante scādali sedationē: sed neq; in occulto neq; in publico corā sapiētib⁹ quibus nota est nullitas sentētię tenet eā obseruare. Haften⁹ ille. Cuius & aliorū scētētijs eo curiosius retuli, quo res est magis cottidiana, & nōnulla conciliatione autorū indigebat.

Sexto inferitur non teneri alios ad vitandum M. Imo posse cum eo iuste ac sancte cōicare, tam in diuinis, quā alijs extraiudicialibus. Qm̄ excōmunicatus (quod pauci pro dolor, satis aduertunt) magis peccat non vitando alios, quā alii, qui saltem nondum sunt participare illi prohibiti de quib⁹ mox dicā, non vitando ipsum per text. in. c. Illud. de cleric. exc. ministr. At ipse. M. cōmunicādo alijs non peccat. Ergo neq; alii cōmunionem ipsius nō vitantes. Casus est præterea in. c. d. Dilectis sub finē de app. supra ad verbum relatus.

Septimo inferitur eos qui. M. & iudicē ipsius non vitant in extraiudicialibus, neq; in iudicialibus, quoad hunc nullitatis articulū nullā pœnam incidere. Qm̄ primo supra pbatū est ipsū nullā pœnam incurere non vitando alios, & maius peccatū esse non vitare, q̄ non vitari. Sedo. q̄ res q̄ culpa caret, carere debet & pœna. c. 2. de cōsti. A t nullā cōtrahit culpā qui non vitat excōicātū prætentē excōicationem in se latam nullam esse, ideo q̄ vel errorem continebat intolerabilem, vel sit post appellacionem legitimā lata, in extraiudicialibus per casum nouum & luculentissimum. c. Solet. de sent. exc. li. 6. ^b Quod procedit etiā ante q̄

Notorium & manifestus differtur apud iuris pontifici peritoo.

3
Gabrielis docti et vili. entissimi pulchrum dicit

Excōicatus magis peccat non vitando alios: quā alii non vitando ipsum.

6
Excōicatus noluit non est vitans

Y

duo etiam antes
 quam de nullita
 te in iudicio tra
 ctetur: quicquid
 de causa nullita
 tem pretendat:
 presertim si pro
 nullitate causa
 sit. *Ius eod.*

causa incipiatur in iudicio tractari, si constat appellatum esse legitima
 de causa: quamvis ab alia parte allegetur esse falsa secundum Innoc.
 auctorē illius. c. Solet. verb. articulo. col. 2. Quod etiam in ead. col. & eod.
 verb. eo nō relato affirmat Host. Quod ipsum facit Io. And. quē refe
 rant & probant Do. & Per. ibidem. At suus iudex & M. post appella
 tionem legitimā prætendunt se esse excoicatos, qđ etiam palam constat
 ex actis. Tertio facit, qđ excoicatus qui etiam alia de causa quam
 appellationis, vel intolerabilis erroris in sententia expressi prætendit
 excoicationē in se latā esse nullam, non debet vitari, si causa nullitatis
 notoria est, vel sua intentio Iure cōmuni fundatur secundum Innoc.
 in præd. verb. & Hostiē. super eod. quibus nō relatis idē ait. Ioh. And.
 col. 2. quē Do. & Per. sequuntur in eod. c. §. In scđa. n. 4. At excoicationē
 hanc prædicti iudex & M. prætendunt esse nullā, etiam ea de causa, qđ
 ipse neq; est, neq; potest esse iudex delegatus vel subdelat⁹ A postol
 licus, eo qđ sit presbyter simplex. Et ita prætendunt eam esse nullam ex
 causa notoria vel certe Iure cōmuni fundata. Ergo propositū. Quarto
 facit, qđ Cōmunis habet locum illi cap. Solet. esse non solum in illis
 duobus casib⁹ expressis in eo. Sed etiam in aliis omnib⁹ quibus exco
 municationē esse nullā, contēditur, eo qđ illi duo casus causa exempli,
 & tanquam frequētiore & clariore ibi exprimūtur. Et ideo nō debet
 adeo restringi, quin extēdatur ad alia in quibus eadem militat ratio,
 arg. c. 1. conjuncta. gl. ne cler. vel monach. & gl. sing. in Cle. 2. de rescrip.
 verb. præsidetes. Quod expresse annotavit Pan. in c. Per. tuas. de sent.
 excoica. col. 2. & Feli. 1. Palud. post & ante alios Theologos in illa dist.
 18. q. 1. & clarius Angel. verb. Excoicatio. 4. §. 19. & Syluest. verb. Ex
 cōmunicatio. 2. no. 2. vers. 15.

Excoicatio null
 ter qui vitant in
 actibus in quib⁹
 illi præiudicialis
 ē vitatio peccat.

Absens ab epō
 excoicatus in p
 sentia canonico
 rum vocandus ē
 ad electionē ab
 eis ut sciatur: an
 ille præiudicialis
 sit se nulliter ex
 communicatum

Canonici Con
 bricensis q. 11.

Octavo inferitur, peccare illos, qui suum iudicē & M. in eis actib⁹
 extraiudicialibus evitant, in quibus vitando eos, si nō esset hac exco
 municatione qđ nulla est excoicatus, peccarēt. Quoniam primo si quid
 eos a peccato excusaret maxime esset hæc excoicatio, quæ illis iustam
 tribueret causam non coicandi ei. At hoc per prædicta falsum est. Se
 cundo, qđ iniuriam facit qui excoicatū prætendentē suam excoicationē
 nullam esse vitat in his, in quib⁹ vitatio illi est præiudicialis secundū
 Innocē. & omnes alios in illo. c. Solet. A deo ut singulariter affirmēt
 teneri canonicos occurrēte vacatione & electione, vocare absentē, quē
 episcop⁹ excoicasset in canonicorum præsentia. Quia forte aliqua de
 causa prætendere potest illam excoicationem esse nullā. Quo casu si de
 illius causæ falsitate non constet, debet ad eligendum admitti.

Nono inferitur, canonicos Conimbricenses qui M. in divinis fa
 cēdis a principio vitarunt difficile a peccato excusari posse. Difficile

item a restitutione obsequii diuini quod M. hoc trimestri praestitisset in ecclesia per praedicta, ea ratione q̄ D. decano cum toto capitulo quae illorū humanitas fuit roganti, vt sine fructuū prauidicio ad vitandos aliquorum scrupulos, & Romanorū vitiligatorum molestia timorē, & ne homo exterus scādalo esset eis quibus obsequi maxime pcupiuit M. spōte sua discessisset, suppleffetq; aliqua ex parte, tū per substitutū succētorē, tum per missas & alia opera pia illud obsequiū ecclīae subtrahtū: Nunc aut̄ quando iā appellationis & nullitātū causas Reuerēdisi. D. legatus recepit, & de his cognoscere cēpit, multo difficilius fuerit eos excusare. Quoniā iam M. vix huic subtractiōi cōsentire iuste pōt, etiam si maxime velit. Oēs enim consentiendi rationes quae hactenus militabāt cessare vident. Nā primo^b qui canonicus post praedictionē hāc aeditam, post appellationē a legato receptā, & interdictū ab eo tul pēsūm scrupulū habet in cōicando. M. in eis extraiudicialibus in quib⁹ vitatio ei prauidicialis potest esse, quoad animā, honorē, vel rem familiarem, nō religiosus, sed supersticiosus merito haberi potest arg. eorū quae Diuus Tho. tradit in. 2. 2. q. 92. & 93. & illius Inno. 3. in. c. 2. de trāsl. prael. Quod non est sanctorū patrū decreto sancitū, supersticiosus nō est adinuētionibus praesumendū. Quod ante ipsum Step. 6. scripsit in. c. Cōsulisti. 2. q. 6. Secūdo canonicus eiusmodi haberi potest sacrorū ecclīae catholicae Canonū cōreptor, si tot scriptis monit⁹ seruare refugit c. Dilectis. de appell. & c. Solet. de sent. exc. li. 6. Et ita formidare poenā trāsgredientiū Canones, q̄ regulariter depō est ab ordine & bñficiis. 4. dist. 5. si. & annotauit glo. recepta in. c. Generali. de elect. li. 6. in verb. in. hibemus. Imo & pro haereseos suspecto habendū sensit. gl. sing. in. c. Sa cerdotes. 2. q. 7. dū citat. c. Nulli fas. 19. d. Quod tñ tēperat praedicta gl. sing. in verbo. Inhibemus, probata per oēstantū procedere in eo qui nō seruat Canones, eo q̄ opinetur eorū conditori non esse potestātē eos condendi. A qua tamen suspitione longe abest senatus is ecclīae Conimbricēsis, cuius animi pietas, & in sanctā Sed. A post. obseruātia nō vno noie cōmēdāda toti Lusitaniae notissima est. Tertio^o p̄ qui iā his scri ptis editis, & typis excussis extraiudiciali cōicatioe. M. in materia saltē illi prauidiciali scandalū patitur, non pusillus, sed malitiosus, nō paruu lus, sed Pharisae⁹ haberi potest, per ea multa q̄ supra in hoc remedio ad duximus. ^c praesertim postq̄ iam res palā habet. M. nō vitari ab vllō to tius Academicā q̄ tot doctissimis in quauis facultate viris oppleta est, excepto vno, de quo paulo post loquar. Palā item non vitari eū a cōcio natoribus, etiā in familiari conuersatione: cū tñ in hac Quadragesima plures Conimbricā, quae ipsius felicitas fuit, doctiores itē & illustriores forte q̄ in alia vnq̄ concionentur. Palā itē non vitari eum a monachis vilis non a nobilib⁹ quorū magna, docta, & selectissima copia est hinc

^b
Cōsuetudo in preiudicium alterius seruare quando seruandae nō sūt non est religio: sed superstitio.

^c
Canonicos Conimbricenses si contēnerent seruare canonicos Aplosos vitatio nem ecclīae vitatio deponi posse ab ordine ac benef. cionon tñ hereseos sul, e. c. o. habendos. Dist. cōm. 3. Ap. obseruata notissima est.

^d
Canonicus Conimbricensis quilibet datus possit in concione. D. accepit: non pietatis symoniam mi signa dabit.

^e
Conimbricā egregio concionatoribus et potissimio in quauis facultate viris ac selectissimis nobilibus et cōiutorum causarum fidei praesentia nobilio.

Academia. Non deniq; ab vllis ciuibus, neq; a multis ipforum canoni-
corum. Imo & a fide dignis audio neminē eorum credere latas in M.
cēsuras valere, sed aliquos ob aliquot peculiare respectus id simulare
Palam etiā nō vitari ab inquisitoribus hareticæ prauitatis huius vr̄bis
quorū egregia eruditio & cura vigilantissima cum tanti officii autori-
tate coniūcta cuius et timidissime cōscientiæ satis supq; facere debet
præsertim qđ eorū alter epus nē pe. S. Thomę vir multis noibus suspi-
ciēdusea est animi libertate, ea ingenii acrimonia, eo instituto nimirū
Dñicano, vt notissimū sit nō modo. M. hōi pegrino & humilis cōditio-
nis, sed neq; idigenę alii multoq; superiori pariturū in re q̄ religionē tā-
geret CHR̄stianā. Qualis est obseruātia erga ecclīe catholice catho-
licas clauēs. Imo palā est eū nō vitari a serenissimo Infāte. D. Henrico
sūmo, q̄ illi⁹ humanitas CHR̄stianissima fuit, cārum catholice fidei
apđ Lusitanos cognitori sc̄tissimo ac grauissimo, q̄ eū binis literis in
hoc trimestri de more Regio humanissime saluere iussit. Palā postreō
esse nō vitari eū a Regibus nr̄is neq; ab vllō totius regni sūmate, exce-
pto forte vno alicui⁹ praua suggestionē cōtra suū ingenū ac morē a dī-
ligēdo. M. alienato s̄ Quē ne credas esse Ferdinādū a Vascōcelos qui
nataliū claritate, & virtute animi multigena dign⁹ fuit, vt archipræsula
tū Vlyssipponēsi de illustri fieret illustrissim⁹, eo q̄ fama sit eū cōpeti-
tori familiaritū veluti suorū cognato fauere: certior esto primū dedisse
illū ad. M. sup hac re lras bñuolētiae, vt assolet, plenissimas. Deinde te-
statū esse cōtrariū apud multos. b̄ In quib⁹ vnus est vir illustri gñe clar⁹
ei⁹ cognat⁹. D. Garlias ab Almeida vir inq̄ veritate, vitæ integritate,
morib⁹ plane CHR̄stianis, cū primis sui ordinis merito locād⁹. Postreō
q̄ ipse literis ad ipsius Reuerēdiss. dñationē datistotā hāc causā q̄ libē-
tissime iudicio eius reliq; siue iudicis, siue cōpositoris partes assumere
liberet. Neq; id abs re feci. A primo enī congressu, qñ me ab hinc circi-
ter quinquēniū ipsū Vlyssipponē dedidi in hūc vsq; diē tanta cuius-
dam heroicæ rectitudinis indicia, tū in verbis, tum in epistolis, tū in fa-
ctis ipsius video, pp̄tendeo & cōfero tantā eius qua in veritatē & simpli-
citatē est amoris, tāta itē odii quo i fictionē & simulationē est vestigia
& argumēta & cerno & audio, vt sicut eum omniū qui Regib⁹ assistūt
in hac virtute, q̄ rarissima est, & ideo preciosissima, primū, vel certe eū
paucissimis principē aestimo, ita nō hāc tantū cantoriā qua minus, gr̄e
Deo ac Regi nr̄o egeo, q̄ illa me, sed & vitā sine vlla formidine fiderē.
Quo fit, vt nullatenus ferre queā quosdā parū pudēter & min⁹ prudē-
ter dicere gratū futurū viro rectissimo quidqđ i fauorē cōpetitoris, et
minus iuste fuerit factū, parū imitātes. D. Iohānē Menesiu ei⁹ maxie
dilectū & diligentissimū q̄ verba suo generoso ac CHR̄stiano animo dī-
gnissima in hac re non semel nobis absentibus ptulit. Sed ad rē redco.

f
Bernardus ebo
S. Thomę laus
datus.

f
Henrico infāte
sūmo & sanctis-
simo causarum
fidei cognitor
esse dignatus.

g
Ferdinandus a
Vascōcelos cū
primis hareticis
pler: rect⁹ me-
rito archipræsula
latū illustratus.

b
Garlias a Almeida
militis no-
minibus suscipi-
endus.

h
Iohannes Me-
nesius generoso
animo verba di-
gna loquitur.

Cum ergo & Iura luculentissima & exēpla optimorū, maximorū, & doctissimorū imitanda cōcurrant ad psuadendū in nullis extraiudicia libus. M. euitādū esse, cōsequēs est canonicos, qui cū. M. in his diuinis ad quā oēs cōuenire tenent cōicere noluerint, nō timore ac amore Dei sed vel odio, vel alio malo animo id facere. Pro quarū omniū corroboratione sufficiat, q̄ qui vnus doctoris eruditione ac animi pierate celebris autoritate ductus fecerit aliquid excusatur: et si forte id nō esset iustū, & alii cōtrariū tenerēt, per text. in. c. Capellanus. de fer. Cuius gl. putatur in hoc sing. ab Alex. in cōsil. 1. col. 4. 2. vol. & comēdat ibi a Pan. & Imol. & Fe. in. c. Nā. de cōstit. col. 4. Qd̄ coptosissime cōfirmat Diu⁹ Anto. in. 1. pt. tit. 3. c. 10. §. 10. Quod etiā ad excusationē a violatione cē surarū procedere speciati satis fatētur Io. An. Do. & Peru. in. c. Alma mater. §. pen. de sent. exc. li. 6. & cōstāter affirmassent, si legissent q̄ citat Diuus. Anto. vbi supra, & meminissent gl. prædictā cum annotatione Imol. & Pan. in illo. c. Capellan⁹. & satis pōderassēt gl. pē. c. Solet. de sētētia exc. lib. 6. cum his q̄ in illius cōfirmationē adduximus supra in. 6. arg. decis. 2. pro remedio formato. At nō vnū tātū doctorē, sed multos & illustres tam sacrarū, q̄ Pōtificiarū literarum peritos supracitauim⁹. Quibus omnib⁹ addo Archid. in. c. Curā. 1. q. 7. in hac verba loquentē. ^m quīs sit credendum alicui ordinario denunciati aliquē excoīcatum, vt in hoc cap. Curā. & infra. & c. Debēt. & extra de treug. & pac. c. 1. Si tamē scias pro certo denunciatum ante excōicationē appellasse, secure & pro certo potes illi cōmunicare, extra de appl. Dilectis. i. fine. Nā ipse denūciat⁹ potest se ingerere cōmunioni & diuinis. Hactenus Archid. Ante quē Inn. in. c. Pastoralis. §. Verū. de appell. ait excōicatū post appellationē nō esse a diuinis eiiciēdū. Imo posse alios canonicos secure cum illo celebrare per. c. Dilectis. sub finem de appellat. etiam anteq̄. d. c. Solet. æderetur Cuius sentētiā in hec verba ptulit ibi Host. col. 6. sub finē. ⁿ Si quis primo appellaret, & postea excōicaret, talis nec denūciādus esset arg. infra de sent. exc. Per tuas. nec essent sibi sua beneficia subtrahenda: cum & ipse non debeat se pro excōicato gerere, & ministri præbendarum tanq̄ mercenarii possint ei cōicere. 1. q. 7. Qm̄ multos. infra de sent. excō. Inter alia. secundum Do. no. Quinimo talis hodie & si in iudiciis euitetur, in diuinis tñ officiis, & fortius in omnibus aliis quæ agūtur extra iudiciū nō vitatur, vt extra de sentē. excō. c. Solet. §. In secūda. lib. 6. Hactenus Host. Quē Ioh. And. & Do. Anto. ad verbū sequūtur. Petrus item Card. Imol. Perus. & Prapo. probant Scrupulosi ergo hi vel aliā sacram scripturā, vel alios sacros Canones proferant, suspiciōnē hæreseos incidētes, aut tot & tantarum scripturarum & interpretū autoritatis moli succumbant.

X. infertur, ^o nullos beneficiorum fructus subtrahi. M. ob hanc excō

^l
Doctoris vnica
eruditione ac ani
mi pierate cele
bris autoritate
cōfir etiā a viola
tione censurati

^m
Excōicatū denū
ciati ordinario
licet credatur:
tamē qui sciret
ante excōicatio
nem appellasse
secure cōicari
in diuinis.

ⁿ
Excōicato nulli
ter non subtrahi
cōtionē diuinorū
neq; beneficiū.

^o
Excōicato nulli
ter nullos fruct⁹

Subtrahi iniuste
antez excoicatio
Subtracrao resti
tui aperta iniusti
tia.

P
Intellectus cuius
salam statuti alle
gati a canonico
Conimbricēsi b^o

Q
Canonicos con
imbricēses olim
non fuisse mino
ris eruditionis
q̄ nunc.

N
Excoicare qui
non potest prin
cipalem minus
participante cu
eo poterit.

O
Excoicatio in p̄
cipantes nulla
est nisi noiatim
moneantur.

P
Excoicare non
potest delegat^o
participantes cu
excoicatio a se
nisi q̄ per illam
participationem
sua iurisdictione
turbatur.

Q
Archidiaconi o
pinionū contra
riarū concordiā.

municationē posse. Quod Innoc. in. d. §. Verū. sub finē ab aliis recept^o
affirmauit. Quinimo subiecit etiā eum qui excoicatus fuit valide, sed
iniuste, constito, de iniustitia recuperaturum esse fructus omnes qui
excoicationis tpe obuenerūt. **P** Ex quibus duob^o dictis infertur verū
esse id quod ego senatui ecclesie Conimbricēsis per q̄ colendo mihi
dicebam: nēpe id statutū quod aliqui eorū allegabāt se habere, vt qui
ecclesie beneficiari^o excoicaretur, siue bene, siue male vitaretur a diui
nis. At cōstito postea, q̄ male fuisset excoicatus, integre illi sua prae
beretur prabenda cum omnibus distributionibus cottidianis, intelli
gendū esse necessario de illo qui licet iniuste, tamē valide fuisset excō
municatus: non autem de illo qui nulliter, praesertim post appellationē
Primo quia hoc Iuri cōmuni consonat. Secundo q̄ non solum cano
nici Conimbricēses, sed neq; tota ecclesia Lusitana id statuere potuisset.
Quoniā id esset statuere cōtra. d. c. Solet. Quod nemo facere potest
praeter Ro. Pōtif. c. Quod super his. de maior. cum ibi late per omnes,
praesertim Imol. & Feli. annotatis. Sed neq; illi patrestā crassum statu
tum monstrare mihi potuerunt. Imo per ea quae tunc exhibita fuerunt
tacitus conieci q̄ canonicos olim Conimbricēses non fuisse prudētia &
eruditione inferiores, quam praesentes: tamen illa tempora illa literis di
scendis multo quam praesentia infeliciora fuissent.

XI. infertur nō esse timendam vllaten^o excoicationē quā is subexe
cutor in participātes tulit. Primo propter omnes fere nullitatis causas
supra deductas, & q̄ is subexecutor nullam vnq̄ iurisdicōnem habuit
sup. M. vt supra in. 1. 2. & 3. causis nullitatis demonstrauim^o. Ergo minus
in participātes eū illo arg. Aut. Multo magis. C. de sacros. & Cle. Si do
minū. de reliq. & vener. Et vltra oīa praecitata dicebat peritissimus Bo
nifac. in Cle. Archiepō. de priuil. n. c. 7. executorē mēru nō habere iurif
dictionē neq; in principales neq; in rebelles. Secūdo, quia dato, quod
cōstāter negam^o, q̄ habuisset ille iurisdicōnem vllā super. M. tñ p̄ recusa
tionē & appellōes legitimas deuoluta fuit illa ad superiorē arg. c. Vt
debit^o. de appell. & c. Nō solū. eo tit. lib. 6. Tertio, q̄ etiā si iurisdicō nō
fuisset ab eo in superiorē deuoluta, tamē excoicatio ab eo lata contra
participātes excoicatis a se nulla erat ipso Iure, nisi noiatim prius illi mo
nerētur text. sing. in. c. Statuim^o. de sentē. excōi. lib. 6. Et ita his qui ge
neraliter tantum fuerunt moniti, nil timendū est. Quarto, q̄ delega
tus iudex (quod parum etiā aliquot docti aduertunt) nō habet pote
statē excoicandi participantes cum excoicatis a se secundum Archid.
in. c. Rogo. 1. 1. q. 3. Quia, vt vir doctus ait, delegatus non recipit a dele
gāte iurisdictionem, nisi super expressis in rescripto. c. P. & G. de offi.
deleg. At participantes in eo non exprimentur. **9** Et quamuis idem
Archid. contrarium teneat in. d. c. Statuimus. sub finem, tamē Domi.

& Perus. ibidem priorē opinionē probāt propter ei⁹ neruosum fundamentum, quando ex participatione ita induresceret excoicatus, vt ob id iurisdictio delegati turbaret, & locus esset. c. 1. de off. dele. Quo casu tenenda est opinio, quā tenet idem Arch. in illo. c. Statuimus. At in casu proposito antea is subexecutor arcuarium venatorem potius, q̄ delegatum agens a postolicum prius monuit quosdam paucos nominatim, & prius in eos tulit excoicationē, quā cū M. participaret. Imo & prius quam copia esset eis cum eo participandi. Ergo & prohibitio illa & pœna ei appositā a nō suo iudice facta fuit, & p̄ cōsequutionē nulla.

Quinto, q̄ excoicatio lata in participantes cum M. super excoicatione ipsius M. & super necessitate illum vitandi fundatur, vt ex literis patet. At M. nullatenus fuit excoicatus, neq; pro tali habendus, vt per superiora palam est. Ergo illa excoicatio fundamento caruit. Ergo & ipsa cadere debet. c. Cum Paulus. 1. q. 1. c. Veniens. de cler. nō baptiz. l. Intestamento. ff. de condic. & demon.

Sexto facit, q̄ delegatus tum demū habet iurisditionem in personas non expressas in rescripto, quando illæ iurisditionē suam indebite impediunt iuxta ea quæ in c. 1. & c. Ex literis. de off. deleg. traduntur.

At qui cōmunicat in extrajudicialibus ei qui post appellationē probabiliiter interpositam vel alias nulliter est excoicatus, sancte ac lege facta id permittente cōmunicat, etiam si cēties sit denūciatus. c. Dilectis sub finem de appell. c. Solet. eo. tit. li. 6. quod supra late monstratū est. Qua via ergo delegatus in participantes contra M. qui post appellationē fuit excoicatus, & multis aliis de causis præcedit id nulliter fuisse factū vllam iurisditionē habet.

Septimo facit, q̄ licet regulariter excoicatio sine monitiōe canonica facta, etiā a delegato valida sit, licet iniusta, vt late supra i. c. nullit. caus. scripsimus: fallit tamē id, quando quis excoicatis participantes excoicatis a se. Quia tūc oportet eam esse canonicā, vt in d. c. Statuimus. hoc est vt aliquot dierū contineat interualla. Quod c. Constitutionē. eiusdem tituli aperit, & annotauit. gl. illius. verb. seruatis, & clare colligas id ex forma quam Perus. ibi ponit ad chartas contra participantes dandas. Annotauit & gl. c. Sacro. de sent. excō. & ibi. Feli. col. 1. & in c. Cum sit Romana. col. pen. de appell. Est enim hoc casu speciale, nō solum in hoc, q̄ excoicatio sine monitione lata nulla sit: sed etiam in eo, q̄ lata sine canonica non teneat.

Ex quib⁹ inferitur primo, q̄ raras esse executorū excoicationes contra participantes latas, quæ vere valeāt. Quā rari sunt qui hæc seruent.

Inferitur secūdo, quod pauci aduertūt, iniuste vel certe frustra chartas contra participantes excoicatis ilico post excoicationē a iudicib⁹ dari,

Excoicatio cui⁹ fundamentū est alia ea nō esse te cadit.

Excoicatio post appellationē cōmunicati non turbat indebite iurisditionē excoicantis.

Excoicatio contra participantes a executoribus lata, o palere.

quādo re id exigente per horas proceditur ad interdictum ponendū, fatiusq; ac iustius esse tūc post interdictū latū, crescente cōtumacia, & excōicato indurescente, contra participantes canonicè procedere. Quae meo iudicio nouissima sunt, & Iure diuino & humano consonatissima grādesq; conscientiarum scrupulos adimentia.

Doctor quidam
Academicus
et amicus excu-
satur.

176
176
176
176

Hæc sunt in causa, quare Iure demiror^o quēdam huius Academiae doctorē omniū consensu doctū & amicum. M. in cōmunicādo ei scrupulum habere nō quidē, q; M. esset excōicatus, sed q; ipse noiātim ne illi participaret, monitus fuit et iussus. Excusat tamen eum, q; in legū Lusitanarum & Casarearū arena exercitator est, quam in sacrorum, præsertim omnio spiritaliū Canonū, & q; vir Dei timēs nimiū tribuat illi Gregorii Bonarū mentium &c. supra in cōfutatione cōtrariorum huius remedii varie intellectu.

Similes ubiq;
sua labra lactu-
ca habent.

Interdictum p
cessatione omni
moda p. errorē
obseruatum.

In intellectu cas
sordā dicit cald.
in materia inter
dictorum cōtrā
diani.

Interdictū quo
ecclesie alicui
ciuitatis vel pro
uincie interdictū
tur speciale l. du
bio iudicandum
nō aut si expref
se seratur gñale

Canonici conim
bricē a rumo
re in eos parum
lūso excusant.

176
176
176

XI. infertur interdictum hoc a prædicto arcuario in Conimbricā telum veluti pestilens iactū nullū onino fuisse, ac nullatenus timendū propter omnes illas fere sedecim nullitatis causas, ob quas supra diximus excōicationem in M. latā neq; valuisse, neq; timeri debere, ² At nusq; non habent similes, quod aiunt, sua labra lactucas. ² Nam tanta religione hoc pestilēs non interdictum, sed venenū cui aqua & igni interdendum erat, receptum fuit, vt multis diebus pro cessatione ab omnibus diuinis obseruatū fuerit, donec aliquot pii & eruditi huius Academiae viri diuino cultui condolentes nō tam rogati, quā rogātes consilio suo de cessatione interdictum effecerūt generale. Et id quidē Iure optimo. ³ Nam quāuis Cald. receptus ab oibus in lib. de ecclesia. interd. col. 7. dixisset pro speciali interdicto habēdū id per qd ecclesiae omnes alicuius ciuitatis vel provinciae interdicuntur. Et is subexecutor in omnibus ecclesiis Conimbricēsis interdictum posuisset, ⁴ tamen Cald. dictum intelligendum est in dubio, quando simpliciter interduntur ecclesiae, nō exprimendo, q; id sit interdictū generale. At is subexecutor clare dixit, sapius id repetēdo, se generale interdictū in illis ecclesiis ponere. At in certis non est locus coniecturis. l. Continuus. §. Cū ita. ff. de verb. Quāuis fatendū sit hunc subexecutorē ita hoc, sicut & alia oīa cōfudisse, vt res primo aspectu dubitationē præ se tulerit.

Quāq; autē illi viri pii ac eruditi persuaserunt id esse quod non erat. i. interdictum generale, non poterunt tamē in hunc vsq; diē persuadere id esse quod erat, nempe nihil. ^b Quod in causa fuit, quare a vulgo cōperint male audire canonici. s. q; eis interdictum placet, & nolunt scire id esse nullum. Quia labor eis minuitur. Quod tamē de tanto actam reuerendo patrū senatu temerarium sit sentire. Quando quidē nouerūt illud Apli. ad Cor. 14. ignorās ignorabis. de eo intelli gendū

gendum esse, qui noluit intelligere, vt bene ageret secundū Isidorum in.c. Ideo. 37. dist.

Oppositio.

Fuerunt autem qui demirarentur, quare M. excommunicationem in se latam nihili pendebat, quippe q̄ nihili erat: interdictum autē religiose a monachis obseruādū esse docebat. Quibus tñ facile satisfactū fuit, c̄ nempe in hac re excoicationē & interdictū lōge differre. Quoniā interdictū siue valeat, siue omnino sit nullū, seruandū est ab omnibus religiosiis, tam exemptis, quā non exemptis, quando seruatur ab ecclesia matrice per text. ling. in Cle. 1. de sent. excōic. non autē excōicatio. Quā differentia non videtur in mentem venisse Io. And. & Petr. qui nouem alias differentias in.c. 1. de sent. excō. lib. 6. diligenter collegerūt neq̄ Domi. & Perus. qui decimā addiderunt.

^c
Excoicationem
& interdictū nouē
vtra cōditō diffe-
retur bifferre

^o Non tamen ociose dixi, religiosiis. Alii enim clerici seculares nō tenentur interdictū, quod nullum est seruare, etiam si matrix ecclesia illd̄ seruet per eandem Cle. 1. conijuncta gl. religiosi, quā hoc expresse annotauit, & vt ab oibus recepta est ibi, ita singulariter memoriā mandāda secundū Rauē. Quod docet ēt diuus Anto. in. 3. parte. c. 56. & Prieras verbo excōicatio. 9. casu. 47. & vna est omnī opinio. Quo fit vt laude dignus sit quidam huius ciuitatis paroch⁹ vir vita integra, prima Iuris Pontificii laurea a nobis insignitus. Cui diuina facienti parum curā vt audio fuit hoc trimestri a diuinis vllōs dimittere. Quoniā optime nouerat hoc interdictum nullum esse, ac ideo neq̄ ab eo seruandum, quāuis a matrice seruaretur ecclesia. Quod tamen multi & etiā perdocti vel ignorarunt, vel vt vsui applicarent non animaduertunt.

^b
Interdictū qd̄
matrix ecclesia
seruat seruandū
esse ab oibus re-
lig. ois ēt si vol-
lus sit: non tamē
a secularibus.

XII. infertur^o literas huius sub executoris valuis affixas ip̄nere figi ac lacerari a quolibet potuisse, neq̄ ob id in vllam cēsuram vel p̄enam casurū fuisse: si saltem id sine vi ac scandalo clā fecisset. Quoniam primo illæ literæ non erant iudicis alicuius, sed solum hominis priuati vt per superiora patet. Secundo, q̄ extra suā potestatem Ius dicenti nō parēt impune. l. fin. ff. de iurisdic. omni. iud. c. 2. de cōstit. ^b Tertio, q̄ mandatum iudicis nullum non excusat secundum Bartolū, vt plurimū receptum in. l. Iuste. in fine. ff. de iuris. d. iud. Ergo a fortiori neminem accusat arg. l. Favorabiliores. ff. de reg. iur. & reg. Cū Iura. lib. 6. Postremo q̄ is nullam habuit iurisdictionē in eos quos excōicauit. Ergo minus in eos qui suas excōicationes nullas lacerassēt arg. Aut. Multo magis. C. de sacros. eccles. Cle. Si dominus. de reliq. & vener. sanct.

^a
Executores hui⁹
Ius valuis affi-
xas a quolibet
ip̄nere & figi po-
tuisse ac lacerari

^b
Iudicio manda-
tū nullum i. c. q̄
accusat neq̄ excu-
sat.

XIII. infertur^c sub executorē hunc excōicādo iniuste, ēt si nō excōicasset nulliter in multos laqueos incidisse. Nā primo se poti⁹, q̄ in quos eastulit ligauit & dehonestauit iuxta ea q̄ Gratianus ait in. c. Si habes. sub finē. 24. q. 3. & pbant in q̄tuor. c. sequē. Nā vt elegāter Hieronym⁹

Z

dicebat in.c. Si quis nō recto ead. causa & quāst. interdū contingit vt ille qui foras mittit intus sit, & ille foris qui intus videt retineri. Secūdo in sacrilegiū incidit. c. Nō in perpetuū. ead. caus. & q. Tertio actiōe iniuriarū tenetur secundū gl. 2. illius. c. Nō in perpetuū. quę citat text. in.c. Temerariū. 1. q. 7. Est tñ aptius in hoc. c. Illud. ead. caus. & q. Vbi magnus ille Augustinus ait: Si quisq; fideliū fuerit anathematizatus iniuste, potius ei oberit qui facit, quam qui hanc patitur iniuriā. quod verbum Iniuriā pōderat ibi glo. & addit ei. ^b Pōt ergo agere contra excōicatorē actiōe iniuriarū. Quę glossę diffinitio maxime procedit cōtra hūc quē dolo id fecisse cōuincūt eius latitatio & eius copiā denegatio. De quib; in. 9. causa nullit. adiūcta. l. 1. & quod ibi anorat Bald. C. de interd. mat. & l. fin. ff. de ritu nuptia. cum iurisdictionis vsurpatione, de qua in. 1. 2. 7. & 10. causis. Cōfirmatur hoc viua ratione. Quoniam qui denunciat aliquem excōmunicatum esse implicite, vocat eū inhonestū. ^c Quia excōmunicatus nō est persona honesta secundū. Soci. consil. 4. c. col. 2. & sentit. Ant. in. c. Constitutus. col. 2. & c. Cū dilectus. de purg. can. Quinto incidit in obligationē soluendi omne damnū & interestē eis quos excōiauit. c. Sacro. de sent. excō. in illis verbis: Cūq; aduers^o excōmunicatorē de iniusta excōicatione cōstiterit, excōicator condēnetur ad interesse excōicato: alias nihilominus (si culpę qualitas postulauerit) superioris arbitrio puniendus: cum non sit leuis culpa tātam pœnam infligere infanti. Hęc ibi. Neq; illum error probabilis qui tam multis modis sine colore errauit exculare potest. arg. l. Latę culpę. de verb. signif. ff. & notatorū in regula Ignorātia. lib. 6. In eosdē laqueos incidisse competitorē ac illius procuratores & consultores facile probet, qui huic negotio applicauerit. glo. & quę ibi. Panor. & doctores præsertim ipse. Imol. Feli. & Dec. scribūt in. c. 1. de off. deleg.

Q V A R T V M R E M E D I V M.

^e Quartum remediū fuerit pœnitudo quā huic executori, competitori, simul & procuratoribus ac fautoribus eius **Q**uadragesima hæc suadebit sãctissima. Oportebit enī eos pertæsum ire omniū suorū peccatorū capitaliū, quo integre confiteantur, & prouidi ad cenam agni, & stolis albis candidi accedant. c. Omnis. de pœnit. & remiss. c. Sunt plures. de pœnit. dist. 3. Facit. l. Quādiu. C. de distract. pignor. At per prædicta constat harum lationem iniustam & nullam fuisse. ^f Omnis autem actus iniustitiæ peccatum est capitale rlariser scdm Tho. receptū. 2. 2. q. 59. artic. 4. Cum ergo has censuras omnes prædicti, vel tulerint, vel vt cōferrentur petierint, consuluerint, fauerint, vel ministri fuerint: consequens est eos capitaliter peccasse. Imo & censuras a iudice. M. in

^b Iniuriarū & alit modis multo te nerit excōicātē in iuste: præsertim dolo.

^c Excōicatus non est persona honesta.

^e Interdicti hui; tollit remediū pœnitudo.

^f Peccatū mortale esse omnem iniustitiæ actum.

competitorem latas incurrisse. ^g Quoniam quod, pro dolor, pauci aduertunt omnes qui excommunicato cōmunicant in crimine propter quod est excōmunicatus, consulendo, fauēdo, vel aliter adiuuando, in eandem incidunt excōmunicationem. c. Si concubinæ. vbi gl. probata omnibus id ibi annotauit, de sent. excōi. & pulchre declarat Diuus Antoni. 3. parte. tit. 24. c. 35. ^b Fateor tamen hoc remedium, qđ omniū debet esse CHRISTIANO efficacissimū, fragillimū haberi, ^d dum vix credimus animę immortalitatē, dum honorē pro Deo colimus, dū diuitiis velut idolis seruiamus, dum temporaria pluris facimus quā æterna, dum solo fere nomine CHRISTIANI sumus, & CHRISTI humilitatem & modestiā ore pleno laudātes, factis omnino negam⁹, dum deniq; corporis morbos & eius mortem exhorrescentes animā CHRISTI sanguine hoc passionis tempore redemptā neq; egritudines sentimus, neq; mortem eius omniū pessimā maximeq; tremēdā timemus. ^h Cuius rei bonę partis causa sūt confessarii parum liberi minusq; docti, quib⁹ persuasum est tam facile posse portas cœli, quod soli violenti ac fortissimi rapiūt, ecclesię clauibus aperire peccatorib⁹, ac sibi suarū cellularū ianuas clauibus referant fabrilibus. De quibus & scientia illis necessaria in. c. 1. de pœnit. dist. 6. late scripsimus.

Q V I N T V M R E M E D I V M.

Quintum remedium efficax quidem ac facile cōtra harū censurarū, præsertim interdicti effectum est, vt Reuerēdissimus. d. episcopus Conimbricensis, & ecclesię suę senatus siue capitulum per quā colendum eas inspicerēt, & inspiciendas eruditionibus huius Academię ac aliis viris cōmēdarēt: & cū viderent nullā eis inesse virtutē, imo vanas omnino ac nullas esse nullatenus seruarent. ⁱ Quod facere possunt.

Quoniā primo executor non tenetur exequi sententiā, quam ei cōstat esse nullam secundū gl. 1. vers. Item nota. de off. deleg. & alia quę supra in secundo remedio sub finem adduximus.

Secundo, q; iudex secularis nō tenetur impartiri brachium seculare iudici ecclīco ad exequendā sententiā nullā. c. 1. ibi: nō ad præiudicādū. adiunctis quę doct. Imolēsis præsertim & An. Sicul. dicunt sup gl. fi.

Tertio p text. nostrū in hoc clarissimū, qui hēt nō teneri ordinariū ad parēdū cēsuris q̄s viderit latas a delegato cui⁹ delegatiōi alia piudicat.

Quarto, q; qui scit excōicariū antequā excōicaretur appellasse, nō tenetur vitare. c. Dilectis. sub finem de appell. c. Solet. de sent. excōi. li. 6. & alia multa quę supra in. 3. remedio attulimus.

Quinto facit, q; M. ipse in quē hæ sentētię principaliter late sunt nō tenetur eas, vt supra late monstrauius seruare. ergo minus tenebitur

Z ii

^g Excoicatio est
caus in crimine
ob quod est ex
coicatus in can
dem incidit ex
coicationem ma
iorem.

^b Penitendo reme
dium suapte na
tura efficit ad
collendas lites
hominum vicio
inefficit.

ⁱ Excoicatio pa
rum & b. ianco.

^h Confessario pa
rum doctos et li
bero a litū occu
sionis esse.

ⁱ Ordinari⁹ non
tenetur seruare
censuram nullæ.

ordinarius arg. Aut. Multo. magis. C. de sacro.

^m
Ordinarius resistit de legato contra dispositionem c. Statuta. pro cedenti. Imo et quomodolibet per actum nullum gratiam data est de facti notorie tate informatioe.

^m Sexto q. Ioh. And. Do. & Perus. aiunt in. c. Statutum. §. fin. hoc tit. lib. 6. posse ordinarium delegato contra dispositionem illius cap. grauati resistere. Quod comendat ibi Perus. ad materiam. c. Studuisti. de off. leg. At is subexecutor contra dispositionem illius cap. electus iudex sine qualitatibus requisitis ab illo grauatur. M. sexcentis modis. Ergo non solum non tenetur ei obedire, sed etiam poterit obuiare ordinarius.

Septimo, q. determinatio hae praecedens Ioh. And. extendenda videtur etiam ad quemcunque alium casum in quo delegatus per actum nullum aliquem grauatur, si de facti notorietate informatio ei desit. Ratio enim qua ille fundatur nullitas actus ex notorietate facti resultat est, ut ibidem exprimit, & clare significat, dum allegat. c. Solitudinem. vers. Si vero. de app.

Octauo facit ille vers. Si vero. qui habet archiepiscopum declarare posse non esse excōicatum eum suffraganei subditum, de quo notorie constat antequam excōicaretur appellatū ad Papam.

Nono facit. c. Significauit. cum ei annoratis. de off. ord. & gl. sing. in. c. fin. de rescript. & quod ibi Ioh. And. cum aliis omnibus determinat.

ⁿ
Ordinarius multa potest circa appellationem ad S. Ap. interpositam.

ⁿ Decimo facit, q. ordinarius potest cognoscere de appellatione ad Papam interposita non solum incidenter, quoad reuocationem eorum que post appellationem attentata fuerunt. c. Cum teneamur. de appellat. & quoad faciliorem exitum causa. c. 2. de matr. contr. interd. eccles. gl. in. c. Si a iudice. de appell. lib. 6.

^o
Appellatione interposita ad S. Ap. etiam principaliter cognoscitur interdum ordinario.

^o Sed etiam principaliter, quando scandalum aliquod iminet, neque facilis est ad Papam recursus ad effectum ei obuiandi. c. Constitutus. de appel. secundum intellectum Hostiense. quem sequitur Aretin. in. c. At si. §. De adulteriis. col. 3. de iudic. Quem licet Communis ibi dicat non esse nimium litera germanum: tamen non negat in se verum. Imo Pater. quidquid ei Praepos. falso imponat eum ad usum comendat. Pro quo facit lex illa sing. Si hominem. ff. mandati, & gl. sing. in. c. Tempora poenitentiae. 26. q. 7. Imo etiam non existente scandalo ad effectum instruendi causam, & eam instructam remittendi posset ordinarius, saltem alius a iudice a quo cognoscere de appellatione ad Papam interposita per. c. illud Constitutus. secundum intellectum Anto. Qui licet Panor. displiceat, defenditur tamen a Decio.

Cum ergo in casu proposito notorie constet ex processu, & euidetia etiam facti competitorē archidiaconum Santarensem post assertum accessum adeptum esse, ac per consecutionem accessui renunciaisse. Cum constet hunc subexecutorē presbyterum simplicem esse, qualitatibusque ad delegationem Apostolicam necessariis carere, ac sine causa cognitione contra possidentem processisse, ac post & contra recusationem, & appellationes legitimas excōicasse, denūciaisse, contra participantes processisse, ac interdixisse;

Cum hæc non paruo scandalo sint populo, & damno, cum ob bella difficillimus sit ad Sed. Ap. recursus, cunq; assumptio cognitionis & absolutionis ad cautelã ad faciliorem expeditionem caulæ tenderet: consequitur ordinariũ multo plura posse, quam ea q̄. M. petit. Cuius modestæ petitioni suffecisset, ne tam vanis censuris tam solidæ obedi retur, & ne non vitanduseuitaretur. ^p Quo sit vt merito. M. conqueri possit, nõ de ipso præsule integerrimo, qui rem ad suos relegauit officarios, sed de aliis qui in caulã fuerunt, ne id fieret: non q̄. M. de illis bene merito male velit, sed vel q̄ alii magis possint, vel nimirũ sint scrupulosi, vel q̄ in rē nõ satis penetrare voluerint. Qñ etiã Iuris informationē & verbo, & scripto ab M. oblatã paruifecerint, magnifacere alias soliti, etiam ingrauißimis rebus eius sententiã & Iuris allegationes.

^p
Auctoritas ista dicitur
quibusdam con
questo.

Questionis tamē cotidiana fuerit, an ordinarij cui diuersi delegati contraria exequenda præcipiunt, nec de præceptorum nullitate ex rescriptorum tenore satis clare colligitur, quia forte de subreptione quæ aduersus rescripta obiicitur, vel de alia nullitate non potest nõ vis processibus satis cõstare, an quem admodum ordinarius præcipere potest delegatis, vt sibi exhibeant rescripta per hoc cap. sic etiam possit præcipere illis, vt exhibeant processus.

^q
Ordinarius præ
cipit delegatis
contraria ipsi
preceptis: nõ
solum vt rescrip
ta papæ: sed etiã
processus q̄ con
facto sibi exhibe
ant: quãdo illi
sunt ad iurinfo
mationem neces
sarij.

Et verius videtur posse primo, quia eadē in hoc casu ratio militat. Secũdo, q̄ id cõsuetudo quæ legũ est optima interpretat. Tertio q̄ etiam iudex secularis cuius auxiliũ petitur, hoc facere regulariter potest per ea q̄ supra in secundo remedio diximus.

Non obstat, q̄ huius cap. decisio a Iure cõmuni exorbitat, & ideo nõ sit extendenda regula. Quæ. lib. 6. Quia primo negari potest hoc cap. exorbitare a Iure cõmuni. Quoniam antiquæ Iuris rationi & nõ nouæ niti videtur. Secundo, q̄ etiam exorbitantia extenduntur ad similes casus per text. in. c. Cum dilecta. de consir. vtili cum multis per. Dec. ibi adductis. & l. His solis. C. de reuocand. donat. adiuncta. gl.

SEXTVM REMEDIVM.

Sextum remedium quod autoritate nititur ordinaria & extraordinaria est, vt Reuerēdiss. Do. D. Aloisius Lipomanus Sed. A post. in vniuersam Lusitanã cū potestate legati de latere illustrissimj legatj appellationē ad Sed. Ap. interpositã recipiat, & de illa congoscat. Qd facere potest, et Iure cõmuni: licet aliqui facile, vt audio, cõtradixerint. ^r Primo tanq̄ quiuis alius ordinarij iuxta ea q̄ sub finē remedii præcedentis diximus. Secundo, tanq̄ legatus a latere. Cui ex priuilegio cõpetit speciali, vt de appellatione ad Sed. A post. interposita cognoscere possit, quo eam instruat & instructam ad Papam remittat. Casus est

^r
Legatus de latere
de appellatione
ad papam inter
positã duplici re
spectu Iure cõm
cognoscit q̄ suo
Iure speciali am
plius in hoc et
potestatis cõcessã
lolet.

memorabilis & singul. in. c. Constitutus. de appellat. secundum Cōmūnem quam ibi Pan. Imol. & Perus. & Prapof. sequuntur, & ante illos affirmavit Specul. de legato. §. Nunc ostendēdum. n. 36. vers. 33. Qd non solum potest per se facere, sed etiam faciendū alii cōmittere, vt est ad literam text. in illo. c. Constitutus.

Et nedicas. D. Aloisium non esse legatū a latere. Quia soli Cardinales sunt legati a latere, quorum de numero non est ille. Considera q̄ paria sunt quem esse legatum Cardinalem, & legatū a latere, ac legatum cū potestate legati de latere datū, vt pulchre determinauit Dec. consil. 149. col. fin. & facit. l. In testamento. ff. de conditio. & demonstr. Terrio, q̄ Sāctiss. D. noster. D. Paulus Papa huius nominis tertius ob eius illustria ornamenta potestatem ei augustiorē multo dedit in multis, quam sit legatorum a latere. In quibus est, vt audio, potestas cognoscēdi & finiēdi causas ad Sed. A post. per appellationē vel alias delatas. Potestatem autē eius partim ordinariā esse ac partim extraordinariam constat ex. c. 1. de off. legat. iuncto. c. 2. & fin. co. tit. lib. 6. & Cle. 2. de off. ord. Vbi. gl. pen. putata sing. ibi a Card. q. 17. & Pan. in. c. Ceterum. de iudic. col. 5. sentit illius iurisdictionem licet ordinaria sit. extraordinario tamē modo inductā esse. Quam tamē magis extraordinariam faciunt clausulæ de more multæ, quæ ipsum maiorem legato efficiunt.

SEPTIMUM REMEDIUM.

Septimum remedium est iudicis delagati particularis super hoc a Sed. A post. impetratio, vel in illo summæ autoritatis pratorio Rotæ, vel extra illud in partibus. De quo nemini est dubium.

MODVS MEDENDI

Modus his duob⁹ remediis medēdi huic vulnere tam iniuste illato vel inferri tentato duplex esse videtur. Alter est, vt statim citato cōpetitore ante omnia petat. M. absolutionē ad cautelam ab excōicatione hac inutili iuxta formā. c. Cū contingat. de off. deleg. c. A postolica. de excep. c. Ad presentiam. de app. c. Cum desideres. §. 1. & c. Per tuas. c. Venerabili. de sent. excōi. c. Venerabilib⁹. §. fin. & c. Solet. & ibi annotata per Iohā. And. ab omnibus ibidem relatum & receptum de sent. excōm. lib. 6. allegando prædictas omnes & singulas nullitatis causas.

Non obstat primo, q̄ poterit competitor obicere manifestā offensam iuxta illud. c. Solet. Quoniam primo illud nō est verum, quādo allegatur excōicatio nulla ex iurisdictionis defectu, de quo manifeste constat secundum Rot. in decis. 327. Fuit dubitatum, si contra in nouis. Imo eo casu absolutio simpliciter est facienda, vt ibi ait Rot. & antea

absolutio ad cautelam non impeditur propter exceptionem manifeste offese: quādo excōmunicatio allegatur nulla ob iurisdictionis defectū siue manifestum siue dubium.

Innoc. in illo. c. Solet. n. 11. probat⁹ ibi per omnes. At de iurisdictionis defectu huius sub executoris manifeste constat. Tum quia ipse protestatus fuit procedere, vt mer⁹ executor. Quē nulla iurisdictione posse vti probatū est in 4. nullit. cau. & in fine illat. 11. Tū quia carebat qualitatibus requisitis ad iurisdictionis delegatæ capacitatē iuxta illa q̄ late in 2. nullit. cau. deduximus. 2°. ideo non est locus exceptioni manifeste offensæ in hoc casu. Quia ea nō recipitur, etiā quando allegatur excōmunicatio nulla ex iurisdictionis defectu dubio, vt eadē decis. Rotæ in hæc verba dixit: Si cōtra petentē absolutiōnē ad cautelam opponat̄ exceptio rei iudicatæ vel manifeste offensæ ex sola non partitione rei iudicatæ, talis exceptio nullo modo admittēda est, si allegetur nullitas sententiæ excōmunicatiōis ex defectu iurisdictionis. Aut enim constat manifeste de iurisdictione, aut constat de non iurisdictione manifeste, aut dubiū est. Primo casu nō potest peti huiusmodi absolutio ex defectu iurisdictionis: cū de ea constet manifeste. Nec secūdo, cū tunc de nullitate excōmunicatiōis constet manifeste. Tertio solo casu est locus huiusmodi petitioni. Hæc Rota. Ante quam idem tenet Innoc. in d. c. Solet. n. 10. Quem sequitur Io. And. q. 11. ab omnibus aliis probatus. At in casu nostro, licet quis protenus neget manifeste constare de huius sub executoris iurisdictionis defectu: negare tamen non poterit saltem dubium esse primo aspectu. Ergo non est locus exceptioni manifeste offensæ. Tertio ideo nō est locus huic exceptioni. Quia nulla hic fuit offensa manifesta. Imo nec dubia, vt patet per exceptiones in c. Si quando. supra eo disput. & ex deduct. in 3. caus. nullit. Non obstat secundo, q̄ interdictum generale nō potest ad cautelam relaxari per text. sing. in c. Præsenti. de sent. exc. li. 6. Et per consecutiōnē licet. M. ad cautelam absoluatur, non tamen ob id interdictum tollitur. ^o Non inquit hoc obstat. Quoniam primo si diceretur hoc esse interdictū speciale, non esset locus illi cap. secundum Io. Monach. quem Ioh. And. Domi. & Perus. cum Comuni contra Archid. sequuntur. & Rot. decis. 436. Vtrum interdictū. & Feli. in c. Apostolicæ: de excep. n. 3. & Calder. de eccles. interd. pag. 2. Sed quia supra intertio remedio dictum fuit illud generalis interdicti similitudinem potius, quam specialis habere: ideo secundo respondeo, concedendo id non esse quidem relaxandum ad cautelam, sed tamen sic simpliciter ad instantiam partis ob cuius culpā positum dicitur, præstita cautione de parēdo Iuri, etiam antequam de iniustitia vel nullitate constet secundum Rot. decis. 77. Nota q̄ secundum in antiq. quæ habet hoc casu locum esse. c. Cum contigat. de offic. delegat. idem etiam habet decis. Rotæ. 435. Nota vtrum in eisdem antiq. & idem tenuit Do. in illo cap. Præsenti. sub finem. & Perus. in prin.

Z iiii

^o Interdictū speciale tollitur ad cautelam.

^r Interdictū gērale non relaxatur ad cautelam: sed simpliciter sic vtra cautione de parēdo Iuri etiam anteq̄ de causa nullitatis constet.

cip. Pro quibus videtur casus in. c. Qua fronte. de appellat. inducendo eo modo quo Rota in prædicta decif. 436. inducebat. s. q. ibi fuit quaesitum de absolute excommunicationis & interdicti. Et licet de absolute sola excommunicationis respondeat, ex sufficienti rationis paritate videtur etiam de interdicto respondisse arg. cap. 2. de translat. prælat. l. Illud. ad. l. Aquil. Per quam inductionem respondetur eidem cap. contra hæc conclusionem aliter inducto. s. q. qui de vno dicit de alio negare videtur. c. Nonne. de præsumpt. & l. Cum prætor. ff. de iudic. Et ibi de absolute interdicti & excommunicationis interrogatus Papa solum de absolute excommunicationis respondit. ² Nam responderi potest eum qui de vno dicit tunc de alio negare videri, quando illud aliud est dissimile, non quando simile, secundum Do. in cap. Qualis. 25. dist. & gl. in. c. Si tibi absenti. de præbend. lib. 6. Secundo facit illud idem. c. Qua fronte inductum, vt per Fel. in dicto. c. Apostolicæ. n. 3. de except. Vbi etiam hanc nostram conclusionem asseuerat post Domi. in. c. Cum contingat. de off. delegat. cui tribuit illam inductionem. Ponderat enim verba illa: huiusmodi sententiam in fine illius cap. Qua fronte. posita, attento, ³ q. dictio huiusmodi refert dispositionem ad omnia præcedentia secundum gl. verb. huiusmodi, in proemio Sexti & in cap. Nemo. de elect. eo lib. & quod illud cap. tam de interdicto, quam de excommunicatione prius agit.

Tertio facit, q. excommunicatio & interdictum quoad ferendi modum æquiparantur. c. 1. de sentent. excoic. lib. 6. & etiam quoad modum tollendi. c. 1. de his quæ vi. eod. lib. Et specialiter diuersificantur. in modo tollendi ad cautelam per illud cap. Presenti. Ergo quoad simplicem relaxationem non est ponenda differentia. ⁴ Quarto facit, q. parum vel nil refert eius pro quo censura feruntur eas tolli vel non tolli, quâdo appellatio de qua est cognoscendum est interposita, secundum Innoc. in. c. Pastoralis. §. Verum. de appell. affirmantem eum pro quo aliquis excommunicatus fuit, & ab excommunicatione iam lata appellauit, non posse iuste appellare a iudice, si is nollet eum denunciare. Cuius rationem in hæc verba subiicit vir eruditissimus: Non interest (inquit) eius pro quo excommunicatus est, q. denunciatur, cum certum sit, q. hic excommunicatus non est cogendus pen. appel. nec ei consulendum vt soluat. quam determinationem omnes ibi sequuntur: expressius autem Hostiæ. Ioh. And. Anto. & Imolen. quâ Perus. & Præpo. licet illi etiâ expressi⁹ quâ Pan. cui sub finem in meo libro pro non denunciatur est denunciatur.

Et ne demireris hoc Inno. dictum ^b cõsidera illud singul. s. eum qui post excommunicationem appellauit, non posse denunciari, quando per denunciationem excoicatio fortior redditur, vt contingit in calu. c. Tua.

¹
Do. de qui dicit de alio negat si est dissimile: non si simile.

³
Huiusmodi dictio dispositionem ad omnia præcedentia refert.

^a
Censuras tolli vel non tolli parum refert pariter pro quo late fuerit appellatio pendet.

^b
Excoicationem aliquando reddit fortiorem denunciatio quo casu

de sentē. excō. In quo absolutio quæ ante denūciationem ordinarii cō-
petit, post eam Papæ reseruat̄ secundum Perus̄. in illo. §. Verum. sub
finem, qui hanc determinationē tribuit Imolēsi nulli alteri eā tribuēti,
cum tamen originaria fuerit. D. Anto. n. 1. Nā licet ille pro sua mo-
destia eam Io. And. tribuat, ille tamē id non dixit, sed rationem illud
affirmandi posteris præbuit, dum animaduertit in casu illius. c. Tua.
denūciationem augere ligāmentum excōicationis: & ita rationem
propter quam in. §. Verum. statutum fuit, vt nō obstante appellatiōe
consecuta excōicatus denunciaretur cessat.

appellā ab excōi-
cātiōe lra denū-
ciationē suspen-
dit.

Ex quibus inferri. ^c videtur quiddam nouissimum, nempe hodie
post illam extrauag. Ad cuitanda. quæ habet neminem vitandum, nisi
denūciatum (cuius tenorem & alia quædā graua super ea dubia in. c.
1. §. Laboret. de pœnit. dist. 6. tractauimus) non posse denunciari eum
qui ante denūciationem & post excōicationem saltē in his quæ non
sunt notoria appellauit. Quādo quidem hodie maximas vires recipit
excōicatio per denūciationem.

^c Appellationem
ab excōicatione
lra suspendere
hodie poteratē
denūciandi in
his que non sūt
notoria saltē p
babulifumā.

Alter autē his remediis medendi modus fuerit, vt petat. M. decla-
rari appellationes a se factas legitimas esse ac iustas, has autē huius sub
executoris cēsuras nullas esse, iniustas & iniquas. ^d Quæ accumulatio
licet contraria implicare videatur, fieri tamē potest. Quia nemo pro-
hibetur vti pluribus defensionibus reg. Nemo pluribus. lib. 6. etiam
contrariis secundum gl. ibi per text. in. c. 1. 1. 3. q. 2. & l. Nemo ex his. ff.
de except. At appellatio defensio est. l. 1. ff. de appell. & cap. Significa-
uerunt. de except. Poterit ergo peti cēsuras declarari nullas & iniustas.
Nam & admittitur libellus in quo quis dicit sententiā nullā, vel petit
restitutionem in integrum. c. Constitutus. vbi Pan. de restit. in integ. per
illum text. & idem Pan. in. c. Cum olim. col. 2. de priuileg. Et non solū
condicionaliter, ^e sed etiam simpliciter peti potest declarari eas nullas
& iniustas secundum Innoc. expresse in illo. c. Dilecto. n. 2. Sicut & ex-
ceptiones contrariæ simpliciter opponi possunt. Et in dubio oppositæ
vident̄ disiunctiua, vt. Inn. in. c. Auditis. de præscript. n. 2. ait vt si vnū
non poterit probare, aliud probet. Quod maxime ait Pan. memorā-
dum ibidem. n. 24. Nam & reus excipere potest, q̄ soluit, & q̄ in testa-
mēto liberat⁹ sit, vt not. Bar. in. l. 1. C. de fal. caus. adiect. leg. in. 2. oppo.

^d Libello in cōtē
nullitatem et inf-
quitatē sententiæ
accumulari.

^e Excōicatio
vt nulla iniusta
simpliciter decla-
retur peti posse

^f Ad hoc autē vt appellō. M. iudicetur legitima, & iusta, sufficet pro-
bare monitoria pœnalia hui⁹ subexecutoris fuisse nulla. Quia primo
a sententia nulla appellari pōt iuxta ea q̄ multa adduximus in. 1. 4. caus.
pag. 3. Nam licet nō sit necessarium, tamē est vtile. Quia saltē causam
ad superiorē deuoluit secundum Pan. cōmuniter receptum ibi a Perus̄.
q. 7. & aliis in. c. Dilecto. n. 7. de appellati. & Bald. in. d. l. C. de sentē. ex

^f Appellatio per
nullitatem sentē-
tiæ iustificat nisi
ab habente vim
diffinitiuæ: et cas⁹
q̄si ab interlocu-
toria: si et causa
illā annullatē ex-
pressa fiat.

peri. recit. & Bart. in l. Si expressim, in. 3. q. & in l. Si vt proponis. 1. C. quomodo & qñ iud. Lap. alleg. 107. alias. 116. Appellatio a nullitate. Secúdo quia ad iustificandam appellationem a diffinitiuā interpositam sufficit probare sententiā esse nullam secúdam Innoc. in illo. c. Dilecto. ab omnibus receptum. At mandata illa pœnalia de relinquenda possessione vim habebāt diffinitiuā super possessorio lata, vt supra est dictum.

Secundo, q̄ ad iustificandam appellationem, etiam ab interlocutoria, satis est probare illam esse nullam ex causis in appellatione expressis secúdu quod satis sensit Inno. n. 3. in illo. c. Dilecto. & expresse affirmavit Pan. n. 7. Perus. q. 19. cum omnibus alijs.

Ne autē res diutius differatur, presentetur statim processus a sub-executore factus, vna cum prælectione presenti, cum ea quam super negocio principali in. c. Si quando. supra, eo. habuimus: quo pròptius ea quæ ad occurrētium dubiorum dissolutionē pertineāt inueniātur ab illustrissimo & Reuerēdissi. D. legato. ⁶ Cuius cādide limæ omnia in his duob⁹ prælectionibus dicta subiicio: nō solum qua parte Sedis Apost. quæ vna est omniū magistra veracissima personā agit, sed etiā qua parte recōdita eruditione, quā mox cōmētarii ipsius in Genesim iam iā adendi palam facient, alijs eminent. subiicio item cuiusvis quæ iustior fuerit sententiæ, protestatus nulla mihi parte illa placitura, nisi qua veritati & bonitati consonuerint. Dix.

9
 Autor correctio
 ni S. M. legati
 eius et episcopi
 rectius sentitio
 omnia subdit.

EXCIDIT a memoria admonere in corollario nono. 3. remediū ea quæ in causa. 15. scripsimus de appellatione a declaratione pœnæ cēsurarum incurse interposita. Per quæ palā est. M. neq; in iudicialibus, neq; extraiudici alibus vitari posse. Quoniam vt ibi probatum est quoad euitacionē impediendā maioris virtutis est appellatio a declaratione censuræ incurse, quam a censura ferenda.

GLORIA DEO, GRATIA EIUS

nobis & venia. Amen.

FINIS.

Ratum te velim. CHRISTI ane lector, ne
 offendat, me qui aliud alibi sacerdotium habere vi-
 deor, & stipendio maximo, eodemq; perpetuo regia
 donor munificetia, cantoria hanc, litigiosam praesertim
 acceptasse. Considerare enim debes primo
 propediem palam futurum, non esse quod habere
 videri possum sacerdotium, neq; cantoria hanc tam
 mihi, quam ecclesiae, ac egenis acceptasse: quippe cui non est consilium
 ditius post hac, lautius, vel ornatius vivere. Deinde, quod donarium regium
 erat ius quod ad hanc cantoria competebat. Veruntamen cum ea primum
 vacavit, raro & sine villo, quod meminerim, alterius simili exemplo
 quatuor dies ab ea tam acceptanda, tum apprehendenda abstinui, cupiens,
 te Deum Opt. Max. testor, iustam occasionem mihi ab ea explicando
 offerri. Ad haec reverendiss. episcopo Conibricensi multis nominibus
 non mihi vni colendo testatus fui nil quod ei non esset gratum placitum.
 Qui, ut est ingenio candidissimo, maxime se cupere respondit me in
 sua ecclesia, cum ab ea ad supernam ascenderet, cantorem relinquere,
 pollicitusq; fuit, quod & diligenter praestitit curare, ut Iuris quod
 competitori esse rumor habebat certior fierem. At competitor & eius
 procuratores nil tam rara mea civilitate moti, nil tanti viri, quae il-
 lius humanitas fuit, rogatu flexi adduci non potuerunt, ut sui accessus
 copiam facerent, neq; tunc neq; viginti & amplius diebus, quibus eam
 postea pacifice possedi: dubium an angelo lucis an tenebrarum id sug-
 gerente. Testis est enim ipse Dominus I E S V S, de cuius bonis liti-
 gamus, cuiq; placeat sua suae voluntati magis obsecuturo permittere,
 ablegatum a me hoc negotium fuisse, si has qualesquales accessus literas
 reintegra legere licuisset. Postremo eodem I E S V cuius tremendo
 tribunali omnes olim sistemur ad unum teste, ilico visis literis, licet inui-
 te traditis, ab hoc me negotio explicitum fuisse, si per conscientiam,
 & per quam Regibus meis debeo bonam fidem, & Iuris in quo verborum
 turpe ignorantiae infamiam licuisset mihi credere, ac Regi. & D. N. serio
 me interrogati respondere competitori ius in ea esse canonicum. A deo
 quidem, ut quod priuatim & publice testatus sum ardentius, quam,
 cantoriam desiderarim competitoris & fautorum ipsius gratiam inire,
 & dignum persona, quam in hac aetate, & huius regni teatro ago ex-
 plere exhibere, libere illi ea permittendo, & manu mea in possessionem
 amice ac iucunde inducendo. Neq; vero alia sum in praesentia mente.
 Imo quidquid viri eruditione ac timore Dei praestantes perlectis his
 scriptis iustum duxerint ac decem, sine mora vlla libens subiero. Demum

CHRISTIANE lector, vel hinc cognosce me simplicem, CHRISTIANAM magis, quam astutum litigatorem agere, quod omnia mea Iura ante inceptam litem competitori ac omnibus euulgo, protestatus nil me quod ecclesia Romana non probarit probare. Protestatus item omnia haec scripta in Iuris solum disputatione sine ullius & mea iniuria referre, ideoque nil eorum affirmare, quod me vel aduersarium laedat, probandi onere leuet, aut grauet: quasi declamationem fictam non veram causam dixerim. Per cuius operis inopinatum magnitudinem facile me excuses, quod promissos tituli de praebendis & alios hactenus commentarios non emittam. Ceterum duodecim & amplius exceptiones quas habeo conceptas, quasque summam in cathedra euulgaui, ad curiamque Regiam nisi aduersus competitorum, si interdicto unde vi vel alio remedio restitutorio pugnaturus in arenam descendere tentaret, Iure optimo fundatas, cum primum oportuerit ad am: rem mihi concepti operis amor fallit vtilem, iucundam, & emunctissima quaque nare non indignam.

V A L E.

Errata quae per humanam incuriam sefellunt per sequentia castigabis
f. faciem. seu paginam. v. versum aut lineam indicante.

Facie. i. versu. s. omnibus. v. 15. intentio. f. 16. v. 2. l. Ser. C. de pa. f. 20.
v. 22. prohibita. f. 25. v. 4. a fine, siue. f. 34. v. 6. a fine, impudencia. f. 48.
v. p. e. sed. f. 50. v. 4. ii. f. 62. v. 30. sublatioe. f. 79. v. 15. Egid. f. 120. v. 20. eplas
f. 125. v. 8. gratuito. f. 142. v. 15. suspensiuum. f. 160. v. 11. testamentum nullum non
dicitur testamentum. f. 162. in. a. Excocatum. f. 171. v. si. huic. f. 172. v. 18
D. Ferdinand. f. 177. v. 17. pro hoc. f. 174. nisi no. f. 175. v. 2. nisi quando.
f. 176. v. 4. Iuri. v. 35. potuerunt. f. 185. v. 13. in princip. & v. fin. l. 1. C. f. 186
Tertio.

IN INCLYTA CONIMBRICA
PRIDIE CALENDAS.

APRILEIS.

M. D. XLiii.

